

Täysistunto

Tiistai 16.12.2025 klo 10.00—18.46

Täysistunto alkoi klo 10.00. Täysistunto päättyi klo 18.46.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (10.00—12.00, 14.00—16.00 ja 18.00—18.46) ja ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko (12.00—14.00 ja 16.00—18.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion erityisrahoitustoiminnasta ja sen järjestämisestä sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 64/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 2. asia. Keskustelu asiasta päättyi 15.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

1. lakiehdotus tarkoittaa valtion talousarvion ulkopuolisen rahaston perustamista, joten sen hyväksymiseen vaaditaan perustuslain 87 §:n mukaan kahden kolmasosan enemmistö. Totean, että 1.—6. lakiehdotuksesta ei ole tehty hylkäysesityksiä, joista tulisi äänestää.

Keskustelussa edustaja Aino-Kaisa Pekonen on edustaja Veronika Honkasalon kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kolme lausumaehdotusta.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 64/2025 vp sisältyvät 1.—6. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 10; pois-sa 33 (äänestys 1). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 155, ei 10; poissa 34 (äänestys 2). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 156, ei 10; poissa 33 (äänestys 3). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain eräiden säännösten kumoamisesta

Hallituksen esitys HE 156/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 28/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Piritta Rantasen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Keskustelussa edustaja Lauri Lyly on edustaja Piritta Rantasen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaisen lausumaehdotuksen.

Keskustelussa edustaja Tiina Elo on edustaja Hanna Holopaisen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kaksi lausumaehdotusta.

Lisäksi keskustelussa edustaja Aino-Kaisa Pekonen on edustaja Veronika Honkasalon kannattamana tehnyt vastalauseen 3 mukaisen perusteluja koskevan ehdotuksen.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 131, ei 38; poissa 30 (äänestys 4).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 156/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä perusteluja koskevasta ehdotuksesta ja lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen perusteluja koskeva ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 160, ei 10; poissa 29 (äänestys 5). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Lauri Lylyn lausumaehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 131, ei 39; poissa 29 (äänestys 6). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon lausumaehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 109, ei 60; poissa 30 (äänestys 7). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon lausumaehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 60; poissa 29 (äänestys 8). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle uutta rahapelijärjestelmää koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 16/2025 vp

Valiokunnan mietintö HaVM 28/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Aino-Kaisa Pekonen on edustaja Veronika Honkasalon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Tiina Elo on edustaja Hanna Holopaisen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset neljä lausumaehdotusta.

Lisäksi keskustelussa edustaja Aino-Kaisa Pekonen on edustaja Veronika Honkasalon kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kaksi lausumaehdotusta.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 158, ei 9; poissa 32 (äänestys 9).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 16/2025 vp sisältyvät 1.—16. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 21; poissa 29 (äänestys 10). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 149, ei 20; poissa 30 (äänestys 11). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 21; poissa 28 (äänestys 12). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 21; poissa 28 (äänestys 13). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 21; poissa 28 (äänestys 14). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 150, ei 21; poissa 28 (äänestys 15). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuntoutuksavasta työtoiminnasta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 109/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 27/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Hanna-Leena Mattila on edustaja Hanna Laine-Nousimaan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Keskustelussa edustaja Hanna-Leena Mattila on edustaja Markku Siposen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 95, ei 76; poissa 28 (äänestys 16).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 109/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdystä lausumaehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 78; poissa 28 (äänestys 17). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Asian käsittely päättyi.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle yleistukea koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 112/2025 vp

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 28/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Hanna Laine-Nousimaa on edustaja Aino-Kaisa Pekosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Hanna Laine-Nousimaa on edustaja Aino-Kaisa Pekosen kannattamana tehnyt vastalauseen mukaiset 21 lausumaehdotusta.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 59; poissa 27 (äänestys 18).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 112/2025 vp sisältyvät 1.—34. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 59; poissa 27 (äänestys 19). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 113, ei 59; poissa 27 (äänestys 20). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 59; poissa 29 (äänestys 21). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 59; poissa 28 (äänestys 22). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 58; poissa 29 (äänestys 23). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 6 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 24). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 7 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 60; poissa 28 (äänestys 25). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 8 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 26). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 9 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 27). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 10 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 28). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 11 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 60; poissa 28 (äänestys 29). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 12 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 30). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 13 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 31). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 14 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 32). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 15 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 110, ei 60; poissa 29 (äänestys 33). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 16 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 60; poissa 28 (äänestys 34). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 17 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 35). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 18 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 36). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 19 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 37). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 20 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 60; poissa 27 (äänestys 38). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 21 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 111, ei 60; poissa 28 (äänestys 39). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi toimeentulotuesta annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 64 §:n ja kuntouttavasta työtoiminnasta annetun lain 10 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 116/2025 vp

Lakialoite LA 17/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 29/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Hanna-Leena Mattila on edustaja Aino-Kaisa Pekosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Aino-Kaisa Pekonen on edustaja Kim Bergin kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset neljä lausumaehdotusta.

Lisäksi keskustelussa edustaja Hanna-Leena Mattila on edustaja Markku Siposen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kolme lausumaehdotusta.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 79; poissa 29 (äänestys 40).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 116/2025 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Eduskunta pysyi ensimmäisessä käsittelyssä tekemässään päätöksessä lakialoitteeseen LA 17/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen hylkäämisestä. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 77; poissa 29 (äänestys 41). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 93, ei 78; poissa 28 (äänestys 42). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 79; poissa 28 (äänestys 43). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Aino-Kaisa Pekosen ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 79; poissa 28 (äänestys 44). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 79; poissa 29 (äänestys 45). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 112, ei 57; poissa 30 (äänestys 46). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 92, ei 79; poissa 28 (äänestys 47). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 111/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 30/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Hanna-Leena Mattila on edustaja Hanna Laine-Nousimaan kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Keskustelussa edustaja Hanna Laine-Nousimaa on edustaja Aino-Kaisa Pekosen kannattamana tehnyt vastalauseen 1 mukaiset viisi lausumaehdotusta.

Keskustelussa edustaja Hanna-Leena Mattila on edustaja Markku Siposen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaiset kaksi lausumaehdotusta.

Keskustelussa edustaja Tiina Elo on edustaja Hanna Holopaisen kannattamana tehnyt vastalauseen 3 mukaiset kolme lausumaehdotusta.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 79; poissa 30 (äänestys 48).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 111/2025 vp sisältyvät 1.—4. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 79; poissa 29 (äänestys 49). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 79; poissa 29 (äänestys 50). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 79; poissa 29 (äänestys 51). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 4 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 79; poissa 29 (äänestys 52). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna Laine-Nousimaan ehdotus 5 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 79; poissa 29 (äänestys 53). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 79; poissa 29 (äänestys 54). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Hanna-Leena Mattilan ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 79; poissa 29 (äänestys 55). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus 1 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 91, ei 79; poissa 29 (äänestys 56). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus 2 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 90, ei 79; poissa 30 (äänestys 57). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietintö ”jaa”, Tiina Elon ehdotus 3 ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 140, ei 30; poissa 29 (äänestys 58). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvät lausumaehdotukset. Asian käsittely päättyi.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 32/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Hanna Laine-Nousimaa on edustaja Aino-Kaisa Pekosen kannattamana ehdottanut, että lakiehdotukset hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Lakiehdotusten hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 122, ei 49; poissa 28 (äänestys 59).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 129/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsästyslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 173/2025 vp

Valiokunnan mietintö MmVM 7/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Keskustelu asiasta päättyi 15.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

Keskustelussa edustaja Tiina Elo on edustaja Veronika Honkasalon kannattamana ehdottanut, että lakiehdotus hylätään.

Keskustelussa edustaja Piritta Rantanen on edustaja Timo Suhosen kannattamana tehnyt vastalauseen 2 mukaisen lausumaehdotuksen.

Keskustelussa edustaja Tiina Elo on edustaja Veronika Honkasalon kannattamana ehdottanut, että valiokunnan lausumaehdotus hylätään.

Tulkki esitti selonteon ruotsiksi.

Selonteko hyväksyttiin.

Lakiehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 135, ei 35, tyhjiä 1; poissa 28 (äänestys 60).

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 173/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Lopuksi on päätettävä keskustelussa tehdyistä lausumaehdotuksista.

Mietintö ”jaa”, Piritta Rantasen lausumaehdotus ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 131, ei 27, tyhjiä 13; poissa 28 (äänestys 61). Eduskunta hyväksyi mietinnön.

Mietinnön lausumaehdotuksen hyväksyminen ”jaa”, hylkääminen ”ei”. Äänestyksen tulos: jaa 136, ei 33; poissa 30 (äänestys 62).

Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

11. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2026

Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2026 talousarvioesityksen (HE 99/2025 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 99/2025 vp

Hallituksen esitys HE 171/2025 vp

Talousarvioaloite TAA 1-112, 114-279, 281-323/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 29/2025 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 29/2025 vp.

Asian käsittely keskeytettiin 15.12.2025 pidetyssä täysistunnossa.

11.1. Pääluokka 24 Ulkoministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt esitellään ulkoministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 24.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 12.30 asti. — Keskustelu. Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

10.43 **Jari Ronkainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen pääluokkaa 24 koskevan budjettimietinnön. Ulkoministeriön pääluokkaan esitetään ensi vuodelle yhteensä 1,2 miljardia euroa, mikä on noin 70 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Määrärahoista 52 prosenttia kohdentuu kansainväliseen kehitysyhteistyöhön, 25 prosenttia ulkoasiainhallintoon, 6 prosenttia kriisinhallintaan ja 16 prosenttia muihin menoihin. Vaikka sopeutukset näkyvät kokonaisuudessa, valiokunnan painopiste on turvata Suomen ulkoinen toimintakyky.

Ulkoasiainhallinnon toimintamenoihin esitetään reilut 244 miljoonaa euroa, mikä on hieman vähemmän kuin viime vuonna. Toimintamenoihin kohdistuva 6,4 miljoonan euron säästövelvoite suunnataan pääasiassa ministeriön Suomen toimintamenoihin. Valiokunnan saaman selvityksen mukaan säästöt eivät johda irtisanomisiin tai lomautuksiin.

Edustustoverkostolle esitetään reilu 150 miljoonaa euroa, ja verkko kattaa 90 edustustoa. Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että määräraha voi jäädä riittämättömäksi vuodelle 26. Ministeriön tulee varautua joustavampiin ratkaisuihin ja hyödyntää tarvittaessa siirtyviä erä.

Team Finland -verkoston toimintaan esitetään vajaa 23 miljoonaa euroa. Business Finlandin ulkomaantoiminnot integroidaan ulkoasiainhallintoon vuoden 26 alusta, jotta viennin edistämisen palvelut olisivat yrityksillä entistä yhtenäisempiä. Valiokunta pitää tärkeänä, että uudistus tukee pk-yritysten kansainvälistymistä ja vähentää päällekkäistä hallintoa.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Lisäksi valiokunta nostaa esiin mahdollisuudet puolustusmateriaalihankinnoissa markkinoilla, elintarvikeviennissä sekä Ukrainan jälleenrakentamisessa, joissa suomalaisilla toimijoilla on kasvava rooli.

Kriisinhallinnasta: Siviilikriisinhallintaan esitetään 17,5 miljoonaa euroa. Tällä määrällä voidaan lähettää operaatioihin noin 130 asiantuntijaa. Summa on hieman suurempi kuin viime vuonna. Valiokunta korostaa, että siviilikriisinhallinnan tarve kasvaa erityisesti Euroopan lähialueiden konfliktien vuoksi. Suomen osallistumisen painopiste on Euroopassa ja lähinaapurustossa, joiden vakaudella on suurimmat heijastusvaikutukset Suomen turvallisuuteen. Ensisijaista on Ukrainan tukeminen ja turvallisuussektorin vahvistaminen.

Kansainvälinen kehitysyhteistyö: Suomen julkisen kehitysyhteistyön kokonaismäärän arvioidaan olevan reilu miljardi euroa, noin 0,35 prosenttia bkt:stä. Kehityspolitiikan painopisteet säilyvät ennallaan. Valiokunta korostaa rahoituksen vaikuttavuutta ja varojen käytön tiukkaa valvontaa erityisesti säästöjen keskellä. Varsinaiseen kehitysyhteistyöhön esitetään reilu 456 miljoonaa euroa, ja valiokunta painottaa tasapuolisia edellytyksiä myös pienemmille kansalaisjärjestöille.

Ukrainan tukemiseen esitetään vajaan 57 miljoonan euron määrärahaa sekä 40 miljoonan euron sitoumusvaltuuksia. Määräraha on noin 9,6 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa. Ukraina on Suomen kehitysyhteistyön kohde hallituskaudella, ja tuella on vahva kansallinen konsensus. Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomen vahva tuki näkyy sekä humanitaarisessa avussa että Ukrainan jälleenrakentamisen tukemisessa.

Arvoisa puhemies! Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tärkeimpiä päämääriä on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus, estää Suomen joutuminen alueelliseen konfliktiin ja taata suomalaisten turvallisuus ja hyvinvointi. Pääluokan 24 kokonaisuudessa korostuvat vaikuttavuus, ulkoasiainhallinnon toimintakyky, siviilikriisinhallinta sekä vahva tuki Ukrainalle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sanoin ennen edustaja Ronkaisen puheenvuoroa, että yleiskeskustelua jatketaan enintään kello 12.30 asti. Korjaan sen verran, että jatkamme sitä enintään kello 12.45 asti. — Ulkoministeri Valtonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

10.48 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Kiitän eduskunnan valiokuntia vuoden 2026 talousarvioesitykseen saaduista arvokkaista huomioista. Elämme Suomen turvallisuuden, Euroopan tulevaisuuden ja koko kansainvälisen sääntöpohjaisen järjestyksen kannalta ratkaisevia hetkiä. Suomeen ei tällä hetkellä kohdistu välitöntä sotilaallista uhkaa, mutta Euroopan turvallisuusympäristön kehitys ja ennen kaikkea se, miten Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa päättyy, vaikuttaa meihin syvästi.

Suomi on kaikissa yhteyksissä johdonmukaisesti edistänyt kestävää ja oikeudenmukaista rauhaa Ukrainaan. Ulko- ja turvallisuuspolitiikan perustana ovat oikeusvaltioperiaate, ihmisoikeudet, tasa-arvo ja demokratia. Tiivis yhteistyö kumppanimaiden kanssa, hyvät kahdenväliset suhteet sekä kansainvälisen oikeuden kunnioittaminen ja vahvistaminen ovat Suomen kansainvälisten suhteiden kulmakiviä.

Arvoisa puhemies! Suomen ulkopolitiikkaa tehdään vakavassa ja vaikeasti ennakoitavassa toimintaympäristössä, jota leimaa kiihtyvä strateginen kilpailu ja maailmanpoliti-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

kan valtasuhteiden murros. Suomelle tärkeään sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään kohdistuu merkittäviä paineita.

Suomen ja Euroopan turvallisuus- ja toimintaympäristö muuttui pitkäkestoisesti Venäjän aloittettua täysimittaisen hyökkäyssodan Ukrainassa. Suomen edun mukaista on kaikin tavoin tukea Ukrainaa laittomaan hyökkäyssotaan vastaamisessa ja Ukrainan neuvotteluaseman vahvistamisessa.

Strateginen liittolaisuus Yhdysvaltojen kanssa säilyy Suomelle ja EU:lle keskeisenä intressinä. Yhdysvaltojen politiikalla on merkittäviä vaikutuksia toimintaympäristön ennakoitavuuteen ja Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteiden toteutumiseen.

Keskeisiä turvallisuutta ja vakautta edistäviä toimia ovat myös Pohjoismaiden ja Baltian maiden syventyvä yhteistyö sekä näiden vuoropuhelun tiivistyminen Saksan ja Puolan kanssa samoin kuin vahva kumppanuus ja yhteistyö Britannian, Ranskan ja muiden keskeisten eurooppalaisten kumppanien kanssa. Arktisen alueen geopoliittinen, ympäristöllinen ja taloudellinen merkitys lisääntyy edelleen.

Lähi-idän eri konfliktit ja jännitteet vaikuttavat myös Suomeen. Suomi pyrkii toimillaan vahvistamaan alueen vakautta, mukaan lukien kahden valtion ratkaisua. Suomi tukee rauhanpyrkimyksiä Lähi-idässä sekä kahdenvälisesti että EU:n ja YK:n kautta toimien.

Arvoisa puhemies! Ulkoministeriön toimintamenoihin esitetään 244 miljoonaa euroa. Toimintamenoihin on osoitettu 6,4 miljoonan euron säästövelvoite. Meidän on tarkkaan harkittava, mihin rajalliset resurssit käytämme, jotta ne parhaiten tukisivat Suomen tavoitteita. Tässä työssä meitä auttaa ulkoasiainhallinnon uudistus, jota jatkamme valtiovarainvaliokunnankin suosituksen mukaisesti.

Uudistuksen keskeisiä elementtejä ovat sisältötyön ja resurssien kohdentaminen keskeisiin tavoitteisiin. Uudistuksessa kiinnitetään myös huomiota hyvään henkilöstöpolitiikkaan ja esimiestyöhön. Kuten sekä valtiovarainvaliokunta että ulkoasiainvaliokunta painottavat, on kattava ja toimiva edustustoverkko tärkeä Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ja suomalaisten etujen ajamiseksi. Suomen läsnäolo maailmalla edistää myös taloudellista yhteistyötä ja on hyväksi Suomen kansainväliselle asemalle.

Ulkoministeriö tarkastelee säännöllisesti Suomen edustustoverkon vastaavuutta ajan-kohtaisiin ja tulevaisuuden tarpeisiin. Ulkoministeriö on käynnistänyt valmistelut Suomen Kabulin-, Islamabadin- ja Yangonin-edustustojen sulkemiseksi. Samalla tavoitteena on avata kaupallisia toimipisteitä joissakin niissä kohteissa, joissa aiemmin sijaitsi Business Finlandin toimipiste. Business Finlandin ulkomaantoimintojen integrointi ulkoministeriöön etenee suunnitellusti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Tavio, olkaa hyvä.

10.53 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: herra puhemies! Kuten valtiovarainvaliokunta korostaa, on ulkomaankauppa suomalaisen yhteiskunnan ja hyvinvoinnin taloudellinen perusta. Kansainvälisellä kaupalla on tärkeä tehtävä suomalaisen työn ja hyvinvoinnin turvaamisessa, ja se on muuttuneessa geopoliittisessa tilanteessa yhä keskeisempi osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Protektionismi, kilpailu kriittisistä teknologioista ja raaka-aineista sekä sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän rapautuminen muokkaavat kauppajärjestelmää. Tilanne on vientivetoiselle kansantaloudellemme haastava.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteon mukaisesti meidän tulee huomioida toimintaympäristössä tapahtuvat nopeat muutokset ja luoda vahvempi kytkentä kaupan ja kehityksen välillä yritystemme toimintaedellytysten parantamiseksi. Tätä varten pyrimme tehostamaan EU:n kauppapolitiikkaa, syventämään taloudellista yhteistyötä kumppanimaiden kanssa sekä uudistamaan kansainvälisen kaupan sopimusjärjestelmää. Vahvistamme murrosteknologioita koskevaa yhteistyötä keskeisten kumppanimaiden kanssa. Hyödynnämme puolustusteollisten investointien kasvun mahdollisuudet vienniteollisuudelle sekä tarjoamme kehittyvissä maissa ratkaisuja yhdessä yritystemme kanssa.

Lisäksi tehostamme Team Finland -ulkomaanverkoston toimintaa integroimalla Business Finlandin ulkomaantoiminnot ulkoasiainhallintoon. Samalla vahvistamme ja selkiytämme ulkoministeriön tarjoamia yrityspalveluita sekä helpotamme niiden saatavuutta. Uudistetussa Team Finland -verkoston johtamisrakenteessa ulkoministeriön ja työ- ja elinkeinoministeriön rinnakkaispuheenjohtajuudella toimiva Team Finland -johtoryhmä toimeenpanee Team Finland -strategiaa. Team Finland -uudistuksen vienninedistämisen palveluihin esitetään talousarviossa 23 miljoonaa euroa määrärahaa.

Arvoisa puhemies! Talousarviossa jatketaan yhtäältä säästölinjaa ja toisaalta kehityspolitiikan käynnissä olevaa välttämätöntä ajattelutavan muutosta. Markkinoiden avaaminen ja yritysten ulkomaankaupan lisääminen on saatava enenevissä määrin mukaan mittavien kehityshaasteiden ratkaisemiseen. Esimerkiksi kehitysyhteistyön uusissa maaohjelmissa huomioidaan yksityisen sektorin osallistaminen.

Vastikään julkistettu tärkeä hanke on Suomen ja Ukrainan johtama väestönsuojakoalitiio. Autamme Ukrainaa väestönsuojaverkoston rakentamisessa alkuun lahjamuotoisella rahoituksella ja myöhemmin laina- ja sekarahoituksella. Vierailin Kiovassa koalition avauspäivänä, ja mukanaani oli suomalaisia alan yrityksiä. Ukraina on selvästi suurin kehitysyhteistyön kumppanimaamme ja humanitäärisen avun vastaanottaja myös ensi vuonna.

Jatkamme tukea Finnfundille, josta on tullut edelläkävijä digisektorin kehitysrahoittajana. EU myöntää Finnfundin sijoitukselle 222 miljoonaa euroa takauksia suurimman digitaalisen sektorin takausohjelman kautta. Tavoitteena on mobilisoida investointeja digitalisaatiohankkeisiin Afrikassa, Aasiassa ja Latinalaisessa Amerikassa. Suomalaistoimijoiden osaaminen on tässä teknologiasektorissa merkittävä. Keskeinen prioriteetti on myös kotimaisten kansalaisjärjestöjen tuki, ja ulkoministeriö myönsikin joulukuun alussa 23 kansalaisjärjestölle yhteensä 311 miljoonaa euroa ohjelmataukea kehitysyhteistyöhön ja humanitääriseen apuun seuraaville neljälle vuodelle. Humanitääristä työtä tehdään edelleen vahvasti, ja apua kohdennetaan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa oleville. Ensi vuonna otetaan käyttöön uusi humanitäärisen katastrofiavun budjettimomentti, jonka perustamisesta hallitus päätti riihessä.

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden tasapainottamisen osana kehitysyhteistyöhön tehdään lisäsopeutuksia. Kaventuvia resursseja on syytä kohdentaa kautta linjan strategisemmin, ja priorisointia täytyy jatkaa. Pitkäaikaiset vahvuusalueet ja hallituksen kirjaamat painopisteet säilyvät. Niitä ovat naisten ja tyttöjen asema, koulutus- ja ilmastotoimet sekä edellä mainittu Ukrainan tukeminen ja kaupan ja kehityksen yhteenliittäminen. Varsinaisen kehitysyhteistyömomentin määrärahasoksi esitetään talousarviossa 457 miljoonaa euroa, mikä merkitsee 70 miljoonan euron vähennystä tähän vuoteen verrattuna. Kokonaisuudessaan Suomen julkisen kehitysyhteistyön arvioidaan olevan ensi vuonna 1034 miljoonaa euroa, mikä vastaa noin 0,35:tä prosenttia bruttokansantulosta. Ensi vuoden budjet-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

ti toimeenpanee kehityspolitiikkaa Suomen kokonaisvaltaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan välineenä. Keskeistä on edistää taloudellisia kumppanuuksia, kauppaa ja investointeja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat nyt niin halutessaan pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

10.58 Pia Kauma kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä momentilla on paljonkin asioita, joista haluaisin kysyä, mutta nyt kun Suomi on ollut Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestö Etyjin puheenjohtajamaa tänä vuonna, kun järjestö on täyttänyt 50 vuotta, niin haluaisin aivan erityisesti kiittää ulkoministeriä erittäin hyvin organisoiduista tapahtumista ja hyvin hoidetusta vuodesta ja tietenkin myös koko ulkoministeriön tiimiä siitä, miten hyvin asiat on hoidettu ja hyvää palautetta on saatu.

Tässä on ollut painopisteenä kansalaisyhteiskunnan vahvistaminen, ja tietenkin erityisesti Ukrainan kannalta se on hyvin tärkeää. Siinäkin vaiheessa, kun sota sitten aikanaan loppuu, siellä on satojatuhansia sotilaita, jotka ovat haavoittuneet tai traumatisoituneet sodassa, jotka palaavat kotiin, ja he tarvitsevat myös kansalaisyhteiskunnan tukea. Tietysti tarvitaan myöskin monenlaista muuta tukea ja jälleenrakennusta. Olisin kysynyt tässä yhteydessä ministeri Taviolta: Kun tämä jälleenrakennustyö on osin jo alkanutkin, niin millä tavalla suomalaiset ovat mukana tässä? [Puhemies koputtaa] Esimerkiksi Tanskahan on aika aktiivinen ja ehkä vähän edelläkin suomalaisia, mutta entä suomalaiset yritykset?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

10.59 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tässä äsken siivuttiinkin sitä Finnfundin saamaa 222 miljoonan takausmahdollisuutta EU:lta, eli tämä Suomen ja EU:n uusi jättiohjelma avaa suomalaisille yhtiöille ovia kehitysmaihin digitalisaatiohankkeisiin, muun muassa vaikka laajakaistayhteyksiin, datakeskuksiin, tekoälyä hyödyntäviin hankkeisiin ja muihin digitaalisiin innovaatioihin. Tämähän on saanut tunnustusta EU:lta, ja taitaa olla tällä hetkellä isoin digitalisaatiohanke, mitä tällä takausmenetelmällä tehdään.

Sitten näistä kehitysapuleikkauksista, otetaan vaikka kehitysyhteistyö: Me ollaan tosiaan leikattu maa- ja aluekohtaisista tuista sekä myös maaohjelmia on lakkautettu, mutta sitten taas toisaalta on lisätty tukea kansalaistoimintaan. Tämä on sitten vähentänyt kotimaassa hallinnollista taakkaa, mutta toisaalta se on kasvattanut Suomen vaikuttavuutta maailmalla, [Puhemies koputtaa] koska nämä kansalaistoimijat toimivat siellä jatkuvasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

11.01 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä epävarmuuden ajassa ainoat varmat asiat ovat ne, että Suomen tulee jatkaa Ukrainan tukea kaikin tavoin, Suomen tulee vahvistaa Euroopan unionia, sen kyvykkyyksiä, kaikin tavoin ja meidän tulee vahvistaa monenkeskistä YK-pohjaista järjestelmää. Tämän YK-pohjaisuuden kannalta tasavallan presidentti on useaan otteeseen nostanut esille niin sanotun globaalien etelän ja sen roolin ratkaisijana siinä, mihin suuntaan maailmanjärjestys kehittyy. Suomal-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

la tulisi olla välineitä tukea globaalin etelän ratkaisuja monenkeskisyyden, ihmisoikeuksien ja demokratian suuntaan. Ehkä juuri tällä saralla tämä istuva hallitus on jättämässä suurimman kädenjälkensä Suomen ulkopolitiikkaan, nimittäin kehitysyhteistyöstä tällä vaalikaudella leikataan kaiken kaikkiaan lähes 40 prosenttia.

Eduskunnalle, ulkoasiainvaliokunnalle toimitetussa UTP-kirjeessä todetaan, että kehityspolitiikka on meidän kansainvälisen yhteistyön väline, jota käytetään Suomen ulkopolitiikan tavoitteiden ja intressien edistämiseen hyvin laaja-alaisesti ja käytännönläheisesti. Ministeri Valtonen, [Puhemies koputtaa] miten te näette, että nämä leikkaukset tukevat Suomen toimintaa suhteessa globaaliin etelään?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

11.02 **Antti Kaikkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on käynnissä varsin painava viikko Ukrainan rauhanneuvottelujen kannalta, ja siksi pidän kyllä tärkeänä, että voisitte myös tätä tilannetta tässä keskustelussa kommentoida. Berliinin neuvottelujen jälkeen on julkisuuteen esitetty optimismia — noinkohan tämä tästä vielä joulurauhaksi muuttuu. Toivottavaa se toki olisi, mutta Venäjän reaktiota emme ole vielä kuulleet. Miten te arvioitte tilannetta tällä hetkellä?

Mediatietojen mukaan myös Ukrainan turvajärjestelyistä on syntynyt yhteisymmärrystä. Olisi myös kovin välttämätöntä, että eduskuntaa informoidaan näistä neuvotteluista, minkälainen yhteisymmärrys on syntynyt ja mikä Suomen rooli näissä järjestelyissä mahdollisesti voisi olla. Odotamme näihin kyllä pikaisia vastauksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Haavisto, olkaa hyvä.

11.03 **Pekka Haavisto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensimmäinen huomioni koskee kehitysyhteistyön tasoa. 0,35 on kyllä erittäin alhainen verrattuna Suomen 0,7 prosentin tavoitteeseen bkt:stä, liukunut liian alas.

Mutta sitten olisin kysynyt ministeri Valtoselta näistä edustustojen lakkauttamisista. Pelkään, että tässä tulee tällaista tiettyä sahaavaa liikettä, joka ei ole Suomen ulkopolitiikan hoidolle hyväksi. Ymmärrän hyvin Kabuln sulkemisen tässä turvallisuustilanteessa ja Talebanin hallinnon noustessa valtaan Afganistanissa, mutta en ymmärrä Pakistanin ja Islamabadin sulkemista enkä oikeastaan ymmärrä myöskään niitä toimia, mitä tehdään Burmassa Yangonin sulkemisen osalta. Pakistan on iso ja merkittävä toimija Aasiassa, ja olisi erittäin tärkeää jatkaa yhteydenpitoa sinne. Sillä on myöskin kaupallista merkitystä. Burman osalta: Se on yksi niitä harvoja kohteita, joissa Suomella voisi olla rauhanvälityksessä aika paljon annettavaa. CMI on toiminut siellä aktiivisesti, ja sen vuoksi olisi tärkeää, että säilyttäisimme sinne myöskin lähetystösuhteet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

11.04 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olisin itsekkin nostanut esille nämä Orpon hallituksen massiiviset kehitysyhteistyöhön liittyvät leikkaukset. Tosiasiahan on se, että ne myös kaventavat Suomen ulkopoliittista liikkumatilaa. Ne eivät lisää näkyvyyttä, toisin kuin täällä ovat hallituspuolueiden edustajat sanoneet. Näillä

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

ei vahvisteta kansalaisyhteiskunnan asemaa. Kansalaisyhteiskunnan osuus ikään kuin nousee, mutta raha ei kasva.

Erityisen härskiä on tämä valmistelu, joka liittyy SASKin rahoitukseen, jossa tätä tukea on leikattu 40 prosenttia. Valmistelevat virkamiehet ovat suoraan sanoneet, että tämä on rikkonut hakijoiden yhdenvertaista kohtelua. Virkamiehet jättivät tästä myös eriävän mielipiteen, ja valiokunnassa myös heitä kuulimme. Voisiko ministeri Tavio vastata, miksi olette päätenyt näin härskiin ratkaisuun?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Biaudet, varsågod.

11.05 **Eva Biaudet r** (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ulkoministeri hyvin ansiokkaasti puhui minun mielestäni tärkeistä tavoitteista: oikeusvaltion periaatteen turvaamisesta, ihmisoikeuksien edistämisestä ja demokratian edistämisestä. Ajattelen, että kun puhutaan nyt kehityspolitiikasta, niin nämä kysymykset hyvin helposti jäävät narratiivin tasolle, kun leikkauksia on toteutettu ja esimerkiksi maaohjelmia vähennetty, ja ehkä myös silloin, kun kehitysyhteistyössä nimenomaan kauppa on se, johon fokusoidaan.

Me käytiin juuri kehityspoliittisen toimikunnan kanssa Sambiassa, ja siellä näkee hyvin, että myös silloin, kun tulee suuria investointeja, se asettaa myöskin paikkakunnille, esimerkiksi kaivoksiin ja näin, erittäin suuria haasteita sen yhteiskunnallisen kehityksen ympärille, koska esimerkiksi lasten hyväksikäyttö lisääntyy ja niin edelleen, kun ihmisiä muuttaa paljon muualta ja niin edelleen.

Kysyisinkin: olisiko aika tehdä jotain tällaista demokratian ja YK:n monikansallisen [Puhemies koputtaa] järjestelmän tukemisen strategiaa nyt kehityspolitiikassa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen, olkaa hyvä.

11.07 **Johannes Koskinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edellä keskustelussa on jo viitattukin siihen sisäiseen ristiriitaan, että hallituksessa ja esimerkiksi presidentin julkisissa esiintymisissä on painotettu syystäkin tätä, että kehityspolitiikkaa pitää Euroopan ja Suomen tiivistää ja yhteyksiään globaaliin etelään, jotta pystymme vaikuttamaan isojen maailmanlaajuisten kriisien ratkaisemisessa ja huolehtimaan omalta osaltamme turvallisemmasta tulevaisuudesta. Tähän nähden juuri nämä kehitysyhteistyöleikkaukset ovat rajuja, ja sitten on vielä tätä sisäistä vääristymää, johon edustaja Honkasalo kiinnitti huomiota, ja sitten tulevat myöskin nämä lähetystöverkon isot aukot, joita varsinkin Pakistanin Islamabadin lähetystön sulkemisesta koituu.

Miten hallitus aikoo palata tällaiselle johdonmukaisemmalle linjalle niin tämän rahoituksen kuin sitten myös hallinnollisten ratkaisujen puolelta, jotta äänemme on suhteessa ja linjassa [Puhemies koputtaa] sen kanssa, mitä paperilla kirjoitamme?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

11.08 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta katsoo, että vaikeina aikoina on tietysti leikattava kaikkialta. Jos mummot eivät saa hoivaa, ei löydy kahta neliötä kotikunnasta, on tietysti kohtuullista, että myös lähetystöistä silloin nipistetään. Haluaisin kuitenkin kysyä sitä asiaa, onko mietitty strategiaa sen näkökulman pohjalta, että missä kasvu tapahtuu ja missä meillä olisi merkityksellistä olla myös kaupan-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

käynnin apuna, versus se, että juuri tällaisista kehittyvistä maista suurlähetystöjä ajetaan alas ja pidetään kaikki Euroopan lähetystöt vielä pystyssä. Mielestäni Eurooppaan meillä on sen verran selkeät ja hyvät yhteydet, että se ei ole niinkään ensisijaista.

No, mitä sitten tulee tähän meidän pääasialliseen ulkopolitiikkaan tällä hetkellä, niin olen erittäin kiitollinen, että vahvasti tuemme Ukrainaa ja yritämme globaalisti vaikuttaa, [Puhemies koputtaa] mutta se tarkoittaa sitä, että suhteiden pitää kaikkialle olla kunnossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

11.09 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Niin kuin muun muassa edustaja Kaikkonen edellä totesi, elämme Ukrainan kannalta kohtalokkaita hetkiä. Neuvottelut rauhansuunnitelmasta käyvät huumina, ja tällä viikolla yritetään saada aikaan ratkaisu myös Venäjän jäädytettyjen varojen ohjaamisesta Ukrainan tueksi. Tiedän, että hallitus on tehnyt paljon töitä tässä jäädytettyjen varojen kysymyksessä — kiitos siitä. Mutta siinä, missä Ukrainan suhteen olemme valitettavan monessa alttiita Yhdysvaltain tekemille valinnoille, jäädytettyjen varojen ohjaaminen on käytännössä kokonaan Euroopan omissa käsissä. Me voimme Euroopassa itse päättää ohjata nämä varat Ukrainan tueksi. Sen takia kysyn: Mitä vielä voimme tehdä, jotta saamme luotua lisää painetta ja lisää poliittista momenttia sen eteen, että tällä viikolla ratkaisu jäädytettyjen varojen ohjaamisesta saadaan tehtyä? Ja miten voimme Suomea ja Eurooppaa luoda painetta erityisesti Belgiaa kohtaan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

11.10 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Toinen maailmansota päättyi Suomen osalta huhtikuussa 1945, kun viimeinenkin saksalainen oli poistunut Lapista. Lapin sota on ainoa sota, jonka Suomi on voittanut. Sitä ei kuitenkaan juuri muistella. Sen sijaan hävittyjä sotia muistellaan senkin edestä: talvisodan Suomi hävisi, ja jatkosodan Suomi hävisi. Tätä aiempi pääministerimme ei tuntunut tietävän. Toisessa maailmansodassa kuoli lähes satatuhatta suomalaista.

Ulkoministeri Valtonen, tekään ette näytä tuntevan Suomen sotahistoriaa. Väititte hiljattain kansainväliselle medialle, että Venäjälle ei yksikään valtio ole sataan vuoteen hyökännyt. [Eduskunnasta: Naapurimaa!] Se oli väärä väite haudanvakavassa asiassa, ja vielä sen maan valtionjohdolta, joka Venäjälle on hyökännyt. Suomi hyökkäsi liitossa natsi-Saksan kanssa osana operaatio Barbarossaa Neuvostoliittoon kesäkuussa 41. [Välihuutoja] Saksalaisjoukot, mukana Suomen asevoimia, aloittivat sotatoimet. Vaikuttaa siltä, että omaksuitte itse ajattelematta ja faktoja tarkistamatta Viron Kaja Kallaksen väitteen, [Puhemies koputtaa] jonka läntiset historian tutkijat ovat todenneet vääräksi. [Puhemies koputtaa] Eikö teidän asemassanne olisi syytä itse tarkistaa tällaiset historialliset faktat?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Muistutan minuutin aikarajasta. — Edustaja Vikman, olkaa hyvä.

11.12 Sofia Vikman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ulkoministeriä ja koko ulkoministeriön väkeä hyvästä toiminnasta Suomen puolesta tässä vakavassa ja vaikeasti ennakoitavassa turvallisuusympäristössä. Suomen tulee osallistua täysimääräi-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

sesti Naton toimintaan. Siksi on merkityksellistä, että budjetissa on huomioitu ne tarpeet ja painotukset, joita täysimääräinen Nato-jäsenyys edellyttää.

Ukraina on hallituskaudella Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde, ja kaikkiaan Suomi jatkaa tukeaan Ukrainalle niin kauan kuin on tarve.

Meneillään on myös erittäin tarpeellinen ulkoasiainhallinnon uudistus. Maailma on muuttunut paljon viimeisten parinkymmenen vuoden aikana, mutta ulkoasiainhallintoa ei ole uudistettu aiemmilla kausilla vastaamaan tähän muutokseen ja Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteiden edistämiseen. Nyt tämä työ on meneillään, ja kysyn: mitä sille kuuluu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

11.13 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies, arvoisat ministerit! Kysymykseni liittyy Ukrainaan, kuten jo monella muulla tässä salissa. Alkuun haluan kiittää presidentti Stubbia siitä aktiivisesta työstä, mitä hän on tehnyt rauhan aikaansaamiseksi.

Onko nyt tällä hetkellä arvoisilla ministereillä mitään tietoa siitä, millä tavalla presidentti Trumpin ja Zelenskyin neuvottelut ovat edenneet mahdollisista alueluovutuksista ja siitä, onko Ukraina valmis luopumaan ajatuksesta Natoon liittymisestä? Näissä on kuitenkin oleelliset ja tärkeät merkitykset siinä mielessä, että saataisiin vihdoinkin ja viimein se rauha aikaiseksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Skinnari, olkaa hyvä.

11.14 Ville Skinnari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan oikein molemmat teistä nostivat esille EU:n ja Euroopan merkityksen kansainvälisesti. Samaan aikaan kuitenkin maailmassa ajetaan viiden suuren, G5:n, yhteistyötä: Yhdysvallat, Kiina, Venäjä, Intia, ehkä Saudit, ehkä Japani. Samaan aikaan kysymys kuuluu, miten EU sitten voisi olla vahvempi, ja tämä on kysymykseni teille molemmille: mitä Euroopan unionin tulisi pitkällä aikavälillä tehdä, jotta meidän roolimme olisi vahvempi, tehokkaampi ja kaiken kaikkiaan kestävämpi?

Toinen kysymykseni liittyy toki pienten ja keskisuurten maiden yhteistyöhön laajemmin tässä maailmanjärjestyksen muutoksessa, koska se on jo tapahtunut, se ei ole tulossa. Miten tätä tulisi Suomen viedä eteenpäin?

Ja kolmanneksi lähetystöverkko ja YK:n turvaneuvoston jäsenyys: Pakistan, Egypti ja Indonesia ovat ne gatekeeperit, [Puhemies koputtaa] jotka tulevat tekemään isoa roolia. Miksi te poukkoilette ja lopetatte Islamabadin, kun se on juuri avattu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

11.15 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On tärkeää, että Suomen ulkopolitiikka on vakaata ja on selvän suunnan omaava linja. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan ainoa tehtävä tietenkin on turvata Suomen itsenäisyys ja alueellinen koskemattomuus. Varsinkin tässä Venäjän yhteisellä rajalla, 1 350 kilometriä, meillä on paljon haasteita. Kaikilla on tuoreessa muistissa tämä välineellistetty maahantuloestolaki, joka hyväksyttiin viime kesän aikana tässä talossa tiukkojen keskustelujen ja

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

ankaran äänestämisen jälkeen. Se kuvaa sen, miten vaikeissa olosuhteissa me elämme. Tämän takia, kuten ulkoministeri puheessaan mainitsi, tämän sääntöpohjaisen maailmanjärjestyksen puolustaminen ei varmaan ole ministerille helppoa, mutta hän on hoitanut sen tehtävän kiitettävästi. Samoin tasavaltamme presidentti Alexander Stubb on tehnyt hartiavoimin töitä rauhan saamiseksi Ukrainaan — toivottavasti siellä onnistutaan. Miten te, arvoisa ulkoministeri, itse näette tämän tilanteen? Onko tässä tilanteessa toivoa enemmän kuin epätoivoa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hopsu, olkaa hyvä.

11.16 Inka Hopsu vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kehitysyhteistyön jättileikkaukset alkavat näkyä hyvin heikosti tuloksellisuudella ja vaikuttavuudella perusteltavissa olevina ratkaisuin. Haluaisin kysyä ministeriltä kahdesta eri leikkauksesta:

Ensinnäkin ohjelmattuen saajista SASK eli Suomen Ammattiliittojen Solidaarisuuskeskus koki 40 prosentin kertaleikkauksen, ja kun kerran kauppa- ja kehitysyhteistyö ja niiden rajapinta on valittu fokukseen, niin tämä ihmisoikeuksiin, työntekijöiden oikeuksiin kohdistuva työ olisi juuri se työkalu, joka siihen sopisi. Ympäristövastuu olisi toinen, joka kävisi hyvin tähän kaupan rinnalle.

Toinen huolestuttava tieto koski Suomen vetäytymistä Global Partnership for Education -koulutusrahastosta. Meillä koulutus on valittu jatkuvaksi painopisteeksi, ja silloin järkevää olisi olla näissä isoissa koalitioissa mukana ja tuoda sen rahoituksen lisäksi Suomen osaaminen käyttöön. Onko mahdollista, että näitä leikkauksia vielä korjataan ja läsnäolo [Puhemies koputtaa] esimerkiksi Global Partnershipissä mahdollistuu?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kivelä, olkaa hyvä.

11.18 Mai Kivelä vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös minä haluan nostaa esille tämän leikkauksen, joka tehtiin vastoin virkavalmistelua kohdistuen Suomen ammattiliittojen solidaarisuuskeskus SASKiin. Kyseessä on noin 40 prosentin leikkaus, jonka arvioidaan myös olevan lainvastainen. Perusteena eivät voi myöskään olla säästöt, koska tämä tukihan jaettiin muille järjestöille, enkä tietenkään vastusta muiden järjestöjen saamaa tukea, mutta en voi hyväksyä sitä tapaa, jolla tämä muutos tehtiin. On hyvin vakavaa ja poikkeuksellista, että virkavalmistelu näkee tämän päätöksen valtionavustuslain ja hyvän hallintotavan vastaisena. Nyt minusta tämä näyttäytyy ainoastaan ay-vihamielisenä ja työelämän ihmisoikeuksien vastaisena tekona.

Tunnetteko te, ministeri, SASKin työtä? Tämä työ tukee Suomen kehityspoliittisia tavoitteita, joten teidän perustelunne siitä, että tukea haluttiin kohdistaa niihin, ei ole pätevä. Miten voi olla, että ministeri omiin mieltymyksiinsä perustuen kävelee alkuperäisen esityksen, hyvän hallintolain ja jopa lain yli? Miksi meillä on hakukriteerit, jos niitä ei noudateta?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

11.19 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Valtonen, Suomihan on pyrkimässä YK:n turvallisuusneuvoston jäseneksi seuraavalla hallituskau-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

della. Miten arvioitte sitä mainehaittaa, joka on nyt tässä syntynyt tämän silmien vääntelyn yhteydessä?

Toisekseen, korostatte, kuten tasavallan presidenttikin, globaalia etelää. Millä tavalla tämä läsnäolon vähentäminen siellä vaikuttaa tähän kampanjaan?

Aivan erityinen kysymys, johon moni muukin on halunnut vastauksen, on se, voitteko harkita uudelleen päätöstä sulkea Islamabadin lähetystö. Säästö on mitätön, mutta vahinko on valtava. Ministeriössä ei ilmeisesti ole ollenkaan varauduttu siihen voimakkaaseen provosoitumiseen, jonka edustaja Kalevan kanssa saimme viime viikolla kokea ihan paikan päällä. Pakistanissa nähdään, että Suomi on valinnut puolensa alueen kiistoissa, ja semminkin kun Intian puolelta levitetään ilkkuvia videoita, joissa todetaan, miten Suomi tarkoitusellisesti halveksii Pakistania. Ministeri, voitteko yrittää korjata tätä vahinkoa, joka syntyy maailman viidenneksi väkirikkaimman maan ja alueellisen vaikuttajan suhteen, ja jatkaa läsnäoloa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindberg, olkaa hyvä.

11.20 Jarmo Lindberg kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi on ollut kokoonsa suhteutettuna merkittävä ja arvostettu toimija kriisinhallinnassa vuosikymmeniä. Olemme herättäneet luottamusta kaikissa kriisin osapuolissa sekä sotilaallisessa että siviilikriisinhallinnassa. On hyvä asia, että tässäkin resurssipaineessa kykenemme ylläpitämään ensi vuonna noin 390 sotilaan vahvuista sotilaallista kriisinhallintaosastoa, ja siviilikriisinhallinnassakin on noin 135 asiantuntijaa. Nopeat muutokset Euroopan turvallisuustilanteesta edellyttävät varautumista muutoksiin myös kriisinhallinnan osalta. Suomelle on jatkossakin tärkeää taata riittävä osallistumistaso sekä sotilaallisessa että siviilikriisinhallinnassa. Mitä edellytyksiä Suomella on reagoida turvallisuustilanteen nopeisiin muutoksiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

11.21 Hilkka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tervehdin erityisen ilolla näitä lisäyksiä kriisinhallintaan. Ne ovat erittäin kriittisiä, ja ajattelen, että tämä Suomen kriisinhallintaosaaminen on maailmankuulua ja laadukasta, ja sitä osaamista meidän toki pitää myös maailmalle antaa.

YK:n Naiset, rauha ja turvallisuus -päättöslauselman hyväksymisestä tuli kuluneeksi 25 vuotta. Lämmin kiitos ministeri Valtoselle, olitte paikalla puhumassa, ja arvokkaassa tilaisuudessa käytiin läpi näitä tuloksia. Esimerkiksi YK:n pääsihteerin tuoreen raportin mukaan naisten ja lasten osuus siviiliuhreista nelinkertaistui muutamassa vuodessa verrattuna edellisen kahden vuoden jaksoon, ja myös seksuaali- ja väkivaltatilanteet konflikteissa ovat lisääntyneet 87 prosentilla kahdessa vuodessa. Luvut ovat valtava, valtava synkkiä. Suomen osaaminen näiden seurausten kitkemisessä on ollut merkittävää, ja siksi haluaisin kysyä ulkoministeri Valtoselta: miten rahoitus tähän [Puhemies koputtaa] toimintaan myös saadaan turvattua?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

11.22 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä sota Ukrainassa on tosiaan kestänyt pian neljän vuoden ajan ja toisella tapaa laskien jo vuodesta 2014 saakka, eikä ole vielä mitään takeita siitä, milloin rauha Ukrainaan saadaan. Mutta nyt on ilmassa kuitenkin orastavia merkkejä siitä, että jotain saattaisi olla meille tuloillaan.

No jos ja toivottavasti kun rauha Ukrainaan tulee, niin meidän täytyy valitettavasti varautua myös siihen, että lopputulos ei ehkä meidän kaikkien mielestä tunnu kaikin puolin reilulta. Kysyn nyt kuitenkin: kun rauhan tultua varmasti saamme täälläkin mainittuja jälleenrakennuskeikkoja ja -urakoita paljonkin sinne Ukrainaan, niin miten Suomi suhtautuu ja miten Suomi ennen kaikkea vaikuttaa Euroopan unionissa siihen, että Venäjältä mahdollisesti sitten tullaan tarjoamaan kaikenlaisia jälleenrakennusurakoita ja vielä kaiken lisäksi Ukrainalta sodalla valloitetuille alueille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Väättäinen, olkaa hyvä.

11.23 Tuula Väättäinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulko- ja turvallisuuspolitiikka on tullut politiikan keskiöön viime vuosien tapahtumien ja sotien vuoksi. Samalla kun me vahvistamme Suomen puolustusta, ajattelen, että meidän on entistä enemmän panostettava kansainväliseen toimintaan ja yhteistyöhön. Suomen on oltava niissä pöydissä, joissa keskustellaan ja linjataan maailman ja Euroopan tulevaisuutta kohti vakautta.

Arvoisa puhemies ja hyvät ministerit! Ajattelen, että kaiken toiminnan taustalla täytyy olla aina ihmisoikeudet ja demokratia. Minulle on tullut sellainen käsitys, että ministeri Valtosella ovat nämä ajatukset siellä taustalla, kun teette yhteistyötä kansainvälisen yhteisön kanssa: ihmisoikeudet ja demokratia — kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinonen, olkaa hyvä.

11.24 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ollut miellyttävää vaikeassa paikassa seurata, miten suomalaista ulkopoliittikan osaamista ja diplomatiamaailmalla arvostetaan, ja se on tietysti toivottavasti myös tuloksekasta Ukrainankin rauhan suhteen. Taisi olla edeltäjäni Timo Soini ulkoministerinä, joka totesi, että parempi on vaikea dialogi kuin äänekäs monologi, ja diplomatiakaan tämä maailma tällä hetkellä enempi huutaa.

Me hallinto- ja turvallisuusjaostossa puheenjohtaja Ronkaisen johdolla nostimme esille Kavaku-kurssien lykkäämisen ja huolen siitä, jos diplomaattikoulutukseen tulee pidempi katkeama. Kysyisin teiltä, ulkoministeri Valtonen: mikä tämän tilanne on?

Ja myös tämä kriisinhallintakysymys on olennainen. Me olemme olleet siinä vahva osaja. Meillä on paljon osaamista tälläkin hetkellä, ja toivon, että jatkossa, kun Ukrainan tilanne saadaan haltuun, voimme jatkaa myös tätä muualla maailmassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

11.26 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukraina on Suomen suurin kehitysyhteistyön kohde ensi vuonnakin, ja se on erittäin hyvä asia. Tämä tuen tarvehan ei tule loppumaan, vaikka sota toivottavasti mahdollisimman nopeasti loppuukin. Jälleenrakentaminen tulee olemaan ihan valtava tehtävä, valtava urakka, ja itse entisenä ra-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

kennusalan yrittäjänä tiedän, että Suomessa on valtavasti betoni- ja puualan rakentamisen osaamista, ja siitä voi tulla myös Suomelle iso mahdollisuus.

Valtiovarainvaliokunta piti myönteisenä myös sitä, että suomalaisyrityksillä on Ukrainassa vireillä kymmeniä hankkeita, mutta sitten on myös sellaisia yrityksiä, joita ehkä kiinnostaisi päästä markkinoille. Muun muassa kaksi betonialan yrittäjää on ollut minuun yhteydessä, mutta he eivät oikein tiedä, mistä he aloittaisivat. Osaisiko ministeri Tavio neuvoa heitä, miten tässä pääsisi liikkeelle? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Päivärinta, olkaa hyvä.

11.27 Susanne Päivärinta kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Toden totta, niin kuin täällä useampi on todennut, elämme kohtalokkaita viikkoja jälleen kerran Ukrainan suhteen. Se ei ole todellakaan vähäpätöistä, jos rauha joku päivä saavutetaan, minkälainen rauha se on. Ukrainan kohtalo määrittää meidän kaikkien kohtaloa. Kiitos ulkoministerille sinnikkäästä työstä myös Ukrainan puolustamiseksi, ja kiitos myös avoimesta puheesta siitä ja sen avaamisesta, minkälainen roistovaltio Venäjä on. Sitä on turha kaunistella.

Mutta se ei riitä, että Suomi on tukenut Ukrainaa. Valitettavasti tälläkin hetkellä vatu-lointi jatkuu jälleen Euroopan unionin jäsenmaitten keskuudessa siitä, saammeko käytettyä komission ehdottamalla tavalla Venäjän jäädytetyt varat niin sanotuksi sotakorvauslainaksi. Se on ainoa moraalisesti kestävä vaihtoehto, ja se täytyy saada tapahtumaan, mutta nyt ratkaisujen ja neuvottelujen lähestyessä useampi EU-maa on livennyt jo riveistä. Kysyisinkin ulkoministeri Valtoselta: Minkälaisen viestin se antaa Euroopan yhtenäisyydestä? Minkälaisen viestin se antaa Venäjälle, jos me emme tässä asiassa pysty toimimaan yhdessä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

11.28 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kunnioitetut ministerit! Suomen taloudellinen tilanne edellyttää vastuullisia ja harkittuja päätöksiä myös ulkopolitiikan määrärahoissa. Hallitus on päättänyt kohdentaa rajalliset resurssit ensisijaisesti suomalaisen työn, turvallisuuden ja hyvinvoinnin turvaamiseen. Tämä on ”Suomi ensin” -politiikkaa käytännössä.

Kehitysyhteistyön määrärahoja kasvatettiin voimakkaasti edellisellä hallituskaudella samaan aikaan kun Suomen velkaantuminen kiihtyi. Nyt suuntaa korjataan. Ulkomaille suuntautuvia menoja sopeutetaan, jotta julkinen talous saadaan kestäväälle pohjalle ja rahoitus riittää kotimaan keskeisiin tarpeisiin. Kehitysyhteistyötä jatketaan, mutta painopisteitä terävöitetään. Varat suunnataan kohteisiin, joilla on selkeä yhteys Suomen turvallisuuteen ja kansainväliseen vakauteen. Ukrainan tukeminen on tästä keskeinen esimerkki.

Arvoisa puhemies! Tämä linja vahvistaa Suomen uskottavuutta, taloudellista kestävyyttä ja kykyä huolehtia omista kansalaisistaan myös tulevaisuudessa. Kiitän ministeri Taviota erinomaisesta työstä. [Vasemmalta: Hyvin menee!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

11.29 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkaisin siitä, mihin edustajat Kaikkonen ja Tynkkynen jäivät, aselepoon Ukrainassa. On hyvä, että aseet vaikenevat ja kynä puhuu. Näyttäytyykö tämä lopputulos erilaiselta riippuen siitä, arvioimeko kehitystä lyhyellä vai pitkällä jännevälikillä? Lyhyellä jännevälikillä näyttäisi siltä, niin kuin monissa arvioissa on todettu, että tämä ratkaisu tehdään Venäjän käsikirjoituksen mukaan ja Ukrainalle tulee näiden samojen tahojen mukaan pakkorauha pahimmillaan alue-menetyksin ja suvereniteetin rajoituksin. Onko pitkällä jännevälikillä tilanne kuitenkin toinen? Itse asiassa Putin on tämän sotansa jo hävinnyt. Se ei valloittanut Ukrainaa. Se ei kykene luomaan edes hajonneesta Neuvostoliitosta sitä itäslaavilaista yhteisöä, jossa isovenäläiset, vähävenäläiset, ukrainalaiset ja valkovenäläiset ovat Kremlin alla. Ukraina vuorostaan on onnistunut torjuntavoiton saamaan. Itse asiassa tässä rauhansopimusjärjestelyssä se, jos siellä on [Puhemies koputtaa] se EU-jäsenyys vaihtoehtona Ukrainassa, on ehkä se isoin tekijä [Puhemies koputtaa] pitkällä jännevälikillä Ukrainan kansallisen identiteetin turvaamisessa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ovaska, olkaa hyvä.

11.31 **Jouni Ovaska kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kauppasuhteet ja viennin edistäminen on yksi ulkopoliittikkamme kulmakivistä, ja valitettavasti viime päivinä näyttää, että se on saamassa kolauksen, kun seuraa tätä hallituspuolueiden silmien vääntelyä ja venyttelyä, mistä uutisoidaan laajasti maailmalla.

Kysyisinkin ministereiltä: Mitä te luulette, onko sillä vaikutusta Suomen ulkopoliittikkaan ja sen hoitamiseen? Tuleeko tämä kysymys vastaan tuolla kollegoidenne kanssa? Tai mitä luulette, voidaanko tätä tilannetta käyttää myös jollakin tavalla informaatiovaikuttamisessa tai hybridivaikuttamisessa aiheuttaen sekasortoa täällä Suomen sisällä? Voiko tällä olla vaikutusta myöskin meidän ulkomaankauppaamme? Täytyy muistaa, että ulkopoliitikassa yksi kulma, tärkeä kulma, on diplomatia, ja sitä, mitä tällä hetkellä tasavallan presidentti maailmalla rakentaa, valitettavasti maan hallitus kotimaassa rikkoo.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

11.32 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sain eilen ystävältäni artikkelin: ”Suomen vinojen silmien skandaali. Hallitus harkitsee kurinpitotoimia kuvan julkaissutta kansanedustajaa vastaan. Useiden suomalaisten parlamentin jäsenten sosiaalisessa mediassa julkaisemien vinojen silmien kuvien ja videoiden vuoksi, joita pidetään aasialaisia syrjivinä, hallituskoalition johtajat kokoontuvat 16. päivänä käsittelemään kurinpitotoimia.” Näin lukee Asahi Shimbunin, yhden Japanin suurimman median ja yhden Aasian vanhimman median etusivulla, vielä pääministerin iloisen kuvan kanssa.

Kysyisin nyt teiltä, arvoisa ulkoministeri: Miten te näette nyt tämän tilanteen, varsinkin kun käsittääkseni mediatietojen perusteella Suomen edustustoihinkin on oltu jo yhteydessä erityisesti Japanin, Etelä-Korean, muuten Kaakkois-Aasian alueella? Mistä tässä tilanteessa on kysymys, ja kuinka paljon arvioitte tämän vaikuttaneen Suomen maakuvaan? Ja jos vielä saisi selvyuden siihen, mitä siellä hallituksessa nyt meinataan tehdä tämän möhlyksen korjaamiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Oinas-Panuma, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

11.33 Olga Oinas-Panuma kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomessa on ihan huikea arktinen osaaminen, enkä puhu nyt pelkästään jäänmurtajista vaan myös esimerkiksi ilmastotutkimuksesta, ympäristötutkimuksesta, satelliiteista, alkuperäiskansa-asioista. Olinkin iloinen siitä, että ministeri otti arktiseen politiikkaan kantaa marraskuussa, ja haluan muistuttaa, että täällä eduskunnassa työskentelee myös kansanedustajia, joitten tehtävänä on seurata myös arktista politiikkaa, eli niin sanottuja arktisia parlamentaarikkoja. Me ollaan todella mielellään kyllä mukana siinä arktisessa työssä ja tuomassa niitä näkemyksiä ja sitä meidän omaa osaamista ja tietämystä tästä alueesta sitten myös ministeriön suuntaan.

Monesti meidän keskusteluissa tällä hetkellä arktinen politiikka kulminoituu kovaan turvallisuuspolitiikkaan, mikä on totta kai siinä mielessä ymmärrettävää, että me eletään hyvin erilaisia aikoja kuin aiemmin. Mutta tulevaisuuttakin ajatellen on tärkeää, että arktisessa huomioidaan myös muut asiat, joita esimerkiksi äsken tuossa luettelin.

Kun me mietitään, mitä arktisella puolella pitää tulevaisuudessa tehdä, niin ensimmäisiä asioita on se, että meidän pitäisi perustaa uudestaan arktinen neuvottelukunta, jotta me saadaan sitä osaamista sieltä ja pystytään käymään laajemmin arktista keskustelua.

Ja toisena asiana on se, että kun sitten tulevaa hallitusohjelmaa joskus lähdetään neuvottelemaan, niin sinne täytyy kyllä saada tämän arktisen strategian päivitys.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä, olkaa hyvä.

11.34 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensin haluan kyllä kiittää ulkoministeriä erittäin hyvästä työstä. Suomi tekee kansainvälistä politiikkaa varmasti aktiivisemmin kuin monen edeltäjän aikana, ja tarpeen se onkin. Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan tehtävä on suojata Suomi, pitää huoli, että me emme joudu konfliktiin ja sotaan, ja tästä on pidetty hyvin kiinni.

Minusta on myös järkevää, että budjetissa painotetaan Nato-jäsenyyden kaikkia ominaisuuksia ja osallistumista kriisinhallintaan ja Ukrainan tukea, mutta kyllä meitä kaikkia tiettenkin eniten tällä hetkellä huolettaa, mitä siellä Berliinissä sovitaan. Nyt näyttää siltä, että kaikki muut ovat valmiita rauhaan paitsi Venäjä. Jos näin tapahtuu, että Venäjä ei tähänkään sopimukseen lähde, niin mikä on Euroopan plan B?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

11.35 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Elämme tietenkin monella tavalla historiallisia aikoja, mikä on tänään tullut median kautta ja ulkoministerinkin puheenvuoron kautta esiin, eikä kyse ole pelkästään Ukrainan sodan päättymisestä, aselevon synnyttämisestä, vaan siitä prosessista, joka siitä edelleen käynnistyy.

Olen saanut toimia kohta kuuden vuoden, seitsemän vuoden ajan Naton parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan jäsenenä, ja Nato on keskeinen osa myös ulkopolitiikkaa, ulkoministeriönkin tehtävän hoitoa, ja kun on nähty Yhdysvaltojen halu vähentää läsnäoloa Euroopassa, Yhdysvaltain presidentin ulkopolitiikan uudet linjaukset ja vastaavat, kysyisin ulkoministeriltä: Miten toimii tämä meidän oman hallintomme, ulkoministeriön ja puolustusministeriön välinen työnjako tilanteessa, jossa puolustuspolitiikasta tulee yhä tärkeämpi runko myös ulkopolitiikalle? Ja millä tavalla varmistetaan, mihin edustaja Kaikkonenkin viittasi, eduskunnan informointi tässä kokonaisuudessa? Myös ta-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

savallan presidentillä on tietenkin iso rooli, eikä vähiten kohta [Puhemies koputtaa] tuleva joulukuun ja istuntotauko tuo omat haasteensa tälle informaatiolle. Tästä informaatiosta [Puhemies koputtaa] kysyisin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hamari, olkaa hyvä.

11.36 Lotta Hamari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vierailin viime viikolla Singaporessa, mikä on maailman talousmahtikeskus ja merkittävä logistiikkakeskus, ja olen ymmärtänyt, että molemmat ministerit ovat siellä myös vierailleet tässä aika vasta. Sieltä kuului ehkä vähän huolestuttaviakin viestejä tästä Invest in Finlandista ja Team Finland -uudistuksesta, varmasti hyviäkin asioita niistä, mutta olisin halunnut vielä kysyä — vaikka ministeri Valtonen tässä mainitsikin, että Team Finland -uudistus on suunnitellusti edennyt — onko siinä ilmennyt joitakin huolia tai ongelmakohtia, mitkä häiritisivät Suomen työtä viennin edistämiseksi.

Ja kyllä täytyy sanoa, että vaikka mitä me investoimme näihin Invest in Finlandeihin tai Team Finlandeihin, niin kyllä sitä Suomen brändityötä tällä hetkellä, valitettavasti, tehdään sillä rasismikohulla, mikä tällä hetkellä on menossa. Millään rahoilla näihin keskeisiin toimijoihin, mitkä Suomen mainetta yrittävät maailmalla parantaa, ei oikein pysty tekemään, jos tällaisia kohuja vielä tulee.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jäntti, olkaa hyvä.

11.37 Aleksi Jäntti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomi on toiminut lähes yksinomaan esimerkillisesti tukiessaan Ukrainaa. On ensiarvoisen tärkeää, että Suomi seisoo Ukrainan tukena kaikissa tilanteissa loppuun asti. Haaveet rauhasta Ukrainassa ovat lähempänä kuin kertaakaan aikaisemmin vuoden 22 jälkeen, mutta emme saa jäädä edelleenkaan laakereillemme lepäämään. Mitä nopeammin rauha Ukrainassa tulee, sitä edullisempi se on Venäjälle. Jos Ukraina joutuu esimerkiksi USA:n painostuksesta luovuttamaan Donbasin, Venäjän hyökkäys jatkuu ennemminkin viikoissa ja kuukausissa kuin vuosissa mitattuna. On Suomen onni, että olemme sekä EU:n että Naton jäseniä, mutta kokemukset ovat osoittaneet, että nuo organisaatiot ovat liian jäykkiä nopeasti muuttuvissa tilanteissa ja monimuotoisissa kriiseissä. Siksi meidän on oltava aktiivisia ja rohkeita myös muilla foorumeilla, minkä pääministeri Orpon Helsinkiin kutsuma Eastern Flank -kouskin tänään selvästi osoittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo, olkaa hyvä.

11.39 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Myös ulkoministeriölle kokonaisuutena kuuluu kyllä kiitos tehdystä työstä tänä hyvin haastavana aikana.

Ministeri Tavio, teidän viimeaikainen käytöksenne on kuitenkin herättänyt paljon kysymyksiä. Tehän kävelitte virkavastuulla tehdyn esityksen yli tavalla, jota ulkoministeriön esittelijä ja valmistelijat pitivät valtionavustuslain, yhdenvertaisen kohtelun ja luottamussensuojan periaatteen vastaisena, ja alustava arvio on, että päätös rikkoo myös hallintolakeja. Virkahenkilöt jättivät viime torstaina julkaistusta päätöksestä hyvin tarkkasanaisen erivän mielipiteen, mikä on varsin poikkeuksellista. Nyt Suomen panos ihmisarvoisen työn edistämiseen heikkenee merkittävästi.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Myös ulkoasiainvaliokunta huomioi työelämän perusoikeudet mietinnössä kansainvälisten taloussuhteiden ja kehitysyhteistyön selonteosta, ja se linjaa Suomen kehityspolitiikan tavoitteita. Valiokunta nimenomaan totesi, että työntekijöiden perusoikeudet on huomioitava selonteon toimeenpanossa. Ministeri Tavio, miten on mahdollista, että teidän henkilökohtainen näkemyksenne [Puhemies koputtaa] voi vaikuttaa näin merkittävästi työhönne ministerinä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

11.40 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ukrainan tukeminen on Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisimpiä tavoitteita. Turvallisuusympäristömme on pysyvästi muuttunut häikäilemättömän naapuri Venäjän toimesta — ihan raakalaismaisesti siellä hyökätään edelleenkin. On täysin oikein, että Ukraina on Suomen suurin kehitysyhteistyökohde. Tässä asiassa kyse on myös Suomen ja suomalaisten turvallisuudesta. Siksi vuoden 2026 talousarviossa tuki Ukrainalle esitetään nostettavaksi 56,8 miljoonaa euroon. Tämä apu tarkoittaa humanitaarista apua, siviili- ja puolustusmateriaalitukea, jälleenrakennusta, oikeusvaltion vahvistamista sekä sotilaallista apua. Kestävä ja oikeudenmukainen rauha Euroopassa edellyttää Ukrainan neuvotteluaseman vahvistamista. Siihen me pyrimme, ja lähtökohta on selvä: Venäjä ei saa voittaa sotaa. Ukrainan on kyettävä puolustamaan itsenäisyyttään ja alueellista koskemattomuuttaan. [Puhemies koputtaa] Tämä ei ole vain solidaarisuuden kysymys, tämä on kynnyskysymys [Puhemies koputtaa] Suomelle ja koko Euroopalle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Valtonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

11.41 Ulkoministeri Elina Valtonen: Arvoisa puhemies! Ensiksi totean, että rasismi tai sillä leikkittely ei ole sisäisesti tai ulkoisesti eikä asiallisesti Suomen tai isänmaan edun mukaista. [Välihuuto]

Edustustoista tuli muutama kysymys. Sen totean, että kun ulkoministeriöön kohdistuu 6,4 miljoonan säästötarve ja kun julkisen talouden tilaa katsoo myös lähivuosiksi eteenpäin, valitettavasti säästötavoite tuskin jää pelkästään tähän. On mahdoton kohdistaa näitä leikkauksia ilman, että ne kohdistuvat myös edustustoverkkoon. Samalla me pohdimme edustustoverkon uudelleenkohdentamista ja arvioimme sen kokonaisuutta kaiken aikaa ja nimenomaan suhteessa meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikan tavoitteisiin, joiden pohjalta tehdään myös uudelleenallokohteja. Tässä on taustalla laajempikin strategian muutos, johon liittyvät myös ulkoasiainhallinnon ja sen uudistuksen kysymykset. Me olemme nyt ensimmäistä kertaa 20 vuoden aikana tehneet laajan hallinnon uudistuksen, jossa on muokattu ulkoasiainhallinnon organisaatiota ja johtamiskulttuuria, ja tämä työ on edelleen käynnissä.

No, eilen juhlistettiin avajaisia Houstonissa, jonne avattiin pääkonsulaatti. Siellä on tosiaan merkittävä puolustus-, avaruus- ja energiateknologian keskus ja erittäin paljon kiinnostusta suomalaisyrityksiin, ja toki puolin ja toisin kauppaa edistetään.

Islamabadin edustuston osalta: Se tosiaan avattiin uudelleen kolme vuotta sitten. Mutta kun täällä edustaja viittasi siihen, että vaatimaton säästö, niin valitettavasti nyt näissä poikkeustiloissa toiminut edustusto olisi edellyttänyt useamman miljoonan kertainvestointia, jotta olisi saatu pysyvä kiinteistö. Alueen turvallisuustilanne on sen verran heikko, että

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

myös toimintamenoihin olisi tullut merkittävä lisä siitä, että turvallisuudesta pitää huolehtia. Tämän lisäksi arvioitiin, mikä esimerkiksi Suomen yrityskentän tarve alueella on, ja päädyttiin kokonaisharkinnan mukaan tilanteeseen, jossa Islamabadin edustusto valitettavasti joudutaan sulkemaan.

Näkymän tosiaan ollessa se, mikä se Suomen talouden osalta on, on vaikea nähdä, että ei jouduttaisi lisää edustustoja sulkemaan lähiaikoina.

Mitä tulee globaaliin etelään, niin se on tosiaan erittäin tärkeässä roolissa meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikassamme ja maailmanlaajuudessa todellisuudessa. Sille pitää antaa sille kuuluva tila, ja tähän liittyvät myös meidän avaukset suhteessa esimerkiksi YK:n turvaneuvoston uudistamiseen, jossa maailman realiteetit otetaan nykyistä paremmin haltuun.

Valitettavasti samaisesta julkisen talouden heikosta tilanteesta johtuen on jouduttu tekemään merkittäviä kehitysyhteistyöleikkauksia, mutta vastaavasti näen, että sillä on itse asiassa kuitenkin varsin pieni merkitys Suomen ulkopoliittikan liikkumavaraan. Päinvastoin kaikissa keskusteluissa etelän edustajien kanssa kaikki toivovat kumppanuutta, jossa katsotaan silmästä silmään ja tehdään yhdessä kauppaa, investointeja, kehitetään yhdessä tulevaisuutta.

Esimerkiksi Afrikan osalta Euroopan unionista käytiin viimeksi eilen, kun olin tuolla ulkoasiainneuvostossa Brysselissä, keskustelu. Afrikassa Euroopan unioni on suurin rahoittaja kehitysyhteistyön mutta myös investointien ja kaupan osalta. Se rooli on keskeinen, mutta meidän pitää ottaa siitä enemmän irti. Liian usein on niin, että esimerkiksi Global Gateway -hankkeen myötä eurooppalainen veronmaksaja maksaa hankkeen, mutta sitten vastaavasti esimerkiksi kiinalainen toimija ottaa siitä hyödyt, ja näin ei tietenkään ole oikein.

Sitten mitä tulee rauhanrakennukseen, tosiaan edetään nyt tällä viikolla hyvinkin kriittisiä vaiheita Ukrainan sodan osalta. On erinomaista, että Saksan liittokansleri eilen kutsui koolle keskustelut, joissa käytiin yhdysvaltalaisen ja eurooppalaisten johtajien toimesta keskusteluja Ukrainan kanssa siitä, miten rauhansuunnitelma voisi edetä. Nyt on niin, että esimerkiksi aluekysymykset ovat tietysti itsestäänselvästi pelkästään Ukrainan asia, mutta tietysti mahdollinen rauhansopimus vaikuttaa laajasti koko Euroopan turvallisuuteen ja myös meidän toimintakenttään ja maailmanlaajuiseen kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen, ja sen takia on tärkeitä, että laajalla porukalla osallistutaan.

Mutta nyt on tosiaan kyse siitä, tarttuuko Venäjä tähän vaiko ei. Venäjä ei ole ollut missään vaiheessa valmis tulitaukoon, ja itse näkisin edelleen, että tulitauko vaadittaisiin, jotta näissä keskusteluissa voidaan mennä syvemmälle. On valtavasti kysymyksiä, mutta sen toteen vielä, että näistä turvallisuusjärjestelyistä mitään ei ole sovittu ohi Suomen eikä Suomen eduskunnan, päinvastoin. Kunhan tässä päästään keskustelussa eteenpäin, katsotaan, onko Venäjälle tämä nyt haarukoitu suunnitelma mahdollinen, niin sen jälkeen vasta päästään täsmentämään sitä halukkaiden koalition työtä ja siihen liittyviä turvallisuusjärjestelyitä, joissa Suomi on mukana, huomioiden meidän geostrateginen sijaintimme maailman kartalla.

Aivan lyhyesti vielä Kavakusta totean sen, että näin 2020-luvulla ollaan otettu ja tullaan ottamaan keskimäärin saman verran henkilöitä ulkoasiainhallintoon ja kouluttamaan uusia kuin 2010-luvulla, ja on aivan tavanomaista, että välillä jää kurssi välistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Tavio, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

11.48 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio: Herra puhemies! Edustajat Kauma ja Ronkainen nostivat ansiokkaasti keskusteluun osallistumistamme Ukrainan jälleenrakentamiseen ja yritysten markkinoille pääsyä. Täytyy ensinnäkin sanoa, että meillä on hyvät vienninedistämispalvelut Ukrainassa niin lähetystössä kuin sitten yksityisellä puolella. Ukrainassa toimii kaksi suomalaista kauppakamaria, EastCham ja East Office, ja lisäksi elinkeinoelämällä on uusi Pro Ukraina -hanke, jossa lisätään vienninedistäjiä Ukrainaan palvelemaan markkinoille haluavia yrityksiä. Meillä on useita eri välineitä, jotka tukevat yritysten pääsyä Ukrainaan, ja mainittakoon niistä ensimmäisenä Finnpartnership-tuki, jonka kautta on 45 hanketta saatu käyntiin Ukrainassa. Se on johtanut myös jo investointeihin, kuten suomalaisen Peikon betonirakentamisen tehtaaseen. Vierailin Kiovassa myös eräällä Peikon työmaalla katsomassa noita erinomaisia tuotteita käytännössä. Finnfundin pääomaa on korotettu Ukrainaan. Meillä on Finland—Ukraine Investment Facility, FUIF, uusi sekaluottoväline julkisiin investointeihin, johon ollaan allokoimassa 80 miljoonaa euroa. Lisäksi Finnveran vientitakuuta on korotettu ja pidetty verrokkimaihin nähden hyvällä tasolla. Sitten tietysti vielä tuo alkupuheenvuorossa mainittu väestönsuojakoalitio on nyt Suomen yksi kärkihanke, johon olemme panostaneet 11 miljoonaa euroa, ja se antaa erittäin lupaavia markkinanäkymiä nyt sitten väestönsuojarakentamiseen suomalaisille firmoille.

Tässä huoleessa ja pohdinnassa Venäjän raajan hyökkäyksen seurauksista ja Ukrainan jälleenrakentamisesta täytyy myöntää, että yllätyin siitä, että vasemmistoliitosta haluttiin nostaa keskusteluun Suomen liittolaisuutta natsi-Saksan kanssa toisessa maailmansodassa. Pyydän vasemmistoliittoa pohtimaan vakavasti, ketä tällainen puhe palvelee. Mehän kaikki tiedämme, että se on ollut juurikin Venäjän propagandan pääväitteitä, että he saivat hyökätä Ukrainaan, koska siellä on natsihallitus Kremlin propagandan mukaan, natseja vallassa. Siksi tällainen puhe ei mielestäni ehkä nyt oikein palvele meidän etuamme.

Vasemmistoliitosta nostettiin erityisesti esiin kysymystä kansalaisjärjestöjen ohjelmatuesta koskien SASKin saamaa tukisummaa. Tässä ohjelmatuksen haussa on määritelty tarkasti kriteerejä, joihin pohjautuen tukea voidaan myöntää sitä hakeville. Kriteereissä on vahvasti mukana kokonaisharkinta pohjautuen hallituksen asettamiin painopisteisiin. Ministerinä koen suurta vastuuta veronmaksajien rahojen käytöstä, enkä tosiaan aina sellaisenaan ole hyväksynyt virkamiesten pohjaesityksiä. Päätös SASKin saamasta huomattavasta kymmenen miljoonan euron tuesta tehtiin esitykseni pohjalta valtioneuvoston raha-asiainvaliokunnassa yksimielisesti. Kyseessä oli toki leikkaus siihen, mitä SASK oli saanut aikaisemmin, [Vasemmistoliiton ryhmästä: Siirto!] mutta aikaisemmat saavutetut hakusummat eivät nähdäkseni ole mikään perustelu siihen, että tulisi aina automaattisesti antaa noita samoja summia.

Ehkä isommassakin mittapuussa tämä on minun mielestäni aika merkittävä ongelma Suomen talouden kannalta, jos me aina katsomme, että kun joku toimija tai joku järjestö on saanut tietyntäsoista tukea, niin sitten sen tulee aina saada tietyntäsoista tukea tai ehkä jopa isompaa tukea, niin kuin virkamiehillä on aina toisinaan tapana esittää. Siinä mielessä me pidetään nyt tarkempaa taloudenpitoa ylipäänsä, ja me olemme leikanneet historialliset yli 1 030 miljoonaa euroa kehitysyhteistyöstä, ja ne kohdistuvat luonnollisesti moniin kohteisiin. Tällä pyritään tasapainottamaan valtiontaloutta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistalle. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

11.53 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kiittää ministereitä siitä tärkeästä, arvokkaasta ja merkittävästä työstä, mitä olette tehneet isänmaan hyväksi.

Ukrainan on kyettävä puolustamaan itsenäisyyttään ja alueellista koskemattomuuttaan. Tämä ei ole vain solidaarisuuden kysymys, tämä on kynnyskysymys Suomelle ja koko Euroopalle.

Arvoisa puhemies! Kansainvälinen kriisinhallinta on keskeinen osa Suomen turvallisuuspolitiikkaa ja vastuunkantoa muuttuvassa maailmassa. Kansainvälisiin kriiseihin vastaaminen on paitsi humanitääristä myös oman puolustuksemme eduksi. Siksi tässä talousarvioesityksessä kriisinhallintaan panostetaan ja Suomi jatkaa aktiivista osallistumistaan EU:n, YK:n, Naton ja Etyjin operaatioihin. Suomi on läntisessä yhteisössämme jäsen, joka näkyy, kuuluu ja antaa parastaan. Osallistuminen kriisinhallintaan vahvistaa paitsi kansainvälistä vakautta myös Suomen omaa puolustuskykyä ja yhteensopivuutta liittolaisten kanssa. Kriisinhallinta on ennakoivaa turvallisuuspolitiikkaa parhaimmillaan. Juuri siksi sen merkitys vain korostuu nykyisessä turvallisuusympäristössä.

Arvoisa puhemies! Vaikka Suomi onkin kuin saari kaukana läntisestä Euroopasta, me emme ole täällä yksin. Ulkoministeriön hallinnonala on turvallisuutemme kannalta aivan yhtä merkittävä kuin itse puolustuspolitiikka. Siksi tässä talousarvioesityksessä Suomi ja suomalaiset tulevat ensin mutta eivät yksin. Tätä esitystä voisi jopa kuvailla siten, että se pyrkii luomaan Suomen vaikutuksesta muuhun maailmaan jotakin kauniimpaa ja keskittyy olennaiseen, ei kadehdi, ei kersku, ei etsi omaa etuaan, muistele kärsimäänsä pahaa eikä iloitse vääryydestä. Siksi esitys on tasapainoinen ja oikeansuuntainen. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

11.56 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Lyhyesti vielä sen verran, että Suomen asema ulkopoliittisesti on vakaa ja rauhallinen. Totta kai maailma myllertää, mutta kuten ulkoministeri aivan oikein sanoi ja korosti omassa puheenvuorossaan, sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestelmän puolustamisen pitää olla se ykkösasia, koska jos joku rikkoo sitä, kuten olemme nyt tässä viime vuosina nähneet, heillä on sillä rikkomisella tietty tavoite, ja sen tavoitteen torjuminen on yhteistyön tiivistäminen länsimaissa.

Olen hyvin murheellisena seurannut tuota Euroopan unionin kehitystä. Nythän Tšekinmaassa tapahtuu, mitä tapahtuu. Siellä nyt on jo Unkari ja Slovakia, joiden käyttäytyminen on ollut vähän kummallista. Se, mikä on vielä huolestuttavampaa, on se, miten Euroopan unioni itsessään on käyttäytynyt. Siellä ajetaan läpi kaikennäköisiä kummallisia asioita, jotka heikentävät Euroopan unionin omaa taloudellista tilannetta. Me hukumme näihin valtaviin sääntöihin, joita Ursula von der Leyenin komissio ajaa jääräpäisesti läpi. Olemmehan nähneet nyt esimerkiksi, mitä Suomen metsille ollaan tekemässä. Se heikentää meidän Suomen kansantaloutemme tilannetta.

Euroopan unioni tekee kaiken maailman direktiivejä, delegoituja asetuksia, kaiken maailman sääntöjä. Tuntuu, että siitä alkuperäisestä Euroopan unionin ideasta, jonka Robert Schuman omassa puheenvuorossaan lausui aikanaan julki, että saatetaan kansakunnat yhteistyöhön Euroopassa, jotta silloin estetään sodat ja ihmisten elintaso kasvaa paremmaksi ja tulee sitten tämä yhteistyö eri kansakuntien välillä tiiviiksi, jolloin sodat estyvät — aivan loistava ajatus — mennään nyt juuri päinvastoin. Luodaan valtavaa hallintoviidakkoa.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Kun katsoo vaikka nyt tulevaa rahoituskehystä, mikä 2028 astuu voimaan seitsemäksi vuodeksi, katsokaapa sitä, mitä siellä on sisällä. Siellä luodaan liittovaltion kehyksiä koko ajan kiireellä, ja kun täällä yrittää siitä puhua, niin hymähdellään vain, että mitä tämä tällainen on. Pitäähän nyt osata lukea sitä kirjaa, hyvänen aika, kun verotusoikeutta haetaan. Ja kannattaa katsoa vaikka Suomen perustuslaista, kenellä se verotusoikeus tässä maassa on. Se on valtiolla ja kunnilla ja tietyiltä osin seurakunnilla, koska se on tavallaan jäsenmaksu. Ne, jotka kuuluvat seurakuntiin jäseninä, maksavat omalle kotiseurakunnalle veroa. Se on lakisääteinen homma sekin. Mutta kellään muulla sitä verotusoikeutta ei ole, ja nyt sitä ajetaan kaksin käsin koko ajan läpi. Pitäähän tässä joku järki olla.

Jos Euroopan unioni heikentää omaa asemaansa, sen painoarvo kansainvälisessä politiikassa heikkenee koko ajan. Yhdysvaltain presidentti Donald Trump on omalla tavallaan, ehkä vähän turhan krouvilla tavalla, vähän kovalla tavalla, esittänyt sen suomalaisille, että mitä te oikein meinaatte. Toivon, arvoisa ulkoministeri, että te omassa toiminnassanne — kiitettävästi olette sitä nyt muuten tehnyt, siinä ei ole minulla huomautettavaa — esitätte viestiä sinne komission vallan kammareihin, että olisiko joskus hyvä kiinnittää huomiota Euroopan unionin taloudenhoitoon. Jos taloudenhoito menee kuralle, niin kuin nyt on mennyt — Euroopan unionissa velkaa velan päälle, Euroopan unionista taitaa tulla velanjako-toimisto kohta, jos ei mitään muuta tapahdu, muutosta oikeaan suuntaan, ja toivon, että tämä viesti menee perille — ja jos ei tähän tule muutosta, niin Euroopan unioni alkaa men-nä lilliputtien tasolle kansainvälisessä politiikassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

11.59 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Näin pidemmässä puheenvuorossa haluan esittää ulkoministerille ja johtamallenne ministeriölle kiitokset siitä työstä, mitä teette. Raudanlujat ammattilaiset sekä lähetystöissämme että siellä Merikasarmilla tekevät varmasti joka päivä töitä sen eteen, että maailma olisi parempi ja sitä kautta Suomi myös turvallisempi.

On monia asioita, joita voisi ehkä tässä budjettikäsittelyssä nostaa esille, mutta ehkä viime aikoina, viimeisten kahden kolmen viikon aikana, eniten keskustelua on herättänyt Yhdysvaltojen uusi kansallisen turvallisuuden strategia, josta on vedetty jopa ehkä hyvinkin jyrkkiä johtopäätöksiä, miten Yhdysvallat tulee hylkäämään Euroopan. Itse ehkä näen asiaa hieman pidemmässä perspektiivissä Yhdysvaltain historian näkökulmasta, ja ehkä meidän eurooppalaisten etu tässä suhteessa on se, että jos nyt lukee sitä asiakirjaa, ihan mitä siellä kirjoitetaan, niin siellä useassa kohdassa todetaan liittolaisten olevan tärkeitä Yhdysvalloille. Siellä muun muassa todetaan, että liittolaiset ovat merkityksellisiä globaalin tasapainon säilyttämiseksi. Jos katsomme kylmän sodan jälkeistä aikaa, niin Yhdysvallat ei ole suorittanut yhtään sotilasoperaatiota ilman joitain eurooppalaisia liittolaisia. Tämä varmasti kertoo siitä, minkälainen merkitys liittolaisilla on Yhdysvaltojen globaalin vallan säilymisessä, sillä se on jotain sellaista, mitä heillä on mutta Kiinalla ja Venäjällä ei taas ole, ja ehkä meidän eurooppalaisten nimenomaan pitäisi nyt osoittaa amerikkalaisille, miten me olemme niitä hyviä liittolaisia, koska ainakin se arvonanto niitä liittolaisia kohtaan, jotka pitävät puolustuksestaan huolta ja panostavat puolustukseen, on saanut vasta-kaikua Washingtonissa. Toisaalta en itse ymmärrä, miksi amerikkalaisille veronmaksajille pitäisi ulkoistaa Euroopan, maailman yhden suurimman talousalueen, puolustus, vaan kyl-lä se vastuu on ensi sijassa meillä itsellämme.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Ehkä se huolestuttava piirre siinä asiakirjassa liittyy siihen, kuinka vahvasti siellä korostetaan ensinnäkin maahanmuuttopolitiikan tiukentamista myös Euroopassa sekä Aasian liittolaismaissa, erityisesti Australiassa ja Uudessa-Seelannissa, ja kansallisvaltioiden korostamista. Sehän on nähty Trumpin politiikassa, että hän mieluummin keskustelee valtionjohtajien kuin valtioryhmittymien tai ylikansallisten organisaatioiden kannalta, mutta toisaalta tämäkään ei ole niin poikkeuksellista, jos ajattelee, että Henry Kissingerin aikanaan totesi, että jos hän soittaa Euroopalle, niin kuka sieltä vastaa. Yhdysvallat on aina suhtautunut Euroopan unioniin vähän kyseenalaisesti, kuten myös ylikansallisiin organisaatioihin, joilla yritetään nimenomaisesti Yhdysvaltojen suvereniteettia rajoittaa.

Ehkä liittyen nyt nimenomaan tämän kansallisen turvallisuusstrategian analyysiin ja siihen, mitä johtopäätöksiä meidän pitäisi siitä täällä Euroopassa vetää, olisi mielenkiintoista kuulla ulkoministerin näkemykset: miten te suhteutatte tämän asiakirjan nyt Trumpin hallinnon toimiin ja toisaalta sitten vähän siihen Yhdysvaltojen politiikan pidempään linjaan tässä kylmän sodan jälkeisessä ajanjaksossa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

12.02 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä ajassa kansainvälinen toimintaympäristö on jatkuvassa muutoksessa, ja Suomen lähiympäristössä, Euroopassa, turvallisuusarkkitehtuuri on perustavanlaatuisesti muuttunut Venäjän käynnistettyä sodan Ukrainaa vastaan. Hyvin näkyvää ja huolestuttavaa on se, että Yhdysvaltojen ulkopolitiikka on muuttunut presidentti Trumpin toisen kauden myötä yhä vahvemmin Amerikka ensiksi -tyyliseen politiikkaan, ja epävarmuutta luo myös protektionistinen kauppapolitiikka, joka on näkynyt voimakkaasti Euroopassa mutta myös meillä Suomessa. Painotankin siksi sitä, että sääntöperustaista kansainvälistä järjestelmää ei tule kyseenalaistaa, sillä se on kuitenkin perusta kansainväliselle rauhalle, turvallisuudelle ja vakaudelle sekä perusta kansainväliselle yhteistyölle, jota tarvitaan nimenomaan rajat ylittäviin haasteisiin vastaamiseksi.

Kokonaan oma kysymyksensä on sitten tietenkin tämä Yhdysvaltojen hyvin poukkoileva suhtautuminen ylipäättään Euroopan turvallisuudelle, ja tämä on sinänsä huolestuttavaa, kun tiedetään, että suurvallan vastuu on suuri. Tästä syystä haluan todella osaltani myös osoittaa kiitokset tasavallan presidentin lisäksi myös ulkoministeriölle kokonaisuudessaan tästä tehdystä työstä rauhan saavuttamiseksi. Se on hyvin arvokasta.

Kiinnittäisin oikeastaan huomiota myös siihen, että nyt tehtyjen arvioiden mukaan muutamana vuoden sisällä jopa kolmasosa kansainvälisestä kehitysrahoituksesta on katoamassa niin Yhdysvaltojen kuin muiden perinteisten rahoittajamaiden leikkausten myötä, ja samaan aikaan kuitenkin ilmastonmuutos ja luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen sekä taloudellisesti, sosiaalisesti ja ekologisesti kestävä kehitys ovat keskeisimpiä kansainvälisiä haasteita. Meidän on ymmärrettävä se, että esimerkiksi ilmastonmuutoksen myötä on mahdollista, että myös Euroopassa koetaan merkittäviä mullistuksia esimerkiksi erilaisen pakolaisaaltojen ja massamuuttojen myötä, eli tämä ongelma on sinänsä meidän yhteinen.

Mutta sitten, ministeri Tavio, palaan vielä tähän teidän äskeiseen lausuntoonne, jolla perustelite SASKiin kohdistuneita leikkauksia. Perustelite niitä muun muassa hakukriteereillä. Hakemuksenhan todettiin täyttävän kriteerit joko hyvin tai erinomaisesti. Perustelite talouden vakauttamisella. Kyseessä ei ole säästötoimi, sillä täsmälleen SASKilta leikattu summa jaettiin muille järjestöille. Pidän erittäin huolestuttavana sitä, että nimen-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

omaan teidän oma henkilökohtainen, nuiva suhtautumisenne työntekijöiden oikeuksia puolustavaan työhön näkyy näin merkittävällä tavalla työssänne ministerinä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kauma.

12.06 Pia Kauma kok: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin on tärkeää tiettenkin, että ensi vuonna tuki Ukrainalle jatkuu, ja sehän todella täältä budjetista näkyykin, että näin on. Nimitään Ukraina on yksittäinen suurin kehitysyhteistyön kohde, ja sille momentille on kohdistettu 57 miljoonaa euroa.

Toinen tärkeänä pitämäni asia on se, että Suomi toimii aktiivisesti kansainvälisissä järjestöissä — Nato, Euroopan neuvosto ja tietenkin Etyj hyvin tärkeänä. Etyjin roolista sen verran, että tietenkin nyt nimenomaan kansakunnan resilienssin vahvistaminen on tärkeää, mutta jossain vaiheessa, kun sota loppuu ja sotatila päättyy, tulee myöskin ajankohtaiseksi järjestää vaalit Ukrainassa. Varmasti moni olettaa ja odottaa, että Etyjillä on niiden järjestämisessä ja valvomisessa aktiivinen rooli.

Kolmantena asiana tietysti siinä kohtaa, kun sota loppuu Ukrainassa, ja osin jo nyt tässä vaiheessa, on tietenkin jälleenrakentamisen rooli Ukrainassa. Toivoisin, että suomalaiset yritykset ovat siellä aktiivisia. Tässä jo ministeri Tavio mainitsikin, että esimerkiksi väestönsuojien rakentaminen on suomalaisten erityisosaamista, jota varmasti sinne viedään, mutta epäilemättä on muutakin. Esimerkiksi Tanskan hallitus on myöntänyt lisärahoja ja sopinut tällaisista niin sanotuista fast track -lupaprosesseista, jotta he pääsevät nopeammin käsiksi varsinaiseen työhön myöskin siellä Ukrainassa. Toivoisin tietenkin, että myöskin Suomen viranomaiset lähtisivät samankaltaiseen toimintaan mukaan.

Arvoisa puhemies! Tietenkin tällaisena aikana, kun Suomen valtio velkaantuu voimakkaasti ja joudumme tekemään säästöjä ja sopeutuksia, ulkoministeriössäkin näitä joudutaan tekemään, ja tietenkin edustusverkostossahan tämä näkyy. Pidän tärkeänä, että siellä fokusoidaan paikkoihin, joista eniten on hyötyä paitsi ulkopoliittikan hoidon kannalta mutta myös meidän kaupallisten intressiemme osalta. Panin merkille ja huomasin pari päivää sitten, että Houstonissa Texasissa avattiin uusi pääkonsulaatti. Pidän erittäin tärkeänä, että nimenomaan Yhdysvalloissa näillä kasvavilla alueilla, jona Texasiakin pidetään, Suomi on aktiivinen.

Mutta, arvoisa puhemies, ehkä viimeisenä kommenttina toisin sen, että on tärkeää, että myöskin se uusi polvi, jota me täällä Suomessa kasvatetaan kansainvälisiin tehtäviin maailmalle, on ajassa kiinni. Joinakin vuosina meillä on ollut painopistealueena Kavakussa kehitysyhteistyö, mutta toivoisin, että nimenomaan nyt tulevaisuudessa kaupallinen ja vientiosaaminen tulisi sen ulkopoliittisen osaamisen rinnalle.

Ehkä lopuksi haluaisin esittää ulkoministeri Valtoselle vielä kysymyksen, että kun elämme nopeasti muuttuvassa maailmassa, jossa resurssit vähenevät, ja tarvitaan uusia ajatuksia: mikä mahtaa olla tekoälyn hyödyntämisen rooli ulkoministeriössä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kiljunen poissa. — Edustaja Vikman.

12.09 Sofia Vikman kok: Arvoisa rouva puhemies! Kun Suomen taloutta nyt hallituksen toimesta laitetaan kuntoon, niin osana valtionhallinnon säästötoimia tietenkin säästöjä kohdistuu myös edustustoverkkoon, kuten tässä keskustelussa on tullut esiin.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Mutta olisin halunnut vielä oppositiotakin muistuttaa siitä, että kuten siellä salin vasemmalla laidalla varsin hyvin tiedetään, niin edustustoverkon uudistuksissa todellisuudessa ei ole kyse vain säästötoimista. Hallitusohjelman mukaan ulkoasiainhallintoa ja meidän edustustoverkkoa uudistetaan niin, että ulkoasiainhallinnon työ keskittyy aiempaa vahvemmin Suomen ulko- ja turvallisuuspoliittisiin intresseihin, talouskasvun edistämiseen, kansainvälisiin taloussuhteisiin ja teknologiseen kehitykseen. Tältä pohjalta ja myös ulkoasiainvaliokunnan vahvan toiveen mukaisesti resurssien käyttöä priorisoidaan. Sitä joudutaan priorisoimaan rajallisten resurssien maailmassa, jos jonnekin halutaan ja kun halutaan enemmän edustautumista.

Tästä esimerkkinä juuri mainittu Houstonin pääkonsulaatin avaaminen, joka oli erittäin tervetullut. Siellähän reilu vuosi sitten Teksasissa myös ulkoasiainvaliokunta vierailullaan kävi toteamassa tätä edustautumisen lisäämisen tarvetta, ja sitä toivoimme, ja sitä tulee. Ja kuten sanottu, rajallisten resurssien maailmassa ja kun säästöjä joudutaan tekemään, niin silloin myös on katsottava, mistä edustautumisesta joudutaan luopumaan.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari poissa, edustaja Koskinen poissa. — Edustaja Hopsu.

12.11 Inka Hopsu vihr: Arvoisa puhemies! Suomi on saanut kyseenalaista julkisuutta naaman vääntelyllä. Kiinassa oli otettu käyttöön meitä kuvaamaan termi ”matalassa lamassa on paljon kilpikonnia”. Ehkä sen voisi kääntää suunnilleen niin, että ’pienessä altaassa typerämmätkin nousevat pinnalle’. Turvallisuusneuvostoon hakevan maan ei pitäisi tällaisiin loukkauksiin sortua, ja toivottavasti tähän tosiaan pystytään hallituspuolueissa puuttumaan.

Pakistanin kanssa tehtävän yhteistyön tärkeys on noussut esiin esimerkiksi Afganistanin entisen varapuhemiehen vierailulla ja Suomessa asuvien afganistanilaisten kanssa keskustellessa. Pakistaniin ovat voineet ainakin jotkut naiset Afganistanista paeta ja hakeutua hakemaan terveydenhoitoa, johon pääsy on naisille Afganistanissa hyvin vaikeaa tällä hetkellä. Nyt valitettavasti Pakistanin on alkanut kiristämään linjaansa afganistanilaisia kohtaan, ja tähän pitäisi diplomatialla pystyä vaikuttamaan. Onkin valitettavaa, että lähetystöverkostoa joudutaan supistamaan, ja Pakistan yhtenä suurimpana valtiona olisi kyllä tärkeä kohde olla Suomenkin läsnä. Surullista on myös se, että edustustojen korjaamisesta joudutaan tinkimään, korjausvelka kun ei odotellen yleensä parane.

Nämä naisten oikeudet, sukupuolten tasa-arvo ja seksuaali- ja lisääntymisterveyden kysymykset ovat sellaisia, joita pitäisi nyt maailmalla globaalisti puolustaa. Esimerkiksi YK-uudistuksessa ja järjestöjen yhdistämisprosesseissa näitä teemoja ei saisi haudata, vaan Suomen pitäisi vahvasti olla [Puhemies koputtaa] niitä puolustamassa. Toivon, että tähän meillä on hallituksella vahva sitoutuminen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kokko.

12.13 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Täytyy vielä tähän lopuksi yhtyä niiden edustajien näkökulmaan, jotka ovat todenneet, että erityisesti mitä tulee Ukrainan kysymykseen, Euroopassa olisi ryhdistäytymisen paikka. Suomi ainakin on kyllä johtanut sekä neuvotte-luita että myös Ukrainalle annettavaa tukea oman esimerkin voimalla. Kuten tiedetään, olemme pitäneet omasta puolustuskyvystämme erittäin vahvasti huolta ja olemme ottaneet

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

vastuuta sekä ukrainalaisten pakolaisten auttamisesta mutta myös Ukrainan tukemisesta taloudellisesti, sotilaallisesti ja diplomaattisesti.

Kyllähän tämä EU:n päätöksentekokulttuurin toimimattomuus, johon edustaja Jänttikin täällä hyvin viittasi, kielii siitä, että kyllä Euroopassa nimenomaan johtajuuden saaminen olisi ensiarvoisen tärkeätä näissä keskusteluissa ja toisaalta myös määräenemmistöpäätöksien lisääminen yhteisessä ulko- ja turvallisuuspolitiikassa. Onhan tämä nyt hieman naurettava tilanne, että samaan aikaan, kun Venäjä miehittää alueita Ukrainassa, käy raakalaismaista sotaa, ryöstää ja raiskaa, miten haluaa, meillä keskustellaan siitä, voidaanko Venäjän jäädytettyjä varoja ottaa käyttöön ja mitä tästä aiheutuu Belgialle. No, kuinka paljon suomalaiset yritykset ovat menettäneet sen seurauksena, että Venäjä on takavarikoinut meidän varallisuutta, koneita, laitteita, Venäjällä? Kuinka paljon vaikka Fortum on tässä menettänyt? Ei kukaan Euroopassa niistä ole huolissaan tai siitä, kuinka paljon suomalaiset yritykset ovat menettäneet, kun olemme joutuneet hyvästä syystä sulkemaan itärajan ja katkaisemaan yhteyksiä Venäjän kanssa. Tässä suhteessa toivoisin, että painokas viesti nimenomaan niille Länsi-Euroopan maille olisi se, että nyt täällä Pohjolassa ja itäsivustalla kaivattaisiin solidaarisuutta, sitä samaa solidaarisuutta, jota Suomi on osoittanut eteläisen Euroopan maille jo useiden talouskriisien aikana.

Mikäli Ukrainan kohdalla nyt rauha tai edes tulitauko syntyy, niin sehän on tietysti hyvä asia ukrainalaisten siviilien kannalta, että tämä hirvittävä sota saataisiin loppumaan, mutta me kaikki tiedämme sen, että niin kauan kuin Venäjä ei kykene alistamaan koko Ukrainaa joko suoraan tai epäsuorasti valtansa alle, on vain ajan kysymys, milloin sota tulee käynnistymään uudestaan. Siinä mielessä se, minkälaisia turvallisuusjärjestelyitä, minkälaisia turvatakuita erityisesti Eurooppa kykenee Ukrainalle antamaan, on se suurin kysymys tässä aiheessa, ja siksi kyllä toivon, että se päättäväinen linja, mitä tasavallan presidentti on vienyt eteenpäin, jatkuu edelleen Suomen hallinnossa Ukrainan kysymyksen osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari.

12.16 Mika Kari sd: Kunnianarvoisa rouva puhemies! Tuossa ensimmäisessä kysymysvuorossa jäi ministeri Tavion pääluokka vielä käsittelemättä omalta osaltani, ja haluan tuoda viestin tapaamaltani ukrainalaiselta teollisuusdelegaatiolta, joka vieraili eduskunnassa joitain viikkoja sitten. Heitä oli varmaan 20—30 henkilöä täällä ja mukana myös kumppaneita muista maista. Tässä tapaamisessa kyllä tuli esiin huoli, joka täälläkin vähän vilahti, että suomalaiset yritykset, pois lukien joitain, vaikkapa lahtelaista Peikkaa, joka täällä mainittiin, eivät ole Ukrainassa olleet, tai heitä ei ole näkynyt, niin kuin taisi olla suora sitaatti.

Miten te itse, arvoisa ministeri, arvioitte, olemmeko tässä olleet alisuoriutujia vai mikä tässä on syy? Ovatko syyt ulkopoliittisia, turvallisuuspoliittisia vai kauppapoliittisia, vai onko kyse siitä, että emme sitten käytännön tasolla kuitenkaan Ukrainan tuessa ole niin vahvasti kuin puheissa? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä myönnän ministereille lyhyet puheenvuorot. Ministeri Valtonen ja ministeri Tavio, molemmille kaksi minuuttia.

12.17 Ulkoministeri Elina Valtonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun edustaja Kari tuli saliin, niin totean tästä eduskunnan informoinnista sen, että se on tietysti erittäin tärkeää. Nyt on hyväkin, että olemme käynnistäneet tämän parlamentaarisen työn

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Nato-asioiden osalta, mutta nyt kun esimerkiksi nämä rauhanneuvottelut ovat tässä edenneet matkan varrella, niin olemme kyllä käyttäneet kaikki paukut siihen, että omalta osaltani toisaalta ulkoasiainvaliokuntaan ja puolustusministeri puolustusvaliokuntaan ja sitten toisaalta suoraan valiokuntien puheenjohtajiin ollaan oltu yhteydessä, kun on tullut erilaisia vaihteita muun muassa semmoisisissa kokouksissa, joissa tasavallan presidentti on edustanut Suomea. Tältä pohjalta jatketaan, ja katsotaan, mitä istuntotauko sitten tuo tullessaan, mutta valmiudessa ollaan.

Sitten jäädytettyjen varojen osalta tämä viikko on tosiaan keskeinen, ja täytyy nyt toivoa, että Euroopan unionista saadaan kestävä ratkaisu. Jo siltä osin ratkaisu on tehty, että varat säilyvät jäädytettynä, niin kuin oikein onkin. Hyökkääjävaltion varoja on käytettävä sotakorvauslainan muodossa uhrin eli Ukrainan tukemiseen.

Sitten totean vielä sen tästä kansallisesta turvallisuusstrategiasta, josta edustaja Kokko kysyi, että aivan oikein edustaja analysoi sitä, että se itse asiassa asemoituu kuitenkin pääosin siihen yhdysvaltalaisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan pitkään kaareen. Onhan siellä semmoisia elementtejä, joita me ei olla totuttu kuulemaan sisäpolitiikkaan puuttumisesta, mutta sitten vastaavasti itse näen sen niin, että tälleen ikään kuin perheen sisällä voidaan tällaisiakin asioita käsitellä. Kaikista tärkeintä on se, että Yhdysvaltain sitoutuminen Eurooppaan ja myös Ukrainaan säilyy. Se esimerkiksi kongressissa osoittautui tuossa muutama päivä sitten, kun edustajainhuone äänesti puolustuspaketin osalta, jossa myös läsnäolo Euroopassa säilyy.

Viimeisenä vastaan edustaja Kauman kysymykseen tekoälystä. On tosiaan aivan keskeistä, että paitsi julkisessa hallinnossa noin laajemminkin myös ulkopolitiikassa otamme tekoälyä yhä vahvemmin käyttöön. Olenkin tältä pohjalta julkistanut ulkoministeriössä kilpailun, ja siihen on tullut erittäin paljon ideoita, miten toisaalta käytännön työtämme tehostetaan niin, että ihmiset voivat keskittyä yhä mielekkäämpiin ja tuottavampiin työtehtäviin, ja sitten vastaavasti, minkälaisia haasteita se tuo meidän ulko- ja turvallisuuspolitiikalle nyt ja jatkossa ja miten myös tekoälyn aikakaudella edistämme demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltiota.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ministeri Tavio, enintään kaksi minuuttia.

12.20 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Ville Tavio (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kaupallinen osaaminen korostuu jatkossa ulkoministeriön työssä diplomati-an ohella entistä enemmän, sillä TF-uudistus tuo vastuuta, mutta ennen kaikkea se tuo ulkoasiainhallinnolle mahdollisuuksia vaikuttaa Suomen vientiin myönteisesti ja saada yrityksiä lisää tuonne meidän vientimarkkinalle, joten on erittäin tärkeää, että se näkyy myös meidän ulkoministeriön henkilökunnan koulutuksessa ja osaamisen parantamisessa myös Kavaku-kurssilla. Olen usein nostanut tuolla ulkoministeriön sisäisissä keskusteluissa esiin tätä seikkaa.

Edustaja Kari jatkoi kysymällä jälleenrakentamisaiheesta ja suomalaisten osallistumisesta. Kiinnostus suomalaisilla firmoilla tuntuu olevan erittäin runsasta. Esimerkiksi kun olin aiemmalla kerralla tuolla Ukraina-jälleenrakennusmessuilla, niin huomasin, että suomalaisia yrityksiä oli paikalla Euroopan maista aivan kärkeä, jopa lähes sata yritysedustajaa tuli paikalle.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Luettelin aiemmassa puheenvuorossani niitä eri instrumentteja, joilla tukea yrityksille ja yritysten kautta annetaan tuonne Ukrainan markkinoille pääsyyn, ja olemme siinä korkealla tasolla. Toisinaan mietin, että jossain määrin voi olla kyse siitä, että me suomalaiset tai suomalaiset yritykset emme aina osaa tehdä niin suurta numeroa siitä omasta tekemisestämme, mitä siellä on aikaansaatu. Siinä, missä on nähty, että kun joku toinen maa on rakentanut siellä vaikkapa päiväkodin, niin se on saanut ihan valtavan julkisuuden sille hankkeelle, niin silloin kun suomalaiset rakentavat vähän jotain vastaavaa, niin ei ehkä ole osattu samanlaista julkisuutta saada. Mutta tämä väestönsuojakoalitie oli nyt ainakin tähän julkisuuteen nähden poikkeus, koska sitä kun Suomi on johtanut, niin siitä on saatu siellä kaikissa maan medioissa hyvin positiivista julkisuutta. Eli tämä asia etenee.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

11.2. Pääluokka 31 Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt esitellään liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 31.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa puolitoista tuntia. — Keskustelu käynnistyy edustaja Heinosen esittelypuheenvuorolla. Olkaa hyvä.

Keskustelu

12.23 Timo Heinonen kok (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, hyvät edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Haluan alkuun kiittää liikennejaostoa hyvästä työstä ja yhteistyöstä liikennevaliokunnan kanssa ja myös kuulemiamme asiantuntijoita ja erityisesti liikenne- ja viestintäministeriötä ja Väylän asiantuntijoita, joille jaostossamme jo lähes myönsimme kausikortin syksyn kokouksiimme. Haluan myös kiittää erinomaista neuvostamme Jonna Berghälliä hyvästä ja tehokkaasta työstä, ja luonnollisesti iso kiitos kuuluu myös teille, liikenneministeri Lulu Ranne. Haluan teitä kaikkia kiittää ja toivottaa hyvää joulunaikaa ja turvallista joulua myös joululiikenteessä.

Liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalan määrärahat ovat hallituksen esityksessä tuon 3,9 miljardia, joka on noin 76 miljoonaa euroa enemmän kuin tälle vuodelle varsinaisessa talousarviossa. Merkittävä osa näistä määrärahoista osoitetaan väyläverkon kehittämiseen ja korjausvelan kasvun torjumiseen. Investoinnit kohdistetaan väylähankkeisiin, joilla pyritään vahvistamaan maamme talouden kilpailukykyä ja ihmisten sujuvaa liikkuamista. Korostimme myös liikenne- ja viestintäverkkojen merkitystä huoltovarmuuden turvaamisessa ja viittasimme tältä osin myös liikennevaliokunnan lausuntoon, jossa tarkasteltiin laajemmin kansallisen turvallisuuden ja huoltovarmuuden näkökulmaa puheenjohtaja Ovaskan johdolla.

Kustannusvaikuttavassa väylänpidossa ja väyläverkon kehittämisessä pitkäjänteinen suunnittelu, ennakoitava ja mahdollisimman tasainen rahoitustaso sekä kohteiden priorisointi on tärkeää. Siksi alleviivasimme Liikenne 12 -suunnittelun parlamentaarisen työn tärkeyttä ja pitkäjänteistä tekemistä. On hyvä, että Liikenne 12 -suunnitelma päivitetään ja

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

että päivitystyössä huomioidaan toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset sekä julkisen talouden haastava tilanne.

Jaostossamme käsitelimme laajasti LVM:n pääluokkaa 31 mukaan lukien tietoliikenneyhteydet. Kiinnitimme muun muassa huomiota ja huolta siihen, että koko maassa eivät puhelinyhteydet ole tällä hetkellä riittävällä tasolla, ja tätä haluamme erityisesti alleviivata, että tiettyjen vanhempien verkkojen alasajon myötä on syntynyt katvealueita, joissa nämä yhteydet eivät ole riittävällä tasolla.

Käsitelimme myös kyberturvallisuutta ja sen resursointia. En siihen esittelypuheessani laajemmin mene.

Rajallisen ajan puitteissa käsitelen seuraavaksi perusväylänpitoa.

Hallitus esittää perusväylänpitoon noin 1,4 miljardia euroa ensi vuodelle, ja vuonna 26 tieverkon korjausvelan purkamiseen kohdennetaan 118 miljoonaa euroa hallituksen määräämisestä investointiohjelmasta. Kaikkiaanhan tähän investointiohjelmaan on ohjattu korjausvelkaan 570 miljoonaa euroa vuosina 24—26. Perusväylänpidon rahoituksesta noin puolet kohdistuu verkon päivittäisen liikenteen turvaamiseen ja puolet verkkojen korjaamiseen, parantamiseen ja suunnitteluun.

Väyläverkon keskeinen haaste on korjausvelka, ja siitä kyllä yleisesti yli puoluerajojen ja hallitus—oppositio-rajojen olemme huolta kantaneet ja pitäneet tärkeänä, että siihen löytyisi pitkäjänteinen rahoitustaso, jolla voitaisiin tuo noin 4 000 kilometrin asfaltointimäärä vuositasolla tulevina vuosina kattaa. Ensi vuonna raha riittää noin 2 300 kilometriin. Rahoituksella pystytään pitämään siis keskeisen tieverkon kunto suunnilleen nykyisellä tasolla, mutta muulla tieverkolla huonokuntoiset päällysteet tulevat valitettavasti lisääntymään.

Me kiinnitimme huomiota myös sorateiden hoitoon ja ennen muuta siihen, että laadukkaat työtavat, mukaan lukien esimerkiksi tiehöylät, tulisi saada niin sorateiden kesä- ja ympärivuotiseen kunnossapitoon mutta myös asfalttiteiden talviajan kunnossapitoon. Esimerkiksi edustaja Hoskonen on pitänyt tätä jaostossamme aktiivisesti esillä. Me esitimme, että nyt yhdessä tulevassa kilpailutuksessa tehtäisiin vähintäänkin kokeilu. [Välihuuto keskeltä] Saataisiin sitten osoitettua se, että tiekarhu, tiehöylä, on ainoa laite, jolla näitä teitä pystytään kunnossa pitämään.

Arvoisa puhemies! Viisi minuuttia näyttää juoksevan kovaa vauhtia umpeen. En ehdi tässä väyläverkon kehittämiseen mennä sen syvemmälle. Niistä meidän mietinnössämme on nostettu keskeiset hankkeet esille. Myös Käpy-hanke, polkupyöräilyn ja kävelyn kehittämishanke, on meillä valiokunnan käsittelyssä ollut, mutta aika meni niin nopeasti nyt tässä esittelyssä ja kohteita ja painopisteitä on paljon, niin että palataan niihin vielä tämän keskustelun aikana.

Tässä ehkä pääpiirteissään nuo isoimmat ja keskeisimmät nostot. — Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia liikennejaoston puheenjohtajan esittelystä. — Sitten ministeri Ranne, olkaa hyvä, viisi minuuttia.

12.29 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia jaoston puheenjohtajalle. Voin oikeastaan yhtyä tähän alkuun kaikkiin niihin kiitoksiin siitä yhteistyöstä. Huoli on yhteinen, ja myöskin ratkaisuja on hyvin paljon liikenne- ja viestintäsektorilla haettu yhdessä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Aloitan hieman sillä, että viittaan tähän, mitä puheenjohtaja totesi näihin summiin, eli määrärahat ovat melkoiset, 3,9 miljardia euroa, joka on siis hieman enemmän kuin tämän vuoden varsinaisessa talousarviossa, ja totean oikeastaan sen ison linjan, joka meillä on. Eli tässä työssähän, jota me teemme liikenne- ja viestintäministeriössä ja koko sektorilla, me nimenomaan pyrimme vahvistamaan turvallisuutta, taloutta ja myöskin työllisyyttä ja toimimaan sillä tavalla, että Suomi jaksaa, Suomi kestää, Suomi menestyy.

Painotukset ovat muuttumassa myös Liikenne 12:n päivityksen yhteydessä, mistä on myöskin ollut hyvää keskustelua ja hyvää yhteistyötä. Siellä edelleen tulemme painottamaan nimenomaan turvallisuutta ja sotilaallista liikkuvuutta. Perusväylänpito, jolle nyt esitetään ensi vuodelle 1,41 miljardia, on myöskin jatkossa yksi painopisteistämme. Eli Liikenne 12:ssahan esitämme yhteisesti, että perusväylänpidon tasoa nostettaisiin liki puolella miljardilla vuodesta 30 eteenpäin. Ja jos miettii tätä hallituskautta, joka meillä nyt on ollut, niin voi todeta, että priorisointi on tehty nimenomaan faktojen perusteella ja myöskin Väyläviraston näkemysten ja priorisointien pohjalta, ja ensi vuonna jatkamme tällä linjalla.

Eli ensi vuoden katsausta oikeastaan ihan lyhyesti: Meillä aloitetaan nyt vt 9:n korjaaminen, josta on kymmeniä vuosia haaveiltu, ja ensi keväänä kuokka isketään maahan myöskin vt 12:ssa ja vt 15:ssä. Eli nämä tiehankkeet, joita nyt olemme priorisoineet, todellakin ovat sellaisia, joita on hamuttu ja haluttu talousarvioihin kymmeniä vuosia, ja tämä painotus on siis jatkumassa ensi vuonna.

Alkuperäisessä hallitusohjelman investointiohjelmassa oli 500 miljoonan euron suuruinen korjausvelan purkupaketti, ja sitä on saatu nyt hallituskauden aikana nostettua 570 miljoonaan euroon. Tämä on tietenkin ollut aivan välttämätöntä kokonaisuuden kannalta. Ensi vuonna 26 jatkamme tämän korjausvelan purkua, kasvun hillitsemistä 118 miljoonalla eurolla. Tämä kohdistetaan päällystettyjen teiden ja tierakenteiden ja siltojen korjausohjelmaan koko maassa. Tätä on painotettu siis koko ajan, eli me emme harrasta jonkun tietyn alueen suosimista, vaan näitä rahoja on jaettu ympäri Suomea hyvin vahvasti.

Sitten voidaan todeta hieman ehkä tästä korjausvelasta: Eli tämä Liikenne 12 on erittäin ratkaisevassa roolissa nyt jatkossa, kun sitä rahoitusta pyritään nostamaan ja hakemaan sitä korjausvelan kasvun pitkäjänteistä pienentämistä, ei sen pysäyttämistä kokonaan. Tämän osalta voin senkin todeta, että meillä on asiantuntijoiden näkemys siitä, että nolla euroa korjausvelkaa ei ole aivan realistista, eikä se välttämättä ole myöskään, jos pitkällä tähtäimellä mietitään alan työllistymistä ja investointihankkeitten etenemistä, aivan se paras ratkaisu. Eli tämä näkemys on tullut muun muassa Väylän suunnalta.

Meillä on tietenkin valtiovarainvaliokunnan lisäraha, niin sanottu joululahjarahaha, joka on aina liikenne- ja viestintäministeriölle hyvin ilahduttava, koska siellä on nyt 19 miljoonalla eurolla lisäystä erityisesti erilaisiin liikenneturvallisuutta lisääviin hankkeisiin ja erilaisia suunnittelurahoja liittyen myöskin Finavia-verkoston ulkopuolisten lentokenttien kehittämiseen. Kiitän valiokuntaa näistä.

Tietenkin kertoo hyvin paljon meidän valiokuntamme laajuudesta, että meillä on myöskin jäänmurtajan rakentaminen, pitkistä aikaa omaa kalustoamme vahvistavan uuden Aion rakentaminen, johon nyt olemme osoittaneet lisää rahaa.

Lyhyesti voi todeta vielä tähän loppuun nettiyhteyksistä, että tämän osalta tarkastelemme siis tällä hetkellä parhaillaan minimipalveluvelvoitetta ja meillä on myös viranomaisien toimia lisätty ja vahvistettu. Palataan varmasti näihin kysymyksissä ja debateissa. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt käynnistetään debatti. Pyydän niitä henkilöitä, jotka haluavat tähän osallistua, painamaan V-painiketta ja nousemaan seisomaan. Ja kaikille, jotka tulitte nyt tässä myöhemmin: Tämä osio pidetään 13.55:een saakka ja sen jälkeen sitten siirrytään tuonne sisäministeriön puolelle. Käydään tässä alussa ensin debatti, ja sen jälkeen, jos jää aikaa, mennään puhujalistaan. — Mutta nyt sitten sieltä edustaja Ovaska.

12.34 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan myös osaltani kiittää yhteistyöstä jaoston puheenjohtajaa ja ministeriä. Meillä on yhteinen huoli, ja erityisesti huoli on suuri tuolla liikenne- ja viestintävaliokunnassa, mitä tulee korjausvelkaan. Siellä monesti herää kysymys, miksi korjausvelka edelleen kasvaa. Toinen kysymys on, miksi alempiasteiseen tieverkostoon ei panosteta. Meillä on tässä maassa paljon teitä, jotka ovat elintärkeitä niin teollisuuden kuin maatalouden, kaivannaisten, asumisen, yrittämisen ja ihan mökkeilyinkin kannalta, ja se tiestö meillä valitettavasti rapistuu kovaa vauhtia.

Meillä on väyläpolitiikka ei vain tämän hallituksen aikana vaan monen hallituksen aikana hyvinkin poukkoilevaa. Hallituskausien alusta aina panostetaan huomattavasti perusväylänpitoon, ja sitten se rahoitus leikkaantuu. Tämä uhka on nyt jatkossakin, kun katsoo sitä liikennejärjestelmäsuunnitelmaa. Kysymys onkin, koska saamme eduskuntaan tämän liikennejärjestelmäsuunnitelman parlamentaarista työryhmästä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Heinonen.

12.35 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa esitelyssä kävin vähän läpi meidän jaoston työtä, ja haluan nostaa esille ja kiittää siitä, että näitä muutamia isoja, pitkään odotettuja liikennehankkeita saadaan eteenpäin.

Tässä talossa tietysti pitää ajatella koko Suomen etua, ja silloin pitää pystyä myös priorisoimaan tiettyjä hankkeita tiettyssä järjestyksessä. Nyt liikkeelle saadaan neljä uutta tiehanketta muun muassa vt 9:llä ja vt 4:llä. Ja yhtenä ihan olennaisena haluan kiittää myös tästä suunnittelumäärärahasta niin sanotulle Kehä neloselle, joka tulee aivan uudella tavalla yhdistämään Tuusulan väylää ja Helsinki—Tampere-moottoritietä ja synnyttämään myös uuden yhteyden lentokentälle, joka on yksi turvallisuuskysymys myös tässä kokonaisuudessa. Kaikkiaan ensi vuonna on käynnissä 29 suurta tiehanketta, 14 ratahanketta ja yksi vesiväylähanke, eli kyllä tässä liikenneministerin johdolla ihan tehokkaasti työtä tehdään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen.

12.37 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri, te puheessanne totesitte, että teillä ei ole tietyn alueen suosimista, mutta täytyy kyllä tuolta rajan pinnasta tulevana ihmisenä Kaakkois-Suomesta ja itärajalta sanoa, että sen sijaan tuntuu kuitenkin, että teillä on tiettyjä alueita, joita te suorastaan karsastatte näillä liikennehankkeilla. Teillä on hallitusohjelmassa hyvä kirjaus muun muassa Karjalan radasta, ja valitettavasti näyttää siltä, että ensi vuonnakaan ei tälle Karjalan radalle ole tulossa rahoitusta. Aiotteko te pitää kiinni tästä hallitusohjelmakirjauksesta? Vieläkö ne rahat Karjalan radalle löytyvät?

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Puhuitte, että korjausvelka kasvaa. Se huoli on yhteinen, ja valitettavasti se kasvaa suuresti tällä hetkellä muun muassa raiteilla erityisemmin. On totta, että varmasti nollakorjausvelkaa emme koskaan tule saavuttamaan, tästä olemme yhtä mieltä, mutta kyllähän tosiasiassa on, että meillä on valtavasti tehtävää siinä, että me pääsisimme edes kohtuulliselle tasolle.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen.

12.38 Hannu Hoskonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä itäinen Suomi, nimenomaan Pohjois-Karjala ja edustaja Kymäläisen mainitsema itärajan pinta, on jäänyt täysin mopen osalle. Jos jotain ei ole suosittu, niin ainakin Pohjois-Karjalaa on syrjitty niin ankarasti, että meille ei ole tullut käytännössä mitään. Elinkeinorahatkin vietiin pois. Olisi esimerkiksi Karjalan rata, Kuutostie — ei mitään. Ja kun te olette, arvoisa ministeri, puhunut ja olette maininnut, että Itä-Suomeen tulee rahaa, niin kaikki on mennyt Ohtaansalmen länsipuolelle. Toivon, että otatte hieman selvää, mihin rahoitukset kohdentuvat — eivät Pohjois-Karjalaan, ei mitään.

Kun te poistitte tämän 3G-verkon valtakunnan puhelinverkosta, niin se aiheutti sen, että meillä metsäkoneurakoitsijat ovat aivan todella suurissa vaikeuksissa. Sama koskee ambulansseja ja viranomaistoimintaa. Tapasin eilispäivänä Ilomantsissa erään metsäkoneurakoitsijan. Hänellä on pieni ongelma: kun hän tulee illalla kotiin ja hänen pitäisi pomon kanssa seurustella, hänen pitää nousta talon katolle tai mennä 20 kilometrin päähän vaaran päälle, jotta saa pomon kiinni, että mitä huomenna tehdään. Tällä keinoin teidän 3G-verkon purkamisenne vaikutti, ja te täällä vielä mainostitte, että kyllä 5G-verkko ja 6G-verkko korvaavat — eivät korvaa mitään, kun ei semmoista antenniverkkoa ikinä meille tule.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

12.39 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä ministeri, jatkan raiteilla. Eilenhän saatiin hienoja raideuutisia sekä Lohjalta että Salosta, kun länsirata nytkähti eteenpäin.

Täällä puhutaan paljon tästä teiden korjausvelasta, ja mielestäni paljon vähemmälle huomiolle tosiaan on jäänyt tämä raiteiden korjausvelka, joka on jo kohonnut 1,6 miljardiin, ja ongelma löytyy ympäri Suomea, eri puolilta, jokaisesta ilmansuunnasta, kun tästä katsotaan, ja se tietenkin tuottaa riskejä tietysti ihmisten liikkumiselle ja tavaran liikkumiselle mutta myös meidän koko huoltovarmuudelle. Kysynkin ministeriltä: kun te puhutte paljon maanteistä ja autoliikenteestä, niin oletteko te huomioinut tätä kehitystä ja sen vaikutuksia ihmisten arkeen? Ehkä se keskeinen kysymys sitten on, että jos olette, niin kuinka tähän kehitykseen nytten tartutaan, että voidaan luvata ihmisille, että maamme raiteet pelaavat jatkossakin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

12.40 Seppo Eskelinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Liikennepoliitiikan pitää olla pitkäjänteistä, niin kuin jaostomme puheenjohtaja Heinonen sanoi, ja meillä on aika rehellinen näkemys tällä hetkellä Suomen väyläverkon tilanteesta.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Liikennejärjestelmä 12 -työhän on käynnissä, mutta onhan tämä erikoista, että me parlamentaarisen työryhmän jäsenet emme tiedä, missä se paperi makaa. Lokakuussa on ollut viimeinen kokous, ja jatkosta ei ole sovittu mitään. Tällä hetkellä esimerkiksi maakunnallinen liikennejärjestelmätyö seisoo, odottaa tätä valtakunnallista paperia. Tämä on tullut useammasta maakuntaliitosta nyt. Minä en ole pystynyt vastaamaan, milloin tämä etenee.

No, se bitumi on haissut, tuoksunut, niin kuin ministeri on sanonut, mutta 26—27 Väylän perusrahoitus putoaa totaalisesti ja nämä asfaltointimäärät putoavat sitä mukaa. Nythän on keskitytty pitkälle pääväyliin, mutta alempi tieverkko, kaksi kolmasosaa Suomen tieverkostosta, on jäänyt heitteille. Samoin, niin kuin täällä aiemmin tuli, myös raiteilla on jatkuvasti kasvava korjausvelka.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Harjanne.

12.41 **Atte Harjanne vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille ja edustaja Heinokselle näistä alkusanoista. Te nostitte esiin siinä kustannustehokkuuden ja priorisoinnin, ja ne ovat äärimmäisen tärkeitä kysymyksiä tässä, ja monesta ollaan samaa mieltä, esimerkiksi varmasti sotilaallisen liikkuvuuden merkityksestä tässä ajassa. Mutta huomioisin kyllä, että omasta näkökulmastani sellaiset asiat kuin liikenteen sähköistytminen, joukkoliikenne, raideliikenne, kävely ja pyöräily eivät saa sitä priorisointia, mitä tässä tilanteessa talous, turvallisuus, ilmastotavoitteet tai kansanterveys edellyttäisivät. Sen sijaan esimerkiksi maakuntalentojen tukemista en oikein pysty näkemään kustannustehokkaana toimenä millään.

Se, mitä haluaisin nostaa tässä esiin, on Traficomien resurssit. Tuntuu, että valiokunnassa jos ei nyt viikoittain niin kuukausittain on lyöty joku mietintö kasaan tai EU-paperi, jossa todetaan, että Traficomille tulee sitä ja tätä uutta vastuuta. Se on tässä maailmanajassa myös kyberturvallisuuden näkökulmasta äärimmäisen tärkeä asia. Tuntuu, että resurssit eivät kulje käsi kädessä. Olisin ministereiltä kysynyt: miten Traficomien toimintaedellytykset taataan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

12.43 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade fru talman! Haluan ensiksi kiittää ministeriä tästä esityksestä, mutta myöskin omasta puolestani kiittää jaoston puheenjohtajaa Timo Heinosta ja koko jaostoa hyvästä yhteistyöstä tämän syksyn aikana.

Haluan nostaa tästä muutaman esityksen, joista olen henkilökohtaisesti hyvin tyytyväinen.

Pitkästä aikaa saadaan panostus myöskin vt 25:een, joka on todella merkittävä huomioiden maamme huoltovarmuus. Itse toivon, että myöskin sitten tässä tulevina vuosina, ehkä jo ensi vuonna, kun lähdetään kartoittamaan mahdollisuuksia saada lisää military mobility -rahoitusta, myöskin vt 25 olisi näissä keskusteluissa mukana.

Muut panostukset, joita pidän hyvänä, liittyvät esimerkiksi kantatie 51:n liikenneturvallisuuden vahvistamiseen. Siellä saadaan kaiken kaikkiaan tämän hallituskauden aikana neljä vaarallista liittymää parannettua.

Pidän myöskin hyvänä, että tässä täydentävässä esityksessä linjattiin myöskin uusista lähijunaliikenneläyksistä esimerkiksi Helsinki—Hanko-välille.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Mitä tulee tähän EU-rahoitukseen, jonka tässä aiemmin mainitsin, haluaisin kysyä ministeriltä: onko ensi vuonna ajatuksia hakea jotain CEF- tai muuta rahoitusta ja voitaisiinko kertoa, millaista priorisointia tässä tehdään ja saadaanko tässä myöskin sitten huomiotua esimerkiksi tämän toivottavasti kohta hyväksyttävän Liikenne 12 -suunnitelman linjat?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Asell.

12.44 Marko Asell sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos ministerille tästä vt ysin rahoituksesta, että saadaan vihdoinkin se remontti käyntiin siellä.

Ja sitten näistä tietoliikenneyhteyksistä: tietoliikenneyhteydet ja vahva kyberturvallisuus ovat nykypäivänä välttämätön osa liikenne- ja viestintäpolitiikkaa, alueellista yhdenvertaisuutta sekä kansallista turvallisuutta. Monilla alueilla on edelleen merkittäviä puutteita nopeiden mobiiliyhteyksien saatavuudessa. Samaan aikaan Liikenne- ja viestintäviraston resursseja leikataan, vaikka kyberturvallisuuden uhkataso on muuttunut pysyvästi vakavammaksi. Tämä herättää perusteltua huolta järjestelmän kestäkyvystä. Miten hallitus varmistaa riittävät tietoliikenneyhteydet ja kyberturvallisuuden resursoinnin koko maassa tässä turvallisuustilanteessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kilpi.

12.45 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä pitää heti käreän vähän puuttua edustaja Hoskosen todistukseen siitä, että Pohjois-Karjalaan ei ole tullut mitään. Se nyt ei välttämättä ihan pidä paikkaansa. Tilanne ei välttämättä ole ihan niin synkkä. Kyllähän sinne on tullut ja Pohjois-Karjalan eteen on töitä tehty, ja tietysti tuoreimpina asioina tällä sektorilla on esimerkiksi Lieksanjoen silta, maakuntalennot on sinne turvattu, ja on myöskin nuo jakovarot, mitä nyt juurikin tässä on päätetty. Sieltäkin on useita kohteita sinne saatu. Eli välttämättä se, että ei mitään, ei ihan täysin pidä paikkaansa.

Ja tietenkin edustaja Harjanteellekin voin sanoa, että saavutettavuus on kuitenkin äärimmäisen tärkeä asia. Monesta näkökulmasta kyllä lentojenkin turvaaminen on äärimmäisen tärkeitä ja perusteltua nimenomaan esimerkiksi tuolla Kainuu—Pohjois-Karjala—Joen-suus-sektorilla.

Mutta liikennettä pitää kehittää laaja-alaisesti ja monipuolisesti. Täällä on jo nostettu esille tuo Karjalan rata. Länsirata on vienyt aika paljon ilmatilaa viime aikoina, mutta myös Karjalan rata on äärimmäisen tärkeä kehittämiskohde. Saimaan kanava on kiinni, ja valtavat tonnistot ovat siirtyneet sinne kumipyörille ja raiteillekin. Voisi olla ihan perusteltua tuodakin tässä kohtaa esille ministerin näkemys, mikä on Karjalan radan tilanne tällä hetkellä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Hanna.

12.46 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituspuolueen edustajana edustaja Kilpi äsken puhui Karjalan radasta, ja voin sanoa, että lämpimästi kannustan kaikkia hallituspuolueiden edustajia tekemään enemmän töitä Karjalan radan eteen.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Nimittäin tilanne on tosiaan se, että kun puhutaan Karjalan radasta, niin on hallitusohjelmakirjaus ja ne jotkut rahat, mitä sinne on tänä vuonna tullut, ovat tulleet sinne Imatra—Lappeenranta-seutuville, ja Karjalan rata on paljon enemmänkin. Eli Karjalan ratahan jatkuu Imatralta Joensuuhun asti, ja meillä on valtava huoli juuri tästä Imatra—Joensuu-välistä. Eli ongelmahan siinä on se, että kun meillä on kuitenkin raskasta teollisuutta, puuteollisuutta — meillä on Enocelliä, Binderholzia, Iivari Monosta, joiden tarvitsee saada puuta ja sellua liikkeelle — niin jos on vain yksi raide, niin sinne ei mahdu junia sen enempää, koska ei ole ohituspaikkoja. Ne ovat aivan kriittisiä tällä hetkellä pullonkauloja Pohjois-Karjalan kannalta. Tästä syystä vetoankin myös ministeriin, että kun puhutte Karjalan radasta, niin ottakaa huomioon se koko rata, älkää vain sitten sitä, mitä hallitus on ohjelmaan on kirjattu — toki sekin pitäisi saada liikkeelle.

Vielä viimeisimpänä kysyn ministeriltä: Jos sinne junaan sitten matkustajaksi menee, niin miten onnistuu työnteke nykyään junassa? Toimiiko siellä netti?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kvarnström.

12.48 Johan Kvarnström sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Liikennepolitiikka tarvitsee tosiaan pitkäjänteisiä ratkaisuja, ja tarvitsemme ennakoitavampaa liikennepolitiikkaa kuin nykyisin. Nykyinen järjestelmä on liian ailahteleva, ja tämä johtaa ymmärrettävästi sekä hyviin että huonoihin uutisiin monille alueille, myös minun kotiseudulleni. Siellä ollaan iloisia useista hallituksen tekemistä panostuksista mutta samalla pettynöitä joihinkin muihin priorisointeihin. Selkein kielteinen esimerkki on se, että länsirata viedään eteenpäin tavalla, joka pitkällä aikavälillä uhkaa heikentää rantaradan kaukojunaliikennettä. On kummallista, että korjausvelka kasvaa ja monet kannattavat infrastruktuuri-investoinnit jäävät toteuttamatta samalla, kun kannattamattomaan hankkeeseen on käytettävissä valtavia summia, ja tämä siitä huolimatta, että liikennepolitiikan piti muuttua entistä faktapohjaisemmaksi edellisellä kaudella laaditun ja nyt päivitettävän Liikenne 12 -suunnitelman myötä. On tärkeää, että pystymme yli puoluerajojen pääsemään parlamentaariseen yhteisymmärrykseen. Olosuhteet ovat, kuten me kaikki tiedämme, muuttuneet varsin merkittävästi viime vuosina.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

12.49 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minäkin haluan osaltani kiittää jaostoa hyvästä työskentelystä. Olemme hyvässä hengessä pystyneet käymään keskustelua ja jakaneet yhteisiä huolia. Kiitokset myös jaoston puheenjohtaja, edustaja Heinoselle.

Mietinnössä hyvin vahvasti tuodaankin esiin yhteinen huolestumme nimenomaan korjausvelan kasvuun liittyen. Se on varmasti asia, joka tässä salissa laajasti jaetaan, ja sen taittaminen kyllä tulee vaatimaan vielä pitkäjänteistä työtä tästä eteenpäinkin. Erityisen huolestani olen alemmanasteisen tiestön kunnosta. On kuitenkin niin ihmisten arjen kuin elinkeinoelämän kannalta äärimmäisen tärkeää pitää sekin kunnossa, ja siksi kysyisinkin, mitä sille tehdään.

Valitettavasti tällä kaudella Satakunta on jäänyt paitsi liikenteen kehittämishankkeesta, mutta erinomainen asia on ollut päätös palauttaa henkilöjunaliikenne Rauma—Kokemäki-välille, siitä kiitän. Kysyisin ministeriltä: nyt kun ensi vuoden aikana tuo liikenne kilpailu-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

tetaan ja 27 lähtee käyntiin, niin miten varmistetaan se, että liikenne käynnistyy myös radanvarren kunnissa Eurassa ja Eurajoella?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kontula.

12.50 Mauri Kontu kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asia koskee lähijunaliikennettä, josta jo äskeisessä puheenvuorossa puhuttiin. Haluaisin korostaa, että se on pieni pääomaluokka VM:ssä. Mutta miksi lähijunaliikenne on tärkeää? Se yhdistää kaupunkiseutuja ja lähiöitä ja antaa sujuvan vaihtoehdon autoilulle. Se mahdollistaa pendelöinnin laajalla alueella ja tukee yritysten rekrytointia. Sitten se vähentää päästöjä ja ruuhkia, tukee ilmastotavoitteita, lisää alueiden elinvoimaa ja kasvattaa matkailua ja tuo investointeja infrastruktuuriin. Säännölliset vuorot, digipalvelut ja esteettömyys tekevät matkustamisesta helppoa. Lähijunat eivät siis ole vain kulkuväline: ne ovat talouden ja kestävän kehityksen ja alueellisen kasvun moottori.

Uudessa liikennesuunnitelmassa mahdollistetaan [Puhemies koputtaa] yksityisen henkilöjunaliikenteen käynnistäminen. Nyt on budjettiin tehty muutamia muutosehdotuksia, ja toivon, että ne huomioidaan tässä päätöksenteossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

12.51 Jaana Strandman ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitettu ministeri! Suomen tieverkko on koko yhteiskuntamme selkäranka. Toimivat tiet mahdollistavat sujuvan arjen, yritystoiminnan ja huoltovarmuuden sekä turvallisuuden. Siksi hallituksen liikennepolitiikassa tieverkon kunnossapito ja kehittäminen ovat keskiössä.

Tieverkon korjausvelka kasvoi pitkään, mutta nyt suunta on käännetty. Korjausvelan kasvu on pysähtynyt, ja rahoitusta kohdennetaan pitkäjänteisesti erityisesti teiden kuntoon. Tämä näkyy lisääntyneenä asfaltointina ja paksumpina päällystystöinä, jotka kestävät aikaa ja sääolosuhteita. Merkittäviä valtatiehankkeita — vt 9, vt 12, vt 15 — alkaa ja lisäksi 14 ratahanketta ja yksi vesiväylähanke.

Alemman tieverkon kunnossapito on erityisen tärkeää. Soratiet ja seututiet ovat monille suomalaisille ainoa yhteys työhön, palveluihin ja elinkeinoihin. Myöskin maamme teollisuuden, erityisesti metsäteollisuuden ja maatalouden, kannalta alemman tieverkon kunto on tärkeää, jotta puu liikkuu, jalostuu ja kulkee samoin kuin maamme puhdasta ruokaa saadaan maailmalle.

Kiitän ministeri Rannetta kaikista näistä teoista.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela.

12.53 Jari Koskela ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia ministerille ja myöskin jaoston puheenjohtaja Heinoselle yhteistyöstä ja siitä, mitä tässä on saatu aikaan yhdessä.

Edustaja Kallille sanoisin, että Satakuntaakaan ei kyllä ole unohdettu. Kyllä siellä asfalttia on viime vuosina tehty aika kiitettävästi, ja erityisesti siellä Pohjois-Satakunnassa, missä minä asun, siellä on kyllä. Me saamme olla aivan tyytyväisiä.

Perussuomalaisille on selvää, että päästöjä voidaan vähentää, mutta suomalaisen arjen kustannuksia ei saa nostaa. Siksi hallitus linjaa, ettei liikennepolttoaineen hinta nouse hal-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

lituksen toimien takia, jakeluvaihteen vaikutusta kompensoidaan ja käyttövoiman muutosta helpotetaan sekä henkilö- että raskaassa liikenteessä. Samalla kehitetään lataus- ja tankkausverkostoja ja sujuvoitetaan taloyhtiöiden latausratkaisuja.

Lisäksi 20 miljoonan euron romutuspalkkio vauhdittaa autokannan uusiutumista ja parantaa turvallisuutta. Tämä on reilua ilmastopolitiikkaa: kannustetaan teknologianeutraalisti uuteen tekniikkaan mutta ei rangaista työssäkävijää, [Puhemies koputtaa] yrittäjää tai maaseudun perhettä, jolle auto on välttämättömyys.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto.

12.54 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kiitos myös ministerille esittelystä. — Aivan ensin on pakko tähän valtatie 25:n kysymyseen sanoa, että on tietenkin valtavan mukavaa Tammisaaren ja Hangon välillä ajaville ihmisille ja myös liikenneturvallisuudelle, että sinne katuvalaistukseen pistetään 420 000 euroa, mutta samaan aikaan kyllä keskiuusimaalaisena olen ollut hieman surullinen siitä, että sinne alueelle ei ole löydetty rahoitusta yhtenäkkään vuonna näistä niin kutsutuista joululahjarahoista siitäkään huolimatta, että aika moni hallituspuolueiden kansanedustaja myös asuu sillä alueella. Eli toivoisin, että myös tätä valtatie 25:n aluetta kokonaisuutena katsottaisiin, kun liikennepolitiikkaa siellä harrastetaan ja sitä kehitetään.

Varsinainen kysymykseni oikeastaan kuitenkin koskee kyberturvallisuutta, joka tässä ihan asiallisesti aiemmin nousi esiin. Myös valiokunta on kantanut huolta siitä, että Liikenne- ja viestintäviraston säästöt ja toisaalta kohonnut uhkataso sitä haastavat, ja tähän jos ministeri voisi hieman kommentoida omaa näkemystään resurssien riittävyydestä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

12.55 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos ministerille esittelystä. Väyläverkon, erityisesti tiestön, korjausvelka on kasvanut vuosikymmeniä, ja hallitus onkin tehnyt määrätietoisesti investointeja infraan kaikkien keskeisten liikkumismuotojen osalta. Teitä on päällystetty, ja unohdettu ei ole myöskään maakuntalentojen ja -kenttien turvaamista. Teiden kunto on keskeistä niin talouskasvun ja kilpailukyyn kuin yritysten toimintaympäristönkin kannalta. Lisäksi kyse on myös huoltovarmuuden kannalta oleellisesta asiasta.

Satakuntaankin panostuksia on kyllä tullut, vaikka aina toki voi vaatia ja haluta enemmän. Keskeinen esimerkki tiestä, jolla on paljon korjausvelkaa, jolla liikennemäärät ovat nousseet paljon ja jolla sattuu pahoja liikenneonnettomuuksia sen huonon kunnon vuoksi, on vt 11, jonka kuntoa on alettu tehokkaasti parantamaan tämän hallituskauden aikana. Vt 11 on saanut muun muassa Koiviston ja Pikkuhaaran siltojen uusimiseen rahaa, ja ne valmistuvatkin jo ensi vuonna. Myös niin sanotuista joululahjarahoista Suosmeri—Kaasmarkku-välin tievalaistus on nyt saatu ensi vuodelle.

Tieverkon korjausvelkaa on jo korkea aika korjata, ja näin tämä hallitus nyt tekee. Kiitos siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

12.57 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan ensinnäkin kiittää ministeriä tästä 1,9 miljoonan euron vuosittaisesta rahoituksesta henkilöjunaliikenteeseen Haaparanta—Tornio-välillä. Se oli hieno asia, että se lähtee liikkeelle. Siinä edistetään turvallisuutta mutta myös huoltovarmuutta. Mutta samaan hengen vetoon kysyisin myös Kolarin radan sähköistyksestä, se oli siinä hallitusohjelmakirjauksessa. Onko se vielä lähdössä tällä vaalikaudella liikkeelle? Luonnollisesti toivon sitä.

Yksi murheenkryyni, mikä meillä on, on tuo valtatie 21. Siihen on muutamia kymmeniä miljoonia euroja tullut, mutta se on niin pitkä väli, 200 kilometriä, että se edelleen tarvitsisi kohennusta. Kysyisinkin ulkomaalaisesta rekkaliikenteestä, onko sille saatavissa maksua, koska kolmannes tämän tien käyttäjistä on norjalaisia. Koska valtiontalouden tiukka tilanne on se, mikä on, niin näkisin mielelläni myös norjalaiset maksamassa tätä tieosuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

12.58 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin hallitus teki hyvän päätöksen tästä Oulu—Liminka-välin kaksoisraiteesta. Se on tarpeellinen, ja on hyvä, että se edistyy. Laitoimme viime hallituskaudella suunnittelun liikkeelle, ja nyt näyttäisi rahoitus löytyvän. Mutta haluan samalla muistuttaa, että pääraiteen merkitys kokonaisuudessaan meidän huoltovarmuudelle ja toki myös ihmisten liikkumiselle on äärimmäisen tärkeä ja edelleenkin pääradalle jää yksiraiteisia osuuksia. Olisi hyvä, että myös Limingasta etelään päin Liminka—Ylivieska-kaksoisraidetta edistettäisiin määrätietoisesti.

Tähän liittyen haluaisin tässä kannattaa, kun edustajat Kalli ja Kontu nostivat nämä lähijunaliikenteen mahdollisuudet. Hallitus voisi mielestäni lähteä rahoittamaan tällaisia lähijunapilotteja, joissa kunnat maksaisivat oman osuutensa. Valtion rooli voisi olla pienempikin, mutta se voisi kannustaa näitä pilotteja liikkeelle.

Lopuksi vielä näistä junaliikenteen mobiiliyhteyksistä: onko tähän ongelmaan löydettävissä ratkaisuja, jotta saataisiin tämä radanvarren operaattoreiden ylläpitämä verkko vasaamaan nykyaikaisiin etätyömahdollisuuksiin?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, ja siten annetaan välillä ministerille vastauspuheenvuoro. Debattia jatketaan vielä kyllä. Edustaja Rasinkangas.

12.59 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan alkuun kiittää liikenne- ja viestintäministeri Lulu Rannetta erinomaisesta työstä. Tämäkin budjetti osoittaa, että liikennepolitiikkaa tehdään nyt järki edellä sekä taloutta, arjen sujuvuutta ja Suomen kilpailukykyä vahvistaen. Hallitus on pitänyt kiinni lupauksestaan, että polttoaineen hinta ei nouse hallituksen toimien seurauksena, päinvastoin sitä alennetaan. Kiitosta ansaitsevat myös merkittävät panostukset väyläverkkoon. Korjausvelan osalta ollaan nyt paremmalla tolalla, ja lisärahoituksella parannetaan tieverkon kuntoa entisestään. Samalla investoinnit ratojen suuriin kehityshankkeisiin vahvistavat alueellista saavutettavuutta ja tukevat elinkeinoelämää koko maassa. Erityisen ilahtunut olen tästä Oulu—Liminka-välin raideliikenteestä, plus sitten siitä, että Oulusta Haaparantaan pääsee myös jatkossa.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Arvoisa puhemies! Liikenneverkko on huoltovarmuutta, turvallisuutta ja talouskasvun perusedellytys, ja siitä on pidettävä huolta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja nyt sitten ministeri Ranne, enintään viisi minuuttia tässä vaiheessa.

13.00 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Aloitan tästä isosta kuvasta jälleen.

Eli meillä on erittäin tiukka taloudellinen tilanne, ja siitä huolimatta olemme saaneet merkittäviä satsauksia liikenneinfraan. Se jo 3,3 miljardin ylimääräinen infrapotti on merkittävä. Sen avulla saatiin siis viime vuonna 24 teiden korjausvelan kasvu pysähtymään, eli 4 000 kilometriä uutta asfalttia, ja se oli malliesimerkki siitä, kuinka jatkossa pitäisi toimia. Tuo kasvu on myös saatu hidastumaan, mutta se, että tällä tiellä pysyttäisiin, edellyttää siis useamman hallituksen jatkuvaa samantyyppistä toimintaa.

Suomessa edelleen tonnit ja tyypit kulkevat teillä. 90 prosenttia tonneista ja tyypeistä kulkee teillä, ja tämän vuoksi on tärkeää, että me nimenomaan painotamme jatkossa myöskin niitä teitä. Jos katsoo näitä tilastoja ja käppyröitä — pyysin niitä erikseen meidän ministeriöstä ja myöskin Väylävirastosta — niin satsaukset teihin ovat olleet kuitenkin selkeästi isommat, jos vertaa esimerkiksi edelliseen hallitukseen. Sama koskee myöskin rataverkkoa. Molemmilla on sitä korjausvelkaa, ja molempien korjausvelkaa täytyy pikkuhiljaa pystyä myöskin vähentämään.

Liikenne 12:n osalta: se suunnitelmahan on valmis. Nyt vain odotamme, minä päivänä saamme valtioneuvostoon ja tänne selontekona sitten käsittelyyn. Siinä ei pitäisi olla enää yhtään minkäänlaisia ongelmia.

Tähän voin todeta, että nyt kun pohditaan sitä, millä tavalla eri hallitukset ovat hallitushjelmiin kirjanneet hankkeita ja kuinka niitä sitten on edistetty, niin tämä hallitus on pysynyt katsomaan peiliin. Meillä on satojen miljoonien siirto ollut nimenomaan niihin teihin — alun perin sieltä puuttuivat vt 9, 12, 15, myöskin vt 21 sieltä Lapista — ja tämä on se, mitä Suomi tarvitsee. Jos todetaan tämä kokonaisuus, niin tämä ei ole mikään sellainen, että yhtäkkiä revittäisiin miljardeja lisää rahaa, vaan kyllä meidän täytyy katsoa myöskin tätä — priorisointi on ollut selkeä: turvallisuutta ja taloutta vahvistavia tiehankkeita, sellaisia, joita on joka tapauksessa pakko toteuttaa.

Tässä voi todeta myöskin edelleen, että ymmärrän, että joka maakunnassa halutaan aina lisää, mikään ei riitä, mutta kyllä myöskin sinne Itä-Suomeen on saatu rahoitusta kohdistettua. Itäisen Suomen osalta, kun pyysin ja olen esitellyt sen täällä aikaisemminkin, puhutaan kuitenkin lähes puolen miljardin hankkeista. Nämä ovat merkittäviä, ja tämä taso, joka meillä nyt on, olisi nimenomaan juuri se, millä pitäisi jatkaa tulevaisuudessa.

Meidän on tehtävä isänmaallista liikennepolitiikkaa, nimenomaan turvallisuus edellä, nimenomaan sotilaallinen liikkuvuus ja huoltovarmuus edellä. Ja nyt kun seuraava EU-rahoituskausi alkaa vuonna 28, niin meillä on valmiina hyvin pitkälti valmisteltu lista juuri niistä kriittisimmistä kohteista, joille on erittäin hyvä saada myöskin sitä EU-rahaa, mutta aina tarvitsemme myöskin sitä omaa vastinrahaa.

Rajat ylittävä liikenne, paitsi Rail Nordica, jota jo suunnitellaan, myös henkilöliikenne: Kyllähän tietenkin siihen piti osoittaa sormella, että tuo homma hoidetaan ja rahat sinne kohdistetaan, ja näin myöskin toimittiin, ja sitten se saatiin eteenpäin. Koko Lappi saa hyvin paljon, mutta meidän on varmistettava, että Lappi saa myös sieltä EU:sta. Ja me emme

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

voi lähteä haaveilemaan ympäriinsä eri suuntiin erilaisia jättihankkeita, silloin me voimme menettää kaikki rahat.

Täällä puhutaan paljon myöskin siitä, kuinka nettiyhteyksien osalta on ongelmia. Me olemme nyt skarpanneet viranomaisten puolesta — minä en ole viranomainen, enkä vastaa viranomaisten tekemisistä. Katsomme tietenkin tälläkin hetkellä, kuinka yleispalveluvelvoitteen minimitasoa voitaisiin nostaa ja kuinka voisimme varmistaa, että nettiyhteydet toimisivat paremmin, mutta viranomaiset, Traficom, ovat lisänneet mittauksiansa. Sieltä on löytynyt lisää epäkohtia, joita ei aikaisemmin ollut tiedossa.

Mutta edelleen toistan myös sen, että meillä turvallisuusviranomaiset, Hätäkeskus, poliisi, myös oikeastaan koko sektori yhteistyössä Traficomin kanssa, ovat vastuussa siitä, että meillä 112 toimii. Se ei ole ministerin tehtävä, ja kyllä minä luotan siihen, että se tieto ja ne ongelmat, joita kentällä on, kyllä kulkeutuvat — jo ihan virkavelvollisuuskin on sellainen — meidän viranomaisten, turvallisuusviranomaisten, tietoon, ja he tekevät kaikkensa, että siellä ongelmia ei olisi.

Sitten lyhyesti vielä oikeastaan rekkaralleista ja raskaasta liikenteestä. EU:stahan saatiin loistavia uutisia, eli meidän raskaat ja pitkät rekat saavat jatkaa jatkossakin rajan yli liikkumista, mutta valitettavasti tilanne on erilaisten tällaisten maksujen kohdalla se, että jos me asetamme jonkin maan rekoille lisää kustannuksia, lisää maksuja, niin kyllä niitä täytyy sitten kohdistaa kaikille. Eli tätä on selvitetty kyllä ja yritetty miettiä erilaisia poraanreikiäkin siinä, voitaisiinko muille pistää vähän laskua perään eikä meille itsellemme.

Mutta ehkä nämä nyt tässä vaiheessa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Jatkamme debattia tuohon puoleen kahteen asti, ja sitten siirrymme puhujalistalle. Painotan niitä, jotka ensimmäistä kertaa nyt täällä varaavat tätä puheenvuoroa. — Edustaja Kopra.

13.06 Jukka Kopra kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille hyvästä selonteosta, ja kiitos myös näille kollegoille täällä salissa, jotka ovat kantaneet huolta esimerkiksi Karjalan radasta useassa eri puheenvuorossa. Se on puheenaihe, josta kannattaa puhua. Mutta tässä innossa haukkua hallitusta tuntuu unohtuvan se, että hallitus on kuitenkin päättänyt siitä, että se tehdään, se on hallitusohjelmassa, ja toisekseen tälle vuodelle on myönnetty 90 miljoonan euron hankintavaltuus, [Suna Kymäläinen: Ja sekö riittää?] josta 50 miljoonaa menee Lappeenrannan aseman korjaukseen eli Lappeenrannan liikennepaikan kuntoon laittoon ja sitten 40 miljoonaa muihin juttuihin. Eli merkittävä osuus tästä kokonaisprojektista on jo myönnetty ja on työn alla. Ihmettelen, miksi tätä kritisoidaan näin kovasti, kun homma menee suunnitelman mukaan eteenpäin. [Suna Kymäläinen: Ei ole ensi vuodelle esitetty lisää rahaa!] Totta kai tiedustelen nyt, kun ministerikin on paikalla, samaan hengenvetoon: milloin loput rahat saadaan, jotta saadaan tämä koko hallitusohjelman mukainen projekti sitten reilaan? Mutta toistaiseksi homma etenee hallituksen suunnitelman mukaan: rahat on myönnetty, ja työt ovat käynnissä. [Suna Kymäläinen: Ei ensi vuodelle penniäkään tai senttiäkään! — Keskeltä: Se toimii kuin junan vessa! — Naurua]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

13.07 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden päällystystaso on noin puolet siitä, mikä pysäyttäisi sen korjausvelan kasvun, elikkä se on se realismi tällä hetkellä. Rataverkolla tilanne on hieman samanlainen, ja esimerkiksi Jyväskylässä—Pieksämäki on jännästi siihen itäisen Suomen maakunnan rajalle pysähtynyt, rahat katosivat sieltä. Eli korjausvelan taso on lähestymässä sitä neljää miljardia tällä vauhdilla. Se on meille kaikille yhteinen ongelma. Toivottavasti siihen löydetään ratkaisu, mutta ei se sillä ratkea, että se kipataan seuraavan hallituksen syliin.

Ja se pitää muistaa, että saavutettavuus on tässä Väylävirastolla ja näyttää olevan ministeriölläkin vain se toinen pää — ne vientisatamat, suuret kaupungit. Se vientiteollisuus lähtee metsäautotien päästä. Siinä täytyy olla ne molemmat päät silloin mukana. Liikenne 12 - ohjelma on kyllä jännä prosessi ollut, vaikka en siinä läheisesti ole mukana ollut. Se yksikäs nyt sitten valmistuu, ja sitten siellä on tuleville vuosille summia, joista sitten joku muu ilmeisesti kantaa vastuun. Elikkä kyllä tämä hieman... Myydään valtion omaisuutta ja leikataan budjettirahoitusta samaan aikaan. Ja en tiedä, mitä kaikkea me sitten myydään. Meillä ei ole edes Volvoa, mitä myydä. — Kiitos, ei muuta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Savio.

13.08 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministeri Ranteelle erittäin hyvästä tehdystä työstä. Meillä on nyt Suomessa erittäin autoilijamyönteinen hallitus. Erilaisten väylähankkeiden lisäksi tällä kaudella on jo tehty merkittäviä polttoaineveron ja ajoneuvoveron alennuksia, ja ne ovat alentaneet tuntuvasti monen suomalaisen arkisia elinkustannuksia.

Arvoisa puhemies! Pirkanmaalaisena kansanedustajana haluan esittää erityiskiitokseni vilkkaan valtatie 9:n kunnostuksesta. Hankkeeseen on varattu kokonaisuudessaan 109 miljoonaa euroa, ja kiitoksia päätöksestä on tullut yli hallitus—oppositio-rajojen tässäkin istunnossa — erittäin tärkeä hanke.

Budjettiin sisältyy muutenkin merkittävä summa tienpitoon. Muun muassa noin puolet valtiovarainvaliokunnan kohdentamista jakovaroista käytetään perusväylänpidon hankkeisiin tasapuolisesti kautta maan. Ja vaikka täällä onkin esitetty kritiikkiä, niin nimenomaan tasapuolisuuteen on kiinnitetty valtiovarainvaliokunnassa erityistä huomiota, kun näitä jakovaroja on kohdennettu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitala.

13.10 **Juha Viitala sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ajattelin tässä nostaa vielä tämän satamien syöttöliikenteen merkityksen tähän keskusteluun. On nimittäin hyvä muistaa, että yli 95 prosenttia Suomen viennistä ja tuonnista kulkee Suomen satamien kautta, eli se on aivan kriittinen osa-alue tässä jo pelkästään huoltovarmuudenkin kannalta. Esimerkiksi tuolla Turku—Rauma—Pori-akselilla on paljon satamatoimintaa, minkä vuoksi siellä on paljon raskasta liikennettä. Esimerkiksi tämä Kasitien kunto, kaksikaistaisuus, on äärimmäisen kriittinen asia siinä tilanteessa, kun kuitenkin pitää varmistaa, että sieltä satamasta se tuote menee myös käyttökohteisiin, ja myös, että se menee sieltä tuotantokohteista sinne satamaan. Myös alemmasta tieverkostosta on tässä yhteydessä hyvä keskustella, ja rataverkosta. Ja huonokuntoiset sillat — niitä on Satakunnassa muis-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

taakseni yli 250, ihan tarkkaa lukumäärää en muista — ovat kriittisiä. Millä tavalla tämä satamien syöttöliikenne on huomioitu? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wallinheimo.

13.11 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan yhtyä kiitoksiin näistä tierahoista. Keski-Suomeenhan todellakin on tullut tällä hallituskaudella kuusi uutta hanketta, ja se on historiallinen määrä. Kiitos siitä ministerille. Valtatiet 4 ja 9 tulevat nytten Keski-Suomesta kuntoon, ja se on hyvä, koska Keski-Suomi on hyvin pitkälle solmukohta.

Arvoisa puhemies! Kyselisin itse asiassa tästä, minkä edustaja Kalliokin nosti, Jyväskylä—Pieksämäki-ratahankkeesta, joka on nyt tehty Keski-Suomen osalta kuntoon, mutta se loppupuoli on nyt jostain syystä jäänyt tekemättä. Ilmeisesti siellä on nyt perusväylänpidon rahassa jonkunlaisia ongelmia tai näin poispäin, mutta kun se on kuitenkin suunniteltu, tehty jo osittain valmiiksi, niin toki olisi hyvä, että se myös sieltä Etelä-Savon puolesta tulisi valmiiksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

13.12 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitos Ysitiestä Tampereen suunnasta. Se on tarpeellinen, se on vuosikymmeniä ollut tiehanke.

Se, minkä takia pyysin puheenvuoron, liittyy päärataan. Päärata on käytännössä meidän elinvoimarata Suomessa, ja suurin liikenne on Tampere—Helsinki-välillä, ja sitten seuraavaksi suurin liikenne on Tampere—Seinäjoki-välillä. Minun kysymykseni liittyy siihen, että kun Tampereella on myöskin tällaisia solmukohtia ja pullonkauloja, niin mitä niitten osalta tehdään, ja sitten Tampereelta ylöspäin Seinäjoen suuntaan, siellä junat seisovat Ylöjärvellä, kun on yksiraiteiden rata ja se suunta ei kulje kovin hyvin. Milloin sinne tulee investointeja? Ja vielä se, että kun EU-rahoitusta tarvitaan näitten isojen hankkeitten osalta, niin suunnitelmat on saatava valmiiksi.

Lopuksi, arvoisa puhemies, vielä VR:n junien kuuluvuudesta. Siellä tällä hetkellä 10 000 ikkunaa laaseroidaan ja yritetään sillä tavalla kuuluvuutta parantaa junissa. Se on myöskin tukiasemista kiinni. Kun niitä on niin vähän [Puhemies koputtaa], että junissa kuuluisi, niin se on siellä oma ongelmansa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen. Oliko Holopainen vielä paikalla? Ei. — Seuraavaksi sitten edustaja Suhonen.

13.13 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ministeri hienosti puheenvuorossaan mainitsi isänmaallisen liikennepolitiikan. Minä itse koen niin, että tuolla Itä-Suomessa raideliikenteen investoinnit ovat myös sitä isänmaallista liikennepolitiikkaa. Esimerkiksi raideosuuden Pieksämäki—Varkaus—Joensuu sähköistämisen suunnittelun käynnistäminen olisi kyllä ensiluokkaisen isänmaallista, ja tästähän on myös kolme maakuntaa ja viisi kuntaa lausunut vahvasti jo aiemmin. Siellä tällä hetkellä ajaa kiskobussi, joka on tulossa jo tiensä päähän ja menossa romutukseen, elikkä äärimäinen tarve olisi tämän rataosuuden sähköistämisen suunnittelun käynnistämiseksi.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Lopuksi sitten haluan kiittää jakovaroista tulleita tien kunnossapitosuunnittelurahoja, mitä Keski-Savon Kangaslammentie 468:n osalta saatiin. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Aalto-Setälä.

13.14 Pauli Aalto-Setälä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministerille vastuullisesta työstä ja edustaja Heinospelä valiokunnassa vastaavasta työstä ja onnistumisista.

Haluaisin nostaa kaksi asiaa esille.

Toinen on se, että tämä meidän velka on niin suuri, että vaikka me saisimme kaiken, mitä haluaisimme, niin semmoista rahaa maailmasta ei löydy. Vaikuttaa siltä, että nämä isänmaalliset tavoitteet, mitkä ovat olleet takana, ovat olleet ihan oikeita.

Länsiradasta on kyllä pakko sanoa sen verran, kun täällä haastetaan se kollegan sanoin joka kerta, että meidän on myöskin tehtävä niitä investointeja, joitten edusta me emme itse pääse välttämättä nauttimaan ja jotka tulevat vasta kymmenien vuosien päästä. [Jouni Ovaskan välihuuto] Länsirata on oikein hyvä. Lapsemme ja lapsenlapsemme nauttivat siitä varmuudella, ja se kasvattaa bkt:tä 5—6 miljardia, niin kuin Boston Consulting Group on esittänyt. Se on järkevä investointi ja hyödyttää koko maata. [Jouni Ovaskan välihuuto] Ei lähdetä tuomitsemaan toisten alueille tulevia investointeja, vaikka itsellänikin on paljon teitä, joita voisi vielä kunnostaa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laakso.

13.15 Sheikki Laakso ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos todellakin ministeri Ranteelle omasta työstään, mitä on tehnyt Suomen hyväksi, kun on tehty näitä liikennehankkeita todella paljon ja satsattu teihin. Se on sanomatta selvää, että joka tietä me ei voida yhdessä hallituskaudessa saada kuntoon, ja tietysti kritiikkiä on helppo aina löytää, koska niitä rakentamattomia ja korjaamattomia teitä on Suomi täynnä. Nyt kun on tosiaankin edes suunta lähdetty kääntämään oikeaan suuntaan, on tietysti äärettömän toivottavaa, että seuraavat hallitukset jatkaisivat tällä ministeri Ranteen viitoittamalla tiellä. [Välihuutoja] Nytkin jos puhutaan vaikka omasta alueestani, 40 vuotta on odotettu valtatie 15:tä. Siellä on oikeasti puhuttu viime hallituskauden aikana vaikka kuinka monta kertaa niin siitä valtatie 15:stä, 9:stä kuin 21:stä tai 12:sta. Nyt vain kuitenkin saadaan kuntoon niitäkin, mitä on vuosikymmeniä odotettu, ja toivon mukaan seuraava hallitus jatkaa ministeri Ranteen tiellä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Siponen.

13.16 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitokset minultakin ministerille ja valiokunnalle ja jaostolle siitä työstä. — Kyllä tässä tietysti erityisesti huolestuttaa tämä korjausvelan kasvu ja siihen liittyen alempiasteisen tieverkon kunto, ja myöskin yksityisteiden merkitys. Siellä edelleen tiestön kunto heikkenee, ja kylähän se on meille yhteinen haaste, kuinka me turvaamme tämän alempiasteisen tieverkon, joka on tärkeä niin huoltovarmuudelle, omavaraisuudelle, matkailulle kuin myöskin sille, että ihmiset pääsevät liikkumaan.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Savon radasta ei ole tainnut täällä vielä kukaan puhua sanaakaan, joten nostan siitä nyt yhden esimerkin: Edellisen kerran, kun täältä matkustin Iisalmeen junalla, aikaa meni noin viisi tuntia 15 minuuttia. Samalla matkalla Kokkolaan päärataa pitkin matka-aika on kolme tuntia 50 minuuttia, eli lähes puolentoista tunnin ero. Haluan tässä muistuttaa myöskin Savon radan merkityksestä koko maan kannalta, ja huomioisin myöskin sen, että siellä netin kuuluvuus Kouvolasta pohjoiseen on yksi Suomen heikoimmista. Toivon, että ministeri huomioi myöskin tämän jatkossa.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Täällä on nyt kaiken kaikkiaan 15 puheenvuoropyyntöä vielä, ja ne otetaan ja sitten mennään puhelistalle, mutta sitä ennen on tietysti ministerin puheenvuoro. — Sieltä sitten edustaja Hänninen.

13.18 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Jäänmurtajat ovat nousseet otsikoihin, myös omat. Kysymys ministeri Ranteelle: Emme saa unohtaa aiempaa keskustelua kotimaisten jäänmurtajien hajauttamisesta ja uudelleensijoittamisesta. Kyse on Suomen turvallisuudesta, huoltovarmuudesta ja kriisinkestävytydestä, merikujetusten toimintavarmuudesta ja pohjoisen elinkeinoelämän tulevaisuudesta, joita nykyinen jäänmurtajien tiivis sijoittelu ei palvele parhaalla mahdollisella tavalla. Arvoisa ministeri Ranne, olette aiemmin nostanut keskusteluun mahdollisuuden hajauttaa ja siirtää jäänmurtajia vaikka Perämeren pohjoisimpiin satamiin. Oulussa, Kemissä ja Raahessa on erinomaisia satamia sitä sijoitusta varten. Minkälaisiin toimenpiteisiin on ministeriössä ryhdytty tämän asian suhteen, ja milloin saadaan kuulla lisää uutisia, millä aikataululla tämä hajauttaminen tapahtuu? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Tuohon äskeiseen vielä lisäyksenä, että tietenkin lopuksi on sitten jaoston ja valiokunnan puheenjohtajien puheenvuorot vielä. — Sitten seuraavaksi edustaja Kaarisalo.

13.19 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensimmäiseksi edustaja Wallinheimolle: En missään tapauksessa halua kyseenalaistaa tai väheksyä näitä pienempiä hankkeita, joita Keski-Suomeen on tullut, mutta kun pullonkaulasta puhutaan, niin tiedätte varmasti sen, että se todellinen pullonkaula on nimenomaan tämä vt 4:n Vaajakosken kohta, ja kyllä minun viestini hallitukselle on se, että myös näihin EU:n kansallisiin velvoitteisiin, mitä TEN-T-verkostoon tulee, tulisi suhtautua vakavasti, koska näiltä hankkeilta on yksinkertaisesti nyt aika loppumassa.

Ministeri, te totesitte juuri, että tämän Liikenne 12 -suunnitelman päivitys on nyt valmis ja odotatte, että valtioneuvosto tuo sen tähän saliin. Jos nyt en ole aivan väärin ymmärtänyt, niin ettekö te juuri osaltanne edusta valtioneuvostoa, ja eikö teidän tehtävänne vastuuministerinä olisi se tähän saliin tuoda?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

13.20 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä pääluokassa jokaisella meillä on omat suosikkihankkeemme, ja niiden hankkeiden osalta rahoitus olisi kaikista helpoiten hoidettavissa sillä tavalla, että jos se kollegahanke jätetään tekemättä, niin siirretään rahat sitten omalle takapihalle. Kun tätä keskustelua kuuntelee, niin voisi

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

varmaan kuitenkin vetää sen johtopäätöksen, että ehkä voisimme olla tyytyväisiä siitä, että erilaisia elämän edellytyksiä myös liikennehankkeiden muodossa toteutetaan eri puolilla Suomea, ja ollaan tyytyväisiä kaikkeen siihen, mitä pystytään toteuttamaan.

Arvoisa ministeri, enemmän itse olen nyt vähän huolissani tästä rahoituksesta, koska tosiasiahan on se, että jos otetaan tarpeet huomioon, niin meidän emme kykene näitä tarpeita budjettirahoituksella hoitamaan. Senhän takia joka kausi on paikattu tätä välystä näillä investointirahoilla eli toisin sanoen on realisoitu valtion omaisuutta, ja jossain vaiheessa se omaisuuskin loppuu. Miten pitkällä aikavälillä tämä rahoituksen tasapaino mielestänne pitäisi ratkaista, koska tosiasiaa tämä rahoitus ei ole millään muotoa tällä hetkellä tasapainossa tarpeisiin nähden?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä.

13.21 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille moninaisista rata- ja väylähankkeista, mitä maassa toteutetaan. Teiden kunto on päässyt vuosien aikana huonoon kuntoon, ja on tosi tärkeää, että näitä nyt uudistetaan ja 7 000 kilometriä uutta asfalttipintaakin saadaan.

Täällä tämän kolmen vuoden aikana on aina mainittu tunnin juna, ja nyt kun liikenneasioita käsitellään, niin ajattelin, että kerrankin sitten puolustaudun kyllä tähän asiaan liittyen. Ensinnäkin tunnin juna: 78 minuuttia todennäköisesti sitten on jatkossa tämä matka. [Jouni Ovaska: Ei edes tuntia!] Katsoin tuossa, että kun sukulaisia on Seinäjoella ja puhemieskin sieltä junalla tulee, niin sieltä on 360 kilometriä ja matka on 2 tuntia 45 minuuttia, ja minä kun tulen Turusta, niin se on 2 tuntia 10 minuuttia ja matka on reilut puolet lyhyempi, joten kyllä tämä huomattavasti nopeuttaa asiointia Turun ja Helsingin välillä ja tulee palvelemaan yli 1,5:tä miljoonaa asiakasta työssäkäynti- ja asiointialueen kautta. Lisäksi se yhdistyy hyvällä tavalla EU:n TEN-T-verkkoon. [Puhemies koputtaa]

Kasitie on myös Varsinais-Suomessa tärkeä [Puhemies koputtaa] ja siellä Laitilan eritasoristeys, [Puhemies koputtaa] eli toivottavasti niihin...

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Niemi.

13.23 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri! Puheenvuoroni on oikeastaan pelkästään kiitoksia. Arvoisalle ministerille tietysti ensimmäisenä haluan lausua todella isot kiitokset tästä 109 miljoonasta, mikä saatiin vihdoinkin ja viimein vt 9:een. Erittäin paljon onnettomuuksia on ollut vuosien saatossa tällä väylällä, ja on todella hyvä, että se saatiin kuntoon.

Toinen, mikä tänä päivänä Tampereelta Ikaalisten suuntaan on todella hyvä, toimiva väylä: ohitetaan muun muassa Hämeenkyrön liian pieniympyräiset kiertoliittymät pitkillä rekoilla. Se suunta toimii todella hyvin.

Tampereen henkilöratapihaan saatiin riittävä rahoitus. Se on erittäin vanhentunut ratapiha-alue. Jos se saadaan toimivaksi, niin se on todella hyvä asia.

Mutta myöskin jo pelkästään tästä kiitän: Viime kaudella monin paikoin sai kierrellä ja miettiä tässä Helsinki—Tampere-välillä moottoritieillä, kun oli jopa irrallista asfalttia ynnä muuta. Tänä päivänä sitäkin on kymmeniä kilometrejä parannettu, saatu kuntoon. Ei tarvitse miettiä, kun tietää, että tie on hyvä ja tasainen ja toimiva.

Näistä kaikista ministerille kiitos.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pitko.

13.24 **Jenni Pitko vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Liikennesektori on tärkeässä osassa myös Suomen ilmastopolitiikassa. Jos haluamme suojella liikennepuolta nopeilta päästövähennysvelvoitteilta, niin kyllähän meidän kannattaisi toimia mieluummin ennen kuin jättää päästövähennykset vasta loppuvaiheeseen näitä EU-velvoitekausia. Liikenteessä ei kuitenkaan tällä hallituskaudella ole hirveästi oltu kiinnostuneita näistä päästövähennyksistä. Ministeri on tuonut eduskuntaan yhden päästövähennystoimen, joka on todettu äärimmäisen tehottomaksi sellaiseksi, eli uusien autojen hankintatuen, jossa tuetaan myös uusia bensa-autoja.

Kun te, ministeri, niin kovin mielellänne syleilette autoilijoita, kuten näistä puheistanne kuulee, niin ihmettelen sitä, miksi te sitten heitätte kapuloita rattaisiin liikenteen sähköistymisessä, joka kuitenkin mahdollistaa työssäkäynnin autolla ja kaikki ne samat asiat, mitä autolla tällä hetkellä ihmiset tekevät. Te esimerkiksi olette kiristäneet verotusta sähköautojen suhteen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

13.25 **Timo Furuholm vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nyt kyllä kaipaisin ministeriltä vastausta tähän kansalliseen Kyberturvallisuuskeskukseen ja koko Traficomin rahoitukseen liittyen. Kuten sanottu, toisella puolella painavat uudet lisätehtävät ja toisella puolella vaadittavat menosäästöt, eli tällä on, kuten liikenne- ja viestintävaliokunta on lausunut, vaikutuksia meidän kansalliseen kyberturvallisuuteen.

Kysyisin sitten vielä tästä kotimaisen media-alan tilanteesta. Me aikaisemmin täällä keskustelimme STT:stä, ja se sitten linkittyi tähän tilanteeseen, jossa nämä globaalit digijätit haastavat markkinaa Suomessa, ja tietenkin sillä on laajempiakin yhteiskunnallisia vaikutuksia. Kysyisin nyt: Miten hallitus on reagoinut tähän STT:n tilanteeseen? Pyöreän pöydän keskustelu on käyty, mutta onko tullut joitain jatkotoimenpiteitä siihen, miten sekä tähän STT:n tilanteeseen että laajemmin aiotaan puuttua?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen.

13.26 **Seppo Eskelinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensi vuoden liikennehankkeitten osaltahan on valtuuksia 264 miljoonaa, mutta myönnettävää rahaa on 20,9 miljoonaa. Kiitän myös siitä 500 000:sta Lieksalle — kun täällä Tampereen listoja tuli — Lieksanjoen sillalle. Valtuuksia on, mutta tämä kertoo aika hyvin siitä, ettei käytännössä ole rahaa kunnolla käynnistää hankkeita. No, nehan siirtyvät seuraavalle hallitukselle. Kehyksissä ei ole, ja ei ole saatu tuloutettua aiempinakaan vuosina käynnistettyihin hankkeisiin riittävästi rahaa. Siellä ovat esimerkiksi Savon rata ja Lieksanjoen silta, yhteensä puolitoista miljoonaa.

Mutta jatkan tuota edustaja Räsäsen kysymystä. Hallitusohjelmaanhan on kirjoitettu, että liikenteen rahoitusta selvitetään ja perustetaan työryhmä. Tätä rahoitusmallia on kyllä syytä saada ja pitäisi saada ihan aidosti juoksemaan. Missä vaiheessa tämä työryhmän työ on? Tuleeko tällä hallituskaudella joitakin esityksiä tai malleja arvioitavaksi meille?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

13.28 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Palauttelen keskustelua vielä hetkeksi raiteille. Kuten tuossa edustaja Kopra hyvin ansiokkaasti jo esitteli sen, että tämän Karjalan radan osalta on tuo 90 miljoonaa, joka sinne on osoitettu, ja se on selkeä osoitus siitä, että asia etenee ja hallitusohjelmaa noudatetaan. Edustaja Siposellekin muistuttaisin, että se Savon rata panostuksenakin on äärimmäisen tärkeä. Tuollahan on se pulska 40 miljoonaa myöskin kirjattuna, että näitä asioita viedään eteenpäin. Ja tämä hallitushan toteuttaa hankkeita ja vie niitä maaliin, ja sehän perustuu siihen, että hallitus myös noudattaa hallitusohjelmaa ja sitoutuu sen toteuttamiseen, ja näin niitä viedään sitten eteenpäin yhteisellä pelisuunnitelmalla ja pelikirjan mukaisesti.

Haluaisinkin kiittää tässä kohtaa ministeriä yhteistyöstä ja samalla myös jaoston puheenjohtajaa ja myöskin valiokuntaa erinomaisen hyvästä, tuloksekkaasta yhteistyöstä. Meillä on siellä hyvä tekemisen meininki, ja asioita on saatu vietyä eteenpäin. Kaikki on tehty, mitä eteen on tuotu. Kiitoksia siitä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Eerola.

13.29 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suunnilleen tuossa tunti takaperin tulin työhuoneeseeni, ja keskusradio on siellä päällä. En ihan tunnistanut, kuka puhui, mutta Kaakkois-Suomen asioista puhuttiin ja jotenkin negatiiviseen sävyyn, että sinne ei tule mitään. Sen tähden rynnistinkin tänne saliin ja tilasin itselleni vastauspuheenvuoron. Sheikki Laakso puhui ihan samasta asiasta eli tästä valtatie 15:stä. Monta kymmentä vuotta on puhuttu, mitään ei ole saatu aikaan. Se on tärkeimpiä väyliä tässä maassa vientiteollisuuden kannalta. Se johtaa Hamina-Kotkan satamaan. Edustaja Viitala hienosti puhui äsken satamien syöttöliikenteen tarpeellisuudesta. Tämä kun on Suomen suurin vientisatama, niin siellä on ainakin tämä nyt otettu erittäin hyvin huomioon. Eli ihan ei ole jäänyt Kaakkois-Suomi, niin kuin täällä väitettiin, pelkästään mopen osille tässä.

Kun nyt muistettaisiin vielä tämä jakovarakin. Niin kuin edustaja Savio tuossa kertoi, niin puolet siitä jakovarasta menee liikennehankkeille. Ja tulipahan niitäkin jonkunäköinen tukku myös sinne Kaakkois-Suomen suuntaan. — Kiitokset niistä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen.

13.30 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos ymmärsin oikein ministerin vastauksesta, niin onko nyt siis niin, että tämä Karjalan radan kaksoisraide on priorisoitu pois näistä teidän hankkeistanne? Pienenä hyvityksenä on se mainittu 90 miljoonaa, joka on jaoteltu useammalle vuodelle pieninä siivuina. Tämä on kyllä erittäin ikävä uutinen Etelä-Karjalalle ja itäiselle Suomelle.

Täytyy todeta, että kun, ministeri, kerroitte, että puoli miljardia on Itä-Suomeen ohjattu hankkeita, niin meidän lasku ei oikein yllä siihen samaan summaan. Olisiko saatavissa joku listaus, mitä tähän on laskettu? Onko tähän laskettu nämä hallitusohjelmakirjauksetkin, joista ei kuitenkaan ole tehty päätöksiä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

13.31 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade fru talman! Haluan tässä ensin kompata sitä, mitä edustaja Perholehto aiemmin totesi tämän vt 25:n suhteen, että se on erittäin merkittävä väylä. On ollut hieman ihmeellistä, jos katsotaan viimeistä kymmentä vuotta, kuinka vähän sinne on tullut panostuksia. Mutta tällä hallituskaudella on kuitenkin tullut usea panostus, ja on tietenkin toivottavaa, että lähivuosina saataisiin lisää panostuksia tälle merkittävälle tieväylälle, koska sen varteen on suunniteltu yli miljardin edestä myöskin erilaisia investointeja.

Tässä on puhuttu paljon myöskin näistä eri ratahankkeista, ja pakko on itsenikin mainita muutama asia nykyisestä Helsinki—Turku-radasta eli rantaradasta. On ollut hienoa, että hallitus tämän kauden aikana on panostanut siihen 80 miljoonaa, mutta edelleen sinne jää, sanotaanko, 140 miljoonan euron investointitarpeet, jotta se rata olisi kokonaisuudessaan kunnossa. Ja tässä haluan sanoa ehkä sen huolen, mikä tällä hetkellä liittyy vallitsevaan länsiratakeskusteluun. Se liittyy näihin liikennöintimahdollisuuksiin. Esimerkiksi Raaseporista moni menee töihin päivittäin Turkuun, ja huoli siitä, että se yhteys häviää, on tosi suurta. Toivoisinkin, että tähän kiinnitettäisiin myöskin ministeriössä huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Kvarnström, ja sitten onkin jaoston ja valiokunnan puheenjohtajat ja sitten ministeri. — Kvarnström.

13.32 **Johan Kvarnström sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Valiokunnan liikennesektoria koskevista lisäyksistä on mukana muutama selvitys, jotka ovat Länsi-Uudenmaan näkökulmasta tervetulleita, ja haluan kiittää niistä. Vaikka määrärahat eivät riitä laajoihin selvityksiin, niin ne lähettävät tosi tärkeän viestin esimerkiksi kantatie 51:n kehittämistarpeista. Myös valtatie 25:n valaistus Tammisaaren ja Hangon välillä on tervetullut panostus, joka parantaa liikenneturvallisuutta merkittävästi.

Oli hienoa, että täydentävässä talousarvioesityksessä henkilöjunaliikenne Helsingin ja Hangon välillä saa merkittävän panostuksen. Meidän on ylipäättään vaalittava joukkoliikennettä ja panostettava enemmän tähän kestävään liikennemuotoon. Oma näkemykseni on, että tämän tulisi tapahtua pitämällä rataverkko hyvässä kunnossa, kehittämällä sitä sekä huolehtimalla siitä, että joukkoliikenne on saavutettava, luotettava ja edullinen vaihtoehto.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten vielä edustajat Heinonen ja Ovaska.

13.33 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitoksia tuli paljon, ja kun jouluku on sellaista iloista jakamisen aikaa, niin ajattelen, että niitä kiitoksia tuli niin reilusti, että välitetään niistä ainakin osa näille asvalttimiehille ja -naisille, jotka tätä korjaustyötä ovat tehneet, mutta myös elyjen ja Väylän osaavalle väelle, joka suunnittelua ja kilpailutuksia ja näitä hankkeita toteuttaa, ja tietysti LVM:n osaavalle virkakunnalle.

Haluan kiittää myös tästä keskustelusta. Tässä on tuotu esille tärkeitä kehittämiskohteita. Isot hankkeet ovat iso, oma kokonaisuutensa, ja toivoisin, että jollain tavalla, kun tätäkin keskustelua kuunteli, tämä korjausvelka voisi olla yksi sellainen meidän yhteinen iso hanke. Eli tavallaan yhdessä päätettäisiin, että otetaan nyt se 4 000 kilometrin vuotuinen ta-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

voite kahdeksi seuraavaksi vaalikaudeksi, niin me voisimme siinä kiinni kuromisessa onnistua.

Arvoisa puhemies! Näillä sanoilla kaikille turvallista joululiikennettäkin!

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten edustaja Ovaska, valio-kunnan puheenjohtaja.

13.34 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tosiaan joku toivoo jouluksi junaa lahjaksi, ja näyttää, että pääministeri sen nyt saa. Vielä odotamme tietysti liikenneministerin kuittausta, ovatko sopimusneuvottelut nyt niin kuin lehdet kertovat, vai pitääkö vielä asia avata. Mielestäni tässä ei olla oltu ihan rehellisiä suomalaisille, kun ei oteta huomioon niitä Väylän laskelmia, paljonko se raidehanke tulee maksamaan, mutta tämä on varmaan vielä lähipäivinä meillä esillä.

Mutta kyllä se on niin, että tuo korjausvelka, miten korjausvelkaa pienennetään, pitää ottaa koko eduskunnan ja lähivuosien tavoitteeksi. Valitettavasti nyt näyttää siltä, että 4 000 kilometrin päällystysmääristä tällä hallituskaudella on laskettu ensin 3 000:een ja nyt mennään jo sinne alle 2 500 kilometriin. Se on erittäin surkea suunta, mutta se muistuttaa sitä, mitä tässä maassa väyläpolitiikassa on tehty, eli se ei ole ollut ennakoitavaa. Hallituksella on kirittävä, jos halutaan esimerkiksi niihin määriin, mitä Sipilän hallituskaudella tehtiin.

Ja vielä: toivottavasti ministeri voi todellakin kommentoida tätä kyberturvallisuutta, josta valiokunta on moneen otteeseen kantanut huolta.

Mutta näidenkin kritiikin ja positiivisen viestin sanojen myötä oikein hyvää joulua, ja toivomme kaikki varmasti entistä parempaa ensi vuotta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten ministeri, olkaa hyvä. Riittäisikö seitsemän minuuttia?

13.36 Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne: Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Aloitan tästä kyberturvallisuudesta, joka äsken jäi vaille vastausta: Kävin itse asiassa siis viime viikolla keskusteluja Traficomien pääjohtaja Saarimäen kanssa, ja meillä on myöskin erittäin tiivis keskustelu ollut koko hallituksessakin nimenomaan näistä resursseista. Kaikki me olemme siitä huolissamme. Eli tehtäviähän on tullut EU:n suunnalta sadan htv:n verran melkein, ja kun näissä säästöpainneissa olemme, niin lisähenkilöitä ei ole tullut. Meillä on oikeastaan keskeistä se, että minimitasoa, joka nyt on ja joka juuri ja juuri on pystytty ylläpitämään, täytyy nostaa ja kyvykkyyksiä täytyy nostaa. Kyllä siellä taustalla tehdään varsin paljon töitä tämän eteen, ja nimenomaan myöskin sen eteen, että kun meillä painotetaan tässä maassa sitä turvallisuutta, niin kyllä näen, että kyberturvallisuus on aivan keskeinen osa kokonaisturvallisuutta ja kansallista turvallisuutta, ja voisin myöskin sanoa, että puolustusta. Eli tämän osalta huoli on jaettu, ja voin luvata, että kyllä siellä on taustalla aikamoista vääntöä ollut erilaisissa iltakouluissa ja niin edespäin, ja uskon, että tässä vielä päästään parempaan tilanteeseen.

No, sitten tämä yksi herkkupala, joka aina täällä nousee esiin, VR:n nettiyhteydet: Niin kuin tässä kuultiinkin, siellä tapahtuu jo paljon, ja VR:n nettisivuilla kannattaa käydä katsomassa, mutta näinä niukkoina aikoina me emme ole itse pistäneet siihen paukkuja. Eli se on ministeri Strandin asia ja myöskin VR:n asia, että siellä tilanne on etenemässä parem-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

paan suuntaan. Operaattoreitten kanssa on ollut varsin tiukkaa keskustelua. Pikkuhiljaa parempaan suuntaan ollaan menossa.

Satamat, turvasatamat, niin kuin meillä on brändätty itse asiassa, koska Suomihan on turvallisuuden ja teknologian huippumaa: Meillähän itse asiassa oli juuri Suomen turvallisista satamista pyöreän pöydän keskustelu yhdessä sisäministeri Rantasen kanssa, ja nimenomaan tässä yhteydessä puhuttiin tietenkin paitsi siitä, että on rikollisuuden solmukohdat, siellä ovat myös kaupan solmukohdat ja viennin solmukohdat, ja siellä täytyy kaikin keinoin varmistaa, että turvalliset yhteydet ovat olemassa, oli sitten kyse viestintäyhteyksistä tai näistä ihan teistä ja raiteista, mutta myöskin se, että satamat olisivat tulevaisuudessa sellaisia ympäristöjä, joista olisi itse asiassa vientivaltiksikin, niin että voisimme kertoa julkisesti, että Suomen satamat ovat turvasatamia, siellä ei ole epäilyttävää toimintaa, siellä on prosessit kunnossa, ja niin edespäin. Eli kyllä tämä satamien rooli on ymmärretty varsin hyvin.

Tästä on hyvä siirtyä sitten jäänmurtoon: Meillä on tässä alkuvuodesta toivottavasti jo ensimmäisen neljänneksen aikana tulossa esitykset vähän isommasta investointiohjelmasta, eli niin kuin mainitsin, ensimmäinen oma jäänmurtajamme on jo tuolla prosessissa ja valmistuu ehkä kolmen vuoden aikana, ja sen lisäksi meillä on isompi strategia ja kokonaisuus jäänmurron kokonaisjärjestämisestä tulossa tässä ihan alkuvuodesta. Tämä on tietenkin aivan keskeistä. Tässä ei ole kyse siis vain meidän kaupasta, vaan tässä on kyse myöskin huoltovarmuudesta ja turvallisuudesta isossa kuvassa.

Yhdyn siihen käsitykseen ja ajatukseen siitä, että korjausvelka on meidän kaikkien asia. Vaikka me olemme nyt siis yli 3,3 miljardia pistäneet ja pistämässä ylimääräistä määräraikaista investointipakettia teihin ja myöskin raiteisiin, niin tämänhän pitäisi olla se pysyvä tilanne. Yksi ratkaisu on siis se, että meidän rahoituspohjamme kohdistuisi suoraan ja olisi korvamerkitty, niin että aina kun verotetaan liikennettä, niin sieltä myöskin olisi suora väylä sinne korjausvelan taklaamiseen, ja tämän tyyppisesti. Näitä valmistellaan, eli liikenteen verotuksen ja rahoituksen kokonaisuudistuksen prosessi on aika pitkällä, ja meiltä tulee siis esityksiä ja linjauksia.

Teknologianeutraalius on ehkä sellainen, joka on päivän sana. Eli vaikka meillä on reippaasti yli kaksi miljoonaa liikennekäytössä olevaa polttomoottoriautoa, niin meillä on kuitenkin vain ehkä 200 000—300 000 hybridisähköä. Eli kuitenkin kun pikkuhiljaa ihmisillä on varaa ostaa vähäpäästöisempiä, hienompia ja turvallisempia autoja ja se rahoituspohja muuttuu, niin kyllä sen myöskin on pakko olla teknologianeutraali. Kilometriversoa me emme tule esittämään emmekä ehdottamaan, mutta on selvää, että tämä kokonaisuus on semmoinen, joka pitää ratkaista hyvin nopeastikin. Tietenkin olisi ideaalia, että kun tänne tullaan ulkopuolelta ulkomaisilla autoilla, voitaisiin niitä vähän rankaista ja verottaa enemmän, mutta tämä ei valitettavasti nyt meidän näkemyksen mukaan ole mahdollista.

Sitten näitä yksittäisiä hankkeita tuli todella paljon esiin täällä, että missä meillä mennään, ja Itä-Suomen hankkeista: Minulla on tässä nenäni edessä tämä hankelista, ja jos puhutaan esimerkiksi nyt näistä raidehankkeista, niin tiedetään, että kaikkia edistetään niin paljon kuin täältä vain lähtee. Eli Karjalan rata on se 90 miljoonaa nyt tällä hetkellä, Savon rata on se 45 miljoonaa, ja sitten meillä on siellä hyvin paljon erilaisia hankkeita menossa. Mutta kaikki tietävät myöskin sen, että aina kun puhutaan liikennehankkeista, me voidaan puhua viiden tai kymmenenkin vuoden hankkeista. Eli pätkissä edetään niin paljon kuin kykenemme. Ja vielä ehkä tämän Jyväskylä—Pieksämäki-osalta, siellähän on perusväylänpidon rahoituksesta nimenomaan kyse, ja siellä on 70 miljoonaa jo plakkarissa, mutta

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

varmaan tarvitaan jo 60. Yhtenä murheenkryyninä on myöskin se, että kustannukset ovat nousseet, ja vaikka me kuinka yritämme saada sitä kilpailua oikein kunnolla vauhtiin, niin siitä huolimatta meillä on haasteita.

Vt 25:een meillä on jo lisätalousarviossa, ensimmäistä kertaa kuule saatiin kunnan potti, 17 miljoonaa. Eli meillä on juuri näiden keskeisten teiden edistämässä todella paljon tapahtunut, ja tämä ei ole niin kuin sillä tavalla helppoa, koska rahaa pitää säästää jatkossakin, mutta tässä pidetään oikein kunnolla meidän infrainvestointien puolia. Aina kun miljardi pistetään rahaa, se on 10 000 suomalaista, jotka sillä työllistyvät. Tämä on valtava määrä, ja nimenomaan suomalaisia. Eli jos puhutaan tiet, sillat, raiteet. Tämä on merkittävä tapaus.

Ja kyllä, tietysti minä kuulun valtioneuvostoon, ja se on tulossa sinne valtioneuvoston istuntoon, mutta niin kuin kaikki ministerinä olleet tuntevat kyllä nämä prosessit, eivät ne ihan ole niin kuin heittämällä läpi. Mutta kyllä siellä on varsin hyvä tilanne.

Liikenne 12:n osalta ja kokonaisuudesta kysyisin, että onkos keskustalta, kun täällä huu-detaan kovasti korjausvelasta ja muusta, tullut siihen jotain kommentteja tai vastineita. Tästä kyseltiin kaikilta puolueilta, että saataisiin siihen kaikkien näkemykset, eikä niin, että sitten ihmetellään, miksi itään ei ole tai miksi teihin ei ole rahaa.

Paljon tapahtuu ja paljon on tekemistä, ja tässä täytyy vielä loppuun kiittää, että kyllähän me tästä niin kuin eteenpäin päästään, mutta ei tämä helppoa ole, varsinkin kun katsoo siellä tulevia taloushaasteita. Pitää kilpailuttaa tiukasti, pitää priorisoida tiukasti, ja pitää saada EU:sta revittyä irti kaikki mahdollinen.

No, itse asiassa yksi asia vielä unohtui, STT ja meidän mediakenttä, josta tässä oli kyse: helmikuussa valmistuu selvitys, ja sitten päästään siitä eteenpäin ja katsotaan poliittisesti, mitä ratkaisuja sieltä löytyy. — Kiitoksia paljon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten mennään joksikin aikaa puhujalistalle. Kello 14 siirrytään toiseen aiheeseen. — Edustaja Hänninen.

13.44 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallitus huolehtii siitä, että liikku-misen edellytykset Suomessa ovat kunnossa. Ne ovat tärkeitä niin ihmisten arjen ja elin-keinoelämän kuin maamme huoltovarmuuden tähden. Vuoden 2026 budjetissa panoste-taan erityisesti väyläverkon kehittämiseen ja korjausvelan hillintään. Väylien korjausvel-ka on yhtä lailla velkaa tulevaisuudelle. Siksi tavoitteemme on selkeä: haluamme vahvis-taa turvallista ja sujuvaa liikkumista kaikkialla Suomessa. Tämä tarkoittaa paitsi turvalli-sempia teitä, junaratoja, myös sitä, että haastavissakin olosuhteissa ihmiset ja tavara liik-kuvat nopeasti ja varmasti.

Arvoisa puhemies! Samalla kun olemassa olevaa kunnostetaan, tehdään myös merkittä-viä investointeja. Erityisesti on iloittava hallituksen tahtotilasta investoida pohjoiseen, sil-lä talousarvion täydentävässä esityksessä on päätetty pohjoisen huoltovarmuuden keskei-sistä raideyhteyksistä, kuten Liminka—Oulu-kaksoisraidehankkeen toteuttamisesta sekä henkilöjunaliikenteen käynnistämisestä Tornion ja Haaparannan välillä.

Palaan vielä jäänmurtajiin. On ihan vakavasta asiasta kysymys, mistä ministeri Ranteen kanssa on joskus aikaisemminkin ollut puhetta, eli hyvin tiivis sijoittelu tuolla Katajano-kan suunnalla. Ehkä meistä kaikki tietävät, että niitä on kahdeksan kappaletta kaiken kaik-kiaan, ja yhdessä kasassa ollessaan ne ovat selkeä riski, uhka, silloin kun ne ovat pienessä kasassa. Eli sotilaat tietävät, että kannattaa hajauttaa.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Talvi on tulossa, ja jäänmurtajat raivaavat pian arvokkaita reittejä pohjoisella Perämerellä Suomen talouskasvun jouduttamiseksi. Nyt käsiteltävänä olevaan, talousarvion täydentävään esitykseen sisältyy uuden jäänmurtajan hankintaan kohdennettava 10,6 miljoonan euron määräraha. Tämä on myös erittäin tervetullut investointi paitsi taloudelle, liikumiselle, meille suomalaisille ja myös turvallisuudellemme. Vahvistaessamme pohjoisen kulkureittejä panostamme koko Suomen turvallisuuteen.

Arvoisa puhemies! Uuden jäänmurtajan hankinnassa emme saa unohtaa aiempaa keskustelua kotimaisten strategisten jäänmurtajien sijoittelusta. Ne ovat hyvin tiiviisti sijoiteltuina nyt täällä etelässä. On selvää, että jäänmurtajien sijoittelu on paljon muutakin kuin yksinkertainen tekninen kysymys. Kyse on myös Suomen huoltovarmuudesta ja kriisin kestävyyydestä, merikuljetusten toimintavarmuudesta ja pohjoisen elinkeinoelämän tulevaisuudesta. Tiedämme hyvin, että nykyinen jäänmurtajien sijoittelu ei palvele tätä parhaalla mahdollisella tavalla. Huoltovarmuuden kannalta pohjoisen satamien toimivuus on koko Suomen etu. Myös meillä pohjoisessa on erinomaisia satamia, jotka soveltuvat jäänmurtajien käyttöön, eli puhun Oulusta, Raahesta ja Kemistä nimeltä mainitakseni. Siksi tahdonkin nyt vielä peräänkuuluttaa, että tämän uuden jäänmurtajan hankinnan yhteydessä on tarkasteltava myös sijoittelukysymystä huolellisesti. Se on tärkeä osa meidän varautumista, valmiutta ja huoltovarmuutta. Huolehtimalla myös pohjoisen Suomen toimivista liikenneyhteyksistä varmistamme, että Suomi ei jää vain saareksi kaukana läntisestä Euroopasta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen poissa. — Edustaja Kaarisalo paikalla, olkaa hyvä.

13.49 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Keskustelemme siis liikenne- ja viestintäministeriön hallinnonalasta nytten tämän budjettikokonaisuuden yhteydessä. Tässä vaiheessa, kun nimenomaan tätä tilannetta tarkastelen, ilmaisen huoleni siitä, että kokonaisuutena hallituksen liikennepolitiikka on ajautumassa kestäättömälle pohjalle. Kuten ministeri totesi, niin hintataso vaikuttaa jääneen pysyvästi korkealle tasolle, ja tilanne on se, että hallituksen panostukset eivät riitä. Aivan päinvastoin kuin edustaja Strandman täällä aikaisemmin totesi väittäessään, että nyt korjausvelka pysähtyy, se jatkaa kasvuaan. Myös perusväylänpidon rahoitus merkittävästi pienenee ensi vuonna kuluvaan vuoteen verrattuna. Tästä syystä tulisi kiinnittää huomiota myös näiden liikennehankkeiden kerta-luonteiseen rahoittamiseen.

Kehittämishankkeiden osalta hallitusohjelmalinjausten mukaisesti jatketaan kehysten pysyvää leikkausta ja hankkeet toteutetaan investointiohjelman kautta kertaluontoisella rahoituksella valtion omaisuudesta. Eli kehysrahoituksen portaittainen pysyvä leikkaus noin puoleen hallituskauden loppuun mennessä yhdistettynä valtion omaisuuden myynnistä rahoitettaviin hankkeisiin ei ole pitkällä aikavälillä kyllä kestävä rahoitusmalli. Tämä on asia, johon meidän kaikkien todella tulisi suhtautua vakavasti. Tiedämme, että hallitusohjelmaan sisältyy myös kirjaus tästä erillisen työryhmän perustamisesta tämän asian tiimoilta, ja varmaan yhteinen toive on se, että se työskentely käynnistyisi vielä tämän kauden aikana.

Sitten lopuksi korostan todella vielä sitä, että tämä parlamentaarisesti laadittu Väylän tuottamaan faktapohjaiseen tietopohjaan perustuva Liikenne 12 -suunnitelma on tärkeää pitää meidän keskeisenä liikennepolitiikkaa ja sen toteuttamista ohjaavana toimenpideoh-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

jelmana. Kyllä kiinnitän huomiota myös siihen, että meidän tulisi kyetä suhtautumaan vakavasti niihin EU:n kansallisiin velvoitteisiin, joita esimerkiksi tämän TEN-T-verkoston kunnostamiseen liittyy. Siellä on hankkeita, joille on asetettu aikaraja, ja tosiasiallisesti tämä aikaikkuna on nyt sulkeutumassa. Tämäkin on asia, jota pitäisi yhdessä pohtia, miten näihin velvoitteisiin vastataan. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

13.52 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomen tieverkko on koko yhteiskunnan selkäranka. Ilman toimivia teitä arki ei pyöri, yritystoimi ei toimi ja huoltovarmuus horjuu. Siksi hallituksen liikennepolitiikassa tieverkon kunnossapito ja kehittäminen ovat aivan keskiössä.

Viime vuosina tieverkon korjausvelka kasvoi pitkään hallitsemattomasti. Nyt suunta on saatu käännettyä. Korjausvelan kasvu on pysähtynyt, ja rahoitusta kohdennetaan pitkäjänteisesti erityisesti tieverkon kuntoon. Tämä tarkoittaa konkreettisia tekoja: teiden asfaltointia lisätään tuntuvasti ja päällystystöitä tehdään paksummin, jotta korjaukset kestävät vuosia eivätkä rapaudu ensimmäisten talvien aikana.

Erityisen tärkeää on alemman tieverkon kunnossapito. Monille suomalaisille soratiet ja seututiet ovat ainoa yhteys työpaikalle, kouluun ja palveluihin. Myös metsäteollisuus ja maatalous ja kuljetusala nojaavat vahvasti näihin väyliin. Alemman tieverkon kuntoon panostaminen tukee alueiden elinvoimaa ja koko kansantaloutta.

Tieverkon kehittäminen parantaa myös liikenneturvallisuutta. Hyväkuntoinen tie vähentää onnettomuusriskejä, ajoneuvojen vaurioita ja turhia kustannuksia autoilijoille. Samalla sujuva liikenne vähentää polttoaineen kulutusta ja päästöjä ilman, että arjen liikkumista rajoitetaan. Ministeri Ranteen tavoite, nolla liikennekuolemaa vuoteen 2050 mennessä, on merkittävä tavoite.

Arvoisa rouva puhemies! Tiestö on huoltovarmuuden kannalta kriittistä infrastruktuuria. Poikkeusoloissa ja kriiseissä tavaravirratt, pelastustoimi ja viranomaiset liikkuvat teitä pitkin. Siksi tieverkon kunnossapito ei ole pelkkä liikennekysymys vaan turvallisuuskysymys.

Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen linja on selvä: teihin panostetaan, korjausvelkaa puretaan ja suomalaisille turvataan toimivat, turvalliset ja kestävät yhteydet koko maassa. Edustaja Kaarisalo edustaa puoluetta, jolla oli edellisellä kaudella mahdollista toimia niin tiestön kuin ratojen parantamiseksi, mutta näin se ei tehnyt. Nykyhallitus tekee parhaansa tässä haastavassa talouden tilassa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström.

13.54 Henrik Wickström r: Arvoisa rouva puhemies, värderade fru talman! Haluaisin ensin kiinnittää huomiota tähän perusväylänpitoon ja tähän rahoitukseen. Tämä on yhteinen ongelma, ja tämä huoli on jaettu sekä hallituksessa että oppositiossa, ja se, mikä luo edelleen haastetta, ei ole ainoastaan tämä, että kustannustaso on korkealla, vaan myöskin, sanotaanko, nämä hyvin leudot talvet. On selkeästi jo nyt nähtävissä, että kun talvella, varsinkin täällä etelässä, talvikelit eivät ole sellaisia kuin aiemmin johtuen ilmastomuutoksesta, niin se rasittaa tieverkkoa ja näkyy ja myöskin sitten lisää sitä itse korjausvelkaa perusväylänpidossa.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Haluaisin myöskin nostaa esiin sen, mitä aiemmissa puheenvuoroissani en ehtinyt mainita, liittyen joukkoliikenteen tilanteeseen. Tämä on tällainen huoli, mikä varsinkin näkyy Helsingin seudulla ja myöskin Uudellamaalla, koska on ymmärrettävää, että kun LVM:nkin sisällä on jouduttu etsimään säästöjä, niin nyt niitä on kohdennettu sinne joukkoliikennemomentille, mutta pitkällä aikavälillä on tosi tärkeää, että me emme unohda myöskään niitä valtakunnallisia panostuksia, joita me teemme joukkoliikenteen edistämiseksi, koska se on hyvin keskeinen osa järkevää asuntopoliittista kehittämistä ja se on ennen kaikkea tärkeä asia monelle kaupunkiseudulle.

Mitä tulee vielä näihin raidehankkeisiin, niin haluan sanoa tästä nykyisestä Helsinki—Turku-junaradasta sen verran, että on tosiaan ollut hienoa, että tämän hallituskauden aikana on saatu 80 miljoonan parannus ja on saatu myöskin käyntiin ensimmäinen selvitys ja suunnittelu siitä, että me saataisiin junien kohtaamispaikka Siuntion alueelle.

Värderade fru talman! Jag har tidigare sagt här i debatten att oron finns längs med kustbanan specifikt angående möjligheterna att åka med tåg från Raseborgsregionen till Åbo och Helsingfors. Det är förståeligt att då det finns andra projektplaner på gång, så väcker det oro och inte förståelse om man på bekostnad av dagens pendlingsmöjligheter vill utveckla nya bansträckor.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Tack. — Onko tarkoitus edustaja Viitalalla puhua sieltä? — Selvä, sitten otetaan vielä edustaja Viitala. Olkaa hyvä.

13.56 Juha Viitala sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Puhun lyhyesti, ja kiitos, että sain vielä mahdollisuuden tässä vaiheessa päivää puhua.

Korjausvelasta pitäisi huolehtia kokonaisuutena ja siinäkin pitkäjänteisillä suunnitelmillä. Välillä tuntuu siltä, että näiden asioiden kanssa hötkyillään silleen pistemäisesti sinne tänne. Sellainen pitkä, 10—15 vuoden katse ja nämä Liikenne 12 -suunnitelmat ja muut ovat erittäin tärkeitä.

Palaan vielä edelliseen puheenvuorooni sen verran, että virheellisesti sanoin siinä, että Satakunnassa on huonokuntoisia siltoja yli 250. Niitä olikin yli 50, mutta tyydyttävässä kunnossa olevia oli 250, eli siitä pieni korjaus.

Jatkan kuitenkin vielä sitä teemaa sillä tavalla, että Kasitie on ollut murheenkryyni siellä lounaisessa Suomessa ja Länsi-Suomessa pitkään, Turku—Pori—Rauma-akselilla, juuri sen vuoksi, että siellä on satamien vuoksi paljon sitä raskasliikennettä. Tämän vuoksi tämän tien rahoituksen tulisikin olla tässä fokuksessa, ja sillä me varmistettaisiin näiden satamatoimintojen kyvykkyydet sitten tulevaisuudessakin.

Pidän näin lyhyenä tässä vaiheessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 13.57.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 18.28.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua liikenne- ja viestintäministeriön pääluokasta 31. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

18.29 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Liikennepolitiikka ja väyläverkon kehittäminen on pitkäjänteistä työtä, ja viime kaudella polkaistu parlamentaarinen 12-vuotinen työ on hyvä pohja pitkällä aikavälillä suomalaista väyläverkkoa kehittää.

Nyt on harmittanut se, että meillä on aika tökkien tuo parlamentaarinen työ edennyt ja lokakuussa on viimeksi kokoonnuttu, ja silloin arvioitiin eduskuntaryhmien lausuntoja. Oli hyvä, että eduskuntaryhmiltä tällainen lausunto pyydettiin, ja tänään nyt sitten lopulta minäkin vasta tiesin, että se on alkuvuodesta tulossa tänne. Ollaan puoli vuotta suurin piirtein alkuperäisestä aikataulusta jäljessä. Tämä on vielä aiheuttanut sen, että maakunnalliset liikennejärjestelmäsuunnitelmat ovat pysähtyneet. Parista, kolmesta maakunnasta on oltu yhteydessä, ja he kysyivät, milloin se tulee. No, en ole pystynyt vastaamaan, mutta nyt pystyn vastaamaan, että alkuvuodesta.

No, sitten tähän väyläverkon kuntoon. Tuolla liikennejaostossa ja valiokunnassakin mietinnössä ja lausunnossa näkyy selvästi, että se huolenaihe on meillä yhteinen. Tässä on nyt tämä hallitus keskittynyt pääasiallisesti siihen bitumin levittämiseen pääväylillä, ja hyvä tietysti näin, mutta sitten siinä on samaan aikaan jäänyt tämä alempi tieverkko kyllä aivan ilman rahaa. Viime vuoden loppuun oli arvioitu, että alemmassa tieverkossa on noin 800 kilometriä runkovaurioita, ja tiedetään niitten hintalappu, kun niitä ruvetaan korjaamaan. Kun Väylältä kyselin vähän asiaa, niin mennään ensi vuonna jo pitkälti yli 1 000 kilometrin.

Ja kun ensi vuoden rahoitusta katsoo, niin yksityisteitten rahoitus putoaa neljään miljoonaan, joka toinen vuosi kahdeksan ja joka toinen vuosi neljä miljoonaa. No, ei sillä paljon tehdä, kun tiedetään vielä sitten, miten paljon siellä on tällä hetkellä korjattavia siltoja kaiken kaikkiaan.

Pienelle osalle on myös kävelyn ja pyöräilyn edistämisen rahoitus jäänyt, joka menee sitten joka toinen vuosi nolnaan. Se nolaa ja pysäyttää ihan hyviä kaupunkien kevyen liikenteen väylähankkeita.

Joukkoliikenteen rahoitus on 51 miljoonassa ollut koko tämän hallituskauden ja jatkaa vuoteen 29. Sehän käytännössä tarkoittaa, että kaupungit joutuvat laittamaan lisää lippujen hintoihin rahaa, kun omarahoitusosuudet kasvavat ja ely joutuu leikkaamaan tuolta harvalta joukkoliikennevuoroja. Tässä on liikaa tämä keskustelu tämän perusväylänpidon ympärillä. Sen kuva, ennuste on nyt tällä hallituskaudella viiteen miljardiin, kun LJS:ssä, jos se samassa asennossa tulee, vasta 2030 perusväylänpidon rahoitusta sitten korotettaisiin. Itse asiassa rahoitus putoaa jopa alle Sipilän kauden nyt tässä hallituksen esityksessä.

No, sitten investointien osaltahan nyt pitkälti valtion omaisuutta myymällä ollaan rahoittamassa näitä uusia väylähankkeita, ja kyllä minun mielestäni pitäisi palata kehysmenettelyyn eikä perustaa pelkästään omaisuuden myynnin ympärille näitä hankkeita.

Väyläverkon ylläpidossa ja kehittämisessä pitää päästä jälleen pitkäjänteiselle ja ennakkoivalle uralle rahoituksen ja hankkeiden osalta. Tätä investointirahoitustahan haastaa moni asia, isot raidehankkeet, omarahoitusosuudet sotilaalliseen liikkuvuuteen, jossa nyt tämä hurmos on päällä. MAL-sopimuksiin näitten isojen kaupunkien osalta on sidottu vuoteen 29 200 miljoonaa sekä digirataan vuoteen 2037 mennessä noin 100 miljoonaa vuosittain. Aikamoinen haaste on tämä paketti ja se, miten me saadaan uusia väyläinvestointeja

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

liikkeelle, varsinkin kun tämä hallitus on sitten pallon tyrkännyt monien hankkeitten osalta seuraavan hallituksen rahoitettavaksi.

No, sitten tähän Itä-Suomen tilanteeseen. Täällä on kaikennäköisiä lukuja heitetty, mutta ei me olla saatu mitään ylimääräistä. Totuus on, että Marin—Rinne-hallitus laittoi Itä-Suomeen investointirahaa 416 miljoonaa — olen tänään tarkistanut nämä — ja tämän hallituksen päätökset ovat 370 miljoonaa. Täällä puhutaan, että Itä-Suomi on saanut jotain ylimääräistä — normaaleja Väyläviraston suunnittelemlia hankkeita, mitä on nyt laitettu liikkeelle. Eli ei liikennepuolella ainakaan Itä-Suomi-ohjelman toimenpiteitä ja Itä-Suomea ole huomioitu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

18.34 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Hallitus panostaa investointiohjelmassaan perusväylänpitoon vuonna 2026 enää 118 miljoonaa euroa tämän vuoden 200 miljoonan euron sijaan, eli perusväylänpidon rahoitus pienenee merkittävästi samalla, kun korkea kustannustaso syö rahoituksen vaikuttavuutta. Väylävirasto ennustaa alustavasti korjausvelan kasvavan 4,3 miljardiin euroon vuoden 2025 loppuun mennessä ja että kehyskauden loppuun mennessä korjausvelka kasvaisi peräti yli viiteen miljardiin euroon — järkeviä lukuja siis.

On myös todella tärkeää lisätä ja kehittää raideliikennettä sekä laajentaa työssäkäyntialueita. Olemassa olevalla rataverkolla on merkittäviä tarpeita kunnossapidon ja kehittämisen osalta häiriöherkkyyden vähentämiseksi sekä junaliikenteen toimintavarmuuden ja täsmällisyyden parantamiseksi ja nopeuden nostamiseksi. Olemassa olevasta rataverkosta huolehtimista ei kuitenkaan tule sulkea pois, ja pidemmän aikavälin kehittämishankkeita tulee tehdä. Tässä on pakko edelleen myöntää, arvoisa herra puhemies, se, että tämä poikittaisrataverkko elikkä Pieksämäki—Varkaus—Joensuu-välin yhteys, on kuihtumassa pois. Siellä kiskobussit ajelevat viimeisiään, ja nekin menevät kohta romutettavaksi. Sen jälkeen ei ole junaliikennettä enää sillä poikittaisvälirataosuudella, joten tämän ratavälin, elikkä Pieksämäki—Varkaus—Joensuu-välin, sähköistämisen suunnittelu tulisi aloittaa välittömästi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi poissa, edustaja Harjanne poissa, edustaja Jari Koskela poissa. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.36 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Tulin poikkeuksellisesti tässä vasemmalle puolelle, kun me olemme nyt kahdestaan edustaja Karin kanssa täällä salissa. Täällä tänään päivällä paljon kiiteltiin ministeriä. Itse kun tulen Etelä-Savosta ja Kaakkois-Suomen vaalipiiristä eli itäisestä Suomesta, niin ikävä kyllä hirveän mielelläni tässä kiittäisin, mutta ei oikein kiitoksiin ole varaa.

Yhden politiikan malli ei toimi koko Suomessa, ei myöskään liikennepolitiikassa. Monin paikoin tiestö on tosiaan mennyt siihen kuntoon, ettei pelkkä asvaltin haju enää siinä auta. Joko edessä on mittavat peruskunnostukset tai sitten osa teistä suljetaan ainakin raskaalta liikenteeltä. Saavutettavuutta on jo pidemmän aikaa tarkasteltu Väylävirastossa ja myös ministeriössä vain sen toisesta päästä eli vientisatamista ja suurista kaupungeista. Alkupää on unohdettu eli se, mistä ihmiset ja tavarat lähtevät liikkeelle.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Yksityisteiden avustuksiin hallitus esittää enää vain noin viidesosan edellisen hallituskauden tasosta. Keskustalainen saavutettavuus kattaa koko matkan metsästä maailmalle. Vientiteollisuus alkaa metsäautotien päästä, kuten on moneen kertaan tullut todettua. Tämän vuoden kesällä myös valtaosin täältä pääkaupunkiseudulta tulevat kesäasukkaat heräsivät meidän alkuasukkaiden todellisuuteen, kun mökeille menevät valtioneudet alkoivat pettää.

Arvoisa puhemies! Hallituksen liikennepolitiikassa on paljon hyviä aikomuksia, mutta valtakunnan eri osia tasapuolisesti kohtelevaa ja pidemmälle tulevaisuuteen katsovaa näkymää sillä ei näytä olevan.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden rahoituksella voidaan päällystää tiestöä enää noin reilut puolet siitä, mikä taso olisi sellainen, että se pysäyttäisi korjausvelan kasvun. Rataverkolla rahoitus ei riitä edes kaikkien välttämättömien korjausten toteuttamiseen. Jyväskylä—Pieksämäki-rata väliltä katosivat rahat kokonaan ja hanke jää kesken, ja kas kummaa, siihen itäisen Suomen maakunnan rajalle. Huonokuntoisten väylien korjausvelka kääntyy jyrkkään kasvuun, ja vuoden päästä se on reilusti yli neljä miljardia euroa. Kukaan ei iloitse tästä. Näitä opposition puolelta on toki helppo nostaa esille, mutta ei tämä ole mieleistä.

Kasvu johtuu suurelta osin vähäliikenteisten väylien laiminlyönnistä, joihin hallitus ei ohjaa rahoitusta. Yksityistiet erityisesti kärsivät tästä tilanteesta. Jatkossa tilanne vain pahenee, kun hallitus on leikannut pitkän aikavälin rahoitusta. Se, että Liikenne 12:n ohjelmaan on keksitty summia tuleville vuosille, ei tilannetta muuta. Ne asiat ovat seuraavan hallituksen ratkottavina.

Arvoisa puhemies! Hallitus antaa toistuvasti harhaanjohtavan kuvan väylärahoituksen todellisesta tilanteesta, kuten muun muassa edustaja Eskelinen täällä toi osaltaan esille. Tästä kertoo se, että puuttuvaa budjettirahoitusta paikataan kertaluonteisella investointiohjelmalla, joka on siis valtion omaisuuden myynnin takana.

Arvoisa puhemies! Hieman toiseen aiheeseen, mikä kuuluu myös LVM:n toimialaan: Traficomin valmistelemien uusien määräysten myötä valokuituja ja sähkökaapeleita ei saisi jatkossa enää sijoittaa tien ja ojan väliin alueelle, jonne ne on lähes poikkeuksetta rakennettu. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että valokuituverkkojen rakentaminen muuttuu niin fyysisesti, hallinnollisesti kuin taloudellisesti mahdottomaksi. Valokuituverkon rakentamiskustannukset nousisivat alan toimijoiden arvion mukaan yli nelinkertaisiksi ja tähän vielä päälle kustannukset raivauksista, korvauksista ja erilaisista suojarakenteista. Kun paljon puhutaan digitalisaation hyödyntämisestä ja digitalisoitumisesta, niin tämä kyllä pysäyttää sen varsin tehokkaasti.

Arvoisa puhemies! Monipaikkaisuudesta puhutaan paljon, ja se voisi tarjota mahdollisuuden kehittää monien maakuntien elinvoimaa, parantaa infrastruktuuria ja luoda uusia toimintamalleja, jotka tukevat paikkariippumatonta työtä ja yrittäjyyttä, mutta tämä kaikki edellyttää toimivaa infrastruktuuria ja palveluita. Erityisesti loma-asutuksen, josta voidaan käytännössä puhua kausimuuttona, muodostama lisäkysyntä tulisi ottaa huomioon muun muassa tietoliikenneyhteyksien kehittämisessä. Kausimuuton tuoma lisäkysyntä kohdistuu alueille, joilla kiinteää laajakaistaverkkoa ei ole saatavilla, ja lisäkysyntä kohdistuu lähes kokonaan mobiiliyhteyksiin. Kuten tiedetään, maaseutualueilla operaattorit ovat käytännössä hylänneet näiden mobiiliyhteyksien rakentamisen. Alan toimijat ovatkin arvioineet, että jopa puoli miljoonaa suomalaista on jäämässä 5G-verkon saavuttamattomiin.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tämän takia olisi äärimmäisen tärkeätä, että tähän yleispalveluun kuuluvaan laajakaistaliittymään, joka eroaa kaupallisista liittymistä nopeuden osalta, saataisiin nopeasti lisää nopeutta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, poissa. Edustaja Furuholm, poissa. Edustaja Aalto-Setälä, poissa. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

18.41 Mika Kari sd: Arvoisa herra puhemies! Tässä jo veljet, edustajat, todistivat perusväylänpidon rahoituksesta. Olisin tästä samasta asiasta myös sanonut.

Niin kuin tämän asian käsittelystä ja budjettiesityksestä selviää, vain hieman yli puolet tästä rapistuvasta tiestöstämme pystytään vuosittain korjaamaan, ja niin kuin puheenvuoroistakin edellä kuulumme, suurin osa tästä korjaamisesta tehdään lähinnä tienpintaa uusimalla. Olen täällä eduskunnassa sen verran pitkään ollut, että olen nähnyt useampia hallituksia ja oppositioita ja myös hallitusten ja oppositioiden yhteistoimintaa, parlamentaarisia työryhmiä, joilla on yritetty kattaa näitä perusväylänpidon rahoituksen kapeikkoja siinä onnistuen ja välillä toki myös epäonnistuen.

Näyttää, että edelleenkin työ jatkuu parlamentaarisessa hengessä seuraavallekin eduskunnalle ja hallitukselle, mutta tämä on monella tavalla kestävä tontti. Meidän tiestö on turvallisuutta myös mitä isoimmalle osalle, meille autoilijoille, mutta se on myös vientiväylä, vientikanava sieltä puunhakupaikalta maaseudulta meidän vientisatamiin ja niin edelleen.

Mutta halusin tämän puheenvuoron käyttää myös eduskunnan autokerhon puheenjohtajana. Toistakymmentä vuotta sitten, noin suunnilleen, perustin autokerhon tänne eduskuntaan ihan sen takia, että yksityisautoilusta puhuttiin hyvin vähän. Keskustelu tuolloin keskittyi pitkälti joukkoliikenteeseen, joka onkin erinomainen keino kuljettaa ihmisiä paikasta toiseen varsinkin työpaikkaliikenteen ja muunkin liikenteen osalta, mutta myös yksityisautoilun puolelta haluan tuoda sen näkökulman esiin, että meidän autokantamme ja meidän liikenneverkot, teiden kunnot, pitää saada sille tasolle, että myös työmatkaliikenne haja-asutusalueilla on mahdollista, ja että autoilun edellytyksistä pidetään myös täällä parlamentin puolella hyvää huolta. Se liittyy tietenkin keskeiseltä osaltaan myös liikenneturvallisuuteen, jonka mainitsin äsken perusväylänpidon rahoituksenkin osalta äärimmäisen tärkeäksi asiaksi. Nyt kun olemme vuoden pimeintä aikaa elämässä, niin on äärimmäisen tärkeätä, että suomalainen henkilöautoilija ympäri Suomen pystyy liikennöimään turvallisesti, myös ympäristöäkin huomioiden. — Kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

11.3. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Nyt esitellään sisäministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 26.

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 15.30 saakka eli puolitoista tuntia. — Jaoston puheenjohtaja, edustaja Ronkainen pitää esittelypuheenvuoron, jonka jälkeen ministeri Rantanen. — Olkaapa hyvä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Keskustelu

13.58 **Jari Ronkainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen tosiaan pääluokkaa 26 koskevan budjettimietinnön. Sisäministeriön pääluokkaan esitetään ensi vuodelle yhteensä noin 2,1 miljardia euroa, mikä on noin 132 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Määrärahoista poliisin ja suojelupoliisin osuus on 52 prosenttia, Rajavartiolaitoksen 17, pelastustoimen ja Häätäkeskuslaitoksen 5 prosenttia, maahanmuuton 9 prosenttia ja hallinnon 13 prosenttia. Vähennykset johtuvat pääosin maahanmuuton vastaanottomenojen laskusta ja kertaluonteisten lisäysten poistumisesta. Valiokunta korostaa, että sisäisen turvallisuuden keskeiset toiminnot tulee sopeutuksista huolimatta turvata.

Investoinnit ja ampumaradat: Valiokunta lisää puolitoista miljoonaa euroa ampumatarverkoston parantamiseen. Jämsän, Kiteen ja Lopen ampumaradat saivat kaikki 300 000 euron avustuksen, ja pienempiä 50 000 euron avustuksia jaettiin 12 ampumaradalle. Näitä ovat muun muassa Orimattilan, Hyvinkään ja Kajaanin ampumaradat. Tavoitteena on turvata ampumaharjoittelun ja reserviläistoiminnan edellytykset koko maassa.

Poliisitoimen toimintamenoihin esitetään reilua miljardia euroa, mikä on 43 miljoonaa euroa enemmän kuin tänä vuonna. Lisäykset kohdennetaan koulupoliisitoiminnan vahvistamiseen, harmaan talouden torjuntaan, nuoriso- ja jengirikollisuuden ehkäisyyn sekä valmiusyksikön suorituskykyyn. Henkilöstömäärää kasvatetaan hallitusohjelman mukaisesti kohti 8 000:tä poliisia, mikä edellyttää riittävää koulutusvolyymia. Valiokunta korostaa myös poliisin kaluston ja ict-järjestelmien ajanmukaisuutta.

Suojelupoliisin toimintamenoihin esitetään noin 72,5 miljoonaa euroa. Valiokunta katsoo, että tämä taso mahdollistaa toiminnan kehittämisen ja strategisten suorituskykyjen vahvistamisen.

Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin esitetään vajaata 340:tä miljoonaa euroa. Lisäykset osoitetaan henkilöstön vahvistamiseen, itärajan esteen ylläpitoon ja keskeisiin materiaalitarpeisiin. Valiokunta huomauttaa, että Rajavartiolaitoksella on pitkäaikainen resurssivaje ja suorituskyky tulee turvata myös tulevina vuosina.

Pelastustoimi ja sopimuspalokunnat: Pelastustoimen toimintamenoihin esitetään noin 2,4 miljoonaa euroa. Valiokunta on huolissaan hyvinvointialueiden osoittamien resurssien riittävydestä sekä sopimuspalokuntien toimintaedellytyksistä erityisesti harvaan asutuilla alueilla.

Maahanmuuttohallinnon menojen arvioidaan tulevana vuonna laskevan merkittävästi. Vastaanoton piirissä olevien henkilöiden määrä vähenee, ja maahanmuuttohallinnon kokonaismäärärahat vähenevät noin 196 miljoonalla eurolla. Valiokunta korostaa, että vähennykset johtuvat ennen kaikkea menokehityksestä, eivät palvelutason heikentämisestä. Keskeistä on varmistaa, että turvapaikkamenettelyt pysyvät sujuvina, laillisen maahantulon prosessit toimivat ja että palautukset voidaan toteuttaa tehokkaasti. Valiokunta pitää tärkeänä myös vastaanottojärjestelmän joustavuutta, jotta se kykenee reagoimaan nopeasti mahdollisiin muutoksiin Suomen lähialueilla.

Arvoisa puhemies! Sisäisen turvallisuuden viranomaiset muodostavat kansallisen turvallisuuden perustan. Pääluokan 26 kokonaisuudessa korostuvat poliisin ja Rajavartiolaitoksen toimintakyky, pelastustoimi sekä toimiva maahanmuuttohallinto. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sisäministeri Rantanen, olkaa hyvä, viisi minuuttia.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

14.02 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Puhun tässä kahdesta pääluokasta. En tiedä, ennätänkö viiteen minuuttiin, mutta yritän tehdä parhaani. Eli puhun tässä sekä sisäministeriön pääluokasta että työ- ja elinkeinoministeriön kotoutumisen rahoituksesta.

Arvoisa puhemies! Aluksi haluan kiittää valtiovarainvaliokuntaa lisäyksistä sisäministeriön pääluokkaan: puolitoista miljoonaa ampumaratoihin ja 70 000 euroa eläinpoliisikeiluun Turun seudulla. Lisäyksellä ampumaradoille tuetaan suomalaista maanpuolustusta, varautumista ja harrastustoimintaa laaja-alaisesti koko maassa.

Sisäministeriön pääluokkaan ei esitetty talousarviossa uusia vuoden 2026 määräraha-kehysten ylittäviä harkinnanvaraisia lisäyksiä. Tästä huolimatta hallinnonalan viranomaisien määrärahaso kasvaa kehysten mukaisilla lisäyksillä merkittävästi kuluvaan vuoteen verrattuna, kun teknisluonteisia vähennyksiä ei oteta huomioon.

Hallitusohjelmassa tehtyjä panostuksia sisäiseen ja kansalliseen turvallisuuteen sekä maahanmuuton parempaan hallintaan ja hillintään jatketaan määrätietoisesti. Kevään kehyspäätökseen ja kuluvan vuoden toiseen lisätalousarvioon sisältyi merkittävä panostus valmiuden ja varautumisen kehittämiseen. Vuoden 26 talousarviossa tämä summa on 36 miljoonaa euroa. On tärkeää, että merkittävä osa sisäministeriön pääluokkaan tehdyistä lisäyksistä on päätetty useampivuotisina kehittämistoimina tai pysyväluonteisina lisäyksinä. Turvallisuustilanteen ollessa tällainen tarvitsemme nimenomaan vakautta ja näkyvyyttä resurssitasoon myös pidemmällä aikavälillä. Lisäyksistä huolimatta toimintaympäristön haasteet ja kustannustason nousu edellyttävät jatkossakin panostuksia sisäministeriön pääluokkaan julkisen talouden haastavasta tilanteesta huolimatta, sillä turvallisuus on valtion ydintehtävä.

Sisäministeriön pääluokkaan ehdotetaan yhteensä noin 2,1 miljardia euroa. Vuoden 25 talousarvioon verrattuna määrärahaso laskee noin 131 miljoonaa euroa, ja tämä vähennys aiheutuu muun muassa maahanmuutto- ja vastaanottomenojen laskusta, kertaluonteisten lisäysten poistumisesta sekä tehdyistä säästöpäätöksistä.

Hallitusohjelman mukaisesti poliisille ehdotetaan talousarviossa kehysten mukaista 17,5 miljoonan euron lisäystä poliisitehtävissä toimivien henkilöiden määrän nostamiseksi 8 000 henkilön tasolle vaalikauden loppuun mennessä. Poliisin toiminnan tason turvaamiseen lisätään niin ikään kehysten mukaisesti neljä miljoonaa euroa ja ei-harkinnanvaraisiin ict-menoihin kolme miljoonaa euroa. Osana varautumisen ja valmiuden kokonaisuutta poliisille lisätään viisi miljoonaa poliisin valmiusyksikön suorituskyvyn kehittämiseen. Suojelupoliisin toimintakyky turvataan, ja suojelupoliisille lisätään kehyspäätöksen mukaisesti kymmenen miljoonaa euroa välttämättömän strategisen suorituskyvyn turvaamiseksi.

Rajavartiolaitoksen suorituskykyä on kehitetty viime vuosina laajasti. Uudet ulkovartiolaivat, valvontalentokoneet, itärajan este ja panostukset monipuolisiin ja nykyaikaisiin valvontajärjestelmiin tukevat Suomen kykyä huolehtia rajaturvallisuudestaan kaikissa tilanteissa ja olosuhteissa.

Pelastustoimeen ja hätäkeskustoimintaan ei esitetä uusia lisäyksiä. Pelastajakoulutettavien määrän nostamista sen sijaan jatketaan siten, että tavoite 1 000 uutta pelastajaa saavutettaisiin vuonna 32.

Tukea Ukrainalle jatketaan. Talousarvioon sisältyy viisi miljoonaa euroa Ukrainan materiaaliapuun ja kuljetuskustannuksiin, mikä vastaa kuluvan vuoden tasoa.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Maahanmuuton olettamien mukaan vastaanoton piirissä arvioidaan olevan vuonna 26 keskimäärin noin 10 000 henkilöä, mikä on 7 000 henkilöä vähemmän kuin vuonna 25. Vastaanottomenoista ja vastaanottotoiminnan asiakkaille maksettavista tuista vähenetään 111 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Lyhyesti vielä työ- ja elinkeinoministeriön pääluokan kotoutumisen osiosta.

Kotoutumisen edistämisen määrärahat ovat vuoden 26 talousarvioesityksessä noin 350 miljoonaa euroa. Määrärahoista noin kolme neljäsosaa kohdistuu tilapäistä suojelua saaviin ukrainalaisiin, jotka ovat siirtyneet vastaanottojärjestelmästä kuntaan. Tilapäistä suojelua saavista johtuvien kustannusten arvioidaan kääntyvän voimakkaaseen laskuun ensi vuoden jälkeen.

Ilman hallituksen päätöspäätösteistä toimia kotoutumisen edistämisen määrärahat olisivat noin 80 miljoonaa euroa nykyistä korkeammat. Säästöistä suurin osa syntyy kunnille, hyvinvointialueille ja Ahvenanmaan maakunnalle maksettavien laskennallisten korvausten leikkauksesta. Hallituskauden aikaisista toimista kotoutumisen kustannuksia vähentävät muun muassa pakolaiskiintiön laskeminen, kotoutumiskoulutuksen hintatason tarkastus sekä tulkkauksekustannusten leikkaus. Lisäksi hallitus on budjettiriihessä päättänyt 30 miljoonan euron lisäsäästöistä vuodelle 2027.

Hallituksen kotoutumispolitiikan lähtökohtana on, että Suomeen kotoudutaan työllä. Kotoutumispolitiikka perustuu kielen oppimiseen, työntekoon sekä suomalaiseen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Maahanmuuttajien omaa vastuuta kotoutumisesta sekä kotoutumista edistävien palveluiden velvoittavuutta lisätään entisestään tekemällä kotoutumislakiin ja järjestelmään tarvittavat korjaukset. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, ministeri. — Edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

14.08 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri! Suomen turvallisuusympäristö on muuttunut pysyvästi ja pitkäkestoisesti. Vanhat turvallisuushaasteet ovat olemassa eivätkä ole kadonneet mihinkään, mutta niiden rinnalle on tullut liuta uusia haasteita — hallitukselle kiitos siitä, että se on pyrkinyt vastaamaan tämän hetken tarpeeseen ja uhkiin, tulivatpa ne sitten maalta, mereltä tai ilmasta. Suomen kokonaisturvallisuusajattelussa on tärkeää huolehtia myös viranomaisten suorituskyvystä. Itämerellä liikkuu valtava määrä aluksia, osa muun muassa Venäjän varjolaivastoon kuuluvia varsin huonokuntoisia aluksia, ja riski laajasta öljyvahingosta on todellinen ja kasvanut. Kysyisinkin ministeriltä: mikä meidän öljyvahinkojen torjuntakyvykyys ja -kapasiteetti on?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

14.09 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Kiitoksia ministerille esittelystä. Pääluokka 26 on yksi tärkeimpiä, se on meidän turvallisuuden kivijalka. Olikin hienoa kuulla, että tuo vähän rapiat kaksi miljardia takaa kuitenkin sen, että poliisin rahoitus nousee, valmiudesta ja resursseista pidetään huolta. Tämä on hyvin tärkeä kokonaisuus. Ja supon rahoituksesta sen verran, että sekin nousee, ja myöskin

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

siellä toiminta ja resurssit tullaan turvaamaan — erittäin hienoa kuulla. Pelastajia meillä koulutetaan jatkuvasti. Tämä on hyvin tärkeä seikka, mikä tuli tuossa mainittua. Ja tottahan toki raja on meillä kaikilla lupissa aivan jatkuvasti. Itse asiassa kysyisinkin ministeriltä vähän rajan tilanteesta. Olemme saaneet lukea, että siellä infra valmistuu aika kivasti, oliko 140 kilometriä valmista aitaa ja tietä siellä, mutta noin muuten, mitä sinne rajalle kaiken kaikkiaan tällä hetkellä kuuluu? — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

14.10 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan esille viime vuosien varsinaisen murheenkryynin eli huumetilanteen kärjistymisen. Huumetilanne aiheuttaa paljon murheita varsinkin kaupunkiseuduille ja erityisesti tänne Helsingin seudulle. Se näkyy ihmisten aggressiivisessa käyttäytymisessä, ja se pelottaa kaupunkilaisia. Ministeri on maininnut, että Suomi on epäonnistunut tässä alfa-PVP:n torjunnassa, ja olen kyllä samaa mieltä. Meidän olisi pitänyt tähän paljon nopeammin pystyä reagoimaan. Ja täytyy ottaa huomioon myöskin se, että kyllähän tämän huumebisneksen ympärillä pyörii valtava rikollisuus, ja siihen meidän pitäisi päästä kiinni.

Kun tämä huumetilanne aiheuttaa monia ongelmia, niin kysyisinkin ministeriltä: saisimmeko viimein tänne pääkaupunkiseudulle oman toimintaohjelman, jossa myönnettäisiin myöskin lisäresursseja poliisille, sosiaaliviranomaisille ja terveydenhuoltotyöhön?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.12 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia ministerille ja jaoston puheenjohtajalle esittelystä.

Mitä tulee tähän sisäisen turvallisuuden rahoitukseen, niin toistan edelleen sen, mikä meillä keskustassa on ollut isona huolenaiheena: tämä pitkäjänteinen suunnitelmallisuus. Mielestäni sisäisen turvallisuuden viranomaisten rahoitukseen tarvitaan samanlaista pitkäjänteistä suunnittelua kuin puolustushallinnon osalta, ja tämä tulisi korjata.

Haluaisin kysyä teiltä, arvoisa ministeri, tästä suojelupoliisin organisoinnista sisäministeriössä. Nyt julkisuudessa olleiden tietojen mukaan tämä kansallisen turvallisuuden yksikkö sisäministeriössä aiotaan lakkauttaa. Me kannatetaan sitä, että näihin isoihin uusiin turvallisuushkiin pitää pystyä reagoimaan tehokkaasti, ja tätä eduskunnassa ollutta poliisilakiakin, sen muutoksia, keskustassa kannatamme, mutta haluaisin kuulla, mikä ongelma ja mitkä syyt ovat taustalla siinä, että suojelupoliisin hallinnollinen asema sisäministeriössä nyt sitten ollaan siirtämässä toiseen paikkaan. Mitkä ovat perusteet sen taustalla?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.13 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kriisit jylläävät maailmalla, ja ihmiset joutuvat jättämään kotinsa mitä moninaisimmista syistä ja usein täysin riippumatta omista päätöksistään. Pakolaiskiintiön kautta tapahtuva maahantulo on hallittua maahanmuuttoa. Se on ennakoitavaa, se tapahtuu perheiden kokonaisuutta kunnioittaen, ja hallitusti vastaanottaen myös kunnissa sitä mielellään tehdään. Esittämämme pakolaiskiintiö ensi vuodelle on varsin pieni. Kysynkin tässä ministeriltä: olisiko syytä tätä vie-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

lä tutkia ja varmistaa se, että me kannamme Suomessa oman osamme hädänalaisten ihmisten auttamisesta?

Toinen asia: Nostaisin tämän valiokunnan lisäämän eläinpoliisikokeilun, mitä ollaan nyt edistämässä. Helsingin poliisistahan tästä on varsin hyvät kokemukset, ja eläimiin liittyviin rikoksiin erikoistunut esitutkinta on ollut varsin tehokasta ja saanut isoja kokonaisuuksia ratkottua ja jopa ennaltaehkäistettyä. [Puhemies koputtaa] Olisiko tämä syytä ottaa käyttöön koko Suomessa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

14.14 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeriön hallinnonalan osuushan on elimellinen osa hallituksen heikkoa ymmärrystä yhteiskunnan kausaliitteista, ellei sitten tavoitteena ole jokin muu kuin se, mikä on ääneen lausuttu. Turvallisuutta rakennetaan koventamalla ja valvomalla siinä, mutta samalla rapautetaan niitä perusrakenteita, jotka oikeasti voisivat pitää yhteiskunnan kasassa.

Poliiseille ja rajavalvonnalle osoitetaan lisää resursseja. Sen sijaan ennaltaehkäisevä työ, kotoutuminen ja syrjäytymisen ehkäisy häviävät. Tämä on yhteiskunta-analyysiltaan virheellistä pelon politiikkaa. Turvallisuus ei synny piikkilangasta eikä valvontakameroista vaan luottamuksesta, yhdenvertaisuudesta ja toimivista peruspalveluista. Meillä on tästä aika laaja kansainvälinen ja suomalainen tutkimustieto. Jos kuitenkin tavoitteena kaikilla on turvallinen, hyvinvoiva Suomi, miksi emme pyrkisi siihen keinoilla, joiden tiedetään toimivan?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Ingo, varsågod.

14.15 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Fru minister! Regeringen gör många viktiga satsningar för finländarnas trygghet. Vi ökar på anslagen till polismyndigheterna och stärker gränsbevakningen med både nationella åtgärder och genom samarbete med allierade och Frontex. Vi satsar på nödcentralsverksamheten och tryggar dess service på båda nationalspråken och ser till att räddningsväsendet ska kunna verka nära invånarna landet runt.

On kuitenkin nostettava kissa pöydälle aiemmin tehtyjen hallinnollisten uudistusten vaikutuksista Poliisiammattikorkeakoulussa. Ruotsinkielinen opetus on jäänyt paitsioon, kun esimiehet ja opetushenkilökunta on eriytetty toisistaan. Haluaisin kysyä arvon ministeriltä: miten Poliisiammattikorkeakoulun ruotsinkielisen opetuksen laatu turvataan ja varmistetaan, että koko maassa poliisin palveluita tarjotaan laadukkaasti suomeksi ja ruotsiksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

14.16 Timo Vornanen tv (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Menokohteet tulee asettaa tärkeysjärjestykseen ja suomalaisten etu kaiken muun edelle, ja näinhän ministeri Rantanen on toimissaan tehnytkin.

Hallituksen täytyy edelleen jatkaa säästämistä haitallisen maahanmuuton ja kalliin turvapaikkajärjestelmän kustannuksista. Nämä säästöt tulee ohjata suoraan poliisille, Rajalle

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

ja pelastustoimeen, sillä ongelmien ennaltaehkäisy on aina halvempaa kuin jälkihoito. Näin toimii oikeudenmukainen yhteiskunta.

Lisäksi muistutan, että Itä-Suomen elinvoima on kovaa turvallisuuspolitiikkaa. Asuttu raja tukee parhaiten Rajavartiolaitosta ja koko Suomen turvallisuutta. Kiitänkin hallitusta panostuksesta reserviläisiin ja erityisesti Kiteen ampumaurheilukeskuksen saamasta 300 000 euron rahoituksesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

14.17 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos jaoston puheenjohtajalle ja ministerille esittelystä, ja lienee syytä lausua kiitos myös siitä, että tässä taloustilanteessa ja myös turvallisuustilanteessa nämä sisäisen turvallisuuden viranomaiset ovat säilyneet ehkä suurimmilta leikkauksilta.

Mutta nostaisin hieman huolta siitä, miten meidän pelastuslaitos tällä hetkellä pärjää. Tässä on nostettu esiin tämä pelastajien koulutus ja tavoite siitä, että on tuhat uutta pelastajaa vuoteen 32 mennessä. Tavallaan kysyisin siitä, onko ministeriössä ajateltu, miten varmistetaan pelastajien riittävä määrä, ja pitäisikö esimerkiksi pelastajien kohdalla asettaa samanlainen tavoite kuin poliisien kohdalla on asetettu, eli tavallaan lukittaisiin tietty määrä, mikä Suomessa erityisesti pelastajia tarvitaan, koska hyvinvointialueilla tällä hetkellä hieman kamppaillaan siinä, saadaanko palkattua näitä uusia koulutettuja pelastajia. [Eduskunnasta: Hyvä kysymys!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

14.18 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten Ukrainan opit ovat opettaneet meille, niin ensivasteen sielläkin kriisitilanteessa ovat antaneet poliisi, pelastusvoimat ja raja, ja se tulee varmaan täällä meillä Suomessakin huomioida. Kuitenkin tästä huolimatta myös talous on se, mikä täällä on pinnalla, ja myös rahoitusvajeet, mitkä ovat sisäisen turvallisuuden puolella olleet. Kysynkin nyt ministeriltä: oletteko ollut missään puheväleissä, keskusteluissa joko ministeriön tai viranhaltijoitten kanssa puolustushallinnon suuntaan? Nyt kuitenkin on tavoitteena viisi prosenttia bkt:stä laittaa tulevaisuudessa puolustukseen, ja siitähän se kolme ja puoli on niin sanottua raakaa puolustusta ja se puolitoista prosenttia sitten puolustusta tukevaa. Voisi kuvitella, että näitä sisäisen turvallisuuden asioita saisi siihen puoleentoista prosenttiin laitettua. Onko minkäänlaisia valmisteluja käynnissä nyt ministeriöitten välisesti tästä puolestatoista prosentista ja siinä sisäisen turvallisuuden asioista?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

14.19 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus jatkaa viime kaudella aloitettua sekä poliisien, rajavartioiden, pelastajien että hätäkeskuspäivystäjien määrän lisäämistä, ja se on ihan tarpeen. Samanaikaisesti on hyvä muistaa, että poliisia haastavat erityisesti väestön eriarvoistuminen ja pahoinvointi, joista mietinnössäkin todetaan, ja se, että yhteiskunnan kannalta on ensisijaista puuttua juurisyihin ja ennaltaehkäistä ongelmia. Valitettavasti toisaalla tässä budjetissa on paljon päätöksiä, jotka vievät

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

aivan toiseen suuntaan: palveluita karsitaan, eriarvoisuutta lisätään ja esimerkiksi kotouttamisen kielipalveluja heikennetään.

Mutta haluan nostaa esiin myös yhden ilmiön, joka on huolestuttavalla tavalla pesiytynyt Suomeen, eli se on pakkotyö ja suoranainen ihmiskauppa. Tiedämme, että poliisi on ollut valitettavan kykenemätön puuttumaan riittävästi tähän ilmiöön. Osittain on syy osaamisen puutteessa, osittain myös välinpitämättömyydessä. Haluaisinkin kysyä: miten sisäministeri varmistaa, että tähän ilmiöön todellakin puututaan ja myös ihmiskaupan uhrit pääsevät auttamisjärjestelmän piiriin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

14.21 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jatkan tästä huumausaineteemasta.

Erilaiset huumausaineet leviävät Suomessa huolestuttavalla tavalla myös pienempiin paikkakuntiin. Satakunnassa saatiin joku aika sitten 10 000 ihmisen Huittisissa yllättävä uutinen, kun siellä jätevesitutkimuksissa oli Suomen kuudenneksi eniten alfa-PVP-jäämiä, ja tämä todellakin yllätti siellä Satakunnassa.

Toki varmaan me kaikki tiedostetaan se, että suurissa kaupungeissa on tällä hetkellä ne isoimmat ongelmat, mutta kyllä tässä meidän kaikkien on syytä olla huolissaan, ettei tämä leviä tuonne pienempiin maakuntiin. Pienemmissä maakunnissa monesti pystytään laajamittaista huumausainekauppaa pyörittämään hyvin, koska siellä pystytään toimimaan pikusen enemmän ehkä niin sanotusti pinnan alla.

Kysynkin: miten hallitus aikoo puuttua tähän, tai mitä toimia teillä on siihen, että estetäisiin tämän huumausaine-epidemian leviäminen pienempiin kaupunkeihin? [Eduskunnasta: Hyvä puheenvuoro!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

14.22 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ja kiitos ministerille esittelystä ja monista muista tärkeistä panostuksista sisäisen turvallisuuden toimialueelle.

Nostan ensin esiin poliisin, jonka suorituskykyä on nostettu kohdentamalla henkilöstölisäyksiä operatiiviseen toimintaan. Tähän mennessä poliisien määrä on kasvanut jo yli kolmellasadalla htv:llä, ja tavoite kahdeksastatuhannesta poliisista saavutetaan vielä tällä hallituskaudella.

Nyt onkin tärkeää huolehtia siitä, että poliisi myös omassa toiminnassaan huomioi koko Suomen eli resurssit jakaantuvat koko Suomen alueelle eikä vain sinne pääpoliisiasemien yhteyteen.

Huomioitavaa on myös se, että hallituksen tarkoitus on turvata koko rikosprosessiketjun toimivuus tehokkaalla tavalla. Muun muassa poliisin, supon ja Rajavartiolaitoksen resursien turvaamisen ohella esimerkiksi myös oikeuslaitokseen ja sen toimivuuteen on panostettu ja käsittelyajat ovat viimein olleet laskussa koko hallituskauden aikana. Hallitus vahvistaa siis oikeusvaltiota kokonaisvaltaisesti turvaten toimijoiden resurssit ketjun eri tasoilla, ja tämä näkyy myös ensi vuoden budjetissa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lehtinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

14.23 Rami Lehtinen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan alkuun täytyy ottaa vähän kantaa pakolaisasiaan. Se, että Suomi vähentää pakolaiskiintiötä, mahdollistaa vastaavasti auttamisen enemmän täällä lähialueilla, eli pystytään auttamaan ukrainalaisia enemmän ja suuntaamaan rahaa siihen. Itse asiassa samanlaista kehitystä toivoisi koko maailmassa, niin että siellä, missä on kriisi, lähimaat ottaisivat sen suurimman vastuun auttamisesta [Anna Kontula: Niinhän ne tekee!] sen sijaan, että kuljetetaan ihmisiä ympäri maailmaa lentokoneilla ja muilla värkeillä. Se ei ole missään mielessä järkevää.

Pitää kiittää ministeriötä siitä, että on tehty tehostamistoimia ennen kaikkea maahanmuuttotoimintaan ja on pystytty tehostamaan muun muassa palautuksia merkittävästi. Itse asiassa oma kysymykseni liittyisi vähän siihen. Jos me ei pystytä hallitsemaan maahanmuuttoa ja sen kustannuksia, niin mikään raha ei riitä eikä mikään budjetti riitä. Kysyisin, että minkätyyppisiä EU-toimia palautusten suhteen on suunnitteilla ja mahdollisesti tehtävissä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Virta, olkaa hyvä.

14.24 Sofia Virta vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsiin kohdistuva väkivalta ja seksuaaliväkivalta on jotain niin järkyttävää, kuvottavaa ja tuomittavaa, ettei siitä haluaisi edes puhua, ja se on usein se ongelma, että ne aiheet jäävät jalkoihin, kun kukaan ei halua näiden teemojen kanssa olla tekemisissäkään. Mutta meillä päättäjillä on toki velvollisuus suojella lapsia ja varmistaa, että rikolliset saadaan lopettamaan toimintansa.

Asiantuntijat ja Suomen poliisikin ovat varoittaneet näistä erittäin sadistisista kansainvälisistä verkkoyhteisöistä, joissa lapsia ja nuoria altistetaan, heitä käytetään ja heitä saadaan jopa tekemään seksuaaliväkivaltaa tai järkyttäviä väkivallan tekoja. Suomen poliisi ja asiantuntijat ovat ehdottaneet, että Suomessakin poliisiin perustettaisiin senttyypinen pohjoismainen keskus, joka Ruotsista ja Norjasta löytyy, johon voitaisiin keskittää osaaminen, resurssit ja tämänkaltaisten rikosten tutkiminen ja paljastaminen, jotta voitaisiin toimia ajoissa, ehkä ennen kuin pahin on päässyt tapahtumaankaan. Uskon, että tälle löytyisi tukea yli puoluerajojen.

Kysynkin arvon ministeriltä: olisiko hallituksen mahdollista edistää ja vastata tähän asiantuntijoiden ja poliisin toiveeseen, jotta nämä järkyttävät rikokset saataisiin estettyä tai vähintään tekijät niistä seurauksiin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

14.25 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Itsellenikin tässä ensimmäisenä aiheena oli tämä huumausainetilanne ja sen vakavat seuraukset, jotka kuitenkin näkyvät täällä budjettikirjassakin monilta osin niin tulonmenetyksinä kuin myös sitten kustannusten nousuna. Tiedän, että tätä tilannetta ylipäätänsä eri puolilla Suomea on tuskasteltu, tietenkin eniten suuremmissa kaupungeissa, ja tiedän, että sisäministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriönkin yhteistoimin on pohdittu niitä toimenpiteitä, joilla tähän vaikeaan tilanteeseen voitaisiin hakea ratkaisuja.

Nyt se kysymys sitten kuuluu, kun tämän niin sanotusti kahvinjuonnin ja viinereiden syömisestä jälkeen pitäisi päätyä johtopäätöksiin ja joihinkin toimenpiteisiin: olisiko yksi mahdollisuus, että tässä nyt rakennettaisiin ainakin suurempien kaupunkien kanssa yhteiset toimintaohjelmat, millä tätä viheliäistä toimintaa pystyttäisiin lähemmäs kitkemään?

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Tämähen ei ole kovin yksinkertainen ongelma, ja sen takia ajattelisin, että tässä varmaan sekä valtioneuvoston että suurempien kaupunkien välinen yhteistyö olisi tarpeellista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

14.26 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Kansanedustajan tärkein tehtävä on huolehtia suomalaisten arjen turvallisuudesta. Juuri nyt panostamme turvallisuuteen paitsi rajoilla isänmaamme puolustuksessa myös jokaisen kansalaisen arjessa.

Ja varsinainen kysymys, aloitan sen jo nyt: huumeasiasta on tullut muutaman kerran tässä nyt edustajien taholta esille, ja se on vakava asia, se on äärimmäisen vakava asia. Jos me vain keskenään täällä, isot kaupungit, keskustellaan aiheesta... Ne huumeet pitäisi pysäyttää rajalle, ja se länsiraja vuotaa, me kaikki se tiedetään. Kysynkin ministeriltä: minkälaisiin toimenpiteisiin tämän asian suhteen vielä tämänkin hallituskauden aikana voisi ryhtyä? Eli tilkitään tuo länsiraja vielä sen lisäksi, että itäraja on tilkitty. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Simula, olkaa hyvä.

14.27 Jenna Simula ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhteisenä tavoitteena on tosiaan tuhat ampumarataa Suomeen. Se tavoite on äärimmäisen kova. Ampumaradat ovat, niin kuin ministerikin totesi, tärkeitä maanpuolustukselle, metsästäjille, ampumaurheilijoille ja turvallisuusviranomaisille. Ne ovat ensisijaisesti turvallisuus-, eivät ympäristökysymys.

Parhaillaan lausunnoilla on hallituksen esitys, jolla helpotetaan ampumaratojen luvitusta. Se siirretään ympäristöviranomaisilta pois, ja tämä on todellakin oikea teko. Kiitos siitä ministerille. Lupaprosessit nopeutuvat, ja ehdot helpottuvat.

Lisäksi nyt kolmatta vuotta putkeen tuemme ampumaratoja ympäri Suomen niin sanoituista eduskunnan joululahjarahoista. Haluaisin kysyä ministeriltä: voitaisiinko ampumaratojen tukemiseen selvittää jonkinlaista pysyvää avustusmallia, sillä se tarve on todella kova?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

14.28 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus lupasi turvata sopimuspalokuntien aseman ja toimintakyvyn. Näin lukee hallitusohjelmassa, näin todetaan sisäisen turvallisuuden selonteossa, ja, ministeri Rantanen, te olette myös todennut tämän useaan otteeseen tässä salissa. Todellisuus on toinen. Varsinais-Suomessa ja Etelä-Karjalassa sopimuspalokuntien sopimuksia irtisanotaan, ja säästöpainee leviävät muualle maahan.

Kyse on rahallisesti varsin pienistä säästöistä mutta turvallisuuden kannalta valtavista riskeistä. Sopimuspalokunnat ovat monella paikkakunnalla se ratkaiseva tekijä, joka varmistaa avun nopean perille pääsyn. Hallitus ei voi samaan aikaan puhua turvallisuudesta ja ajaa alas sen kivijalkaa. Nyt tulee valita, pidetäänkö kiinni hallituksen linjauksista vai jatketaanko juhlapuheita samalla, kun sopimuspalokuntien toimintaedellytyksiä murennetaan.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, olkaa hyvä.

14.29 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kiitos jaoston puheenjohtajalle ja ministerille puheenvuoroista.

Ajattelen niin, että yksi osa sisäistä turvallisuutta on ihmisen luottamus siihen, että laki toteutuu, viranomaisilla on riittävä osaaminen ja aika tehdä työnsä ja että aina rikosten uhrin ja heidän läheistensä asia otetaan vakavasti. Oli aika järkyttävää lokakuussa lukea siitä, että poliisi oli lopettanut yli 40 tapauksessa lähisuhdeväkivalta-asian tutkinnan laittomasti. Apulaisoikeuskanslerin selvityksen mukaan näiden tekojen vakavuutta oli myös tulkittu väärin tai tutkinnat olivat seisonneet pitkään. Tiedän, että tämä ei johdu pelkästään siitä, etteikö osaamista olisi riittävästi, vaan myös yksinkertaisesti siitä, että päivittäisessä arjessa joudutaan tietenkin tekemään erilaista priorisointia. Kysyisin kuitenkin ministeriltä: konkreetisoituvatko huolet lähisuhdeväkivallasta, erityisesti naisiin kohdistuvasta väkivallasta, mielestänne riittävällä tasolla tässä budjettiesityksessä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

14.31 Marko Kilpi kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Heti alkuun pitää kiittää ministeriä ja hallitusta juuri oikeista asioista ja oikeista päätöksistä, mitä on tehty sisäisen turvallisuuden eteen ja sen kehittämiseksi. Nytkin katsotaan täällä tätä lukemaa, mikä meillä on viivan alla, 43 miljoonaa enemmän kuin edellisenä vuonna tähän budjettiin, ja näitä pysyviä lisäyksiä on myöskin suunnattu juuri sellaisiin asioihin, mitkä ovat juuri oikeita. Näin se pitää tehdäkin, kun tämmöisessä ajassa eletään, missä poliisi on se ensivas-teviranomaisen hybridivaikuttamisessa, eivätkä minnekään ne aikaisemmatkaan turvallisuusuhat ole hävinneet, niin kuin täälläkin näissä keskusteluissa on hyvin käynyt esille.

Varsinainen kysymykseni kyllä liittyy sitten vähän toiseen asiaan. Edustaja Lehtinen nostikin hyvin esille sen, että ihmisillä on halu auttaa Ukrainaa, ja meillä on eduskunnassa sisällä erinomaisen ansiokas lakialoite, edustaja Jäntin tekemä lakialoite rahankeräyslaista, joka liittyy nimenomaan siihen, [Puhemies koputtaa] että kaikki voisivat osallistua Ukrainan tukemiseen. Rahankeräyslaki on hyvin monimutkainen ja epäselvä, [Puhemies koputtaa] ja tämä on siellä menossa. Onko tämän tilanne nyt mikä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

14.32 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Loistavaa työtä, ministeri Rantanen, sisäturvallisuuden eteen ja koko Suomen turvallisuuden eteen. Nostan tämän huumekeskustelun pointiksi täällä myös sen, että alfa-PVP on vain yksi huumausaine. Meillä ovat kaikki muut huumausaineet myöskin vielä kategorisesti esillä ja käytössä tässä maassa, ja tämä on vain yksi lisääntynyt ja kulminoitunut ongelma. Se ei ole suurten kaupunkien ongelma, sitä löytyy myös muualta, kuten näitä kaikkia muita huumausaineita, ja todellakin pitää olla huolissaan koko Suomesta, ei vain yksistä alueista.

Poliisiresurssin, henkilöstön, kohdalla tavoite on 8 000 poliisia, mutta nostan edelleen huolen siitä henkilöstön jaksamisesta, siitä kuormittumisesta, minkä aiheuttavat nämä monet, monet lisääntyneet työtehtävät sekä siellä tarvittava kaikki muu osaaminen. Miten, ministeri, tulemme vastaamaan tähän henkilöstön jaksamiseen? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

14.33 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sain aikanaan olla koko lailla 12 vuotta hallintovaliokunnassa vuodesta 2011 alkaen, ja sinä aikana turvallisuusviranomaisten resurssit ja turvallisuusviranomaisten työ tulivat valiokuntatyön kautta hyvin lähelle, ja myös se muutos näkyi vuosien varrella turvapaikkakriisinä ja niin edelleen.

Muutaman asian haluan nostaa ministerille esiin. Nämä hallituksen turvallisuusviranomaisille kohdistamat säästöt ovat huolenaihe. Ne näkyvät tässä työssäjaksamisessa, resursseissa ja muissa asioissa.

Hyvä, että viime kaudella pysäytettiin tämä poliisimäärän lasku. Pääministeri Marinin hallituksen aikana 7 200:sta käännettiin nousuun — muuten ensimmäistä kertaa sinä aikana, kun näissä tehtävissä olen ollut — ja nyt sitä jatketaan. Toivon, että tässä tämä tason nosto nyt onnistuu, mutta nostan myös nämä pelastusviranomaiset ja suojelupoliisin. Ei voi olla niin, että lisätalousarviolla esimerkiksi suojelupoliisin tehtävää hoidetaan, vaan pitää olla budjeteissa ennakoitavuutta, jotta meidän viranomaisilla on myös kyky suunnitella omaa toimintaansa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Partanen, olkaa hyvä.

14.35 Karoliina Partanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssota osoittaa meille sen, että ampumaharjoittelua tulee tukea. Se tukee meidän maanpuolustustamme hyvin vahvasti. Siksi onkin tärkeää, että ensi vuoden budjetissa on tärkeitä panostuksia ampumaratoihin, ja tahdon ministeriä kiittää erityisesti 300 000 euron panostuksesta Kiteen Aimon ampumarataan.

Haluan kiittää myös siitä, että poliisien henkilötyövuosia lisätään koko hallituskaudella yhteensä 300:lla ja ensi vuonna myös 70:llä. Tällä vaikutetaan muun muassa siihen, että rikokset eivät pääse vanhenemaan, kun tutkinnat nopeutuvat, ja myös vastataan tähän tärkeään kysymykseen, jonka edustaja Perholehto nosti esille, nimittäin naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja rikoksiin, joita poliisi tutkii. Tein kirjallisen kysymyksen tästä asiasta, minä Perholehto nosti esille, ja sainkin siitä ministeriltä oivan vastauksen. Ymmärrykseni oli, että poliiseja on tässä asiassa ohjeistettu ja tullaan myös jatkossa vahvasti ohjeistamaan. Kiitos siitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

14.36 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten tuossa edustaja Kari edellä hyvin totesi ja viittasi tähän pitkäjänteisempään budjettisuunnitelmaan, niin näkisin, että tämä on syytä ottaa nyt vakavasti ja huolehtia näistä sisäisen turvallisuuden viranomaisten pitkäaikaisista resurssipuutteista kokonaisvaltaisemmin ja jättevämmin.

Mitä tulee maahanmuuttoon ja maahanmuuttokysymyksiin, joihinka en tuossa edellisessä puheenvuorossani ehtinyt viittaamaan, niin olisin halunnut kysyä: onko hallituksella tarkoitus nyt vielä loppuvaalikaudella tuoda tämä maahanmuuton pisteytysmalli, joka esimerkiksi Kanadassa on ymmärrykseni mukaan menestyksellä otettu käyttöön, tämäntyypp-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

pistä valmistelua tehdä, jotta voimme varmistua siitä, että Suomeen saadaan työmarkkinoille osaavaa työvoimaa ja juuri sitä, mitä tarvitaan?

Sitten mielelläni kuulisin myös siitä — mihin itse asiassa ministeri jo jonkun verran tuossa kuppilan puolella viittasikin — mitä uudistuksia nyt sitten tämän EU:n maahanmuuttohankkeen, maahanmuuttopaktin, myötä on kenties tulossa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

14.37 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin haluan yhtyä näihin kiitoksiin ministerille hyvästä työstä sisäisen turvallisuuden varmistamisen ja kehittämisen eteen.

Minun oli tarkoitus kysyä ampumaratahommista, mutta edustaja Simula jo hyvin kattavasti ne kysyikin tuossa. Oikeastaan totean vain, että hallituksen tavoite tuhannesta ampu-
maradasta tuntuu nyt tällä hetkellä karkaavan koko ajan kauemmas ja kauemmas. Toivot-
tavasti siihen saadaan lainsäädäntömuutoksia nopeasti aikaiseksi, koska tämä kehityskul-
ku ei ole se oikea tie.

Itse kysyisin sopimuspalokunnista. Me tiedetään, että siellä on henkilöstöpula ja isoja ongelmia sen suhteen. Olen tästä ennenkin puhunut: kun siviilipalvelusjärjestelmää ollaan muuttamassa kohti kokonaisturvallisuusajatusta, niin miten te näette, voisiko sieltä löytyä joku osa-apu? Minä en tarkoita, että sieltä tulee täysapu, mutta voisiko sieltä löytyä joku osa-apu tähän sopimuspalokuntien ongelmaan? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar, olkaa hyvä.

14.38 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäinen turvallisuus on keskeinen asia meidän turvallisuudessa ja turvallisuudentunteessa ja ennen kaikkea koko yhteiskunnan eheydessä. Valitettavasti tämä hallitus on kuitenkin heikentänyt merkittävästi ihmisten luottamusta sekä myöskin turvallisuudentunnetta, kun katsoo laajasti ja pitkäjänteisesti teidän budjettianne. [Perussuomalaisten ryhmästä: Höpö höpö!]

Ennaltaehkäisystä olette leikanneet — tutkitusti asia, joka vaikuttaa nimenomaan esimerkiksi nuorisorikollisuuteen ja sen ehkäisemiseen. Nuorten kohtaaminen on äärimmäisen tärkeä asia. Varmasti on näin, että poliiseja tarvitaan lisää, mutta samanaikaisesti me tarvitaan nuorisotyöntekijöitä, ennalta estävää nuorisotyötä, jalkautuvaa nuorisotyötä, jossa aikuiset ihmiset kohtaavat nuoria vaikeissa tilanteissa ja vaikeissa olosuhteissa.

Olette myöskin kotoutumisesta leikanneet. Voi olla, että osalle täällä se on ylpeyden aihe, mutta itse ajattelen lähinnä niin, että haluatteko te, että kotoutuminen epäonnistuu. Me haluamme, että se onnistuu. Mutta onneksi ampumarahoille löytyy riittävästi rahoitusta ja kannustusta. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lahdenperä, olkaa hyvä.

14.39 Milla Lahdenperä kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos ministerille kaikesta sisäisen turvallisuuden työstä, jota teette. Se on tärkeää työtä, ja hienoa on, että myös turvallisuusviranomaisiin on tullut rahoitusta. Erityisesti rikoksien rangaistuksia on kovennettu, mikä on hienoa, mutta sitä myötä myös tarvitaan poliiseja. Tätä myöten onkin lisätty 300 henkilötyövuotta koko hallituskaudella ja nyt 70, ja tärkeää on, että se on ni-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

menomaan sinne operatiiviseen toimintaan. On myös huomioitu pelastajien koulutus: heitä valmistuu ensi vuonna 54 kappaletta enemmän.

Lisäksi ampumaratoihin on huomattava summa rahaa. Se on tärkeää, koska myös metsästäjät, ampumaurheilijat, turvallisuusviranomaiset ja reserviläiset käyttävät näitä. Ampumaharjoittelu on nykypäivänä tärkeää.

Kiitos näistä kaikista, joita nyt tässä jää vielä luettelematta. Ei kysymyksiä vaan kiitoksia tällä kertaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

14.40 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on ollut hyviä keskusteluja tämän sisäisen turvallisuuden osalta. Kysymykseni koskee sitä, että kun maailmalta havaitaan koko ajan eri puolilta ulkoisia drooneja ja muita tällaisia, jotka tulevat ilmatilaan ja ei tiedetä, kenen ne ovat, niin miten me ollaan valmistauduttu tällaiseen tilanteeseen, joka tulee niin kuin systemaattisesti tuolta ulkopuolelta ohjattuna, ja niillä on omat tarkoituksensa.

Toinen alue tässä on se, että kun meillä on tämä tietoverkkorikollisuus kasvamassa koko ajan ja siellä on erilaista vaikuttamisyritystä, kaikkien tietojen utelua tapahtuu ja me ollaan näillä uusilla alueilla nyt semmoisessa tilanteessa, niin kuinka hyvä valmius näitten osalta meillä on. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Savio, olkaa hyvä.

14.41 **Sami Savio ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus on panostanut koko kautensa ajan erittäin merkittävästi Suomen sisäisen turvallisuuden vahvistamiseen, ja lisäystä on jälleen tulossa muun muassa poliisin toimintamenoihin ja Rajavartiolaitoksen toimintaan. Sekä poliisin että Rajavartiolaitoksen henkilöstöä on lisätty ja suorituskyykyä nostettu, ja nämä ovat erittäin tärkeitä päätöksiä näinä epävarmoina aikoina. Suuri kiitos sisäministeri Rantaselle näistä panostuksista ja myös muusta hänen tekemästään ansiokkaasta työstä!

Arvoisa puhemies! Haluan monien muiden edustajien tavoin ottaa kantaa pahentuneeseen huumeongelmaan. Kuten todettu, viime aikoina ovat lisääntyneet esimerkiksi uusien muuntohuumeiden aiheuttamat vakavat haitat sekä kaupunkikeskuksissa että niiden ulkopuolella, mutta kuten edustaja Nieminen hyvin totesi, myös perinteisemmät huumeet ovat edelleen osa huumeusaineongelmaa. Arvoisa sisäministeri Rantanen, tiedän, että suhtaudutte hyvin vakavasti huumeiden käyttöön ja siitä aiheutuviin ongelmiin. [Puhemies koputtaa] Voisitteko kuvailla ministeriönne toimia [Puhemies koputtaa] huumeongelmien kuriin laittamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

14.43 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Siitä tietää, että ollaan myöhässä, kun päihdeongelmista keskustellaan sisäministeriön hallinnonalalla.

Me tiedetään, että pääsääntöisesti sellainen päihteidenkäyttö, joka näkyy sisäministeriön hallinnonalalla, on alkanut jo alaikäisenä — jopa päihderiippuvuus on alkanut jo alaikäisenä. Me myös tiedetään, että sillä on voimakas yhteys kaikkiin keskeisiin sosiaalisiin

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

ongelmiin, ja me tiedetään, että sillä on voimakas yhteys mielenterveyspalvelujen saataavuuteen, joka on heikkoa.

Kun päihteet alkavat muodostua turvallisuuskysymykseksi, ollaan aina vuosia, usein vuosikymmeniä, myöhässä asian ratkaisemisessa, ja tämä hallitus ei ole kyllä tehnyt asian eteen juuri muuta kuin lisännyt vankilapaikkoja. Vankila sinällään on äärimmäisen kallis ja tehoton tapa hoitaa päihdeongelmia. Hoitoonpääsy oikea-aikaisesti tutkitusti toimiviin hoitoihin auttaisi huomattavasti enemmän myös siellä vankilalaitoksen sisällä, mutta tietysti mieluummin vuosikausia sitä ennen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Niemi, olkaa hyvä.

14.44 Veijo Niemi ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri! Poliisin toimintamenoihin osoitetaan pysyvää lisäystä yhteensä noin 11 miljoonaa euroa, josta kohdennetaan koulupoliisitoimintaan 2 miljoonaa euroa — erittäin tärkeätä, ennalta estävää työtä — harmaan talouden ehkäisyyn kolme ja puoli miljoonaa — jo aikaisemmin toimineet harmaan talouden yksiköt ovat helposti keränneet paljon enemmän rahaa harmaan talouden yksikön petos- ynnä muissa tapauksissa — ja sitten nuoriso- ja jengirikollisuuden torjuntaan 5 miljoonaa euroa — erittäin tärkeä, hyvä kohde.

Lisäksi osoitetaan valmiusyksikön suorituskyvyn nostoon noin 5,2 miljoonaa euroa, ja rahoitusta nostetaan 8 miljoonaa euroon kehyskauden aikana. Arvoisa ministeri, kuinka nopeasti tämä saadaan toteutettua, kun huomioidaan muun muassa viimeisimmät Australian tapahtumat? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

14.45 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskusta on valmis tukemaan kaikkia hyviä hallituksen esityksiä, ja tuemme erittäin lämpimästi itse asiaa jo viime vaalikaudella aloitettua tavoitetta poliisien määrän lisäämisestä tähän 8 000:een. Kannan kuitenkin huolta poliisien sijaintipaikoista ja tietysti maakunnista ja harvaan asutuista alueista.

Tapasin viime viikolla erään kaupan työntekijän, joka kertoi omasta kokemuksestaan, kun näki työpisteen läheisyydessä kaupassa ihmisen laittavan povitaskuun tavaroita. Hän tiesi sen, että jos hän tekee hälytyksen siitä, niin turvaa ei ole lähimailla, ei yksityistä turvayritystä mutta ei myöskään poliisia ole saatavilla, koska välimatkat ovat niin pitkät. Rosvo kerkiää tunkea povarin täyteen tavaraa ja paeta paikalta, ja tässä on riski lähteä henkilökohtaisesti kohtaamaan tätä ryöstäjää. Kysynkin nytten ministeriltä: mikä on viesti tuonne harvaan asutulle alueelle ja siellä lisääntyvistä huumeongelmista kärsiville alueille, missä nämä rikolliset ovat yhä vaarallisempia myös kaupan työntekijöille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Jäntti, olkaa hyvä.

14.46 Aleksi Jäntti kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On ensiarvoisen tärkeää, että Suomi seisoo Ukrainan tukena kaikissa tilanteissa loppuun asti. Ukraina tarvitsee kaiken tukemme.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Yhdeksän kuukautta sitten 132 kansanedustajaa allekirjoitti lakialoitteen, jonka tarkoituksena on mahdollistaa rahan kerääminen paitsi Suomen puolustusvoimille kriisin aikana myöskin Ukrainalle nykyistä laajemmin.

Toteutuessaan uusi laki mahdollistaisi rahan keräämisen itsenäiselle valtiolle ja sen kiinteänä osana toimiville laillisille osille muuhun kuin aseiden ja ampumatarvikkeiden ja näihin rinnastettaviin hankintoihin edellyttäen, että kyseinen valtio on Yhdistyneiden kansakuntien peruskirjan tai kansainvälisen oikeuden tarkoittaman laittoman aseellisen hyökkäyksen kohteena oikeutettu näin kollektiiviseen puolustautumiseen ja valtioneuvosto on todennut asian.

Arvoisa ministeri, kuinka tärkeänä esimerkiksi asteikolla 1—10 pidätte sitä, että kansalaisyhteiskuntamme voisi osallistua Puolustusvoimiemme ja muiden meitä puolustavien asevoimien tukemiseen nykyistä laajemmin?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

14.47 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niemi puhui täällä harmaan talouden torjuntaohjelmasta, ja on hienoa, että puhui, koska se on kyllä tärkeä osa meidän Verohallinnon toimintoja ja poliisin yhteistyötä. Ikäväkseni on kuitenkin todettava, että tämä hallitushan on leikannut tämän harmaan talouden torjuntaohjelman resursseista ja tämän hallituskauden alkaessa oli jopa suuri uhka, että hallitus lakkauttaa koko toimintaohjelman, koska tästä ei ollut mitään mainintaa hallitusohjelmassa. Vasta tämän ison kohun jälkeen sitten ilmoitettiin, että ohjelma käynnistyykin, mutta täysin riittämättömillä resursseilla, koska resursseja muistaakseni leikattiin puolella. Joten kysyisin kyllä ministeri Rantaselta: ettekö tunnista tätä mahdollisuutta tässä harmaan talouden torjunnassa? Niin kuin edustaja Niemi totesi, niin sehän toisi valtiolle myös lisää tuloja, mikäli onnistumme rikollista toimintaa ehkäisemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas, olkaa hyvä.

14.49 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri, Suomeen rakennetaan viimein maahanmuuttopolitiikkaa, jossa järki ja vastuu menevät edelle. Turvapaikkapolitiikka kiristyy ja viedään pohjoismaiselle tasolle. Kansainvälinen suojelu on väliaikaista, ja kielteisen päätöksen saaneiden on lähdettävä, kuten pitääkin. Järjestelmän väärinkäytöksiin puututaan, uusintahakemuksia rajoitetaan ja viranomaisille annetaan työkalut toimia. Pysyvän oleskeluluvan ja kansalaisuuden ehtojen kiristäminen on välttämätöntä. Suomeen tullaan tekemään töitä, oppimaan kieli ja noudattamaan lakeja. Kotoutuminen on velvollisuus, joka lähtee maahanmuuttajasta itsestään. Työperäinen maahanmuutto perustuu työhön, mutta samalla on huolehdittava, ettei halpamaahanmuuton kautta poljeta suomalaisten mahdollisuutta työllistyä.

Arvoisa puhemies! Sisäministeriön kulut pienenevät, mutta turvallisuudesta ei tingitä. Kulujen vähentyminen johtuu pääosin maahanmuuton vastaanottomenojen alentumisesta, joka on vain positiivinen asia. Turvallisuus on valtion tärkein tehtävä. Erityisen tyytyväinen olen siihen, että ministeriö on kiinnittänyt [Puhemies koputtaa] erityistä huomiota turvallisuuteen sekä poliisien ja rajaturvallisuuden resursseihin. Iso kiitos [Puhemies koputtaa] ministeri Rantaselle erinomaisen hyvistä työstä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

14.50 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jo 20 surmattua naista Suomessa tänä vuonna. Ainakin naisiin kohdistuva väkivalta on suuri ongelma Suomessa. Istanbulin sopimuksen mukaan Suomessa pitäisi olla yli 500 turvakotipaikkaa. Te olette niitä nyt lisäämässä, se on hyvä asia, mutta edelleenkin tällä saavutettavat noin 260 turvapaikkaa on tosi vähän. Me tiedetään, että kaupungeissa on vaikeaa päästä turvapaikkoihin, saati sitten kaupunkien ulkopuolella, missä tietenkin matkat käyvät pitkiksi. Te olette myös samalla leikanneet niiltä sotejärjestöiltä, jotka tekevät ennalta ehkäisevää työtä parisuhdeväkivallan parissa, joten emme täysin oikeaan suuntaan kyllä ole menossa. Osa tästä väkivallasta Suomessa on kunniaan liittyvää väkivaltaa, ja niitä naisia nyt ei auta se, että te puhutte yleisesti vain maahanmuutosta. Kysyn ministeriltä: mitä te teette kunniaan liittyvän väkivallan ehkäisemiseksi, ylipäänsä naisiin kohdistuvan väkivallan torjumiseksi ja näitten väkivaltaa kokeneiden naisten auttamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

14.51 Anne Rintamäki ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeriön hallinnonalalla jatketaan sitä hyvää työtä, jota koko hallituskauden ajan on tehty. Merkilepantavaa ovat panostukset sisäisen turvallisuuden alalla, ja esimerkiksi maahanmuuttopolitiikkaa on parannettu kovalla kädellä. Kirsikkana tässä kakussa on tunnetun rikollisen Milan Jaffin karkotus takaisin Irakiin. Karkotusten määrä on kasvanut muutenkin aiempaan verrattuna, ja sorvatut lait sekä viranomaisille osoitetut resurssit mahdollistavat ne entistä matalammalla kynnyksellä. Kielteisen päätöksen saaneet palaavat tai heidät palauteaan lähtömaihin mahdollisimman nopeasti, aivan kuten hallitusohjelma hallitusta velvoittaa. Kiitos ministeri Rantaselle vankkumattomasta työstä suomalaisten ja koko Suomen turvallisuuden eteen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Rantanen, kysymyksiä tuli varsin paljon ja laajalta alueelta. Seitsemän minuuttia, olkaa hyvä.

14.52 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Aloitan yleisesti sillä, että vaikka totta tosiaan meidän julkisen talouden tilanne on erittäin vaikea ja haastava, niin silti on kyetty kuitenkin pitämään kiinni turvallisuustyöstä ja jopa turvallisuuspanostuksista, ja se on tietysti äärimmäisen tärkeää tässä tilanteessa niin tänään kuin jatkossakin. Mutta sitten, aivan niin kuin täällä todettiin, kyllä sisäministeriön hallinnonalakin joutuu näihin talkoisiin osallistumaan, mutta se, mistä olen hyvin tyytyväinen, on se, että emme aivan samalla tasolla kuin monen muun ministeriön hallinnonala. Pidän tätä valintaa koko hallitukselta erittäin, erittäin viisaana, sillä tässä tilanteessa on syytäkin huolehtia siitä, että meidän turvallisuutemme kaikilta osin kyetään ylläpitämään.

Täällä kysyttiin rajasta ja siitä, miten rajalla menee. No, kuten voitte havaita, niin rajatilanne on tällä hetkellä vakaa, mutta toki me emme huomisesta tiedä, ja sen vuoksi on äärimmäisen tärkeää, että meidän Rajavartiolaitoksella on riittävä määrä välineistöä, riittävä määrä henkilöstöä, riittävä määrä teknologiaa, ja sen lisäksi he tarvitsevat myös toimivaltuuksia. Niitä on päivitettävä koko ajan tähän tilanteeseen sopivaksi, ja meillä on lähtenyt lausuntokierrokselle muun muassa Rajavartiolaitoksen varautumislainsäädäntö, jossa ni-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

menomaisesti siinäkin haetaan heille lisää toimivaltuuksia. Panostukset rajaturvallisuuden kaikilta osin ovat tarpeellisia, ovat tänään ja ovat varmasti myös tulevaisuudessa.

Sitten poliisista on kysytty täällä hyvinkin paljon. Aloitan ehkä tästä huumausaineasias-
ta, joka täällä nousi useammassa puheenvuorossa esiin.

Poliisi tekee tietenkin huumausaineiden torjuntaa kaikin mahdollisin keinoin, mitä poliisille kuuluu. Se on tietysti selvää, ja oikeastaan tässä edustaja Kontula varsin hyvin tote-
si — ja olemme täysin samaa mieltä siitä — että kun huumausaineongelma tulee poliisin
syliin, niin me olemme silloin ihan valtavasti myöhässä. Pitäisi päästä siihen, että ensinnä-
kin tässä maassa täytyisi asenteet huumausaineita kohtaan palauttaa takaisin sinne kieltei-
seen suuntaan, täysin kielteiseen, [Petri Honkonen: Hyvä!] eikä niin, että me täällä jopa
eduskunnassa asti höpitemme huumausaineiden laillistamisesta. Tämä on nyt tietenkin
ihan ensimmäinen asia, mitä pitäisi tässä yhteydessä tehdä.

No, sitten on tietysti tukku muita toimia, mutta jotenkin ajattelisin itse, että varsinkin
kun me puhutaan nuorista ihmisistä, niin eivät he löydy ensimmäiseksi Helsingin kaduilta
käyttämässä alfa-PVP-huumetta tai amfetamiinia, vaan siinä on tapahtunut paljon asioita.
Itse ajattelisin, että näihin pitäisi päästä paljon, paljon aikaisemmin käsiksi, eikä niin, että
meillä poliisi on sitten se ensimmäinen viranomainen, joka heitä kohtaa. [Eduskunnasta:
Täysin samaa mieltä!] Tämä tietysti vaatii hyvinkin poikkihallinnollista yhteistyötä, mutta
sen voin teille taata ja vakuuttaa, että poliisi ja muut viranomaiset yhdessä tekevät kaiken
sen, mitä vain voivat, ja pyrkivät muun muassa siihen, että näitä aineita saadaan kaduilta
pois. Se on tietysti äärimmäisen tärkeää, mutta niin kauan kuin on kysyntää, on myös tar-
jontaa, ja se tässäkin asiassa valitettavasti toimii. Mutta ehkä olette huomanneet, että poliisi
ja Tulli ovat toimineet erittäin tehokkaasti takavarikoimalla huumausaineita tänä vuon-
na varsin ennätyksellisiä määriä. Mitä sitten tulee tähän alfa-PVP:hen, niin totean sen,
mikä täällä jo itse asiassa sanottiin, että se on vain yksi vaarallisista huumausaineista. Am-
fetamiini on meillä edelleen käytetyin aine, pois lukien pääkaupunkiseutu, jossa kokaiini
löytyy jätevesitutkimuksista ykkösenä.

Sitten maahanmuuttokysymyksistä kysyttiin muun muassa sitä, minkälaisia EU-toimia
on tulossa. No, ensinnäkin me tehdään tietysti kansallisesti hallitusohjelman mukaisesti
hyvinkin tiukentavaa maahanmuuttopolitiikkaa, ja se on enemmän kuin tarpeen tässä
maassa, jossa tällaista tiukentavaa politiikkaa ei ole pitkään aikaan tehty. Tähän samaan
porukkaan on tullut myöskin EU ja suurin osa EU-maista. Nythän viime viikolla sisämi-
nisterit hyväksyivät omassa neuvostossaan kolme lainsäädäntöaloitetta. Yksi näistä on tur-
valliset kolmannet maat, toinen on turvalliset alkuperämaat ja kolmas on paluusetus, jot-
ka sieltä hyväksyttiin. Näiden tarkoitus on nimenomaisesti se, että turvapaikkapaktin lisäk-
si — joka siis on tällainen yhteinen hallintajärjestelmä — olisi yhteiset säännöt, ja nyt
nämä hyväksytyt mahdollistavat nopeammat maasta poistamiset, ne mahdollistavat turva-
paikkaprosessit kolmannessa maassa, ne mahdollistavat paluukeskukset kolmansiiin mai-
hin. Näin ollen voidaan sanoa, että kyllä pikemminkin suunta on samanlainen kuin Suo-
men hallituksella. Ilolla olen kyllä huomannut sen, että jos 2,5 vuotta sitten, 2023, kun hal-
lituksemme aloitti, saatoimme olla vähän etupellossa EU-maidenkin joukossa, tällä hetkel-
lä olemme kyllä kaikki menossa samaan suuntaan. Euroopan unionista on tulossa myöskin
tiukentavaa maahanmuuttopolitiikkaa, joka on sinänsä erinomaisen iloinen asia ja paljon
kaivattu asia.

No, sitten vielä yritän tähän saada muutaman asian mahtumaan.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Täällä on kysytty sopimuspalokunnista, ovatko sopimuspalokunnat tärkeitä. Kyllä, kaikki pelastustoimen palvelut ovat aivan keskeisiä sisäisen turvallisuuden palveluita ja viranomaisia, mutta niin ovat myös sopimuspalokunnat. Suomalainen järjestelmä hyvin pitkälti nojaa siihen, että meillä on toimivat sopimuspalokunnat. Nämä asiat ovat tietysti hyvinvointialueiden pelastuslaitosten kysymyksiä, kun puhutaan näistä sopimuksista. Silloin meidän täytyy myöskin kunnioittaa sitä, että mikäli heillä on olemassa alueellansa sellaisia, vaikkapa pieniä sopimuspalokuntia, jotka eivät pysty tuottamaan sitä palvelua, josta he ovat pelastuslaitoksen kanssa sopineet, niin en minä ainakaan osaa siitä mennä moittimaan, miksi tätä sitten lakkautetaan. Luulen, että tässäkin tietysti pyritään käyttämään rahat mahdollisimman tehokkaasti. Kukaan ei ole sitä mieltä, että meidän pitäisi tästä järjestelmästä luopua, mutta selvää on se, että kaiken rahankäytön varmasti on tällä hetkellä oltava järkevää.

Sitten ihan lyhyesti, arvoisa puhemies, vielä tässä kohtaa näihin koto-asioihin. Minä jaksan hämmästellä sitä, että täällä haluttaisiin jatkaa samalla tavalla kuin ennenkin, eli että kotoutumista mitattaisiin siihen käytetyllä rahalla eikä niillä tuloksilla. Voin sanoa, että tässä maassa ei ole aiemmin edes mitattu kotoutumista. Nyt sitä mitataan, ja meidän tarkoituksemme on nimenomaisesti muuttaa järjestelmää niin, että siinä keskitytään kielikoulutukseen ja yhteiskunnan järjestelmän ymmärtämiseen ja meidän arvojen ja sääntöjen tuntemiseen ja niiden kunnioittamiseen. Se on se tie, jolla ihminen voi päästä työhön, ja Suomeen kotoudutaan työllä. Ei ole tarkoituksaan, että maahanmuuttajaihmiset ovat koto-palvelun asiakkaina, jossa on kaiken maailman papanoiden keräämistä tulitikkuaskeihin. Tarkoitus on se, että he oppivat suomen kielen, osaavat suomalaisen yhteiskunnan ja sitä kautta työllistyvät eivätkä roiku sosiaaliturvan kanssa vuosikausia. [Perussuomalaisista: Juuri näin!] Tarkoitus on siis juuri se, minkä olisi pitänyt olla aina koto-palveluiden tavoitteena. Mutta niin kuin me tiedämme, aiemmin tätä ei ole mitattu, ei ole katsottu tarpeelliseksi, että he saavat sellaiset eväät, joilla he pääsevät oman elämänsä alkuun ja pystyvät itse hankkimaan oman toimeentulonsa, vaan meillä on lähdetty siitä, että katsotaan, että koto on onnistunut silloin, kun siihen käytetään mahdollisimman paljon rahaa. Näinhän ei todellakaan ole, ja voin todeta, että myöskään tulokset eivät puhu sen puolesta, että kannattaisi edes jatkaa samalla järjestelmällä kuin aiemmin. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitos, ministeri. — Nyt ehdimme vähäksi aikaa siirtyä puhujalistalle. Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

15.02 Mari Kaunistola kok: Arvoisa puhemies! Turvallisuus on yhteiskuntamme peruspilari, ja suomalainen yhteiskunta rakentuu luottamukselle. Turvallisuus ei kuitenkaan ole itsestäänselvyys. Se on pitkäjänteisen työn, vastuullisten päätösten ja ennakoinnin tulosta. Myös kansainvälinen, maailmanpoliittinen tilanteemme vaatii, että panostamme niin ulkoiseen kuin sisäiseen turvallisuuteen yhä, entistä vahvemmin varautuen erilaisiin uhkakuviin. Suomen on oltava vahva sisäisesti ja ulkoisesti, emmekä voi sitä olla, elleimme pidä huolta suomalaisten turvallisuudesta. Hallitus tekeekin merkittäviä panostuksia suomalaisen ja Suomen sisäiseen turvallisuuteen.

Poliisin läsnäolon turvaaminen koko maassa on tärkeää: muun muassa poliisin suorituskyyä nostetaan kohdentamalla henkilöstölisäykset nimenomaan operatiiviseen toimintaan. Poliisin toimintamenojen kasvattamisen ohella esimerkiksi suojelupoliisin ja Rajavartiolaitoksen toimintamenot ovat kasvaneet, kun tätä nyt käsiteltävää budjettiesitystä

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

verrataan vuoden 23 tilinpäätökseen. Samalla kaikkien näiden toimijoiden henkilötöyvuosien määrä on kasvanut merkittävästi, mikä kertoo menojen kohdentumisesta nimenomaan lisäkäsiin ja henkilöstön kasvattamiseen.

On myös tärkeää, että poliisin ja muiden sisäisen turvallisuuden viranomaisten budjettien suhteen ollaan tarpeeksi pitkänäköisiä. Budjettien on mahdollistettava joustava ennakointi ja koulutuksellinen suunnittelu pitkällä aikavälillä. Lisäksi viranomaisten on kyettävä varautumaan uusien uhkien torjuntaan ja parannettava joustavaa valmiuttaan reagoida muuttuviin olosuhteisiin, koskivatpa ne nuoriso- tai jengirikollisuutta tai huumausainerikollisuutta. Koulutus, varautuminen ja valmius ovat poliisin tehtävien ytimessä, ja niiden resursoinnista on pidettävä huolta — tästä esimerkkinä muun muassa poliisin valmiusyksikön toiminnan kehittämiseen tehtävät budjettipanostukset.

Arvoisa puhemies! Talouden tilanteen jatkuessa haastavana kaikille hallinnonaloille kohdistuu ymmärrettävästi myös säästöpainetta. Sisäministeriön hallinnonalan kohdalla menojen väheneminen selittyy kuitenkin suurelta osin maahanmuuton kustannusten alenemisella ja Rajavartiolaitoksen kertaluontoisten investointien poistumisella. Hallitus on sitoutunut turvaamaan koko rikosprosessiketjun toimivuuden aina poliisista oikeuslaitokseen asti, ja näiden toimijoiden resursointi joka asteella on keskeinen osa ketjun toimivuutta. Hallitus on myös puuttunut määrätietoisesti muun muassa jengirikollisuuteen koventamalla jengeihin kytkeytyvien rikosten rangaistuksia. Myös rangaistusten koventaminen edellyttää lisäresursseja läpi koko rikosketjun alkaen kentällä olevista poliiseista. On hyvä, että tähän tarpeeseen myös vastataan. On tärkeää, että poliisi näkyy tasapuolisesti koko maassa ja maakuntakeskuksissa.

Huumausainetilanteeseen liittyen: Hallitus on tehnyt johdonmukaisesti panostuksia myös näihin resursseihin, torjumiseen. Koulupoliisitoimintaan on myönnetty kahden miljoonan määräraha, ja vieraillessani syksyllä Lounais-Suomen poliisissa kuulin lupaavista työn tuloksista uudenaikaisesta koulupoliisitoiminnasta. Signaalin ja yhteiskunnallisen selkeän viestin huumausaineista tulee kuitenkin olla suora: ei ensimmäistäkään kokeilua huumeilille, täydellisen negatiivinen asenne.

Panostukset budjetissa operatiiviseen toimintaan ja kenttävalvonnan vahvistamiseen koko maassa ovat ensiarvoisen tärkeitä. Kentällä nähdään ongelmat ja paljastetaan niitä reaaliajassa. Poliisissa tehdäänkin jatkuvasti työtä uusien rikollisten ilmiöiden tunnistamiseksi, ja on tärkeää myös puuttua tehokkaasti nuorten rikolliseen toimintaan, niin jengiytymisen kuin muiden rikollisten ilmiöiden kitkemiseksi.

Vielä lopuksi, arvoisa puhemies, nostaisin esiin Tullin keskeisen roolin Suomen ja suomalaisten turvallisuuden takaajana. Suomen liittyminen Natoon on lisännyt liikennettä satamissa, esimerkiksi Satakunnassa, kun armeijan materiaaleja tuodaan sitä kautta muun muassa Porin prikaatin harjoitustarkoituksiin. Tullin rooli valvojana on satamaturvallisuudessa keskeinen. Esimerkiksi salakuljetus on merkittävä osa kansainvälistä rikollisuutta ja Tullin rooli sen torjunnassa merkittävä. Viranomaisten saumaton yhteistyö on keskeistä kokonaisrikollisuuden ehkäisemiseksi, ja tällöin on turvattava kaikkien toimijoiden resurssit. Tällä hetkellä kuitenkin Tullin operatiivisen toiminnan rahoitus ja toimintakapasiteetin turvaaminen jäävät hieman ontuviksi, ja tästä valtiovarainvaliokuntakin on esittänyt mietinnössään huolia. Jos Tullin rahoitus jää ontumaan, vesitämme koko viranomaisketjun, PTR-ketjun, toimivuutta, mikä vaikuttaa keskeisesti juuri näihin sisäministeriön hallinnonalan panostusten tosiasialliseen vaikuttavuuteen.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Turvallisuus ei ole itsestäänselvyys. Se on pitkäjänteisen työn, vastuullisten päätösten ja ennakkoinnin tulosta, joita ensi vuoden budjettipanostukset tukevat. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

15.08 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Kansanedustajan tärkein tehtävä on huolehtia suomalaisten arjen turvallisuudesta. Tämä talousarvio lähtee liikkeelle juuri tästä perusasiasta. Siinä kansallista turvallisuutta rakennetaan kokonaisuutena niin rajoilla, viranomaisten toimintakyvyssä kuin jokaisen suomalaisen arjessa. Kyse ei ole yksittäisistä toimista vaan systemaattisesta työstä suomalaisten turvallisuuden puolesta.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden talousarviossa vahvistetaan jälleen poliisin resursseja, jotta etenemme kohti 8 000 poliisin tavoitetta. Sen tavoitteena on turvata poliisin näkyvyys koko maassa. Samalla panostetaan pelastajien koulutukseen, väestönsuojien kuntoon ja viranomaisten valmiuksiin vastata poikkeustilanteisiin.

Turvallisuus ei kuitenkaan ole vain ongelmien ratkaisemista, vaan se edellyttää myös vahvaa tiedustelua ja ennakkointia. Siksi suojelupoliisilla on keskeinen rooli kansallisen turvallisuuden varmistamisessa. Hallitus on korjannut sen aiemman rahoitusvajeen osoittamalla suorituskykyyn pysyvän lisärahoituksen. Vaikka ensi vuonna suojelupoliisin määrärahoja tarkistetaan maltillisesti, sen toimintakyky turvataan ja resurssit kohdennetaan viisaasti todellisiin tarpeisiin. Nämä ovat kaikki tärkeitä toimia turvallisuutemme puolesta.

Arvoisa puhemies! Suomessa voi olla sisäistä turvallisuutta vain, kun rajamme ovat kunnossa. Siksi turvallisuus alkaa rajoilta. Suomi toimii viisaasti, kun se varautuu kaikkiin niihin keinoihin, joilla yhteiskuntamme vakautta voidaan horjuttaa. Rajavartiolaitoksen varsinaisia toimintamenoja vahvistetaan siten, että lisäyksen ansiosta sen henkilötyövuosimäärä kasvaa. On välttämätöntä, että Suomella on käytössä riittävät ja toimivat työkalut rajojensa valvomiseen ja turvallisuuden ylläpitämiseen.

Arvoisa puhemies! Kokonaisturvallisuus ei synny juhlapuheista vaan päätöksistä. Tämä hallitus on osoittanut resursseja sinne, missä niille on ollut todellinen tarve, ja tehnyt ratkaisuja, joilla Suomea tehdään aidosti turvallisemmaksi. Tämä talousarvio katsoo tulevaisuuteen ja huolehtii yhteiskuntamme tärkeimmästä kivijalasta, turvallisuudesta. Siksi tämä sisäministeriön hallinnonalalle esitetty kokonaisuus on kannatettava. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman, olkaa hyvä.

15.12 Jaana Strandman ps: Arvoisa puhemies! Suomen sisäisen arjen turvallisuuden tulee olla eduskunnan ja kansanedustajien ydintehtävä. Turvallinen Suomi edellyttää toimivaa maahanmuuttopolitiikkaa, vahvoja viranomaisia ja ennakoivaa varautumista. Turva- paikkapolitiikka on tiukennettu hallitusohjelman mukaisesti pohjoismaiselle tasolle, väärinkäytöksiä torjutaan ja kielteisen päätöksen saaneiden palautuksia tehostetaan. Tämä vahvistaa turvallisuutta ja luottamusta maassamme. Poliisin resurssit turvataan koko maassa. Hallitus etenee kohti 8 000 poliisin tavoitetta, ja lisärahoituksella vahvistetaan nuoris- ja jengirikollisuuden torjuntaa sekä harmaan talouden ehkäisyä. Poliisin näkyvyys ja toimintakyky ovat keskeisiä kansalaisten turvallisuudentunteelle.

Arvoisa puhemies! Myös pelastustoimi on olennainen osa turvallisuutta. Tuhat uutta pelastajaa vuoteen 2032 on merkittävä tavoite. Sopimuspalokunnilla on tärkeä rooli erityises-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

ti harvaan asutuilla alueilla, ja niiden toimintaedellytyksistä on huolehdittava. Koko Suomen etu on, että Itä-Suomi on asuttu ja sinne panostetaan niin rajan kuin elinvoiman suhteen.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa tässä seuraavaksi esille ampumaradat. Ampumaradat ovat Suomessa paljon enemmän kuin harrastuspaikkoja. Ne ovat olennainen osa sisäistä järjestystä, viranomaisten toimintakykyä ja yhteiskunnan varautumista. Hallitusohjelman linjaus turvata ampumaratojen toiminta ja edistää uusien ratojen perustamista on oikea-aikainen ja välttämätön. Suomessa tarvitaan toimiva ja kattava ampumarataverkosto koko maahan. Tavoite, että maassamme on noin tuhat ulkoampumarataa vuosikymmenen loppuun mennessä, vastaa viranomaisten ja harrastajien todellista tarvetta. Erityisesti kivääri- ratojen ja toiminnallisten ratojen riittävä määrä on keskeistä, jotta harjoittelu voidaan toteuttaa hallitusti ja asianmukaisissa olosuhteissa.

Ampumaradat palvelevat laajaa joukkoa. Niitä tarvitsevat Puolustusvoimat, poliisi, Rajavartiolaitos ja pelastusviranomaiset, joiden osaaminen ja valmius perustuvat säännölliseen harjoitteluun. Samalla ne ovat tärkeitä reserviläistoiminnalle, vapaaehtoiselle maanpuolustukselle ja vastuulliselle ampumaharrastukselle sekä metsästäjille. Kyse on taidoista ja valmiuksista, jotka tukevat Suomen toimintakykyä kaikissa oloissa. Hallitus tukee tätä työtä myös konkreettisesti. Turvallisuusviranomaisten pelastus- ja ammutaharjoitteluun kohdennettu rahoitus vahvistaa viranomaisten valmiutta ja varautumista. Tämä panostus näkyy suoraan yhteiskunnan häiriönsietokyvyssä ja viranomaisten kyvyssä toimia myös poikkeusoloissa.

Arvoisa puhemies! Ampumaharrastuksen edistäminen vahvistaa vastuullista asekulttuuria. Kun harjoittelu tapahtuu asianmukaisilla radoilla valvotuissa oloissa ja selkeän sääntelyn puitteissa, riskit vähenevät ja toiminta kehittyy hallitusti. Siksi on tärkeää purkaa hallinnollisia esteitä, selkeyttää lupakäytäntöjä ja varmistaa, että ampumaratojen perustaminen ja ylläpito onnistuvat koko Suomessa.

Ampumaradat liittyvät kiinteästi varautumiseen, viranomaisten toimintakykyyn ja kansalliseen puolustusvalmiuteen. Hallituksen linja osoittaa, että näihin perustehtäviin suhtaudutaan vakavasti ja pitkäjänteisesti. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kilpi, olkaa hyvä.

15.16 Marko Kilpi kok: Arvoisa puhemies! Meillä on tässä nyt käsittelyssä sisäministeriön hallinnonalan pääluokka, ja täytyy myöntää, että tätä paperia voi käsitellä ja käpistellä tässä tyytyväisyydellä. Nämä lisäykset ovat tällaisessa taloustilanteessa hyvinkin haastavia tehdä, mutta ne kuitenkin tehdään. Onhan se niin, että paras turva kriisiä vastaan on vahva julkinen talous, ja sitähän se ei tällä hetkellä ikävä kyllä ole. Se on enemmänkin surkea, mutta siitä huolimatta sisäiseen turvallisuuteenkin tehdään tällaisia panostuksia. Minusta se on osoitus siitä, että se ei ole pelkästään turvallisuusvalinta, vaan se on myöskin hyvin selkeä arvovalinta, mitä me näillä vähillä varoillamme teemme ja mihin me panostamme.

Kun oikeastaan katsotaan jo tässä tätä poliisinkin osuutta, niin siellä on 43 miljoonaa euroa enemmän kuin vuonna 2025. Yksi asia, mikä varsinkin tässä nyt miellyttää, on se, että toimintamenoihin osoitetaan pysyvää lisäystä yhteensä noin 11 miljoonaa euroa. Kun ajatellaan tällaisia taloustilannetta, missä me ollaan ja missä me eletään, niin kyllähän historia osoittaa sen — ja omasta poliisitaustanikin muistan kyllä — että aina kun valtionta-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

loudessa oli tiukat paikat, niin kyllä tahtoi olla niin, että poliisin toiminnasta nipistettiin. Joskus 70-luvulla aikalaiset kertoivat, että silloin ajettiin keikoille pakilla, kun oli säästötavoitteet myöskin polttoaineitten osalta. Mutta tämmöisessä tilanteessa nyt pelin henki on täysin toisenlainen.

Kun katsotaan vielä, minkälaisia pysyviä lisäyksiä tänne on osoitettu, niin siellä on muun muassa koulupoliisitoimintaan 2 miljoonaa, siellä on harmaan talouden ehkäisyyn 3,5 miljoonaa, nuoriso- ja jengirikollisten torjuntaan 5 miljoonaa, ja valmiusyksikkökin saa suorituskyvyn nostoon 5,2 miljoonaa ja rahoitusta nostetaan 8 miljoonaan euroon kehyskauden aikana. Nämä ovat juuri oikeisiin kohteisiin meneviä lisäyksiä ja parannuksia, millä poliisitoimintaa nyt tämmöisessä hyvin haastavassa todellisuudessa ja ajassa tehdään.

On myöskin merkille pantavaa, että tämä hallitus panostaa sisäiseen turvallisuuteen katavasti kaikilla alueilla. Esimerkiksi nyt nostaisin esille PTR-yhteistoiminnan — poliisi, Tulli ja Raja — joka on äärimmäisen tehokasta ja valtava resurssi myöskin, kun pystytään yhdistämään voimia ja tekemään yhdessä asioita. Tämä on itse asiassa kansainvälisessä vertailussakin aika poikkeuksellista yhteistoimintaa.

Myöskin pelastuspuolelle tulee lisäyksiä: siellä lisätään pelastajien määrää. [Puhemies koputtaa] Itse asiassa perjantaina, kun menen Pelastusopistolle valmistumistilaisuuteen, niin näitten terveisten kanssa on sinne ihan hyvä mennä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

15.19 Timo Vornanen tv: Arvoisa puhemies! Käsitlemme nyt yhtä valtiomme ydintehävistä, sisäistä turvallisuutta. Kuten eilen yleiskeskustelussa totesin, valtiontalouden tervehdyttäminen vaatii meiltä kykyä priorisoida asioita. Tämä priorisointitarve on aivan keskeistä myös sisäministeriön hallinnonalalla. Vaikka hallitus ja perussuomalaiset ovat tehneet hyvää työtä turvallisuuden vahvistamiseksi, on selvää, että meidän on edelleen asetettava menokohteita tärkeysjärjestykseen. Meidän on ymmärrettävä, mitkä menot ovat suomalaisten turvallisuuden kannalta välttämättömiä ja mitkä toissijaisia. Näkemykseni on, että haitallisen maahanmuuton ja tehotoman turvapaikkajärjestelmän kustannuksista ei ole vielääkään tingitty riittävästi.

Arvoisa puhemies! Ymmärrän kyllä teorian siitä, että kun rahaa kaadetaan lisää maahanmuutto- ja turvapaikkajärjestelmään, ne toimisivat paremmin. Totuus on kuitenkin se, että nämä järjestelmät ovat erittäin kalliita ja passivoivia samaan aikaan, kun ihmisten peruspalveluiden, poliisin, Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen resurssit on venytetty äärimilleen. Eihän tässä touhussa ole mitään järkeä. Tämän epäsuhdan vuoksi Suomen tulee säästää nykyistä huomattavasti enemmän maahanmuuton kuluista ja ohjata näin säästyvät varat suoraan ihmisten peruspalveluiden ja sisäisen turvallisuuden kehittämiseen.

Maahanmuuton kustannusten säästöissä puhumme erittäin merkittävistä summista, joilla voitaisiin palkata lisää sairaanhoitajia, poliiseja ja pelastushenkilöstöä, vahvistaa rajaturvallisuutta ja varmistaa, että apu tulee hätätilanteessa paikalle nopeasti, asuija kansalainen missäpäin Suomea tahansa. Toimiva ja oikein resursoitu viranomaiskenttä ehkäisee hätätilanteita ja rikoksia mahdollisimman tehokkaasti ennalta. Näin toimii vastuullinen yhteiskunta. Budjettikeskustelussa onkin syytä muistuttaa, että panostaminen ennaltaehkäisyyn on aina huomattavasti edullisempaa kuin ongelmien korjaaminen jälkikäteen.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa esiin myös huoltovarmuuden ja alueellisen turvallisuuden. Itäisen Suomen elinvoima ei ole vain aluepolitiikkaa, vaan se on kovaa sisäpolitiikkaa ja rajaturvallisuutta. Asuttu ja toimiva Itä-Suomi on paras tuki Rajavartiolaitokselle ja siten koko Suomen turvallisuudelle.

Lisäksi maanpuolustustahdon ja reserviläisten toimintaedellytysten turvaaminen kytkeytyy vahvasti sisäiseen turvallisuuteen. Siksi iloitsen siitä, että esimerkiksi ampumara-tojen toimintaedellytyksiä parannetaan. Eilen puheessani mainitsemani Kiteen ampumaurheilukeskukselle osoitettu 300 000 euron rahoitus on konkreettinen teko, josta kuuluu kiitos hallitukselle ja erityisesti perussuomalaisille. Tämän rahoituksen varmistaminen on ollut myös itselleni yksi keskeisimmistä tavoitteista. Kun reserviläiset, metsästäjät ja viranomaiset ylläpitävät ampumataitoaan, se palvelee suoraan Suomen kokonaisturvallisuutta. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

15.24 Pihla Keto-Huovinen kok: Arvoisa puhemies! Me suomalaiset olemme tottuneet siihen, että voimme luottaa yhteiskuntaamme, luottaa siihen, että onnettomuuden sattuessa saamme apua ja että apu tulee nopeasti ja se on ammattitaitoista. Tämä luottamus ei ole itsestäänselvyys, vaan se vaatii paitsi viranomaisilta rohkeutta mennä sinne, mistä muut pakenevat, valmiutta toimia paineen alla ja kykyä tehdä nopeita päätöksiä kriisin keskellä myös riittäviä resursseja, pitkäjänteistä rahoitusta ja päätöksiä, jotka turvaavat viranomaisten toimintakyvyn.

Turvallisuus on tärkeä osa kokonaisvaltaista yhteiskunnan toimintakykyä ja hyvinvointia, ja siksi Orpon hallitus on tehnyt panostuksia erityisesti turvallisuuteen. Muun muassa poliisin määrärahat nousevat ensi vuonna, ja koko hallituskauden aikana kasvu on ollut merkittävää. Poliisin operatiivista suorituskkyä on vahvistettu, henkilöstömäärä kasvaa edelleen, ja ensi vuonna poliiseja on enemmän kuin koskaan aiemmin. Samalla palkkausta on parannettu, mikä on tärkeä viesti niille, jotka kantavat vastuuta meidän jokaisen arjen turvallisuudesta. Suojelupoliisin rahoitus on korjattu kestäväälle pohjalle, ja sen suorituskky turvataan pysyvällä lisärahoituksella. Rajavartiolaitoksen toimintamenot kasvavat, vaikka kertaluontoiset investoinnit poistuvatkin budjetista. Tämä mahdollistaa henkilöstön lisäämisen ja rajaturvallisuuden vahvistamisen. Pelastustoimen osalta koulutusmäärät kasvavat, mikä näkyy lähivuosina uusina pelastajina kentällä.

Arvoisa puhemies! Tullia ei ole kuitenkaan rinnastettu valtionhallinnon säästöpäätöksiä tehtäessä turvallisuusviranomaisiin toisin kuin hallitusohjelmassa ja esimerkiksi edellisessä sisäisen turvallisuuden selonteossa. Hallintovaliokunta on nostonut omassa lausunnossaan tämän esille pitäen tärkeänä, että myös Tullin suorituskky ja toimintaedellytykset keskeisenä PTR-viranomaisena turvataan jatkossa. Tullin määrärahat pienenevät nykyisillä päätöksillä merkittävästi jo vuonna 2026, samaan aikaan kun muille turvallisuusviranomaisille on kohdennettu lisäresursseja. Tämä on huolestuttavaa tilanteessa, jossa Tullille aiheutuu lisämenoja muun muassa tulliselvitysjärjestelmien kokonaisuudistukseen liittyvistä ylläpitokustannuksista ja lakisääteisten tehtävien, esim. pakotevalvonnan, lisääntymisestä. Tullille on tulossa myös kokonaan uusia lakisääteisiä tehtäviä, joihin ei ole vielä varattu rahoitusta. Myös tullii-ilmoitusten määrä on kasvanut merkittävästi erityisesti Aasiasta tulevien verkkokauppatoimitusten lisääntyttyä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Lisäksi tässä yhteydessä on syytä korostaa myöskin satamaturvallisuuden merkitystä ja Tullin keskeistä roolia vakavan ja järjestäytyneen rikollisuuden toimintaedellytysten heikentämisessä satamissamme.

Arvoisa puhemies! Ukrainan sota on opettanut meille, että yhteiskunnan kannalta kriittiset palvelut, kuten pelastustoimi, väestönsuojat ja rajaturvallisuus, ovat välttämättömiä myös ulkoisen uhan varalta. Hallitus on vastannut tähän haasteeseen määrätietoisesti, sillä turvallisuus ei synny itsestään, vaan se vaatii jatkuvaa työtä ja investointeja. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja sitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu keskeytettiin kello 15.28.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 18.43.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua sisäministeriön pääluokasta 26. — Edustaja Krista Mikkonen poissa. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

18.44 **Mika Kari sd:** Arvoisa puhemies! Jäi tuosta aikaisemmasta keskustelusta vielä tällainen häntä käyttämättä, eli haluan tuoda esiin sen asian, joka pääluokan aikaisemmassa keskustelussa oli puheenaiheena, eli tämän hallituksen tavoitteen synnyttää Suomeen tuhat ampumarataa.

Tämä tavoite on kyllä karkaamassa hallitukselta pahasti. Tämän hallituskauden aikana sitä tuhatta tuskin saadaan, mutta pitäisin tätä tavoitetta hyvänä ja olisin päivällä jo sanonut sen, että pitäisin erinomaisen hyvänä, jos myös parlamentaarisesti voitaisiin sitoutua siihen, että ampumarataverkostoa Suomessa laajennettaisiin.

Verkoston ylläpitoa ja laajennustyötä, joskin varsin verkkaista, on pyritty hoitamaan myös erilaisella säätiörahoituksella valtion oman rahoituksen lisäksi. Toivoisin, että sisäministeriö hakisi tälle ampumaratatyölle nyt pidempää polkua. Tietenkin ampumaseurojen osallistuminen tähän on äärimmäisen tärkeää, mutta myös näiden rahoitustahojen, valtion, erilaisten säätiöiden ja erilaisten lahjoitusvarojen, käyttämistä meidän pitäisi pystyä kokoamaan tässä tasavallassa ja ennen kaikkea tehdä hyvä ja järkevä suunnitelma, miten vaikkapa sinne vuoteen 2030 tai sen jälkeiseen aikaan, niin kuin nyt näyttää, tämä tuhanen radan tavoite täytyisi. — Näillä sanoin, kiitoksia.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

11.4. Pääluokka 33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 33.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Pääluokan yleiskeskustelua jatketaan tässä vaiheessa enintään kello 17.30 asti. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.28 Minna Reijonen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala on noin 14,9 miljardia euroa, mikä on yli 16 prosenttia valtion budjetista. Määrärahataso on yli 0,4 miljardia euroa alempi kuin vuoden 25 varsinaisessa talousarviossa. Vähennystä selittävät muun muassa opiskelijoiden poistuminen yleisen asumistuen piiristä sekä muut etuusmuutokset ja säästötoimet.

Valiokunta pitää välttämättömänä hyvinvointiyrityskunnan turvaamisessa, että julkista taloutta vahvistetaan ja työllisyyttä nostetaan kannustimia kehittämällä.

On myös tärkeää, että pitkäaikaista toimeentulotukiriippuvuutta vähennetään ja henkilöitä kannustetaan ensisijaisten etuuksien ja samalla myös palveluiden piiriin. Samanaikaisesti on tärkeää kehittää palvelukokonaisuuden toimivuutta myös eri toimijoiden rajapinnoissa sekä turvata viimesijaisen toimeentuloturvan saatavuus.

Edellisvuoden tavoin valiokunta pitää keskeisenä seurata sitä, millaisia vaikutuksia etuusmuutoksista aiheutuu pienituloisten perheiden lapsille ja nuorille. Valiokunta kantaa huolta lasten hyvinvoinnista ja pitää tärkeinä hallituksen lisäpanostuksia, jotka kohdennetaan niille lapsille ja nuorille, jotka eivät voi hyvin. Vuosi 26 on esimerkiksi ensimmäinen täysi vuosi lasten ja nuorten terapiatakuuta.

Mietinnössä tarkastellaan myös turvakotien rahoitusta, jonka riittävyyttä pidetään keskeisenä. On hyvä, että hallituskauden aikana turvakotitoiminnan määrärahasoaa on korotettu useaan kertaan, ja korotetaan edelleen vuodelle 26.

Eduskunta on useina vuosina todennut kansallisen laaturekisteritoiminnan keskeiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon laadun, vaikuttavuuden ja kustannusten hallinnan edistämisessä. Valiokunta on huolissaan THL:n suunnitelmista supistaa laaturekisteritoiminnan resursseja. On olennaista, että olemassa olevien rekisterien ylläpidon toimintaedellytykset turvataan, jotta niihin karttunut tieto on täysimääräisesti hyödynnettävissä. Laaturekisteritoimintaa tulee laajentaa, ei supistaa. Valiokunta esittää laaturekisteritoiminnan rahoitusta korotettavaksi 400 000 eurolla, hoitotyön tutkimuksen rahoitusta 300 000 eurolla ja Käypä hoito -suositusten rahoitusta 100 000 eurolla.

Valiokunta esittää lisäksi muun muassa 400 000 euron lisäystä sairaanhoitajien kliinisen erikoistumiskoulutuksen pilotin jatkamiseen, ja yhteensä lähes 1,2 miljoonan euron lisärahoituksia pienempiin hanke- ja avustuskohteisiin.

Hyvinvointialueiden tutkimus-, kehitys-, koulutus- ja innovaatorahoitus oli viime vuonna kaikkiaan 335 miljoonaa euroa, joka koostuu useista lähteistä. Valtion rahoitukseen yliopistotasoiseen terveyden- ja sosiaalityön tutkimukseen budjetoidaan ensi vuodelle kuluvan vuoden tavoin 40 miljoonaa euroa.

Valiokunta pitää tärkeänä sitä, että jatkovuosina t&k-rahoituksen lisäpanostuksissa huomioidaan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimus- ja kehittämistoiminta, sillä tutkimustiedon ja uusien innovaatioiden avulla on mahdollista kehittää sotesektorin tuottavuutta, vaikuttavuutta ja hoidon laatua sekä myös tukea yhteistyöverkostojen laajentumista ja tiedon laajempaa leviämistä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Valiokunnan mietinnössä todetaan myös hallituksen lisäpanostukset omaishoidon tukeen. Valiokunta pitää tärkeänä, että omaishoidon kehittämistyötä jatketaan muun muassa eri puolilla Suomea toimivien omaishoitajien yhdenvertaisuutta vahvistaen.

Valtiovarainvaliokunta pitää sosiaali- ja terveysvaliokunnan tavoin välttämättömänä myös ikääntyneiden palveluiden kehittämistä siten, että palveluita voidaan tuottaa paitsi laadukkaasti myös kustannustehokkaammin.

Mietinnön lopussa tarkastellaan STEA-avustuksia. Avustusmääräraha sosiaali- ja terveysalan yhdistyksille ja säätiöille yleishyödylliseen, sosiaalista hyvinvointia ja terveyttä edistävään toimintaan on vuonna 26 noin 274 miljoonaa euroa, mikä on noin 30 miljoonaa euroa vähemmän kuin kuluvana vuonna. Valiokunta pitää tärkeänä järjestöjen kohtaavaa toimintaa, ja pitää keskeisenä, että tätä vaikuttavinta järjestötoimintaa suojataan säästöpäätöksissä.

Samalla haluan kiittää valiokuntaa ja myös ministereitä yhteistyöstä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Juuso, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.33 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Esittelen seuraavaksi sosiaali- ja terveysministeriön talousarvioesityksen vuodelle 2026. Esityksen tavoitteena on vahvistaa sosiaali- ja terveyspalvelujen varautumiskykyä ja tehokkuutta. Samalla vastaamme hallitusohjelman linjauksiin sekä viime kevään riihipäätöksiin, jotka ohjaavat hallinnonalan toimintaa tulevina vuosina. Muistutan heti alkuun, että hyvinvointialueiden yleiskatteellinen rahoitus kuuluu valtiovarainministeriön pääluokkaan kunta- ja alueministeri Ikosen vastuulle.

Sosiaali- ja terveysministeriön määrärahoiksi ehdotetaan 14,9 miljardia euroa. Tämä on noin 0,4 miljardia euroa vähemmän kuin vuoden 2025 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahojen lasku selittyy ennen kaikkea tarvearvioiden muutoksilla sekä hallitusohjelman mukaisilla toimilla. Suurimmat vähennykset aiheutuvat opiskelijoiden siirtymisestä yleisestä asumistuesta opintotuen asumislisälle, toimeentulotuen kokonaisuudistuksesta sekä Kelan kertaluontoisesta toimintamenosäästöistä.

Samalla panostamme palvelujen kehittämiseen ja uudistamiseen. Vuonna 2026 määrärahoja lisäävät muun muassa Kela-korvausten uudistus ja yli 65-vuotiaiden valinnanvapauskokeilu sekä omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittämishankkeet hyvinvointialueilla. Lisäksi rahoitamme nuorten huumekuolemien ehkäisyä ja C-hepatiitin torjuntaa sekä Puolustusvoimien terveydenhuollon valmiustehtäviä.

Hallitusohjelman mukaisia tuottavuustoimia ja muita säästöjä kohdentuu hallinnonalalle yhteensä 38 miljoonaa euroa. Näillä toimilla vahvistetaan julkisen talouden kestävyyttä haastavissa olosuhteissa. Veteraanien tukemiseen esitetään 89 miljoonaa euroa, mikä on odotetusti vähemmän kuin edellisvuonna veteraanien määrän vähentyessä. Tästä rahoituksesta katetaan muun muassa rintamaveteraanien kuntoutus ja kotona asumista tukevat palvelut, sotilasvammakorvaukset, rintamalisät sekä sotainvalidien puolisoitten kuntoutuksen kustannukset.

Hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuollon palvelurakenteen tukemiseen kohdennetaan 371 miljoonaa euroa. Keskeisenä lisäyksenä on hallituksen investointiohjelman mukainen 40 miljoonan euron rahoitus omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittämishankkeisiin. Rahaa käytetään myös muun muassa erikoistumiskoulutukseen, ja muita lisäyksiä on tehty lastensuojelun hybridimallin käynnistämiseen, matalan kynnyk-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

sen mielenterveyspalveluiden kehittämiseen sekä isoimpana Puolustusvoimien terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen ylläpitotehtäviin. Ylioppilaiden terveydenhuoltosäätiön rahoitukseen ehdotetaan 73 miljoonaa euroa ja psykoterapiakoulutuksen kaksiporaisuuden toimeenpanoon 5 miljoonaa euroa. Terveiden ja toimintakyvyn edistämiseen osoitetaan lähes 60 miljoonaa euroa. Näillä varoilla jatketaan muun muassa ikäihmisten toimintakyvyn tukemista, omaishoidon kehittämistä sekä nuoriin kohdistuvan erityisen huolenpidon vahvistamista. Avustuksiin terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen esitetään 274 miljoonaa euroa.

Vuonna 2026 rahapelitoiminnan jakamattomia voittovaroja puretaan viimeisen kerran. Virastojen ja laitosten määrärahoissa huomioidaan palkkauksen tarkistukset, toksikologisten osaamiskeskusten perustaminen sekä Valviran toiminnan siirtyminen osaksi uutta lupa- ja valvontavirastoa. Lisäksi jatkamme ruoka-aputoiminnan vakiinnuttamista 3 miljoonan euron tuella ja panostamme sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnalliseen tiedonhallintaan, mukaan lukien Kanta-palvelujen jatkokehittäminen.

Arvoisa puhemies! Tämä talousarvioehdotus edistää sosiaali- ja terveydenhuollon sekä sen valvonnan tehokasta ja vaikuttavaa kehittämistä ja tukee sekä palvelujen laatua että julkisen talouden kestävyyttä huomioiden talouden reunaehdot. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ministeri Grahn-Laasonen, viisi minuuttia, olkaa hyvä.

15.37 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! Erittäin vaikeita julkisen talouden aikoja edelleen eletään. Hallitus toteuttaa välttämättömiä uudistuksia, jotta suomalainen hyvinvointiyhteiskunta kantaisi kestävästi myös tulevaisuudessa. Valtion menot eivät voi pysyvästi ylittää tuloja, ja siksi tarvitsemme talouden sopeuttamista mutta myös lisää työtä, yrittäjyyttä ja kasvua Suomeen. Kasvu on antanut odottaa itseään, ja tietysti siihen vaikuttaa myös vallitseva turvallisuusympäristö Euroopassa, mutta edellytykset kasvun käynnistymiselle ovat koko ajan paremmat, ja myös positiivisia uutisia kantautuu ympäriltämme.

Julkinen talous on edelleen haastavassa tilanteessa, ja ikääntyvässä Suomessa jokaisen työikäisen on ensisijaisesti huolehdittava toimeentulostaan työn kautta. Työ on kestävin keino vähentää köyhyyttä ja huono-osaisuutta, ja siksi sosiaaliturvaa on tänäkin syksynä uudistettu tavalla, joka tukee tuen tarpeessa olevia mutta joka ei passivoi ja syrjäytä vaan antaa tukea haastavissa, vaikeissa elämäntilanteissa. [Krista Kiurun välihuuto]

Arvoisa puhemies! Kiitän sekä valtiovarainvaliokuntaa että sosiaali- ja terveysvaliokuntaa yhteistyöstä ja hyvistä, tärkeistä huomioista budjettiesitykseen. Mietinnöissä ymmärretään, että hallituksen toimet ovat tarpeellisia. Sosiaali- ja terveysvaliokunta painottaa valtion tulojen ja menojen tasaamisen tärkeyttä toimivien hyvinvointipalvelujen ja hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiseksi. Valiokunnat ovat korostaneet, että sopeutustoimien yhteisvaikutuksia perusoikeuksiin ja hyvinvointiin on seurattava erittäin huolellisesti. Sosiaali- ja terveysministeriö on jälleen tänä syksynä julkaissut yhteisvaikutusarvion sosiaaliturvaan kohdistuvista muutoksista. On tärkeää huomata, että vaikutusarviot ovat staattisia eivätkä huomioi työllistymisen myönteisiä vaikutuksia, jotka parantavat taloudellista asemaa ja hyvinvointia pitkällä aikavälillä.

Arvoisa puhemies! Sosiaaliturvan kokonaisuudistus on jälleen ottanut suuria askelia. Uusi yleistuki yksinkertaistaa järjestelmää ja korvaa ensimmäisessä vaiheessa työttömän

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

peruspäivärahan ja työmarkkinatuen. Tämä on ensimmäinen konkreettinen askel sillä tiellä, mistä puolueet ovat yhdessä parlamentaarisesti sopineet sosiaaliturvakomiteassa, [Krista Kiuru: Eihän sitä sopimusta noudatettu!] ja kiitän tässä samassa yhteydessä myös sosiaaliturvakomiteaa huolellisesta ja perusteellisesta sosiaaliturvan uudistamistyöstä.

Samalla toimeentulotuen kokonaisuudistus vahvistaa tuen asemaa viimesijaisena tukimuotona ja ohjaa ihmisiä joko työhön tai ensisijaisille etuuksille ja palvelujen piiriin. Tällä uudistuksella pyritään ohjaamaan ihmisiä kohti työtä ja parempaa toimeentuloa.

Elatustuen uudistus puolestaan varmistaa, että elatusvelvollinen kantaa vastuunsa lapsen elatuksesta eikä jätä tehtävänsä perusteetta yhteiskunnan tai lähivanhemman, usein äidin, harteille.

Tahdon nostaa tämän syksyn tärkeistä uudistuksista esiin myös toisiolain korjaamisen, josta eduskunta olikin hyvin pitkälle yhtä mieltä. Toisiolain korjauksella olemme poistaneet pullonkauloja lääketieteelliseltä tutkimukselta Suomessa. Näin saamme Suomeen enemmän lääketutkimusta, joka hyödyttää koko Suomen kansantaloutta ja ennen kaikkea potilaita. Lääketeollisuus on jo nykyään vahva vientiala Suomessa, ja toivomme sille vielä valoisampaa tulevaisuutta. Vaikutus säteilee myös kansanterveyteen, kun saamme ensimmäisten joukossa uusia lääkkeitä ja hoitomuotoja käyttöön.

Haluan nostaa esiin myös hallituksen toimet sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen parantamiseksi. Tänä syksynä hyväksytty uusi lainsäädäntö selkeyttää sosiaali- ja terveydenhuollon johtamista ja päätöksentekoa normaaliaikojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa ja tuo myös vahvat rakenteet Puolustusvoimien ja sotesektorin yhteistyölle. Syksyn lisätalousarviossa hallitus on myöntänyt hyvinvointialueille 104 miljoonan euron rahoituksen poikkeusoloihin varautumiseksi, ja hallitus aikoo varmistaa poikkeusoloihin varautumisen rahoituksen myöskin tuleville vuosille.

Vielä lopuksi haluan kiinnittää huomiota tärkeisiin panostuksiin, joita hallitus on ensi vuoden budjetissa tehnyt.

Tuemme tuoreita perheitä nostamalla äitiysavustuksen, tai tutummin äitiyspakkauksen, arvon ensi vuonna 210 euroon.

Tänä syksynä erinomaisesti käynnistyneeseen 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeiluun varataan ensi vuonna 44,5 miljoonaa euroa.

Lisäksi hallitus varaa C-hepatiitin eliminointiin 10 miljoonaa euroa ja panostaa nuorten huumekuolemien ehkäisyyn 7,4 miljoonaa euroa ensi vuoden budjetissa. Tämä on tärkeää ajankohtaisen huumetilanteen takia. Meidän on suojeltava ennen kaikkea lapsiamme ja nuoriamme huumeiden käytöltä ja vaaroilta ja ongelmilta.

Lisäksi turvakotien rahoitusta lisätään 3,45 miljoonalla eurolla, jotta tärkeää turvakoti- paikkaverkostoa voidaan jatkossakin ylläpitää ja kehittää. Erityisesti naisiin kohdistuva lähisuhdeväkivalta on Suomessa vakava ongelma, jonka ratkaisemiseen Orpon hallitus on tarttunut erittäin määrätietoisesti ja monin toimin.

Lisätalousarviossa hallitus päätti myös myöntää 40 miljoonaa euroa valtionavustuksina hyvinvointialueille omalääkärimallin kehittämiseen, ja nostan sen esiin, koska se on [Puhemies koputtaa] tärkeä osa meidän sotepolitiikkaa. Omalääkärimalleista on jo erinomaisia kokemuksia monilla alueilla, ja asiakkaat hyötyvät hoidon jatkuvuudesta.

Kiitos eduskunnalle, ja odotan mielenkiinnolla keskustelua kanssanne! [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

15.43 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset ministereille esittelystä. Erinomaisia lisäyksiä täällä ensi vuoden budjettiin, esimerkiksi Kelan valinnanvapauskokeilu, 44 miljoonaa, merkittävä parannus hoitoonpääsyyn ja mahdollisuus valinnanvapauteen, samoin toisiolaki tutkimuksen edistämiseen, turvakotien toimintaan resursseja, päihdekuolemien ehkäisyyn varoja ja lisäksi omalääkärimallin kehittämiseen.

Nostan esille vielä omaishoidon, josta nyt omaishoidon ja perhehoidon lakimuutoksella parannetaan omaishoitajien asemaa ja palkkioita ja myös sopimuksellisesti. Tämä on erittäin tärkeää. Tässä yhteydessä vielä nostaisin esille palvelusetelilain ja toivoisin jatkossa, että hallitus tarttuisi myös siihen, että saataisiin palveluseteli vastaamaan ympärivuorokautisessa hoivassa niitä kohtuullisia kustannuksia, mitä laissa edellytetäänkin, eli siihen velvoittavuutta lisää. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Reijonen, olkaa hyvä.

15.45 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitoksia ministereille esityksistä. Se yleistuki, mikä on tulossa, vaikuttaa hyvin järkevältä ja yksinkertaiselta ja varmasti aika selkeältä käyttää. Tosiaan vaikka ajat ovat vaikeita, niin kyllä kaikista pidetään Suomessa huolta. Kaikista pidetään tosiaan huolta myös täällä sosiaali- ja terveyspuolella. Tässä nousi esille äskettäin omalääkärimalli ja omaishoitajajutut kanssa, ja tämä omalääkärimalli on kyllä todella hyvä. Siitä on tullut paljon palautetta jo nyt, ja myös tästä on tullut palautetta, että omaishoitajien pienimmät palkkiot korotetaan, eli se on todella hieno asia. Tärkeätä työtä jatketaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

15.45 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ajat ovat olleet niin vaikeat, että sillä on oikeutettu kaikkein köyhimmilläkin leikkaamista. Kun hallituskausi alkoi, hallituspuolueet totesivat, että viimesijaisesta tuesta ei leikata, mutta tässä sitä nyt ollaan. Nyt käytännössä leikataan viimesijaisesta tuesta jo toista kertaa. Asumisosan jälkeen leikataan ensi vuoden budjetissa kaikkein köyhimmillä myöskin perusosaa. Vaikutusarvioinnit jäivät jälleen kerran puutteellisiksi. Erityisesti arvio tämän lakiehdotuksen suhteesta moniin muihin lakiehdotuksiin, joita tänä syksynä käsitelimme, jäi liian ohueksi.

Ministeri Grahn-Laasonen, nyt teiltä jää nämä vaikutusarvioinnit tekemättä huolellisesti. Se on käsittämätön juttu, kun puhumme ihmisistä, joiden viimesijaisesta tuesta, noin 600 eurosta perusosaa, voidaan alentaa — jopa työelämävaliokunnan käsittelyn jälkeen — monilla muillakin karenssitoimilla, eikä sitä kokonaisuutta tälläkään kertaa kunnolla kollattu. Nyt ollaan siinä tilanteessa, hyvä ministeri, [Puhemies koputtaa] että te olette tehneet päätöksen, jossa 150 000 kertaa ensi vuonna voidaan laskea sosiaaliturvaa näiden osalta. [Puhemies koputtaa] Onko mahdollista elää 300 eurolla hyvinvointivaltiossa? Toivon, että vastaatte.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mattila, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

15.47 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Kiitoksia ministereille esittelystä. Tässä on tosiaan ollut kuluneen viikon aikana niin ikäviä lakeja täällä meillä eduskunnassa käsiteltävänä, että nyt tänään en niistä puhu, vaan ajattelin puhua omaishoitajista ja esittää kiitoksen, että olette panostamassa näihin alimpiin palkkioihin. Omaishoitajat tekevät todella arvokasta työtä. Me varmaan kaikki jaamme tämän saman käsityksen ja ymmärrämme sen, että Suomi on suorastaan riippuvainen omaishoitajista. Siksi on tärkeää, että pystymme näitten juhlapuheitten lisäksi ihan konkreettisestikin auttamaan heitä, kannustamaan tässä arvokkaassa työssä. Olemme myös tyytyväisiä keskustassa siihen, että tämä työhuonevähennysoikeus säilyy. Me olisimme toki muillakin verovelvollisilla halunneet tämän säilyttää, mutta hienoa, että tälläkin tavalla osoitetaan tukea.

Olemme edelleen kiinnostuneita siitä omaishoidon kokonaisuudistuksesta. Miten esimerkiksi pystytään työssäkäyviä tai yrittäviä ihmisiä paremmin kannustamaan olemaan omaishoitajia? Myös haluaisimme tietää sen, [Puhemies koputtaa] miten voitaisiin saada nämä yhtenäiset kriteerit hyvinvointialueille omaishoitajien statukseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

15.48 **Oras Tynkkynen vihr** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Tilastokeskus julkaisi tänään tiedotteen, jonka otsikko on ”Tuloerot kasvoivat 2024”. Viime vuonna kasvoivatuloerojen ohella myös pienituloisten määrä. Suomessa on vuoden takaiseen verrattuna pienituloisia nyt yli 45 000 ihmistä enemmän, ja se on enemmän kuin ihmisiä asuu vaikka Lohjalla tai Nurmijärvellä. Pienituloisten lasten määrä kasvoi vain vuodessa yli 14 000:lla.

Mutta pysäyttävin tässä tiedotteessa oli ehkä kuitenkin kaavio, joka kuvasi tulojen muutosta tuloluokittain. Nimittäin samalla, kun muiden ihmisten tulot tässä maassa kasvoivat, pienimmän tulokymmenyksen tulot putosivat edelleen. Pieni siivu kaikkein vauraimman tulokymmenyksen tulojen kasvusta olisi riittänyt estämään sen, että kaikkein köyhimmillä suomalaisilla tulotaso taas laskee. Silti te ette sitä hallituksessa tehneet. Miksi ette?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

15.49 **Aino-Kaisa Pekonen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä nämä hallituksen toimet ja päätökset ovat tänä syksynä olleet aivan järkyttäviä, ja järkyttäviä erityisesti täällä sotesektorilla. Tämä toimeentulotuen leikkaaminen on mielestäni niin hirveä asia, että se ansaitsee tulla huomioiduksi myös tässä keskustelussa.

Te, arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, puhutte Suomen vaikeasta taloustilanteesta. Te puhutte välttämättömistä uudistuksista, mutta nämä teidän välttämättömät uudistuksenne tarkoittavat yksinomaan isoja leikkauksia. Tällä hallituksella on ollut varaa antaa rikkaille, suuryrityksille ja hyvätulolisille.

Menkääpä katsomaan sinne OmaVeroon, kuinka paljon teidän prosenttiyksikkönne ovat tuloveroista ensi vuonna putoamassa. Minä en olisi tarvinnut näitä veronkevennyksiä, mutta näillä ihmisillä, jotka ovat toimeentulotuella, olisi ollut jokaiselle eurolle käyttöä, mutta heiltä te viette leivänkin suusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

15.50 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade herr talman! Kiitoksia molemmille ministereille esittelyistä.

STM:n momentti on hyvin laaja, niin keskityn nyt enemmän tähän itse terveyspuoleen. On tosi hienoa, että me ensi vuoden aikana saadaan valtakunnallinen panostus tämän omalääkärimallin kehittämiseen, koska, niin kuin me voidaan nähdä myöskin kansainvälisessä vertailussa, tämä meidän perusterveydenhuolto on laahannut kehityksessä perässä, joten sen takia on hienoa, että myöskin tähän nyt saadaan erillinen rahoitus. Monella alueella on saatu käyntiin erilaisia omalääkäri- ja omatiimimalleja, mutta on aivan sanomattakin selvää, että kun siihen tulee myöskin kansallista rahoitusta, niin varmaan päästään myöskin asiassa paremmin eteenpäin.

Toiseksi haluaisin nostaa esiin tämän sotevarautumisen, mihin myöskin ministeri Grahn-Laasonen tässä jo omassa esittelyssään kiinnitti huomiota. On tosi hienoa, että ollaan saatu nyt ensimmäinen rahoitus vielä tämän vuoden aikana, ja onkin toivottavaa, että tämä työ myöskin jatkuu ensi vuoden aikana, koska on sanomattakin selvää, että varautumiseen tulee jatkossakin panostaa, ja se ei liity vain sotilaalliseen puoleen vaan myöskin ennen kaikkea sotepuolen varautumiseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

15.52 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toimeentulotuen leikkaukset vaikeuttavat entisestään jo valmiiksi ahdingossa elävien ihmisten arkea. Pahimmassa tapauksessa hallituksen muutosten johdosta toimeentulotuki voidaan tosiaan jopa puolittaa, jolloin elämisen kuluista pitää selvittää alle 300 eurolla kuussa.

Avoimeksi kysymykseksi toimeentulotuen heikennyksissä on edelleen jäänyt ainakin minulle opiskelijoiden tilanne, sillä velvoite hakea ja ottaa vastaan kokoaikatyötä koskee myös opiskelijoita. Tämä voi tarkoittaa sitä, että opinnot pitää keskeyttää toimeentulotuen turvaamiseksi esimerkiksi kesäaikaan. Suomen tulevan kasvun kannalta pidän tätä hyvin erikoisena linjauksena hallitukselta. Siksi kysyisin ministeri Grahn-Laasoselta: onko hallitus edelleen aidosti rankaisemassa toimeentulotuen puolittamisella myös niitä opiskelijoita, jotka eivät vain kesätöitä saa, vaikka niitä hakevat? [Vasemmalta: Tämä on tärkeä kysymys! — Krista Kiuru: Mutta jäi hoitamatta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

15.53 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kävin seitsemän-paikkaisessa lastensuojelun perhekodissa. Aivan upea paikka, todella hyvää hoitoa, mutta heiltä joudutaan kotiuttamaan tällä hetkellä lapsia tai laittamaan laitoshoitoon sen takia, että rahat ovat loppu. Kävin myös omaishoitajan luona sellaisessa järjestelyssä... Haluaisin itsekin vanheta, mutta tällä hetkellä Suomessa omaishoidon kriteerejä jopa pienennetään, tiputetaan, ja sen seurauksena omaishoitajat joutuvat pois omaishoidon tehtävistä.

Keskusta peräänkuuluttaa edelleen hallitukselta omaishoitolaisten kokonaisuudistusta, jonka toteuttaminen oli kirjattuna Orvon hallituksen ohjelmaan. Tuo ohjelma piti tuoda jo puoliväliriiheen mennessä, mutta olemme jo tällä hetkellä pahasti myöhässä. Se on kuitenkin kriittinen sen takia, että esimerkiksi työikäisten omaishoitajien erityistarpeet tulisi huomioida, omaishoidon tuen kriteerit tulisi yhtenäistää eri hyvinvointialueilla ja perhehoidon

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

osuutta omaishoitajien vapaiden aikaisissa hoivajärjestelyissä tulisi kasvattaa. Keskusta näkee erittäin tärkeänä myös perhehoidon toimintaedellytysten vahvistamisen.

Arvoisa ministeri, mitä te teette sen eteen, että hyvinvointialueilla voitaisiin kehittää eikä vain näivettää?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen, olkaa hyvä.

15.54 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minäkin olen huolestunut näistä sosiaaliturvaleikkauksista, joita hallitus kohdistaa... Erityisesti olen huolestunut yksinhuoltajiin ja lapsiperheisiin kohdistuvista leikkauksista. Meillä on paljon sekä kokemuseräistä että tutkittua tietoa siitä, miten 90-luvun lama jätti jälkensä niihin lapsiin ja nuoriin, jotka silloin lapsuuttaan ja nuoruuttaan viettivät. Tutkimukset ovat osoittaneet, että silloin hankala kansantalouden tilanne on jättänyt jälkensä näitten henkilöitten myöhempään kehitykseen. Siellä on paljon näyttöä siitä, että se on vaikuttanut kouluttautumiseen, työllistymiseen ja hyvinvointiin. Niinpä onkin nähtävissä, että myös näillä nyt toteutettavilla leikkauksilla tulee olemaan pitkävaikutteinen jälki, ja ne todellakin tulevat myös kansantaloudelle kalliiksi. Oletteko te valmiit tutustumaan näihin 90-luvun laman oppeihin, ja valmisteletteko toimia, joilla voitaisiin välttää ne virheet, joita silloin on tehty?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

15.55 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Välillä tuntuu näitä keskusteluita kuunnellessa, että osa täällä sulkee silmänsä eikä halua nähdä, miten eriarvoiseen yhteiskuntaan tämä hallituksen leikkauspolitiikka johtaa. Äskен osa puhui edellisessä asiakohdassa siitä, että suomalaisten arjen turvallisuus on eduskunnan tärkein asia, mutta miten on kaikkein köyhimpien suomalaisten arjen turvallisuus? Onko se teille salin oikealla laidalla tärkeää? Sosiaaliturvaan tehdyt leikkaukset ovat kohdistuneet kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin ja horjuttaneet heidän perusturvallisuuttaan. Toimeentulotuen piti kompensoida, mutta nyt te leikkaatte sitäkin. Ihmisoikeussopimusten valvontaelin on linjannut, että lasten edun ja lasten oikeuksien näkökulmasta tulisi välttää etenkin lapsiköyhyyttä lisääviä toimia ja myös toimia, jotka vaikuttavat heikentävästi lapsen huolenpidosta vastaavien asemaan. Kysynkin: millainen on kaikkien leikkausten yhteisvaikutus työttömän yksinhuoltajaperheen [Puhemies koputtaa] kuukausibudjettiin, arvoisa ministeri Grahn-Laasonen?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

15.57 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Heittäydyn tässä aluksi byrokraatiksi. Meillähän on ihan oikeasti käsittelyssä nyt valtiovarainvaliokunnan mietintö talousarviosta, eikä täällä ole varsinaisesti ministerien kyselytunti, mutta kiinnitän huomiota tässä mietinnössä sivulla 102 kohtaan, jossa kerrotaan, että leikataan 18 miljoonaa euroa terveydenhuollon erikoistumiskoulutuksesta, ja kerrotaan, että se on noin 17 prosenttia. Se tarkoittaa 200:aa henkilötyövuotta, ja se tarkoittaa käytännössä sitä, että meillä tulee merkittävä tulppa lääkäreiden erikoistumiskoulutukseen ensi vuonna. Meillä monissa keskisuurissa keskussairaaloissa — Joensuu, Pori, Lahti, Seinäjoki — on jo tällä hetkellä pulaa eräillä kriittisillä aloilla erikoislääkäreistä. Eläköityminen on nopeaa. Me

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

tarvitsisimme ehdottomasti lisää erikoislääkäreitä, ja nyt tässä suoraan mietinnössä kerrotaan, että tilanne tulee vaikeutumaan. Täällä sanotaan ”ja voivat aiheuttaa sopeutumistoumia” — totta, varmasti tulevat aiheuttamaan sopeutustoumia. Jos tälle asialle voisi vielä joutain tehdä, niin siitä mielelläni kuulisin kommentteja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Castrén, olkaa hyvä.

15.58 Maaret Castrén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvät ministerit! Perhe on lapselle se tärkein perusyksikkö, ja kasvu turvallisessa ja kannustavassa ympäristössä luo perustan koko elämälle. Hallitus on koko vaalikauden ajan tiedostanut, että sosiaaliturvamuutoksilla on vaikutuksia lapsiperheiden toimeentuloon. Siksi säästöpäätöksiä tehtäessä on pyritty lieventämään näitä vaikutuksia niin paljon kuin mahdollista.

Jo hallitusneuvotteluissa tehtiin ratkaisuja lapsiperheiden tueksi. Lapsilisää korotettiin, opintotuen huoltajakorotusta nostettiin ja otettiin käyttöön lapsikohtainen työtulovähennys. Viimeisimmässä toimeentulotukea koskevassa esityksessä lasten perusosaa ei leikata vaan sitä korotetaan hieman. Elatustuen uudistus puolestaan vahvistaa lapsen oikeutta riittävään elatukseen, mikä parantaa erityisesti yksinhuoltajien asemaa.

On kuitenkin rehellistä todeta, että satojen miljoonien eurojen säästöjä ei voida toteuttaa ilman vaikutuksia. Lapsiperheköyhyys on todellinen haaste. Samalla on hyvä muistaa, että paras keino torjua lapsiperheköyhyyttä on vanhempien työllisyys. Siksi sosiaaliturvaa [Puhemies koputtaa] kehitetään kannustavammaksi ja velvoittavammaksi. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

15.59 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tietenkin tänään on tähän sektoriin liittyen tehty aika ikäviä päätöksiä, apteekkien keskittämislaki ja myöskin toimeentulotuen leikkaukset, mutta pakko se on vain katsoa eteenpäin ja näitä so-
tepalveluja vähän laajemmin.

Keskustassa ollaan tarjottu yhteistyötä palveluitten pelastamiseksi, ja viikonloppuna julkaistiin myöskin tällainen sotien korjaussarja. Olisin kysynyt ministereiltä tässä yhteydessä myöskin kommenttia ja lääkkeitä näiden taloudellisten haasteitten selättämiseen. Täällä muun muassa tarjotaan alijäämien kattamisajan pidennystä ja niin sanottua hyvinvointialueitten velkasaneerausta, jossa kaikkein vaikeimmassa asemassa olevat alueet pystyisivät laittamaan taloutta kuntoon, ja samalla kannustavalla tavalla, ja sitten on myöskin tämä asia, jota ollaan pidetty esillä, eli matkakulujen siirtäminen Kelasta hyvinvointialueille. Myöskin olisi tärkeää, että hyvinvointialueita kannustettaisiin tutkimus- ja kehittämis-
toimintaan niin, että esimerkiksi tiloja olisi mahdollista vuokrata ulkopuolelle. Miten, arvoisat ministerit, näette nämä keskustan ehdotukset?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Sillanpää. Jatketaan debattia siis.

16.01 Pia Sillanpää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Krooninen alaselkäkipu on yksi suomalaisten yleisimmistä vaivoista. Ehkä joku tämän salin edustajistakin on sen kokenut. Se aiheuttaa merkittäviä kustannuksia paitsi terveydenhuollolle myös työkyvyttömyyden, sairauspoissaolojen ja sosiaaliturvamenojen kautta. Kun huomioidaan myös

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

epäsuorat kustannukset, puhutaan jo miljardiluokan kokonaisuudesta. Kyse ei ole mistään pienestä kuluerästä yhteiskunnalle. Olenkin iloinen siitä, että 100 000 euroa on osoitettu eduskunnan joululahjarahoista tutkimukseen, jossa selvitetään kalevalaisen jäsenkorjauksen vaikuttavuutta kroonisen alaselkäkivun hoidossa. Tämän rahoituksen turvin saamme vihdoin korkeatasoista tutkimustietoa suomalaisesta perinteisestä hoitomenetelmästä, siitä, miten kalevalainen jäsenkorjaus vaikuttaa kipuun, toimintakykyyn, työkykyyn ja arjessa selviytymiseen, sekä siitä, voiko tällä menetelmällä olla kustannussäästöpotentiaalia yhteiskunnalle. Kiitos tästä.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja.

16.02 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeisten viikkojen aikana me vasemmistoliiton kansanedustajat olemme lukeneet täällä salissa ääneen toimeentulotuen saajien kertomuksia ja myös kokemuksia siitä, mitä tunteita se herättää, kun tätä tukea ollaan leikkaamassa.

Tämä toimeentulotuen leikkaus on yksi julmimmista ja eniten köyhyyttä aiheuttavista toimista, joita oikeistohallitus on tähän asti toteuttanut. Tähän kritiikkiin on turha vastata sanomalla, että toimeentulotuen leikkaus kannustaisi työntekoon, koska te leikkaatte pois jopa sen 150 euron suojaosan, joka on mahdollistanut sen, että voi tehdä edes vähän töitä toimeentulotuen päälle. Minä sanon nyt aivan suoraan, että tämä esitys on todella julma ja osoitus siitä, että hallitus ei ymmärrä köyhien ihmisten arkea eikä köyhyyttä kokemuksena eikä sitä, että silloin kun ihmisellä on merkittävää niukkuutta, niin toimeliaisuus vähenee, koska kaikki energia menee siihen, että yrittää pärjätä.

Kukaan ei valitse olla köyhä, mutta hallitus on valinnut lisätä köyhyyttä, ja tämä on minusta hyvä ymmärtää. [Krista Kiurun välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen.

16.03 Ville Merinen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Ja kiitos ministereille, kun olette täällä juttelemassa! Tuli mieleen semmoinen jotenkin yleisempi puheenvuoro, että nyt kun on hirveästi työttömyyttä ja sitten tämä teidän valitsema politiikka on ollut tämmöistä niukkuutta lisäävää, niin onkohan saavutettu ajat sitten jo semmoinen piste, missä ovat alkaneet mennä hyödyt vain huonommiksi, ja tästä ei oikeastaan ole enää hyötyä.

Minulle tulee mieleen oma nuoruus ja lapsuus, kun minä olen 41-vuotias ja silloin oli kova lama, kun minä olin pikkupoika. Minun ikäpolvellani on hirveästi riippuvuuksia, avioeroja, ongelmia työpaikoilla ja semmoista suunnattomuutta ja myös semmoista, että puuttuu luotto omaan tekemiseen ja omiin vaikutusmahdollisuuksiin. Minusta tuntuu, että tällä kaudella, mitä nyt on ollut, aiheutetaan vähän samanlainen sukupolvi, jolla on semmoinen suunnattomuuden kokemus. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kalli.

16.04 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Sotejärjestöt ovat tärkeä osa suomalaista sotepalvelujärjestelmää. Järjestöjen kautta moni suomalainen saa matalalla kynnyksellä apua, tukea, neuvontaa, vertaistukea. Tuo on valtavan arvokasta apua, ja

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

monet vapaaehtoiset eri puolilla Suomea sitä tarjoavat tälläkin hetkellä. Tällä vaalikaudella sotejärjestöihin kaikkiaan kohdistuu todella raju leikkaus: avustusten määrä leikkaantuu siis lähes 40 prosenttia tällä kaudella. Se kyllä aiheuttaa merkittävän riskin siitä, että ihmisten pahoinvointi lisääntyy, mutta se aiheuttaa myös taloudellisen riskin siitä, että raskaampien palvelujen tarve kasvaa ja siten kasvavat kustannukset hyvinvointialueille. Kysyisin-kin hallitukselta: Miten varmistatte sen, että järjestöillä on tulevaisuudessakin mahdollisuus toimia? Ja onko arvioitu niitä mahdollisia kustannuksia, joita näistä leikkauksista syntyy?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Väyrynen.

16.05 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuossa edustaja Laiho oikeastaan luetteli pitkän listan kiitoksia — liittyen omalääkärimalliin, valinnanvapauteen, turvakoteihin ja niin edelleen — mihin voi yhtyä. Ja erityiskiitos tehdystä työstä toisiolain suhteen ja sen uudistamisen suhteen. Se oli iso, tärkeä uudistus.

Mutta se, mitä tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä haluaisin erityisesti nostaa esille, on osa, missä puhutaan laaturekisteritoiminnasta, kansallisista laaturekistereistä, joihin suunnataan tänä vuonna 400 000. Tässä oli hyvin erikoinen tilanne THL:llä, joka hallinnoi laaturekistereitä. Siellä oli jonkunnäköinen suunnitelma, että jo olemassa olevista rekistereistä yli puolet laitetaan tietyllä tavalla säästöliekille, johon valtiovarainvaliokunta on ottanut hyvin vahvan kannan: ”Vaikuttavuustavoitteiden edistämisen kannalta on olennaista, että olemassa olevien laaturekisterien ylläpidon toimintaedellytykset ja resurssit turvataan, jotta niihin vuosien varrella karttunut tieto on täysimääräisesti hyödynnettävissä. Toimintaa tulee laajentaa, ei supistaa.” Tämä on erittäin tärkeä kanta, ja sitä pitää seurata, että meillä ei todellakaan laiteta säästöliekille yhtään sitä tehtyä työtä, mitä vuosien varrella on tehty, vaan kehitetään järjestelmää entisestään. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Razmyar.

16.07 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Köyhyyden lisääminen on arvovalinta. Te olette puhuneet täällä kauniisti perheiden tukemisesta ja olette sanoneet, että olette pyrkineet välttämään sitä pahinta. Todellisuus on se, että olette ajaneet suomalaisia perheitä köyhyyteen, 31 000 lasta lisää. Minä en sanoisi, että tämä on hyvä suoritus. Se palaute, mitä me päättäjät saamme, on erittäin kylmää ja karua kansalaisilta tällä hetkellä. Perheet kertovat, että heillä ei ole varaa maksaa vuokria ja laskuja, ovat lopettaneet lasten harrastukset, ei ole varaa esimerkiksi vaatteisiin. Tämä on se todellisuus, missä monet suomalaiset perheet elävät tämänkin joulun.

Aivan kuten tässä moni on todennut, köyhyys lapsuudessa lisää riskiä syrjäytymiseen, mielenterveysongelmiin ja voi olla jopa syy heikompaan koulutustasoon. On aiheellista kysyä, ministeri ja arvoisa hallitus, teiltä: mitä luulette, että tämä maksaa yhteiskunnalle?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Holopainen.

16.08 Hanna Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On paljon puhuttu siitä, että neurokirjolla olevien henkilöiden palveluissa on paljon hyvinvointialuekohtaisia eroja. Kun hallitusohjelmassakin on ainakin linjattu, että kiinnitettäisiin huomio-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

ta siihen, että neurokirjolla oleville henkilöille — kaikenikäisille henkilöille, ei siis pelkästään lapsille ja nuorille, tämä koskee myös aikuisia — olisi oikea-aikaisia, monialaisia palveluita ja selkeät palveluketjut tarjolla, niin kuinka tämä edistyy? Valitettavasti nyt tätä kansallista neurokirjon toimenpideohjelmaa ei ole tällä kaudella toteutettu, mutta tämä olisi äärimmäisen tärkeää, kun tosiaan THL:nkin selvityksen mukaan hyvinvointialueet hoitavat tätä asiaa hyvin eri tavoin ja monessa paikassa sitten meillä on ongelma, että neurokirjon henkilöiden tilanne kuormittuu, koska he eivät saa apua ja tukea ajoissa, ja sitten se voi johtaa kalliimpiin palveluihin, esimerkiksi pahentuviin mielenterveyshäiriöihin tai lasten kohdalla sinne lastensuojelupalveluihin, jotka voitaisiin välttää, mikäli näitten henkilöitten tarpeita voitaisiin ajoissa hoitaa. Miten tämä kokonaisuus edistyy tällä hetkellä?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Nyt ei enää pysty varaamaan, nyt on niin paljon vastauspuheenvuoroja, kaiken kaikkiaan 18. Otetaan edustaja Lohi ja sen jälkeen välillä ministereille vastauspuheenvuorot, ja sitten jatketaan debattia. — Lohi.

16.09 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaikeinakin aikoina keskusta on halunnut varmistaa, että perusturva on sellaisella tasolla, että kukaan suomalainen ei joutuisi absoluuttiseen köyhyyteen ja ei olisi puutetta arjessa. Nyt valitettavasti tulee sellainen tunne, että suomalaisia ollaan jakamassa kahteen kastiin: niihin, joilla menee entistä huonommin, ja niihin, joilla menee entistä paremmin. Tämä on sydäntäsärkevääkin, kun katsoo tätä toimintaa tällä hetkellä.

Kysymykseni koskee kuitenkin tuota yrittäjän eläkelakia. Meillä on siinä korjattavaa, on ollut selvityshenkilö. Odotamme, miten sitä korjattaisiin. On tilanteita, joissa liikevaihto — ei siis tuotto vaan liikevaihto — vie yrittäjän eläketason niin korkealle, että ei riitä palkan rahaa, mutta samalla se YEL määrittelee sosiaaliturvan ja myös maksujen tason, vaikkapa päivähoitomaksujen tason. Korjattavaa on. Tämä on tietenkin vuosikymmenien tulos, missä nyt ollaan. Haluaisin kysyä ministeri Grahn-Laasoselta: voitteko vakuuttaa, että nyt tehdään semmoinen ratkaisu, että kaikki yrittäjät ovat siihen tyytyväisiä, ja milloin meille tulee tänne eduskuntaan esitys näistä korjauksista? En tässä ollenkaan syyttele, vaan ihan vilpittömästi haluan kysyä. [Nasima Razmyarin välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, kiitoksia. — Ja sitten ministereille vastauspuheenvuoro, ja aloittaako ministeri Juuso? — Enintään viisi minuuttia tässä vaiheessa.

16.10 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Suurin osa kysymyksistä tuli nyt ministeri Grahn-Laasoselle, mutta muutama myöskin minulle, ja vastaan niihin. — Palvelusetelilainsäädännöstä kysyttiin: Palveluseteliähän on nyt jo annettava, mikäli hyvinvointialue ei pysty hoivaa antamaan takuuajan sisällä. Palveluseteli voi olla kaikille käyttäjille samansuuruinen tai tulosidonnainen, ja se riippuu tietysti myöskin asiakkaan tuloista ja palvelusta, minkä suuruinen se palveluseteli milloinkin on. Tarkoituksena on lisätä palvelusetelin velvoittavuutta niin, että seuraavassa monituottajuuteen liittyvässä lainsäädännössä, mikä on tulossa eduskuntaan varmaankin toukokuussa, on ennustettu, lisätään se velvoite, että hyvinvointialueen tulee myöskin informoida asiakasta siitä, että hänellä on mahdollisuus saada se palveluseteli, mikäli hoitotakuuajoissa ei pysytä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Keskusta kyselee omaishoidon kokonaisuudistuksesta: Kokonaisuudistus ei tällä kaudella tule toteutumaan, mutta me menemme sitä kohti erilaisilla selvityksillä. THL on selvittänyt, minkälaisia kriteereitä eri hyvinvointialueilla on käytössä, ja todennut, että ne eroavat hyvin paljon toisistaan, minkä jälkeen THL on ohjeistanut siitä, millä tavalla niitä tulisi muuttaa, jotta päästäisiin niihin yhdenvertaisiin palveluihin. Sen lisäksi THL tällä hetkellä selvittää niitä niin sanottuja väliinputoja omaishoidon tuen osalta. Myöskin perhehoidosta on tulossa viime vuoden joululahjarahoilla selvitys perhehoidon roolista ja siitä, miten sitä voitaisiin parantaa. Perhehoitajien sosiaaliturva on puutteellinen vähän samalla tapaa kuin monilla yrittäjillä.

Edustaja Lindén kysyi terveydenhuollon erikoistumiskoulutuksen leikkauksesta: tämä leikkaus on kertaluonteinen leikkaus ensi vuodelle ja liittyy siihen, että säästötavoitteiden pääluokan osalta tulee toteutua, mutta se tulee nousemaan sitten seuraavana vuonna taas uudestaan.

Sotejärjestöjen leikkauksista ollaan myöskin huolissaan, ja totta kai ymmärrän sen, koska leikkaus on todella iso. Hyvin paljon ministeriön virkakunta keskittyy nyt siihen, että ne tehdään mahdollisimman oikeudenmukaisesti siten, että pyritään siihen, että ei säästetä siitä kohtaavasta työstä, eli se kohtaava työ on se kaikista tärkein, se vapaaehtoistyö, missä kohdataan ihmisiä kasvokkain, annetaan vertaistukea ja niin poispäin. Samalla myöskin haarukoidaan niin sanottuja rajapintakohteita, eli osa tällä hetkellä järjestöjen tekemästä työstä on sellaista, mikä lainsäädännössä kuuluu hyvinvointialueiden vastuulle, niin että tämmöistä rajanvetoa tehdään. Siellä otetaan huomioon myöskin toiminnan tuloksellisuus, eli STEAhan valvoo hyvinkin tarkasti annettuja avustuksiaan, ja jos tuloksellisuudessa on puutteita tai ei pystytä raportoimaan, niin se totta kai vaikuttaa myöskin siihen avustuksen summaan. Samalla otetaan huomioon myöskin yhdistysten varallisuus. Meillä on järjestöjä, joilla on tosi paljon omia varoja, ja tämä huomioidaan myöskin siinä avustuksen suuruudessa.

Sitten kysyttiin neurokirjosta: Kelahan sai kauden alussa 25 miljoonaa euroa nimenomaan neurokirjon tuen kehittämiseen yhdessä hyvinvointialueiden kanssa, mutta nyt täytyy huomata, että myöskin vammaispalvelulaki osittain kattaa henkilöitä, joilla on neurokirjon ongelmia. Jos toimintarajoitteita on, niin on mahdollista myöskin vammaispalvelulain kautta saada tarvittavia palveluita. Ei ole tullut viestiä, että haluttaisiin jotain erityistä ohjelmaa neurokirjolla oleville, mutta en yhtään kiellä, etteikö se olisi tarpeellinen ja hyvä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Ministeri Grahn-Laasonen.

16.15 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! On hyvä muistaa, miksi olemme tilanteessa, missä sosiaaliturvaankin joudutaan kohdistamaan säästöjä. Suomi on erittäin vakavasti ja vaarallisesti velkaantunut maa, ja hallitus ottaa tämän tilanteen erittäin vakavasti, ja pakkokin on, koska me olemme tällä EU:n niin sanotulla tarkkailuluokalla alijäämämenettelyssä. Siksi eduskuntapuolueet, vasemmistoa lukuun ottamatta, ovat myös sitoutuneet jatkamaan tätä talouden sopeuttamista myös tulevilla kausilla velkajarrun muodossa. [Välihuutoja vasemmalta] Näin ollen talouden sopeuttamista emme pääse pakoon. [Aino-Kaisa Pekonen: Miksi laitate kaikista köyhimmat maksumiehiksi?] On välttämätöntä tehdä taloutta sopeuttavia päätöksiä.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Mutta minä ja hallitus olemme kyllä eduskunnan kanssa ja teidän hyvissä puheenvuoroissanne nousseiden huomioiden kanssa hyvin samaa mieltä siitä, että me haluamme, että Suomi on hyvinvointiyhteiskunta, jossa ketään ei jätetä hankalissa elämäntilanteissa yksin, että meillä on kestävät turvaverkot [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] myöskin tulevaisuudessa ja edelleen Suomi sijoittuu EU-maiden kärkipäähän, kun mitataan, kuinka paljon julkisia varoja käytetään sosiaalietuuksiin suhteessa bruttokansantuotteen. Meillä on vahvat turvaverkot myöskin tulevaisuudessa.

Toimeentulotuen tarkoitus on turvata viimesijainen välttämätön toimeentulo ja huolenpito niille, jotka eivät kykene sitä itse hankkimaan, ja tätä toimeentulotuen viimesijaista luonnetta vahvistetaan toimeentulotuen uudistuksella. Tässä on noussut esiin tämä alentaminen, eli alentaminen 50 prosenttiin voidaan tehdä vain, jos ihminen ei hae ensisijaista etuutta tai jos ei ota vastaan työtä. Kyllähän sosiaaliturvalla täytyy olla säännöt, mutta yksilöllinen harkinta tehdään kuitenkin jokaisen kohdalla. [Krista Kiuru: 80 000 uutta työtöntä!] Tämä toimeentulotuen myöskin velvoitteita lisäävä linja on hyvin yhteispuhjoismainen. [Krista Kiurun välihuuto]

Sosiaaliturvaa yleisesti hallitus pyrkii rakentamaan ja luomaan työhön kannustavaksi kaikissa tilanteissa. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Suojaosat töissä! — Puhemies koputtaa] Sosiaaliturvaan tulee kuulua sekä oikeuksia että velvollisuuksia. Tämä on hyvin, niin kuin sanoin, pohjoismainen linja, jonka mukaisesti toimimme. Se, mikä toimeentulotuki uudistuksessa on mielestäni hyvin myönteistä, on se, että se pyrkii ohjaamaan ensisijaisille etuuksille, koska silloin kun ihmiset ovat ensisijaisilla etuuksilla, esimerkiksi työttömyysturvalla — ensisijaisesti tietysti työelämässä — niin silloin he ovat myöskin palvelujen piirissä, siis työllistymistä tukevien palvelujen piirissä. [Krista Kiurun välihuuto] Ei ole eettisesti oikein se, että ihmisille maksetaan toimeentulotukea ilman, että pyritään auttamaan ja tukemaan myöskin siitä hankalasta elämäntilanteesta eteenpäin nousemista. [Pia Lohikosken välihuuto] — Tässä on myöskin mahdollisuus varmasti käyttää vielä puheenvuoroja, tämän jälkeenkin.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Annetaan ministerin nyt puhua, ja sitten on kaikilla mahdollisuus vielä puhua.

Joo. — Tästä toimeentulotuen ansiotulovähennyksestä kysyttiin. Kotimaisessa tutkimuksessa, jossa ansiotulovähennyksen käyttöönoton vaikutuksia on arvioitu, ei havaita vaikutuksia työmarkkinasiirtymiin keskimäärin. Tämä on perustelu tälle muutokselle.

Sitten edustaja Tynkkynen nosti esiin tuloerot Suomessa, ja tänään itse asiassa Veronmaksajain Keskusliitto juuri tästä asiasta tiedottikin. Suomessa tuloerot ovat olleet hyvin vakaat tällä vuosituhanella. Gini-kerroin oli viime vuonna sama kuin se oli vuonna 2000, ja tämä tuloeroja mittaava käyrä on Suomessa hyvinkin vakaa. Eli tästäkin voidaan osaltaan päätellä, että Suomi on hyvinvointivaltio ja -yhteiskunta edelleen ja tulevaisuudessa.

Niin kuin ministerikollega Kaisa Juuso nosti esiin, neurokirjolla olevien henkilöiden Kelan harkinnanvaraista kuntoutusta ja resursseja on lisätty tällä kaudella, ja siinä on kyllä meillä iso tarve. Erityisesti lasten osalta tilanne on huolestuttava. Meidän pitää pystyä vahvistamaan perheiden palveluja näissä tilanteissa ja myöskin on luotava sellaista kouluympäristöä ja lasten kasvumaaailmaa, jossa jokaiselle on tilaa omana itsenään. On tärkeätä, että tämä asia on eduskunnan huomion kohteena.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Lisäksi haluaisin nostaa esiin täältä nousseista kysymyksistä apteekkilouden uudistuksen. Siitä on käytykin tässä salissa runsaasti keskustelua. Myös apteekki- ja lääkektorille tällä kaudella, niin kuin edelliselläkin kaudella, on kohdistunut säästöjä, eivätkä ne voi olla vaikutuksia vailla. Mutta se, mikä on hallituksen linja tälläkin kaudella, on se, että me pyrimme turvaamaan niin pitkälle kuin mahdollista meidän valtakunnallista apteekkiverkkoa, koska se on tärkeä lähipalvelu ihmisille ja meidän apteekit ovat luotettavia ja turvallisia. Tässä meidän uudistuksessa, minkä eduskunta on juuri hyväksynyt, myöskin vahvistetaan apteekkien henkilöstön osaamisen hyödyntämistä osana meidän soteuudistuksen ongelmien ratkaisua.

Lopuksi haluan sanoa sen, että nyt olisi kohtuullista, kun esimerkiksi sosiaalidemokraatit täällä kritisoivat runsaasti näitä sosiaaliturvaan kohdistuvia leikkauksia, että he esittäsivät oman näkemyksensä vaihtoehtoisista säästöistä. [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Voin kertoa heti!] Nimittäin tältä kritiikiltä siinä mielessä on hieman pohjaa pois, että edelliselläkin budjettikausilla te olette kritisoineet sosiaaliturvaan kohdistuvia leikkauksia, mutta ette enää omissa vaihtoehtobudjeteissanne esitä niitä peruttaviksi, jolloin on tulkittavissa, että te hyväksytte nämä tehdyt sosiaaliturvaleikkaukset. Onko tämä myös ensi vuonna näin, että tämän vuoden leikkaukset sitten ensi vuonna hiljaa unohdetaan, vai mikä se sosiaalidemokraattien linja tässä asiassa on? [Suna Kymäläisen välihuuto — Krista Kiurun välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Elikkä näiden, jotka täällä nyt ovat, ei tarvitse pyytää enempää, koska ei ole enää tuo V-painike auki. Otetaan sieltä näitä henkilöitä. — Edustaja Kymäläinen.

16.21 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun te kannustatte puheissanne vahvasti ihmisiä töihin, niin samanaikaisesti te toisella kädellä pakotatte hyvinvointialueita massairtisanomisiin. Voin tuoda terveisiä Etelä-Karjalasta: yli 500 työpaikkaa on menetetty. Ihmiset, jotka haluaisivat tehdä töitä, jotta pystyisivät huolehtimaan niistä lapsistaan, mutta tämä on nyt teidän... Te sanotte, että te ette vastaa rahoituksesta, mutta ette te osattomia tähän asiaan ole. Kaikkein surullisin olen siitä, että yksikään teistä ministereistä ei ole halunnut tulla Etelä-Karjalan hyvinvointialueelle kohtaamaan näitä ihmisiä, jotka työpaikkansa ovat menettäneet.

No, samanaikaisesti te olette tehneet kyllä oikein urakalla töitä kasvattaaksenne köyhyyttä Suomessa, erityisesti lapsiperheköyhyyttä, vaikka jälleen kuultiin edellisessä puheenvuorossa, kuinka sitä yritetään sokerihunnulla kuorruttaa. Ei tunnu tuntuvan missään, ja nämä toimeentuloleikkaukset jatkuvat ensi vuonna. Samanaikaisesti teillä on oman arvomaailmanne mukaisesti rahaa ohjattavaksi yksityiseen [Puhemies koputtaa] terveydenhuoltoon.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitos. — Edustaja Keto-Huovinen.

16.22 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos ministereille laajan sektorin esittelystä. — Suomessa naisille turvattomin paikka on monesti se oma koti, ja tekijä on useimmiten läheinen ihminen. Suomessa on tänä vuonna kuollut jo 20 naista väkivallan uhrina, ja jokainen näistä tapauksista on vakava ihmisoi-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

keusongelma ja vaatii meiltä yhteiskunnan asennemuutosta, resurssien lisäämistä järjestöille ja turvakodeille sekä toimia naisvihaa ja väkivaltaisia asenteita vastaan.

Orpon hallitus on vahvistanut turvakotien rahoitusta jokaisessa budjetissaan, ja ensi vuonna turvakotien rahoitusta vahvistetaan jälleen 3,45 miljoonalla eurolla. Haluankin kiittää hallitusta väkivallan ja sen uhan kokeneiden avun ja turvan vahvistamisesta, mutta kysyisin vielä, että mitä lisätoimia hallitus aikoo tehdä, jotta väkivalta saadaan ennaltaehkäistyä ja asenteisiin puututaan niin, ettei yksikään nainen enää menetä henkeään väkivallan seurauksena.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

16.23 Riitta Kaarisalo sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Grahn-Laasonen, kun te tässä salissa esittelitte lukemattomia leikkauksia ensisijaisiin etuisuuksiin, puolustelitte niitä nimenomaan vetoamalla siihen ja korostamalla sitä, että onhan suomalaisilla ihmisillä tämä viimesijainen tuki ja turva, toimeentulotuki. Nyt te päätitte leikata myös siitä. Todella toivon, että luette sen SDP:n vaihtoehdon — nämä rahat löytyvät sieltä.

Kautenne alussa Sixten Korkman totesi varsin suoraan, että vaikka taloutta tasapainotetaan, ei ole mikään pakko toistaa 90-luvun laman virheitä ja lisätä lapsiperheköyhyyttä. Mutta juuri näin on tapahtunut, [Krista Kiuru: Näin on, mutta nyt tapahtuu!] ja tämä leikkaus kohdistuu massatyöttömyyden keskellä nimenomaan lapsiin ja nuoriin.

Näin joulun alla kysyn, ministeri: onko teistä kohtuullista, että jos kotona asuva 18-vuotias nuori saa vaikka edes parikymppiä lahjarahaa, niin se leikataan perheen toimeentulotuesta? [Krista Kiuru: Onko oikein?]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Furuholm.

16.24 Timo Furuholm vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vaikka ministeriäitiossa nyt kuinka väännellään ja käännellään, niin faktahan on se, että tämä toimeentulotuen leikkaus on yksi hallituksen julmimmista toimista, ja se täällä tänään hyväksyttiin. Se osuu yhteiskunnan viimesijaista turvaa tarvitseviin, se osuu lapsiin.

Luen nyt sitaatin: ”Hallituksen sosiaaliturvaa koskevissa leikkauksissa, joita tehdään siksi, että Suomi velkaantuu rajusti, on kuitenkin pyritty joka vaiheessa tekemään sellaisia kohdennuksia, joissa pystyttäisiin mahdollisimman hyvin suojelemaan lapsia näiltä leikkauksilta.” Ministeri Grahn-Laasonen, tämä oli teidän vastauksenne kyselytunnilla 4.12., ja ihmettelen, miten hallitus on tässä suojelussa oikein onnistunut, kun arviolta 31 000 uutta lasta tipahtaa köyhyyteen. Tämä teidän raju velkaantuminen oikeuttaa lapsiperheköyhyyden lisäämisen sekä rikkaiden veronalennukset. Se, arvon ministerit, ei ole oikein.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola.

16.25 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveystalouden laadun ja joustavuuden parantamiseksi, hoitoketjujen sujuvoittamiseksi ja ennalta ehkäisyn painottamiseksi meidän on jatkuvasti etsittävä toimivampia ja tehokkaampia tapoja järjestää palvelut suomalaisille. Hallitus pyrkiikin jatkuvasti mahdollistamaan tehokkaampia tapoja sotesektorin uudelleenjärjestelemiseksi. Nostan

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

tässä nyt esiin yhden esimerkin, hyvinvointialueiden omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittämishankkeisiin ehdotetun 40 miljoonan euron määrärahan ensi vuodelle. Omalääkärimalleja kehittämällä voimmekin vauhdittaa hoitopääsyä, purkaa hoitojonoja ja parantaa saatavan hoidon laatua. Korvamerkitty rahoitus näiden omalääkärimallien ja hankkeiden edistämiseen on tärkeä askel oikeaan suuntaan ja jälleen myös toimi sotepalveluiden parantamiseksi.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Rasinkangas.

16.26 Merja Rasinkangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Arvoiset ministerit, kiitos esittelyistä. — Ikäihmisten hoivan toimivuus on äärimmäisen tärkeää, ja hyvinvointialueiden vastuu ja valvontavastuu on tässä suuri. Hyvinvointialueiden yleiskatteellinen rahoitus nousee ensi vuonna noin 27,2 miljardiin euroon ja on kasvanut joka vuosi. Kustannuspaine on edelleen ikärakenteen takia nousemassa, ja siksi siihen on löydettävä tehokkaita ratkaisuja. Tehokkuus ei kuitenkaan saa koskaan tarkoittaa lainvastaista tai epäarvokasta hoitoa. Valitettavasti tällaisia tilanteita on nähty, ja siksi meidän on oltava tässä tarkkoja.

Ikäihmisten palveluissa suurin haaste on tulevaisuudessa henkilöstön saatavuus, ja siksi teknologiaa on hyödynnettävä tukemaan hoivaa ja vapauttamaan ihmiskontaktia tärkeimpään eli vuorovaikutukseen. Tärkeintä ei ole, missä palvelu annetaan, vaan se, että ikäihminen saa tarvitsemansa hoivan ajoissa ja laadukkaasti. Arvokas vanhuus on perusoikeus, josta meidän on pidettävä kiinni nyt ja tulevaisuudessa.

Loppuun vielä totean, että 65-vuotiaiden valinnanvapauskokeilu on ollut erinomainen palautteen perusteella — kiitos siitä — ja myös omalääkärimallista on tullut positiivista palautetta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen.

16.28 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On varsin surullista, että hallituksen politiikan seurauksena köyhyys ja pienituloisuus kasvavat ja samaan aikaan hallituksella riittää rahaa kaikkein rikkaimpien ja varakkaimpien veronkevennyksiin.

Te olette, arvoisa hallitus, saksineet paitsi pienituloisilta, nyt kaikkein köyhimmiltä, myös palveluista. Nostan tässä nyt esiin vanhustenhoivan ja sen uhkan, mikä siellä on, eli tämän 50 miljoonan leikkauksen vanhusten palveluihin. Nythän osoittautui, että tämä ministerin lakiesitys oli perustuslain vastainen. Hyvä niin, ja toivottavasti se aiheuttaisi sen, että enää tähän lakiin emme joutuisi palaamaan emmekä tähän leikkaukseen. Minä nyt kysyn, ministeri Juuso, teiltä tässä eduskunnan edessä: voisitteko nyt luvata meille, että te unohdatte tämän 50 miljoonan leikkauksen, te hautaatte sen pois? Tosiasiassahan tämä leikkaus olisi leikkaus kotihoidosta ja ympärivuorokautisesta hoivasta digitalisaation varjolla, ja tällaisia leikkauksia ei toden totta pitäisi hyväksyä, koska se arvokas vanhuus on kaikkien oikeus, niin kuin tässä juuri todettiin. Ministeri, voitteko kertoa eduskunnalle, että tämä 50 miljoonan leikkaus unohdetaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Ojala-Niemelä.

16.29 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Masatyöttömyyden seurauksena moni suomalainen on joutunut tilanteeseen, jossa työttömyys ja sosiaaliturva eivät riitä. Henri kertoo: ”Monesti on ollut sellainen tilanne, että vaimo ja tyttö syövät. Syön sitten sen, mitä työltä jää yli. Jos häneltä ei jää mitään yli, niin sitten en oikeastaan syö mitään. Onneksi työltä jää usein iltapalalla leivän reunat, niin syön sitten ne.” Henri ja vaimo ostavat kaupasta vain halvinta merkkiä sekä vertailevat kilo- ja litrahintoja. Myös laskimen käyttö ja tarjousten perässä juokseminen on tuttua.

Tämä on todellisuutta yhä useammalle työnsä menettäneelle, toimeentulon varassa elävälle suomalaiselle. Te, arvot ministerit, lähditte leikkaukset ja saksat edellä edelleen syventämään eriarvoisuutta ja lisäämään lapsiperheköyhyyttä unohtaen työllisyyden ja talouskasvun, jolloin olisi syntynyt sitä kakkua, mitä jakaa. Käsi sydämelle: eikö teillä yhtään kolkuta omaatuntoa politiikkanne seuraukset, [Puhemies koputtaa] joissa sysäätte ihmisiä minimillään 300 eurolle kuukaudessa?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

16.30 **Jaana Strandman ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kunnioitetut ministerit! Muistisairaita ennakoidaan olevan vuonna 2040 neljännesmiljoona. Opposition taholta esitetään ratkaisuksi hoitohenkilöstön alueellisiin rekrytointihaasteisiin työ- ja osaamisperusteista maahanmuuttoa, ja toisaalta samaan aikaan alueilla käydään yt-neuvotteluita. Miten oppositio ratkaisisi työperäisten maahanmuuttajien kielitaidon aiheuttamat vaikeudet muistisairaiden hoidossa? Muistisairauksien kasvava määrä korostaa kommunikaation ja vuorovaikutuksen merkitystä kohtaamisessa, jotta muistisairas tulee ymmärretyksi ilmaistessaan mielipiteitään, tarpeitaan ja tunnetilojaan. Hoitohenkilöstön riittävä kielitaito on tässä keskeistä. Suomen kielen tulee olla Suomessa se kieli, jolla sosiaali- ja terveystoimessa pystytään toimimaan ja kommunikoimaan, jotta potilasturvallisuus toteutuu. [Krista Kiuru: Onko joku väittänyt, ettei se olisi, vai?] Arvoisa ministeri, tulisiko hoitohenkilökunnan ja lääkäreiden suomen kielen taidon vähimmäisvaatimukset kirjata lakiin? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hamari.

16.31 **Lotta Hamari sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä sotien luokassa on niin paljon karmivia asioita, että yhden nostan, tämän toimeentulotuen muutoksen ja siitä ehkä sen, mihin ministeriltä jäi vastaamatta, eli tämä edustaja Bergin esittämän kysymyksen opiskelijoiden tilanteesta. Jos siihen voisitte vielä vastata.

Paljon on moitteita, mutta haluan sanoa myöskin kiitoksia. Nimittäin lämpimät kiitokset ministereille Hoitotyön tutkimussäätiöön ja hoitotyön tutkimukseen panostamisesta, sosiaalialan tutkimukseen panostamisesta, myöskin toisiolaista ja myöskin Käypä hoidon rahoituksesta. Näitä suosituksiahan käytetään koulutuksessa paljon, eli myöskin meidän sairaanhoitajien koulutus perustuu paljon näihin. Ne ovat pitkälti siellä oppimateriaalina.

Mutta sitten nämä säästöt järjestöjen rahoitukseen. Tänäpä on tullut paljon viestiä näistä päätöksistä, ja haluan nostaa yhden: ”Kivaa tekemistä sairaala-arjen vastapainoksi” menettää kerralla 100 prosenttia tästä koko avustuksesta. Siellä järjestetään syöpää sairastaville lapsille ja pitkäaikaissairaille lapsille toimintaa, ja se on kyllä sitä kohtaavaa työtä. Heidän perheensä ovat nyt aika hankalassa tilanteessa, eli heiltä leikataan näiden järjestöavustus-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

ten leikkausten takia. Olisin tästä vielä halunnut kysyä: voiko näille [Puhemies koputtaa] vielä tehdä jotain? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Laine-Nousimaa.

16.33 Hanna Laine-Nousimaa sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tässä on tullut jo monta karua viestiä hallituksen saksipolitiikasta. Kerron kolme esimerkkiä, joita lasten, nuorten ja vammaisten järjestöiltä on tullut tällä viikolla.

Ensimmäisenä esimerkkinä Tampereen Seudun Nuorisoasunnot ry, jonka toiminta on leikkausten vuoksi loppumassa kokonaan. Järjestön henkilökunta kohtaa ja auttaa päivittäin nuoria, jotka tarvitsevat itsenäistymiseen tukea.

Toisena esimerkkinä sama, minkä tässä jo edustaja Hamari otti esiin: Tampereen Lastenklinikan Tuki ry:n kiva tekeminen sairaala-arjen vastapainoksi — rahoitus kokonaan poistumassa, toiminta lakkaa, hoitajilla ei ole viriketoimintaan aikaa.

Kolmantena esimerkkinä Vammaisfoorumi ry:n koko rahoitus ollaan poistamassa. Tämä vaarantaa vammaisten ihmisten osallisuuden ja oikeuksien valvonnan sekä koko vammaiskentän mahdollisuuden osallistua yhdenvertaisesti yhteiskunnalliseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Arvoisa rouva puhemies! Kysynkin ministereiltä: Miten tämä on mahdollista? Onko näille vielä tehtävissä jotain? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen.

16.34 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, ministeri Grahn-Laasonen, puhuitte toimeentulotuen leikkauksista niin kauniisti, että joku olisi saatanut kuvitella, että tässä tehdään joitain parannuksia köyhimpien ja heikoimpien suomalaisten asemaan, [Krista Kiurun välihuuto] kun todellisuus on se, että ne leikkaukset syvennevät köyhyyttä ja lisäävät syrjäytymisen riskiä.

Mutta kannan samalla huolta myös siitä, miten nämä sosiaaliturvan mittavat leikkaukset vaikuttavat myös alueellisesti Suomessa ja pahentavat alueellista eriarvoisuutta. Hyvinvointiyhteiskuntahan toimii meillä eräänlaisena automaattisena vakauttajana. Kun taloudella menee heikosti, niin sosiaaliturva tulee ja kannattelee paitsi ihmisiä myös sitä koko taloutta ja elinkeinoa sen pahimman tilanteen yli. Nyt kun ajatellaan vaikka Itä-Suomen monien kuntien tilannetta — Lappeenrannassa työttömyysprosentti taitaa olla kohta 20 prosenttia — niin työttömyyden takia menetetään tulot, sitten sosiaaliturvaleikkausten takia siitä työttömyysturvastakin jää vähemmän käteen, mikä näivettää edelleen sitä alueen taloutta ja pahentaa alueellista eriarvoisuutta. [Suna Kymäläinen: Kädenjälki näkyy!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen.

16.35 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tynkkynen puheenvuoroon on hyvä jatkaa. — Arvoisa ministeri, te jatkatte tuossa vastauspuheenvuorossanne edelleen vetoamalla Suomen huonoon taloustilanteeseen, kun te leikkaatte kaikista köyhimmiltä suomalaisilta. Se on, arvoisa ministeri, arvovalinta.

On totta, mitä totesitte yksilöllisestä harkinnasta toimeentulotuen osalta. Valiokunta todellakin korosti mietinnössään, että yksilöllistä harkintaa pitää tehdä, mutta samaan aikaan

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

valiokunta kiinnitti huomiota siinä mietinnössään siihen, ettei tässä talousarviossa ole lisärahoitusta toimeentulotuen toimeenpanoon. Ongelmahan tässä on se, ettei sosiaalityö kuulu etuuskäsittelijöiden osaamiseen. Toimeentulotukea siellä Kelassa käsittelevät eri koulutus- ja työtaustoista tulevat ihmiset, jotka joutuvat nyt arvioimaan asiakkaan tilanteen kohutuuttomuutta. Te siis asettatte sekä tuen hakijat että etuuskäsittelijät varsin epäreiluun tilanteeseen.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson.

16.36 Anette Karlsson sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Päiväkodissa oli pohdittu, ja lapseni kysyi minulta, onko lapsi tuhma, jos hän ei saa joululahjoja. Erittäin pysäyttävä kysymys, koska valitettavasti lapseni tulee vielä ymmärtämään, että maassamme on lapsia, jotka eivät saa tai edes toivo lahjaa jouluna. Tapasin osan heistä työskennellessäni sosiaalityöntekijänä. He toivovat jouluna lämpimän ruuan. Se kertoo arjesta, jossa köyhyys on vahvasti läsnä.

Avustusjärjestöt näkevät suomalaisten ahdingon joka päivä. Lapsiperheet hakevat apua jo ennen joulua, eivät lahjoihin vaan ruokaan, vaatteisiin ja lääkkeisiin. Järjestöt kertovat, etteivät pysty auttamaan kaikkia. Apua hakevia on enemmän kuin apua on tarjolla, ja lahjoituksia on tullut vähemmän kuin aiempina vuosina. Nyt nähty lapsiperheiden huoli ja ahdinko ei ole sattumaa, vaan hallituksen toimien lopputulos. [Puhemies koputtaa] Tänä jouluna moni lapsi toivoo joulupukilta parempaa huomista. Olisiko hallituksella edes nyt joulun alla sydäntä ja huolta näistä lapsista ja perheistä, jotka ajetaan köyhyyteen ja ahdinkoon?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. Yritetään pitää minuutissa. — Edustaja Hänninen.

16.38 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toistan vielä, kun jäi jotenkin vaivaamaan. Eli meidän kansanedustajien tärkein tehtävä on varmistaa maassamme ihmisten turvallinen arki, ja toivon, että se on meidän kaikkien yhteinen tavoite. Jos ei ole, niin tietysti voi nostaa omasta puolestaan käden ylös eikä osoittaa kättä tännepäin.

Suomi on pitkä maa, ja etäisyydet etenkin pohjoisessa Suomessa ovat aivan omaa luokkaansa. Siksi pidän tärkeänä, että tässä talousarviossa FinnHEMS Oy:n lääkäri- ja lääkin-tähelikopteritoimintaan esitetään hieman enemmän kuin kuluvan vuoden varsinaisissa talousarvioissa. Samoin on turvallisuutemme kannalta välttämätöntä, että Puolustusvoimien terveydenhuollon valmiuden ja varautumisen ylläpitoon osoitetaan riittävät resurssit.

Tämän hallituksen tahtotila on selvä: me haluamme turvata suomalaisten arjen. Siksi tässäkin talousarviossa jatkamme turvakotien toimintaan panostamista turvakotipaikkojen riittävyys turvaamiseksi sekä osoitamme resursseja rikos- ja eräiden riita-asioiden sovitelun ja sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaan.

Nämä eivät ole yksittäisiä kirjauksia budjetissa vaan selkeitä päätöksiä turvallisemman arjen puolesta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

16.39 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Palaan nyt itsekkin tähän keskusteluun toimeentulotuen uudistamisesta. Siis samaan aikaan, kun hallitus uhkaa siis jopa puolittaa toimeentulon kaikista heikoimmassa asemassa olevilta, hallitus esittää ihan vakavissaan historiallisen isoja veronkevennyksiä yhteiskunnan kaikista parhaiten toimeentuleville.

Ja kun täällä nyt taloudesta on puhuttu ja halutaan varmasti, että sitten se sama fiskaalinen vaikutus saadaan aikaiseksi, niin se 70 miljoonaa, jonka te nyt tällä säästätte kaikista heikoimmassa asemassa olevilta, on noin viidennes siitä veronalennuksesta, joka kohdistuu tänne yhteiskunnan kaikista suurituloisimmille. Eli vaikka te jättäisitte tämän 70 miljoonaa sieltä toimeentulotuesta leikkaamatta ja pienentäisitte tätä veronalennusta, niin silti henkilön, joka tienaa 9 000 euroa kuukaudessa, verotus kevenisi ei 1 100:aa euroa vuodessa vaan 900 euroa vuodessa. Luulisitteko, että tällainen henkilö pärjäisi tällä summalla ja jätettäisiin kaikista köyhimmät nyt rauhaan?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Seuraavaksi edustaja Mattila.

16.40 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että tulee korotuksia omaishoitajien alimpiin palkkioihin, mutta vielä tärkeämpää on se, että omaishoitajat pääsevät viettämään näitä lakisääteisiä vapaapäiviään. Tähän on perhehoito ollut aivan ihana, inhimillinen ja edullinen vaihtoehto. Täytyy vain sanoa, että yllättävän vähän tätä perhehoitoa tunnetaan hyvinvointialueilla, ja tiedän sen esimerkiksi omasta maakunnastani Pohjois-Pohjanmaalta, tämän tilanteen.

Tuossa edellisessä ministerin vastauksessa kerroitte, että perhehoitajuuteen on jotakin tulossa vielä tämän hallituskauden aikana, ja siksi vielä palaan tähän kysymykseen: minkälaisia toimenpiteitä olisi vielä tulossa, jotta pystyttäisiin tätä ihanaa ja tärkeää perhehoidon vaihtoehtoa edistämään hyvinvointialueilla?

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Berg.

16.41 Kim Berg sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun en saanut ministeri Grahn-Laasoselta vastausta tähän opiskelijoiden tilanteeseen, niin ajattelin ottaa sen uudestaan esiin, koska olen tätä yrittänyt nyt tässä toista kuukautta selvittää ja mielelläni siihen vastauksen kuulisin.

Eli jos nyt rautalangasta väännetään, niin opiskelijathan eivät saa enää asumistukea, koska heidät on siirretty asumislisälle, ja asumislisää ei makseta kesällä, kun opintotukea ei makseta. Jos kesätöitä ei saa, joutuisi keskeyttämään opinnot ja hakeutumaan kokoaika-työntekijäksi, jotta toimeentulotukea ei puolitettaisi. No, jos se tuki puolitetaan, se tarkoittaa alle 300:aa euroa kuukaudessa, ja mitään muuta siihen ei päälle tule. Me kaikki tiedämme, että missään päin Suomea opiskelija ei saa edes vuokraa maksettua alle 300 eurolla kuukaudessa — sellaisia vuokra-asuntoja ei löydy. Jos ei hän tätä tee, hän joutuu irtisanomaan opiskelija-asunnon joka vuosi ennen kesää, hakemaan uutta asuntoa syksyllä uudestaan, ja minkälainen rumba siitä sitten lähtisi tulemaan? Toivon todellakin, että tähän nyt jotain valaistusta tuodaan, ja toivoisin, että ainakin tästä luovuttaisiin toimeentulotukiesityksen osalta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskinen.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

16.43 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tästä toimeentulotuen sanktioluontoisesta leikkauksesta täytyy minunkin jatkaa.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta teki ne välttämättömät muutokset lakiin, jotta se voitiin yksinkertaisessa säätämisyksityksessä hyväksyä, eli kuukausittain pitää tarkistaa, että tämä toimeentulotuki leikattunakin ylittäisi sitten tämän välttämättömän toimeentulon rajan, ja sitten jokaisessa tapauksessa pitää yksilöllisesti arvioida kuukausittain, missä liikutaan. Kelan toimihenkilö joutuu soveltamaan rinnakkain perustuslain 19 §:n 1 momenttia ja tätä lakia ja siinä tilanteessa arvioimaan, että tämä niin sanottu eksistenssiminimi, jonka perustuslaki subjektiivisena oikeutena jokaiselle turvaa, toteutuu siinä tilanteessa sen perheen tai sen yksilön osalta. Mitä ministerit tekevät, jotta nämä Kelan työntekijät koulutetaan? Miten heidät varustetaan siihen, että nämä kymmenet- ja sadattuhannet päätökset sujuvat nopeasti ja johtavat siihen, että perustuslakia tai tätä lakia ei loukata? [Vasemmalta: Hyvä kysymys!]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kemppi.

16.44 Hilikka Kemppi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Vielä muutama sana lapsiperheköyhyydestä ja omalääkäreistä.

Halusin nimittäin vielä palata lapsiperheköyhyyden tilanteeseen. Siis lapsiperheköyhyyden luvut Suomessa ovat tällä hetkellä anteesiantamattomat. Täällä salissa on sanottu, että työ on paras lääke köyhyyteen, [Krista Kiuru: Mitä työtä ne lapset tekee?] mutta, hyvät ystävät, puolessa näistä köyhistä lapsiperheistä on tälläkin hetkellä työssäkäyviä huoltajia, joten uskallan väittää, että pelkällä työllä tämä tilanne ei ratkea varsinkaan tällaisessa työttömyystilanteessa. Sen vuoksi ehdotan, että hallitus palauttaisi suojaosat ja että perheiden sairastamisen kustannuksiin voitaisiin tuoda joku roti. Vein oman lapsenikin julkiseen päivystykseen, ja sieltä tuli melkein 60 euron lasku. Monella perheellä 60 euron lasku on aivan kohtuuton tähän tilanteeseen.

Omalääkäreiden osalta: Sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet tekivät erittäin ansiokkaan raportin tästä sotevisiosta 2040-luvulle, ja toivoisin, että siitä tätä omalääkärimallia vietäisiin eteenpäin. Hallituksen päätös on oikeansuuntainen, mutta se, että omalääkärit saataisiin kaikille, on keskustan kanta.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kari, ja jaoston puheenjohtaja ja valiokunnan puheenjohtaja valmistautuvat myöskin puheenvuoron käyttämiseen, ja sitten annetaan taas ministereille. Sitten mennään hetkeksi aikaa ainakin tuohon puhujalistaan. Nyt on käyty jo aika pitkään tätä debattia. — Edustaja Kari.

16.46 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tästä Kelan korvauskokeilusta olisin kysynyt. Muutama päivä sitten julkaistiin Uutissuomalaisen toimesta artikkeli, jossa kerrottiin, että 65 vuotta täyttäneiden Kela-korvauskokeilu ei ole vaikuttanut hyvinvointialueiden jonotilanteisiin eikä nopeuttanut hoitoonpääsyä. Sen sijaan kokeiluun osallistuneita hakeutui yksityislääkärikäynnin jälkeen takaisin julkiselle puolelle, ja usein syynä se, että jatkotutkimuksista ei haluta tai ei ole varaa henkilön itse maksaa. Hallitus perusteli kuitenkin tätä kokeilua näillä argumenteilla, ja olisin kysynyt ministereiltä: oletteko tutustuneet tähän Uutissuomalaisen artikkeliin ja siihen liittyvään tutkimustietoon?

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Sen lisäksi: Eilen käytin täällä paljon puheenvuoroja toimeentulotukiasiasta, ja olen itsekin hyvin järkyttynyt tästä toimeentulotuen tason laskusta. Minulla on itselläni työhistoriaa pitkäaikaistyöttömien, vajaakuntoisten ihmisten työkeskuksen vetäjänä ja kriminaalija päihdetyönkin kentältä. Olen nähnyt sen käytännössä työhistoriassani, kuinka heikoimmassa asemassa olevat ihmiset ovat kaikkein eniten tämän yhteiskunnan turvaverkkojen varassa, ja aina kun niitä heikennetään, niitä ei korvata sillä, että laitetaan lisärahaa poliisille, vaan tämä sosiaalipolitiikan ydin löytyy näistä kaikkein heikoimmassa asemassa olevista ihmisistä, joiden kimppuun hallitus nyt käy. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Ja sitten jaoston puheenjohtaja, edustaja Reijonen, olkaa hyvä, ja sen jälkeen edustaja Kiuru.

16.47 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Hallitus nostaa omaishoidon palkkiota, joka nousee 472 eurosta 530 euroon kuukaudessa. Lisäksi niin kutsutun raskaan siirtymävaiheen vähimmäispalkkio nousee 966 euroon. Tämä parantaa omaishoitajien toimeentuloa ja kaventaa hyvinvointialueiden välisiä eroja.

Omaishoitajien merkitys näkyy jokaisen hyvinvointialueen talousluvuissa säästettyinä hoivapaikkoina ja kevyempinä kustannuksina, puhumattakaan siitä, miten omaishoidettava kokee sen, kun läheinen ihminen sitoutuu hoitamaan ja pitämään huolta — sitähan ei voi mikään raha korvata.

Haluan kuitenkin vielä painottaa sitä, että vaikka vähimmäispalkkion korotus on hyvä muutos, 530 euroa kuukaudessa on silti suhteellisen matala korvaus ympärivuorokautisesta vastuusta. Omaishoitaja tosiaan antaa yleensä oman työnsä, vapaa-aikansa ja usein myös jopa terveytensä läheistensä hoitamiseen. Siksi vähimmäispalkkion suuruutta voisi mahdollisuuksien mukaan arvioida tulevaisuudessa ja etsiä keinoja sen nostamiseen, varsinkin seuraavilla hallituskausilla. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kiuru, Krista.

16.48 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy kyllä sanoa, että te olette, ministeri Grahn-Laasonen, tehnyt tähän saliin tänään vaikutuksen. Siis teidän välinpitämättömyytenne on sitä luokkaa, että minä en voi uskoa korviani. Se on kamalaa, että me ajatellaan hyvinvointivaltiossa, että ihmiset voivat 300 eurolla tulla toimeen [Aino-Kaisa Pekonen: Se on totta!] ja te ette ota siitä mitään vastuuta. Te selititte, kuinka sosiaalipalvelut sitten hoitavat, mutta te ette näytä siis tietävän, että te esitätte tässä, että niitä sosiaalipalveluita ei enää olisi hyvinvointialueilla ja että otetaan tämä tehtävä pois perusosan alentamisen osalta. Minusta se on karmaisevaa. Lisäksi te ette näytä tietävän siitäkään, että te lisäätte köyhien lasten määrää näillä sosiaaliturvaleikkauksilla enemmän kuin köyhien aikuisten määrää. Sellaista poliittista arvovalintaa en ymmärrä.

Mutta, ministeri Juuso, teiltä haluan vielä kysyä: Nimittäin kun laskimme yhteen kaikki ne 18—20 esitystä, joita olette tuonut eduskuntaan, paljastuikin, että niiden vaikutusarviointien mukaan lähes 10 000 sotetyöpaikkaa siinä meni. Se oli siis tehtävien vähennys. Kannatteko te mitään murhetta siitä, minkälaiseen tilanteeseen te olette ajanut melkein 10 000 soteväen vähennyksellä hyvinvointialueet? [Puhemies koputtaa] Siis niiden vaikutusarvioiden mukaan lähtee lähes 10 000 työpaikkaa. [Suna Kymäläisen välihuuto]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministerit. — Ministeri Juuso, otetaanko viisi minuuttia? Jos tarve vaatii pidentää, niin se on ihan ok.

16.50 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso: Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta ja kysymyksistä! Tässä nousi hyvin vahvasti esiin tämä hoivahenkilöstön tilanne. Keskustelussakin heijastui hyvin se, että hyvinvointialueet ovat hyvin erilaisissa tilanteissa. Meillä on hyvinvointialueita, missä on yt:t [Suna Kymäläisen välihuuto] meneillään ja hoivahenkilöstöä tullessaan irtisanomaan. Se, kuinka paljon, on vielä arvoitus, koska samalla on kyseessä myöskin rakennemuutos: mitä palveluja ulkoistetaan ja mitä pidetään omana toimintana.

Tässä on keskusteltu siitä, että asiantuntijat ennustavat hoivahenkilöstön pulaa tulevaisuudessa väestön ikääntymisen vuoksi ja sen vuoksi halutaan sitä teknologiaa sinne hoivatyöhön tuoda, koska meillä muuten eivät hoitajat riitä. Myöskin on painotettu hoitajien kielitaitoa, ja olen ihan samaa mieltä, että kyllä hoitajilla kielitaitoa pitää olla. [Krista Kiuru: Ei siinä mitään muutoksia ole tehty!] Siihen, laitetaanko se lakiin: varmaankin tulee siellä laillistamisprosesseissa kiinnittää huomiota kielitaitoon ja osaamiseen. [Krista Kiuru: Hoitajilta vaaditaan riittävä kielitaito!] Ja loppujen lopuksi työnantajahan vastaa aina siitä, että ulkomailta palkattu henkilö omaa sellaisen suomen kielen taidon, että hän pystyy hoivatyötä suorittamaan. Tämä on aina lopulta työnantajan vastuu. Tätä ovat myöskin Ruotsin ministerit korostaneet viime aikoina kovasti, että kyllä, Ruotsissa hoitajan pitää puhua ruotsia. Ja Suomessa hoitajan pitää puhua suomea. [Krista Kiuru: Sitä on tiukennettu!] Tästä ei ole minkäänlaista mahdollisuutta tinkiä. [Vasemmalta: Tämä on tärkeä, mutta entäs ne leikkaukset?]

Totta kai myötelän niitä hoitajia, jotka tässä tilanteessa joutuvat irtisanotuiksi. Se, että niitä on usealla puolella Suomea eri hyvinvointialueilla, on valitettavaa ja liittyy tähän rahoitusjärjestelmään ja siihen alijäämän kattamisvelvoitteeseen. [Krista Kiurun välihuuto] Toivon, että tämä ministeri Ikosen tuoma esitys alijäämien kattamisaikojen pidentämisestä hieman helpottaa tilannetta ja näin suureen irtisanomiseen ei tarvitsisi päätyä kuin mitä nyt yt-menettelyissä on lukuja annettu. [Suna Kymäläisen välihuuto] Yt-menettelyissä anetaan aina se mahdollisimman suuri luku, koska jos se ylitetään, niin sitten pitää pitää uudet yt-neuvottelut. Tulevaisuudessa kyllä tulemme hoitajia tarvitsemaan. [Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Annetaan ministerin puhua nyt.

Sitten oli kysymyksiä näistä STEA-leikkauksista, ja tässä nostettiin muutama yksittäinen järjestö, joilta oli tuki leikattu tai sitä vähennetty. Tähän liittyen huomautan, että 687 järjestöä on saanut avustusta, yhteensä 1 289 avustuskohdetta. Minun on mahdotonta kommentoida yksittäisiä avustuskohteita. Viittaan vain niihin aikaisemmin sanomiini periaatteisiin siitä, millä tavalla on priorisoitu eri avustuskohteita, ja siinä on nimenomaan se kohtaava työ, tuloksellisuus, järjestöjen varallisuus, päällekkäiset toiminnot ynnä muita asioita, mitä on painotettu. Mutta tosiaan näillä järjestöillä, jotka ovat tämän ennakkopäätöksen saaneet, on mahdollisuus antaa vastine ennakkopäätökseen, jolloin STEA tulee tietysti perustelemaan entistä tarkemmin. Niissä päätöksissä pitäisi jo perustelut kyllä olla, mutta jos tarvitaan lisäperusteluita tai jos tarvitsee korjata, niin se on vielä mahdollista tehdä.

Perhehoitajista tuli kysymys edelleen siitä, mitä toimenpiteitä on tulossa, ja perhehoitajien tilanteesta yleensäkin. Totean, että perhehoitajista on tällä hetkellä Suomessa pula.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Töitä olisi enemmän kuin mitä heitä on tarjolla. Hyvinvointialueet rekrytoivat perhehoitajia. Toivon, että sitä työtä tehdään, koska on ihan selvää, että omaishoitajien vapaiden pitämisessä nimenomaan perhehoitajat ovat erittäin hyvässä asemassa, ja silloin voidaan myöskin miettiä erilaisia tapoja jaksottaa sitä omaishoitajan työtä. Perhehoitaja voi tulla vaikka muutaman tunnin useana päivänä kuukaudessa, jotta omaishoitaja pääsee asioilleen tai saa edes hetken hengähdystauon, tai sitten voi olla myöskin pitempään, jos näin sovitetaan. Itse kannatan lämpimästi perhehoitajia. Joka tilanteessa ja tilaisuudessa, missä se on mahdollista, olen puhunut tämän asian puolesta.

Edustaja Kemppi totesi, että keskustan tavoitteena on omalääkäri kaikille. Kyllä, myöskin meidän tavoitteemme on omalääkäri kaikille. Pitää olla realistisi siinä mielessä, että me tarvitsemme enemmän lääkäreitä, meidän täytyy kouluttaa enemmän lääkäreitä, jotta me saadaan tämä toteutumaan ihan kaikille suomalaisille. Tämä on varmastikin vuosia kestävä hanke, mutta me mennään hyvään suuntaan, ja toivon, että seuraava hallitus jatkaa sillä suunnalla.

Edustaja Reijonen esitti toiveen, että omaishoitajien palkkio nostettaisiin ensi kaudella. Varmaan kaikki olemme sitä mieltä, että palkkioita pitäisi nostaa, siitä ei ole kysymys. Kyllä omaishoitajat ovat sen ansainneet. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Sitten ministeri Grahn-Laasonen, viisi minuuttia. Jos tarve vaatii, niin voi puhua pidempään.

16.56 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Kiitos, arvoisa puhemies! Edustaja Kiuru täällä syytti välinpitämättömyydestä. Joka välittää meidän hyvinvointiyhteiskunnasta, puuttuu valtion velkaantumiseen, ja juuri niin hallitus tekee. Välinpitämättömyydeksi voisi kutsua esimerkiksi sitä, mikä paljastui Valtiontalouden tarkastusviraston raportista, kun viime hallitus, Marinin hallitus, lisäsi pysyviä menoja, joilla ei ollut mitään tekemistä kriisien kanssa, [Krista Kiuru: Eihän se edes pitänyt paikkansa! — Välihuutoja — Puhemies koputtaa] eli lisäsi valtion menoja, joilla ei ollut tekemistä kriisien kanssa, ja jätti valtion velkaantumiseen liittyvät ongelmat [Krista Kiuru: Eli muiden vika jälleen!] seuraavan hallituksen harteille eli tämän hallituksen harteille, joka on kantanut vastuuta näistä asioista.

No, nyt näihin kysymyksiin, mitä — kiitos vaan, edustajat — esititte.

Ensinnäkin tästä toimeentulotuesta vielä. Toimeentulotuki voidaan siis puolittaa vain siinä tilanteessa, jos tuen hakija ei ole noudattanut velvoitteitaan, esimerkiksi ottanut vastaan työtä. Oletteko eri mieltä siitä, etteikö sosiaaliturvassa pidä olla sääntöjä? [Välihuutoja — Hälinää]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, nyt annetaan ministerin puhua.

No sitten seuraavasta asiasta: Itse asiassa edustaja Kaarisalo kysyi tästä toimeentulotuesta. Hän ei ole enää täällä — toivon, että voitte välittää hänelle viestiä. Alle 18-vuotiaiden vähäisiksi katsottuja ansiotuloja, kuten lasten syntymäpäivälahjoja tai kesätyöansioita, ei jatkossakaan huomioida toimeentulotuessa, eli niihin ei puututa. Toivon, että tämä oikea tieto tavoittaa hänet ja myöskin ihmiset, keille hän on mahdollisesti tästä asiasta puhunut. [Vasemmalta: Siis ihan uskomatonta!]

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Edustaja Keto-Huovinen nosti esiin naisiin kohdistuvan väkivallan, mikä on Orpon hallituksen tasa-arvopolitiikan kärki. Me puutummme naisiin kohdistuvaan väkivaltaan hyvin monin keinoin. Turvakotien resursseja on lisätty jokaisessa budjetissa, ensi vuoden budjetissa yli kolmella miljoonalla eurolla. Sovittelu on kielletty lähisuhdeväkivallassa. Uusi Istanbulin sopimuksen toimeenpanosuunnitelma on juuri julkaistu. Siinä on monia monipuolisia, eri hallinnon sektoreille ulottuvia toimia. Tämä on yhteinen asia, ja toivon, että eduskunta kiinnittää tähän jatkossakin paljon huomiota.

Edustaja Lohi kysyi yrittäjien eläkejärjestelmän uudistamisesta. Jaan tilannekuvan siitä, että yrittäjien eläkeuudistus, joka Marinin hallituksen kaudella tehtiin, ei onnistunut. Yrittäjät ovat siitä, voi sanoa, jopa raivoissaan. Ne ongelmat koskevat erityisesti pienituloisia ja aloittavia yrittäjiä, ja hallitus käy tällä hetkellä parhaillaan yrittäjäjärjestöjen, yrittäjien edustajien, kanssa vuoropuhelua YEL-järjestelmän korjaamisesta. Toki siinä on rajoitteena se, että meidän valtiontalouden tilanne on erittäin haastava, ja myöskin meidän väestörakenne luo painetta yrittäjien eläkejärjestelmään, kun meillä on tietysti vastuu maksussa olevista ansaituista yrittäjien eläkkeistä. Mutta tätä uudistusta on tarkoitus viedä sellaisella aikataululla, että saisimme sen ensi vuonna eduskuntaan, ainakin tätä korjaussarjaa vahvasti tehdään. Sellainen uudistus ei varmaan ole mahdollinen, kuviteltavakaan, mihin kaikki yrittäjät olisivat täysin tyytyväisiä, mutta etsimme yhdessä yrittäjien kanssa ratkaisuja, joilla korjataan näitä ilmeisiä ongelmia. Yrittäjät sanovat tämän YEL-järjestelmän tuottavan jopa ihan mielivaltaisia maksuja, ja yrittäjät maksavat eläkemaksuja työtuloon pohjautuen tuloista, joita ei käytännössä ole. Eli korjattavaa tässä meillä kyllä on, ja työ on alkanut.

Edustaja Karlsson piti tärkeän puheenvuoron. Haluaisin siihen lisätä, että hallitus uudistaa lastensuojelulakia. Se on meille erittäin tärkeää. Me pidämme tärkeänä sitä, että lapsiperheille todella haastavissa, vaikeissa elämäntilanteissa pystytään tarjoamaan hyvin monipuolista apua. Tämä on osa meidän hyvinvointiyhteiskuntaa, ja hyvinvointialueet maksavat myöskin ehkäisevää ja täydentävää toimeentulotukea, eli lapsiperheitä ei jätetä ongelmien kanssa yksin. Eli tämä on tärkeää tuoda esiin, tällainen toivon viesti.

Ja ylipäättäänkin koko tässä hallituksen budjetin linjassa pyritään siihen, että me katsomme Suomessa eteenpäin, että näitä meidän ongelmia ratkaistaan, vaikka meillä on isot budjettitalouden paineet. Kun tulevana vuosina meillä erityisesti ikäsidonnaiset menot eli käytännössä meidän ikääntyvän väestön sotepalvelujen tarve kasvavat ja toisaalta maanpuolustukseen on pakko panostaa enemmän — siihen on eduskunnan laaja yhteinen ymmärrys — niin tässä tilanteessa toivon eduskunnalta myöskin ymmärrystä ja toisaalta rakentavia ehdotuksia siitä, miten tätä taloutta saadaan tasapainoon. Jos te ette ole tyytyväisiä hallituksen linjaan, niin sitten olisi kohtuullista, että sosiaalidemokraatitkin esittäisivät omat vaihtoehdotensa. [Krista Kiuru: Kyllä on esitetty!]

Siitä verolinjasta olemme eri mieltä. Hallitus pyrkii työn verotuksen keventämisellä talouden kasvuun ja siihen, että tulevaisuudessa saisimme enemmän verotuloja, että olisi enemmän työtä, enemmän verotuloja. Se on myöskin näissä ylimmissä marginaaleissa tavoitteena. Se on vahva kasvu-uudistus, jota ekonomistit suosittelevat [Joona Räsänen välihuuto] ja josta on myöskin ihan tutkittua tietoa, ihan lähiajoiltakin.

Ja sitten vielä... No, nyt kello on sen verran paljon, että totean vielä näistä suojaosista hyvin lyhyesti: [Vasemmalta: Entäs ne opiskelijat?] Meillä on tästäkin tutkittua tietoa. VAT-Tin tutkimuksen mukaan osa-aikatyö ei romahtanut suojaosien poiston myötä. Haluan tuoda esille sen, että hallitus tällä hetkellä valmistelee työttömyysturvan sovittelun sääntöjen

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

— siis miten sovitellaan työttömyysturvaa ja työtä — selkeyttämistä siten, että entistään selkeämmin ihmisille voidaan viestiä siitä, että työtä kannattaa ottaa vastaan. Tällä hetkellä jokainen tienattu euro pienentää maksettavaa työttömyysetuutta 50 senttiä. Eli aina työn tekeminen halutaan tehdä kannattavaksi. Se on jo nyt sitä. Toivon, että tätä mahdollisuutta osattaisiin hyödyntää paremmin, ja me pyrimme tähän tuomaan vielä selkeyttä lisää, jotta se viesti on ihmisille kirkas: työn tekeminen kannattaa aina. — Kiitos. [Pia Lohikoski: Opiskelijat, ministeri, opiskelijat! — Vasemmalta: Oijoi, ei tullut vastausta! — Välihuutoja vasemmalta]

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Grahn-Laasonen vielä vastata tuohon opiskelijakysymykseen?

Joo, arvoisa puhemies, todella kaikkiin kysymyksiin en ehtinyt vastata. Pyrin kyllä mielelläni aina siihen. Tässä toimeentulotukilaissa selkeytetään myöskin sitä, että toimeentulotuki ei ole tarkoitettu opiskelun rahoittamiseen, vaan opiskelijalla on oma tukijärjestelmä: meillä on opintoraha, opiskelijan asumislisä ja opintolaina. Eli tämä selkeytys on tehty siihen lakiin, ja mielestäni se on kyllä ihan kaikin tavoin perusteltu.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: No niin, sitten mennään puhujalistaan. — Edustaja Kaunistola, olkaapa hyvä.

17.03 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimivuus, saatavuus ja laatu ovat kriittisen tärkeitä yhteiskunnan toimivuuden kannalta. Lääkärille tulee päästä silloin, kun apua tarvitsee. Joustavuus, asiakaslähtöisyys ja valinnanvapaus ovat ohjenuoria, joita meidän tulee soveltaa myös sotesektorilla. Yksityisen sektorin, säätiöiden ja yhdistysten hyödyntäminen myös sotekentällä on keskeistä, jotta saamme palvelut tuotettua mahdollisimman tehokkaasti ja laadukkaasti. Hoidon jatkuvuus, asiantunteva palvelu ja asiakkaan tilanteen tuntemus ovat avainasemassa, kun katsotaan hoidon vaikuttavuutta ja kustannuksia. Samalla julkisen talouden vahvistaminen, työllisyysasteen nostaminen ja kannustinten kehittäminen ovat keskiössä. Ilman työtä, verotuloja ja ahkeria, tuottavia yhteiskunnan kansalaisia myöskään hyvinvointiyhteiskunta ei voi pysyä kasassa. Jonkun on aina maksettava tuotetut palvelut.

Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on tehnyt ja tekee edelleen määrätietoista työtä sosiaali- ja terveyspalvelujen ja sosiaaliturvan uudistamiseksi. Merkittävä ensi vuonna jatkuva ja jo nyt myönteisiä tuloksia täyttänyt uudistus on 65 vuotta täyttäneiden valinnanvapauskokeilu, joka aloitettiin tänä syksynä. Kokeilussa 65 vuotta täyttäneet pääsevät yksityiselle yleislääkärille julkisen terveydenhuollon asiakasmaksujen hinnalla. Kokeilun asiakastyytyväisyys on ollut hyvää, ja lääkärille on saanut ajan keskimäärin neljän päivän päähän, moni on saanut ajan jopa samalle päivälle. Käyntien aikana on hoidettu tuki- ja liikuntaelinsairauksia sekä esimerkiksi hengitystieinfektioita ja lääkitysten korjaamisia, toisin sanoen perinteikkäitä suomalaisia kansansairauksia. Kokeilu onkin malliesimerkki siitä, miten hallitus pyrkii innovatiivisesti ja uusin ratkaisuin ratkomaan soten hankalaa tilannetta. Keskeistä tällä hetkellä olisi saada mukaan yhä enemmän toimijoita myös kasvukeskusten ulkopuolelta. Tästä kokeilusta viestiminen ja toimijoiden kannustaminen mukaan on tärkeää.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Yksityinen sektori ei ole julkisen sektorin vihollinen. Meidän on uskallettava hyödyntää sitä julkisen sektorin rinnalla ja tukena. Vain niin voimme tehokkaasti ottaa koko sotesektorin voimavarat käyttöömme. Samalla korostuu se, miten perus- ja erikoissairaanhoidon on kuljettava käsi kädessä. Yhteen tasoon panostaminen ei voi olla toiselta pois, eikä perussairaanhoidon vahvistamista voi tehdä erikoissairaanhoidon kustannuksella. Meidän on keksittävä juuri tällaisia innovatiivisia ratkaisuja, jotka tukevat ja edistävät molempia tasoja.

Arvoisa rouva puhemies! Panostuksia tehdään myös esimerkiksi omalääkärimallin kehittämiseen sekä turvakotiverkoston vahvistamiseen. Hyvinvointialueiden määräaikaisiin omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittämishankkeisiin ehdotetaan 40 miljoonan euron rahoitusta ensi vuodelle. Eri hyvinvointialueilla käynnistetyistä kokeiluista on jo aiemminkin saatu hyviä tuloksia, ja on korkea aika viedä asiassa jälleen askeleita eteenpäin. Omalääkärimalleja kehittämällä voimme vauhdittaa hoitoonpääsyä, purkaa hoitojonoja ja parantaa saatavan hoidon laatua. Tuttu lääkäri ja tuttu hoitaja helpottavat monien ihmisten asiointia terveyspalveluissa. Korvamerkitty rahoitus hankkeiden edistämiseen on askel oikeaan suuntaan ja jälleen tärkeä toimi sotepalvelujen parantamiseksi.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi tekisin vielä muutaman yksittäisen noston budjetista STM:n osalta. Turvakotitoimintaan siis esitetään 3,45 euron tasokorotusta turvakotipaikkojen riittävyyden turvaamiseksi. Hallitus on määrätietoisesti sitoutunut vahvistamaan turvakotien toimintaa hallituskauden aikana. Äitiysavustuksen rahasummaa ja äitiyspakkauksen arvoa kasvatetaan 40 eurolla 210 euroon ensi keväästä alkaen.

Äsken käsitelimme sisäministeriön budjettiluokkaa, ja siellä nousi keskusteluun huumausainerikollisuus. Esimerkiksi nuorten huumekuolemien ehkäisyyn ja C-hepatiitin eliminointiin esitetään nyt 17,5 miljoonan euron lisäystä. Pitää kuitenkin muistaa, että mikään rahasumma ei tähän yksistään riitä. Yhteiskunnallisesti viestin tulee olla selkeä ”ei”, ei ensimmäistäkään huumekokeilua. Tärkeää on, että viranomaisille lisätään eri sektoreille rahaa, kuten esimerkiksi SM:n puolella koulupoliisitoimintaan kaksi miljoonaa euroa. Nämä rahat ovat poikkihallinnollisia, läpileikkaavia, ennaltaehkäisevään toimintaan tarkoitettuja, ja ne tukevat viranomaisyhteistyötä ja uusien toimintamallien luomista.

Budjetista löytyy siis monia hyviä nostoja, joiden kautta voimme uudistaa, joustavoittaa ja sujuvoittaa sotesektorinkin toimintaa. Nämä ovat keskeisiä asioita, jotta voimme tarjota laadukkaita ja saavutettavia sotepalveluita myös tulevaisuudessa. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen. — Siirrymme sitten tästä kohdasta eteenpäin 17.30. Palataan tähän listaan kyllä sitten myöhemmin illalla.

17.09 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan talousarvio perustuu vastuulliseen ja kokonaisvaltaiseen näkemykseen turvallisuudesta ja hyvinvoinnista. Tässä ajassa meidän on huolehdittava ihmisistä elämän kaikissa vaiheissa, lapsista ja perheistä aina ikääntyviin ja heihin, jotka ovat rakentaneet tämän maan vapauden ja turvallisuuden.

Arvoisa puhemies! Sotiemme veteraanien joukko harvenee vuosi vuodelta, mutta velvollisuutemme heitä kohtaan ei vähene. Heille kiitos ja kunnia. Tässä talousarviossa turvataan sotiemme veteraanien hoiva, kuntoutus ja turvallinen arki niin kauan kuin yksikin heistä on keskuudessamme. Kyse ei ole leikkauksista vaan siitä, että määrärahat vastaavat

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

todellista tarvetta sotiemme veteraanien siirtyessä ajasta ikuisuuteen. Sotiemme veteraanien kuntoutus, kotona asumista tukevat palvelut, sotainvalidien hoito, heidän puolisoiden kuntoutus sekä sodista kärsineiden huolto turvataan kunnialla. Tämä on velkamme heille, ja sen me maksamme.

Arvoisa puhemies! Tämän hallinnonalan osalta talousarviossa on paljon muutakin hyvää kuin veteraanien arvokas hoiva. Turvallisuus ja hoiva nimittäin kulkevat tässä talousarviossa käsi kädessä. Panostamme hoidon ja hoivan valmiuteen, mielenterveyspalveluihin ja psykoterapiakoulutukseen, omaishoitajien aseman parantamiseen sekä yli 65-vuotiaiden hoitoon valinnanvapauskokeilun kautta. Lisäksi vahvistamme turvakotitoimintaa, ehkäisemme nuorten huumekuolemia ja etenemme määrätietoisesti C-hepatiitin torjumisessa. Nämä kaikki ovat konkreettisia päätöksiä, joilla vastataan kasvavaan hoidon tarpeeseen ja vahvistetaan ihmisten arjen turvallisuutta. Koska Suomi on pitkä maa ja pohjoisen välimatkat aivan omaa luokkaansa, on turvallisuus myös varautumista. Siksi Finnhemsin lääkäri- ja lääkintähelikopteritoimintaan osoitetaan lisää rahoitusta ja Puolustusvoimien terveydenhuollon valmiutta vahvistetaan. Resursseja kohdennetaan myös rikos- ja riita-asioiden sovitteluun sekä sosiaalialan osaamiskeskuksiin. Nämä ovat tärkeitä ja turvallisuuttamme edistäviä päätöksiä.

Arvoisa puhemies! Velkarahalla rakennettu hyvinvointi ei ole turvaa vaan siirrettyä vastuuta. Tämä talousarvio ei perustu helppoihin lupauksiin vaan vaikeisiin mutta välttämättömiin päätöksiin. Se lupaa hoivaa, turvallisuutta ja vastuunkantoa ja ennen kaikkea sen, että Suomi huolehtii omistaan sekä erityisesti heistä, jotka ovat aikanaan huolehtineet Suomesta. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Karlsson.

17.13 Anette Karlsson sd: Arvoisa puhemies, ärade talman! Hallitus perusteli vammaispalvelulain heikennyksiä sillä, että ihmisen elämänvaiheita on lupa arvioida ja että tuen tarve on eri asia lapsena, nuorena, aikuisena tai ikääntyneenä. Tämä ajattelu on YK:n vammaisten oikeuksien komitean linjausten vastaista, mutta kun hallitus haluaa katsoa ihmistä elämänvaiheiden kautta, tehdään se siellä, missä se on järkevää, ja tarkastellaan tätä budjettia samalla tavalla:

Lapsuus: Lapsen elämässä ratkaisevaa on turva ja kokemus siitä, että kuuluu joukkoon. Nyt hallitus on heikentämässä lapsiperheiden toimeentuloa ja ajamassa tuhansia lapsia köyhyyteen. Kiitos kuitenkin, ministeri Grahn-Laasonen, että sanoit kuulleesi huoleni lasten tilanteesta — vaikka en ihan ole vakuuttunut siitä, että nyt suunnitellut lastensuojelulain muutokset korjaavat nyt tehtyä vahinkoa.

Nuoruus: Hallitus näyttää tunnistaneen nuorten mielenterveyden ongelmat. Se on hyvä asia, mutta samaan aikaan hoitoonpääsy on heikentynyt ja palveluja tarjoavien hyvinvointialueiden taloustilanne on monella suunnalla jopa kriisissä.

Aikuisuus: Aikuisille on luvassa lukuisia heikennyksiä, joista tässä nostan esille terveydenhuollon pitenevät hoitojonot, järjestöjen rahoituksen leikkaukset ja kuntoutuksen vähenemisen. Tämä tarkoittaa, että apua ei saa silloin kun työkyky olisi vielä pelastettavissa. Samaan aikaan viimesijaista toimeentulotukea kiristetään niin, että ihminen voi pahimmassa tilanteessa joutua pärjäämään alle 300 eurolla kuukaudessa. Monella toimeentulotuen saajalla on sairauksia ja mielenterveyden ongelmia. Näin massiivinen ja kohtuuton ki-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

ristys ei kannusta, vaan syventää ahdinkoa. Sosiaaliturvan idea on olla turvaverkko, ei pudotuskoe.

Vanhuus: Että ei kuoltaisi nuorena eikä oltaisi sairaita — sitä Suomi on tavoitellut sukupolvien ajan, ja siinä olemme onnistuneet. Elämme yhä pidempään ja paremmassa kunnossa kuin aiemmat sukupolvet. Pitkäikäisyys on suomalainen menestystarina, jonka taustalla on pitkäjänteinen työ terveyden, koulutuksen ja sosiaalisen turvallisuuden eteen. Tänä ratkaistavana on, rakennammeko yhteiskuntaa, jossa myös vanhuudella on arvoa. Talousarviota lukiessani olen huolestunut. Teknologian varjolla ikääntyneiden palveluista leikataan 50 miljoonaa euroa. Tämä ei kävele käsi kädessä laadun, kehittämisen ja arvokkaan vanhuuden kanssa. Hyvä hallitus, turvaranneke ei huomaa yksinäisyyttä eikä nosta lattialle kaatunutta vanhusta ylös. Kun kotihoidon käyntejä vähennetään ja hoiva korvataan laitteilla, ikääntynyt joutuu pärjäämään nykyistä enemmän yksin. Ja valitettavan moni tietää, että ikääntyneet joutuvat jo nyt pärjäämään liian kauan turvattomassa ja yksinäisessä tilassa.

Arvoisa puhemies! Tätä budjettia yhdistää yksi asia: vastuu siirtyy yhä enemmän yhteiskunnalta yksilölle ja perheelle. Lapsen odotetaan sopeutuvan, nuoren pärjäävän, aikuisen sinnittelevän ja ikääntyneen tulevan toimeen yksin. Kaikki tässä salissa tietävät, että toisenlainenkin suunta olisi ollut mahdollinen.

Lopuksi haluan vielä todeta, että muutama vuosi sitten, kun paperitehdas suljettiin, oli kyse kansallisesta hätätilasta. Maan hallitus piti kriisikokouksen, kasasi tukipaketin ja myötäili tilanteessa. Nyt satoja hoitajia ja soteammattilaisia pistetään pihalle, vaikka vielä hetki sitten maassa oli hoitajapula. Missä ovat kriisikokoukset ja tukipaketit nyt kun sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja sen ammattilaisia ajetaan ahtaalle? — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Partanen poissa. — Edustaja Castrén.

17.18 Maaret Castrén kok: Arvoisa puhemies, hyvät ministerit! Hallituksen talousarviosityksellä vahvistetaan sosiaali- ja terveystalouden varautumiskykyä ja tehokkuutta. Tämä on välttämätöntä, jotta palvelut toimivat kaikissa olosuhteissa ja ihmiset saavat tarvitsemansa avun oikeaan aikaan ja laadukkaasti.

Hallitus jatkaa tärkeitä uudistuksia ja yli 65-vuotiaiden valinnanvapauskokeilua, sosiaali- ja terveydenhuollon valmiuteen panostetaan, ja turvakotien sekä huumekuolemien ehkäisyyn ja C-hepatiitin eliminointiin lisätään rahoitusta. Hallituksen määräaikaisella investointihankkeella rahoitetaan ensi vuonna myös omalääkäri-, omatiimi- ja ammatinharjoittajamallien kehittämistä hyvinvointialueilla, varaten tähän 40 miljoonaa euroa.

Soteuudistuksessa uudistettiin rakenteet, mutta nyt on aika keskittyä palveluiden uudistamiseen. Tulossa olevat muutokset ammattihenkilölakiin, lastensuojelulakiin ja sosiaalihuoltoon ovat keskeisiä askelia. Yksi suurimmista haasteista on ammattihenkilöstön saataavuus. Siksi meidän on otettava teknologian tarjoamat mahdollisuudet täysimääräisesti käyttöön. Laki teknologian käytöstä sosiaalihuollossa ei valmistunut ajoissa. Sen käsittely jatkuu, ja tämä on kriittinen uudistus. Täällä on puhuttu paljon siitä, vähennetäänkö sitten sitä inhimillistä kohtaamista, mutta oman äitini kohdalla ratkaiseva teknologia oli se, joka vahti häntä yöllä. Me nähtiin, että hän poistuu kolmesta viiteen kertaa joka yö asunnostaan ties minne, palaten sinne kyllä. Tämä ratkaisi sen, että tiesimme, että äiti ei enää voi asua yksin.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tutkimus ja kehittäminen ovat palveluiden uudistamisen ytimessä. Toisiolain muutos on erinomainen esimerkki tästä. Valtiovarainvaliokunta on lisännyt Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen momentille 800 000 euroa, josta 400 000 kohdennetaan kansallisen laaturekisteritoiminnan kehittämiseen ja laajentamiseen. Siitä on monta kymmentä vuotta, mutta lasten syöpäkuolemien väheneminen aikoinaan Suomessa oli yksinomaan pohjoismaisen rekisterin aikaansaama erittäin hyvä asia. Panostuksilla voidaan mahdollistaa vuosien varrella kertynyt tiedon hyödyntäminen täysmääräisesti.

Lisäksi 300 000 euroa kohdennetaan Hoitotyön tutkimussäätiölle, mistä edustaja Hamari jo kehuikin hallitusta. Me tiedetään tutkimukseen perustuen, että niissä sairaaloissa, joissa on hoitajia, jotka toimivat tutkijoina — eivät tutkimushoitajina, vaan nimenomaan tutkijoina — potilaat selviytyvät paremmin. Ajatelkaa sitä. Se on todella hieno asia, että tähän on saatu rahaa.

100 000 euroa menee Käypä hoito -suositusten lisärahoitukseen. Näyttöön perustuva sairaanhoito onkin keskeistä hoidon laadun ja kustannusvaikuttavuuden kannalta. Käypä hoito -suosituksethan ovat oikeastaan se normi, jolla oikeudenkäynneissä katsotaan lääkärin toiminnan oikeellisuutta. Itse olen ollut juuri päivittämässä omilla tutkimuksillani päävammoihin liittyvää Käypä hoito -suositusta, jossa todettiin, että jos esimerkiksi hoivakodissa vanhus on lyönyt päänsä, niin jos ei hänen tajunnantasossaan ja käytöksessään mikään muutu, häntä ei tarvitse kuljettaa päivystykseen, joka on joka ikiselle vanhukselle erittäin rasittava ja, niin kuin sanottu, ennen vanhaan täysin turha toimenpide.

Samalla omaishoidon ja perhehoidon lakimuutoksilla parannetaan omaishoitajien ja perhehoitajien asemaa. Ikääntyneiden palveluiden kehittämiseen ohjataan viisi miljoonaa euroa, koska omaishoito on todella arvokas osa suomalaista hyvinvointia ja hillitsee talouden menopainetta.

Palveluiden uudistaminen, tutkimuksen vahvistaminen ja henkilöstön saatavuuden turvaaminen ovat avainasemassa. Perusterveydenhuollon saatavuutta ja jatkuvuutta on vahvistettava. Meidän on varmistettava, että uudistukset eivät jää rakenteiden tasolle vaan näkyvät ihmisten arjessa. Turvaverkko säilyy, mutta sen rakenteiden tulee tukea aktiivisuutta ja osallisuutta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Vielä taidetaan ehtiä edustaja Strandman.

17.22 Jaana Strandman ps: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme tänään useita asioita, joita yhdistää yksi keskeinen näkemys: ihmisten arjen sujuvuus ja oikea-aikainen tuki silloin, kun sitä eniten tarvitaan. Olipa kyse omaishoitajista, perusterveydenhuollosta tai erityisruokavaliota vaativista sairauksista, kyse on lopulta ihmisarvosta ja yhdenvertaisista mahdollisuuksista elää hyvää elämää.

Omaishoitajat ja perhehoitajat tekevät korvaamatonta työtä suomalaisen yhteiskunnan hyväksi. Hallituksen esitys, jolla omaishoidon tuen vähimmäishoitopalkkiota korotetaan ja perhehoitajien turvaa vahvistetaan äkillisissä tilanteissa, on erittäin tärkeä nosto. Korotus on maltillinen, mutta sen viesti on selvä: omaishoitoa arvostetaan, ja sen jatkuvuudesta halutaan huolehtia. Samalla on muistettava, että jaksaminen ei synny pelkästä palkkiosta: lakisääteisten vapaiden, työssä käyvien omaishoitajien tilannearvio ja toimivien sijaisjärjestelyjen ja palveluiden on toteuduttava aidosti koko maassa.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Hoidon jatkuvuus on toinen suomalaisen hyvinvointivaltion kipukohta. Omalääkärimallin edistäminen ja siihen kohdennettu lisärahoitus ovat merkittäviä uudistuksia. Kun ihmisellä on tuttu lääkäri ja hoitotiimi, hoito sujuvoituu, aikaa säästyy, ja ongelmiin päästään puuttumaan ajoissa. Tämä parantaa hoidon laatua ja vähentää raskaampien palvelujen tarvetta. Samalla se tekee terveydenhuollon ammattilaisten työstä mielekkäämpää ja auttaa vastaamaan lääkäripulaan erityisesti perusterveydenhuollossa.

Arvoisa puhemies! Haluan nostaa eduskunnan keliakiaverkoston puheenjohtajana ja keliakikkona esille keliakian. Kolmas tärkeä on siis arjen yhdenvertaisuus. Keliakiaa sairastavat suomalaiset joutuvat elämään jatkuvan tarkkuuden kanssa. Gluteeniton ruokavalio on ainoa hoito, ja se tuo mukanaan lisäkustannuksia sekä haasteita saatavuudessa. On kohtuutonta, jos sairaus ajaa ihmisen osallistumista työelämään, opiskeluun tai yhteisiin ruokailutilanteisiin. Gluteenittomien tuotteiden hinnat, valikoima ja merkinnät ovat asioita, joihin voidaan vaikuttaa poliittisilla päätöksillä ja vastuullisella toiminnalla.

Arvoisa puhemies! Hyvinvointiyhteiskunta mitataan siinä, miten se kohtelee heitä, joiden arki on valmiiksi kuormittavaa. Näissä kysymyksissä hallituksen linja vie kehitystä oikeaan suuntaan, mutta työtä on jatkettava määrätietoisesti ja ihmisiä kuunnellen. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, poissa. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

17.26 Ville Väyrynen kok: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Pari asiaa vielä, mitkä tuossa eivät ihan minuuttiin mahtuneet.

Ensinnäkin tosiaan suuri kiitos turvakotien rahoituksen lisäämisestä ja myös nuorten huumekuolemien ehkäisemiseen tähtäävästä projektista, jotka ovat erittäin tärkeitä, ja niihin ihan tuntuvasti satsataankin panostuksia, ja siitä iso kiitos.

Palaisin vielä omalääkärimalliin, joka niin ikään on erittäin tärkeä, ja sitä lähdetään edistämään. Tässä oli muistaakseni keskustan edustaja Kempiltä puheenvuoro, jossa he hyvin suoraan ilmoittivat, että omalääkäri jokaiselle suomalaiselle, mutta jos nyt esimerkiksi allekirjoittanut ajattelee, niin ihan ensimmäisenä en ole omalääkärin tarpeessa. Siinä mielessä on hyvä, että alkuvaiheessa kohdistetaan todella... Minä tiedän, että monella hyvinvointialueella on projekteja, joissa haetaan niitä ryhmiä, jotka oikeasti hyötyvät omalääkärimallista, ovat he sitten ikäihmisiä tai monisairaita tai tiettyjä harvinaissairauksia sairastavia. Jos me lähdetään ihan jokaiselle tavoittelemaan, niin taidetaan olla semmoiset 500—1 000 lääkäriä tällä hetkellä perässä siitä, ja minun mielestäni on erittäin hyvä, että lähdetään kokeilemaan sitä ja mennään asteittain sitä kohti.

Toinen semmoinen mielenkiintoinen asia, mikä itse asiassa oli tarkoitus ottaa esillekin ja minkä tuossa edustaja Lindén otti esille liittyen näihin leikkauksiin ja näihin erikoistumiskoulutusleikkauksiin: Siinä on ehkä semmoinen pieni sudenkuoppa, niin kuin edustaja Lindénkin ikään kuin puhui erikoistuvista lääkäreistä tulevana erikoislääkäreinä, mutta me ehkä unohdetaan, että he ovat valmiita lääketieteen lisensiaatteja, koulunsa käyneitä lääkäreitä ja täyttä työvoimaa sairaaloille, ja se on yksi ongelma. Jos se pullonkaula toteutuu, niin se ei ole pelkästään se tulevien vuosien erikoislääkäri työvoima vaan nimenomaan se ihan sillä hetkellä sairaaloiden perustyötä kovasti pyörittävä työvoima. Minä toivon, että sitä seurataan, toteutuvatko siinä todella ne uhkat, mitä vähän on kuulemisissa esitetty. Sen näkee, kun siihen mennään, mutta joskus vähän ehkä ajatellaan, että he ovat tämmöistä tie-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

tynlaista opiskelijakuntaa, joka sitten joskus tulevaisuudessa tuo sen panoksensa, mutta se ei ihan ehkä erikoistuvien lääkäreiden kohdalla menee yksi yhteen näin.

Kela 65 -mallista: Tässä edustaja Kari nosti esiin sen Uutissuomalaisen jutun. Ihan totta, että tällainen tehtiin, mutta siinä nyt ehkä oli enemmän semmoinen soitteelukierros hyvinvointialueille, ja se artikkelihan itse asiassa päättyi toteamukseen THL:n asiantuntija-toimesta, että on aivan liian lyhyt aika vielä tehdä johtopäätöksiä jonojen pituudesta tai hoidon saatavuudesta. Siinä mielessä se ei mikään kauhean laaja selvitys vielä ollut, ja sitä pitää odottaa. Itse suhtaudun kyllä hyvin positiivisesti tähän.

Sitten vielä viimeisenä asiana valiokunnan mietinnöstä otan esille, että on erittäin hyvä tämä laki terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta varautumiseen ja poikkeusoloihin liittyen, jossa valiokunta korostaa sitten, kun meillä on samaan aikaan menossa esimerkiksi arviointimenettelyitä ja uudet hyvinvointialueet hakevat paikkaansa, että meillä ministeriöt keskenään koordinoivat etenkin, kun lähdetään isoihin investointeihin, rakennusprojekteihin, varautumissuunnitelmiin, että meillä tosiaan ministeriöt koordinoivat keskenään sitä toimintaa ja tietävät, missä ollaan menossa. Tämä on erittäin hyvä esitys, ja siihen olen tyytyväinen, että se saatiin läpi. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Wickström poissa. — Edustaja Sarkomaa, olkaa hyvä.

17.29 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa rouva puhemies! Tulin varmuudeksi tähän, että ehdin ihan muutaman sanan sanoa. Kiitos vielä puheenvuorosta, oli parlamentaarinen työ, niin piti poistua salista.

Vaikka taloustilanne on todella vakava ja vaikeita päätöksiä on tehty, niin haluan vielä tässä sanoa, että moni tärkeä uudistus on toteutunut, uudistus, joita ollaan toivottu ja joista ehkä unelmoitukin. Omalääkäri- ja omahoitajamallin käyttöönotto todellakin etenee alueilla, ja nyt siihen saadaan se yli 40 miljoonan euron vauhditusraha. Tämä 65 vuotta täyttäneiden mahdollisuus päästä yksityiselle yleislääkärille terveyskeskusmaksun hinnalla on tuonut paljon hyvää palautetta. Se on senioreille erittäin tervetullut uudistus. Syöpästrategia on nyt vihdoin valmistunut, ja toisiolain korjaus tulee näkymään uusina tutkimustuloksina ja hoitomuotona, mahdollisesti terveysalan kasvuna. Nuorten huumekuolemien ehkäisyohjelma käynnistyy, se on erittäin tärkeä asia. Lääkekorvauksen vuosiomavastuun voi maksaa nyt erissä ilman korkoja ja lisäkuluja, tätä on pitkä toivottu ja edistetty. Äitiyspakkauksen arvoa korotetaan, turvakotien rahoitusta vahvistetaan, elatustuki uudistui vahvistaen lapsen oikeutta riittävään elatukseen ja lisäpanostukset terveydenhuollon valmiuteen vahvistavat kokonaisturvallisuutta. Nämä uudistukset ovat erittäin tervetulleita erikäisille ihmisille.

Ihan lopuksi totean sen, että hyvinvointialueita on tärkeää tukea, siellä ei onnistuta leikkaamalla vaan tekemällä asioita vaikuttavammin. Siksi kysyisinkin vielä ministeriltä: kun THL on todennut, että supistaisi laaturekistereiden toimintaa, niin miten voisimme varmistaa, että sitä päinvastoin vahvistetaan? Me tarvitsemme tietoa, millaista hoitoa on annettu minkälaisin tuloksin. Siitä tarvitaan valtakunnallisesti vertailtavaa tietoa, ja valtiovarainvaliokunta kohdisti määrärahoja siihen ja myöskin hoitotyön tutkimukseen. Me tarvitaan vaikuttavuutta sinne terveydenhuoltoon. Toivoisin, että ministeri voisi tähän vielä vastata, miten voisimme varmistaa, että vaikuttavuustyöhön on voimavaroja, ettei sitä soteuudis-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

tusta tehdä leikkaamalla vaan kehittämällä palveluita niin, että samalla rahalla saa ehkä parempaa. — Kiitos, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Merinen poissa. — Edustaja Reijonen, puheenvuoro, ja sitten annan vielä ministeri Juusolle laaturekistereihin, ja sitten mennään seuraavaan asiaan.

17.31 Minna Reijonen ps: Kiitos, arvoisa puhemies! Haluan nostaa vielä esille nämä lääketutkimukset. Pidän erittäin tärkeänä, että lääketutkimukseenkin panostetaan, koska jos ei tutkita, miten lääkkeet toimivat ja miten ne vaikuttavat, niin eihän mitään edistystäkään tule. Tämä on erittäin tärkeä asia, ja minä haluaisin, että Suomi olisi oikein edelläkävijä tässä asiassa. Näyttää, että tämä hallitus kuitenkin on ottanut tähän, ja en tiedä, mitä tulevaisuudessa on tulossa, mutta tässä vaiheessa näyttää hyvältä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Haluaako ministeri Juuso vastata tuohon laaturekisteriasiaan?

17.32 Sosiaali- ja terveysministeri Kaisa Juuso (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! THL panostaa vaikuttavuustietotutkimukseen, ja tämän johdosta he ovat ajatelleet, että hoitotyön tutkimus on tavallaan sama asia eli perustetaan siihen vaikuttavuustyötutkimukseen. Siinä on kyse myöskin palveluvalikoimien rajaamiseen liittyvistä toimenpiteistä ja siitä, millä tavalla me pystytään jatkossa rajaamaan palveluita, mitkä ovat vaikuttavia menetelmiä. Se on iso projekti, koska siihen liittyy hoitotoimenpiteiden lisäksi myöskin lääkitysturvallisuus ja monta muuta asiaa. Tällä he ovat perustelleet sitä, että olisivat valmiita rahoituksesta leikkaamaan, mutta sinne nyt tulee lisää rahaa. Kyllä tässä tietysti ohjausta tehdään ja näin poispäin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Asian käsittely keskeytettiin.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi huoltovarmuuden turvaamisesta ja Huoltovarmuuskeskuksesta sekä turvavarastolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 145/2025 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 22/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Siellä on ensimmäisenä edustaja Hänninen. Olkaa hyvä.

Keskustelu

17.33 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvokas puhemies! Suomen turvallisuus rakentuu kokonaisuudesta, jonka kivijalka on huoltovarmuus. Se on kykyämme varmistaa, että yhteiskunnan toiminta ei pysähdy, vaikka maailma ympärillämme muuttuisi. Tämä hallituksen esitys huoltovarmuuslain uudistamiseksi on vastaus muuttuneeseen turvallisuusympäristöön. Elämme ajassa, jossa meidän on oltava valppaina ja valmiina, ajassa, jossa huoltovarmuus ei ole enää vain varautumisen yksityiskohta vaan koko yhteiskuntamme selkäranka.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus on osa kokonaisturvallisuuttamme. Suomen puolustuskyvyn kannalta on erittäin tärkeää, että huolehdimme kokonaisturvallisuuden kaikista näkökulmista, myös huoltovarmuudesta. Hallitus tekee nyt perusteellisen ja vastuullisen uudistuksen, jossa huoltovarmuuslaki päivitetään vastaamaan tätä aikaa. Huoltovarmuuskeskuksesta tehdään virasto, sen rahoitusmalli selkeytetään ja varautumista laajennetaan materiaalivarastoista myös suorituskyyhiin. Tämä tarkoittaa, että yhteiskunta kykenee toimimaan myös kriisin keskellä. Me olemme valmiita alati muuttuvaan toimintaympäristöön riippumatta siitä, oliko kyse energiasta, ruuasta, tietoverkoista vai logistiikasta. Se tarkoittaa sitä, että suomalaiset voivat luottaa siihen, että kriisitilanteessakin valo syttyy, lääkkeet riittävät ja yhteiskunnan palvelut pelaavat.

Arvoisa puhemies! Huoltovarmuus ei ole vain Helsingin ja Etelä-Suomen asia, se on ennen kaikkea koko Suomen yhteinen asia ja tehtävä. Erityisesti pohjoisen Suomen rooli huoltovarmuuden ja omavaraisuuden kannalta on korvaamaton. Pohjoisessa on kriittinen osa energiantuotantoamme, teollisuuttamme ja logistiikkaverkostojamme. Siksi myös huoltovarmuuden kehittämisessä on varmistettava, että investoinnit ja varautumistoimet ulottuvat koko maahan. Vaikka pian päätämme tämän lain hyväksymisestä, on meidän katsottava rohkeasti tulevaisuuteen. Huoltovarmuus ei synny lakia muuttamalla, se syntyy teoilla, investoinneilla ja yhteisestä hyvästä. Turvallinen Suomi on vahva vain silloin, kun jokainen osa maata on turvassa ja mukana. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Strandman.

17.36 **Jaana Strandman ps:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen on oltava valmis kriiseihin. Siksi huoltovarmuutta vahvistetaan uudella lailla. Huoltovarmuuskeskuksesta tehdään virasto, joka saa selkeän viranomaisvastuun. Laki määrittää tehtävät ja rahoituksen niin, että varautuminen toimii kaikissa oloissa. Rahoitus tulee valtion budjetista ja huoltovarmuusmaksusta, jotta taso pysyy riittävänä. Työntekijät siirtyvät virkasuhteeseen, mikä lisää luotettavuutta ja vastuuta. Varautuminen kattaa lämmön, sähkön ja ruoan. Suomalaisen maatalouden on säilyttävä elinvoimaisena, jotta kotimainen ruoka riittää myös häiriötilanteissa. Jos pellot hiljenevät, olemme pulassa. Kansallinen tuotanto turvaa tilanteessa, jossa rajat sulkeutuvat ja toimitusketjut katkeavat. Kun kriisi tulee, kukaan ei tuo viljaa tai lihaa rajan yli. Silloin ratkaisee oma tuotanto. Siksi maatalouden kannattavuus ja kotimainen ruoka ovat osa turvallisuuttamme.

Arvoisa rouva puhemies! Energiassa kotimaisuus on yhtä tärkeää. Turvetta on ajettu alas, mikä on lisännyt riippuvuutta ulkomaisista polttoaineista. Tämä on riski, jota emme voi hyväksyä. Turve on säilytettävä varapolttoaineena, sillä kriisin hetkellä se voi ratkaista

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

sen, pysyvätkö kodit lämpiminä ja teollisuus käynnissä. Kun tuontipolttoaineet eivät liiku, turve antaa aikaa ja turvaa. Turpeen alasajo ei saa viedä meiltä tätä mahdollisuutta.

Huoltovarmuus ulottuu myös alueille. Pitkäkestoisissa häiriöissä ratkaisut tehdään paikallisesti. Jokaisella maakunnalla on omat riskinsä: saaristossa polttoaineen saatavuus, Lapissa lämmön turvaaminen, kaupungeissa logistiikka. Siksi tarvitaan paikallisia varautumissuunnitelmia, riskiarvioita ja toimivia verkostoja. Huoltovarmuuskeskus tukee tätä työtä tuottamalla tilannekuvaa ja koordinoimalla yhteistyötä viranomaisten, yritysten ja järjestöjen välillä. Kun tieto kulkee ja suunnitelmat ovat kunnossa, kriisin hetkellä ei synny paniikkia.

Arvoisa rouva puhemies! Kun häiriö iskee, suomalaisten on oltava valmiina. Oma ruoka ja oma energia luovat todellista turvaa. Tämä laki vie asioita oikeaan suuntaan. Ilman kotimaista tuotantoa, turvetta ja alueellista varautumista varmuus jää hyvin laihaksi. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kallio.

17.39 Vesa Kallio kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyse talousvaliokunnan yksimielisestä mietinnöstä, ja erityisen hyvää siinä on, että valiokunta lisäsi sinne näitä mainintoja alueellisesta huoltovarmuudesta. Haluan ne vielä tässä erikseen nostaa esille.

Elikkä toimintaympäristön muutos ja lainsäädännön lähtökohdat: Täällä todetaan, että talousvaliokunta kiinnittää huomiota myös siihen, että alueellinen huoltovarmuus on tärkeä osa kansallista huoltovarmuusjärjestelmää ja alueellisen huoltovarmuuden tavoitteena on turvata kriittiset alueelliset toiminnot, kuten täällä aiemminkin on tuotu esille, näissä pitkäkestoisissa ja vakavissa häiriötilanteissa, tässä se yhteistyö on erityisen tärkeässä roolissa, ja myös edelleen kehittää ja vahvistaa tätä toimintaa ja yhteistyötä myös tiedonkulun osalta, koska se on äärimmäisen tärkeää, että jokaisessa tilanteessa jokainen tietää, mitä tehdään. Tässä tosiaan on hyvin tuotu lisäyksenä tähän esitykseen, että tilannekuvaa jaetaan eri toimijoille, ja myös se, että se liittyy tähän alueellisen huoltovarmuuden kehittämiseen. Nyt on oleellista, että kaikki nämä tulevat sitten myös käytännössä toteutumaan ja että ne otetaan käyttöön. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

17.40 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Entisenä huoltovarmuusneuvoston jäsenenä voin tyydytyksellä todeta, että tämä hallinnollinen muutos tässä virastomuotoisen Huoltovarmuuskeskuksen synnyttämisessä on hyvä asia ja se varmistaa sitä jatkuvuutta. Tämä on tässä mielessä hyvä uudistus, ja tämä koko paketti on suhteellisen yksimielinen. Hallintovaliokunnassa on ollut pientä erimielisyyttä, mutta tämä talousvaliokunnan mietintö on yksimielinen, ja se on hyvä merkki siitä, mitä Suomessa tehdään yhdessä.

Tällä toiminnalla on aika laajoja horisontaalisia vaikutuksia, ja se tässä pitää noteerata. Sitten se, mikä on tässä aivan esimerkillistä, on tämä julkisen ja yksityisen sektorin toimiva yhteistyö, ja se on tämän huoltovarmuuden selkäranka. Sitä tässä vahvistetaan, ja tähän poolimaiseen työskentelyyn, jolla sitä tehdään, ei tule muutoksia. Tämä on myös kansainvälisesti aivan poikkeuksellinen tapa, ja me ollaan aika monessa mielessä esimerkki monelle maalle tästä, miten huoltovarmuutta rakennetaan. Täällä on tärkeitä huoltovarmuuden tekijöitä, varastointia erityisesti ruuan osalta, viljojen osalta, täällä paljon puhutaan

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

energiasta ja sähköverkoista ja kaikesta kriittisestä infrasta, ja tämä käsittelee niitä etukäteen yhdessä yksityisen sektorin kanssa ja tätä systemaattisesti viedään eteenpäin.

Tähän liittyy, arvoisa rouva puhemies, yksi huolenaihe. Meidän huoltovarmuusmaksu käytännössä kerätään fossiilisista polttoaineista, ja nyt kun ollaan siirtymässä enemmän puhtaisiin energialähteisiin, niin se pakottaa meitä miettimään, miten tämä rahoituspohja jatkossa hoidetaan. Tämä tulee olemaan varmasti sitten jatkossa semmoinen asia, että jos me haluamme varmistaa, että me pystymme myöskin pitkäkestoisiin kriiseihin vastamaan, niin tämä rahoituspohja pitää laventaa tästä fossiilisesta polttoaineesta muualle.

Muuten tämä esitys on kannatettava, ja tällä voidaan mennä eteenpäin. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Kaarisalo.

17.43 Riitta Kaarisalo sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomalainen kokonaisturvallisuuden konsepti ja kansallinen huoltovarmuusjärjestelmämme kiinnostaa Euroopassa tällä hetkellä hyvin laajalti. Olemme monin tavoin esimerkkinä koko maailmalle siinä, kuinka yhteiskuntamme kriittinen toimintakyky varmistetaan kaikissa olosuhteissa, ja toisaalta sen suhteen, kuinka laajasti ja perusteellisesti kykenemme myös omaa väestöämme suojelemaan. Elämme kuitenkin aikoja, jolloin myös meidän on pystyttävä yhä parantamaan, ja siksi tätä lainsäädäntöä tällä hetkellä uudistetaan.

Kuten puolustusvaliokunta on todennut, huoltovarmuuslainsäädäntö ja huoltovarmuusjärjestelmä vaikuttavat hyvin laajasti kaikille yhteiskunnan eri sektoreille ja se on keskeinen osa suomalaista kokonaisturvallisuusajattelua. Tähän esitykseen ovat siksi omat lausuntonsa antaneet myös hallintovaliokunta, puolustusvaliokunta sekä maa- ja metsätalousvaliokunta. Kaikki valiokunnat ovat pitäneet uudistusta tarpeellisena ja lähtökohdiltaan perusteltuina. Lausunnoissa korostuivat nykyjärjestelmän vahvuuksien säilyttämisen tarve, Huoltovarmuusrahaston kantokyvyn turvaaminen sekä eri sektorien viranomaisten roolit ja kansainvälisen tason yhteistyön merkitys. Varsinainen mietintövaliokunta eli talousvaliokunta pitää huoltovarmuuslainsäädännön uudistusta välttämättömänä ja peruslähtökohdiltaan tarkoituksenmukaisena. Asiantuntijakuulemisissa keskeinen huomio on kohdistunut suomalaisen huoltovarmuusjärjestelmän lähtökohdan, julkisen ja yksityisen sektorin toimivan yhteistyön, säilyttämiseen ja vahvistamiseen osana uudistettua järjestelmää.

Arvoisa puhemies! Myös minä pidän perusteltuna, että huoltovarmuuden määritelmä laajennetaan koskemaan myös normaaliolojen vakavia häiriötilanteita. On hyvä huomata, myös se, että huoltovarmuuden käsitteen laajentaminen koskemaan väestön toimeentuloa ja suojaamista, välttämättömien palveluiden tuotantoa sekä kriittistä infrastruktuuria vaikuttaa myös kuntien varautumiseen ja tuo Huoltovarmuuskeskuksen toimijana lähemmäs kuntia, joilla on keskeinen rooli näiden toimintojen turvaajina. Kriittisten alueellisten toimintojen turvaaminen on äärimmäisen tärkeää.

Arvoisa puhemies! Koska kriittinen infrastruktuuri kattaa voimassa olevassa huoltovarmuuslaissa mainitut tekniset järjestelmät, on perusteltua, että jatkossa pykälän 1 momentissa viitattaisiin lisäksi kriittiseen infrastruktuuriin ja siihen siis sisällytettäisiin myös nämä tekniset järjestelmät. Yhteiskunnan teknistuminen ja verkottuminen on lisännyt haavoittuvuutta ja tarvetta kriittisen infrastruktuurin suojaamiseen erilaisia uhkia ja riskejä vastaan. Mielestäni tämä tiukennus selventää tätä tilannetta ja tuo myös uusia, vakavammin otettavia velvoitteita.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Arvoisa puhemies! Tämä lakiesitys on näkemykseni mukaan hyvin perusteltu ja hyväksyttävä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen poissa.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 145/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisen talouden hoitamisesta ja talouspolitiikan arviointineuvostosta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 167/2025 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 26/2025 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelua. Edustaja Hänninen.

Keskustelu

17.47 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvokas puhemies! Tänään käsittelyssä oleva hallituksen esitys talouden kehikosta, niin kutsutusta velkajarrulaista, on yksi tärkeimmistä päätöksistä suomalaisen julkisen talouden tulevaisuuden kannalta. Suomi ei voi enää jatkaa velkaantumista, jonka korkomenot syövät joka vuosi yhä suuremman osan hyvinvointiyhteiskunnan resurssista. Meidän on tulevaisuudessa päästävä tasapainoon, jossa keräämämme verot päättyvät meille itsellemme, meidän hoivaamme, koulutukseemme ja turvaamme eivätkä lainan myöntäjän taskuun. Velkajarru ei ole kahle vaan turvavyö. Se on mekanismi, joka suojaa maataamme kriiseiltä ja varmistaa, että pystymme hoitamaan perustehtävämme myös tulevinä vuosikymmeninä.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys tuo julkiseen talouteen kaksi uutta tavoitetasoa. Ensimmäkin jokaiselle vaalikaudelle asetetaan parlamentaarisesti valmisteltu rahoitusasematavoite, joka ohjaa taloudenpitoa realistisesti ja ennustettavasti. Toiseksi asetamme kahdeksan vuoden ylivaalikautisen tavoitteen, jonka mukaan velkasuhteen on keskimäärin pienennettävä 0,75 prosenttiyksikköä vuosittain. Tämä pitkän aikavälin ohjaus on välttämätöntä tilanteessa, jossa velkaantuminen on jatkunut jo yli 15 vuotta ja korkomenot ovat nousemassa reilusti yli 3 miljardin euron vuositasolle.

Valtiovarainvaliokunta on käsitellyt esityksen huolellisesti. Valiokunta tukee hallituksen linjaa ja on omilla tarkennuksillaan parantanut esityksen toimivuutta. Merkittävä uudistus on valiokunnan lisäämä säännös valtiovarainministeriön riippumattoman ennustetoiminnan turvaamisesta. Tämä vahvistaa talouspolitiikan läpinäkyvyyttä ja uskottavuutta. Lisäksi valiokunta on täsmentänyt rahoitusasematavoitteiden arviointia koskevaa sääntelyä, jotta kokonaiskuva talouden tilasta voidaan muodostaa luotettavasti.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Arvoisa puhemies! On historiallista, että suurimmat eduskuntapuolueet ovat nyt yhdessä sitoutuneet talouden tasapainottamiseen. Kiitos siitä. Tämä on esitys, jonka sisällöstä meidän kaikkien tulisi olla ylpeitä. Tämä yhteinen linja parantaa Suomen asemaa, vahvistaa luottoluokitusta ja suojaa Suomea tilanteessa, jossa geopoliittinen epävarmuus on pysyvä osa toimintaympäristöämme. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

17.51 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Suomen julkinen talous velkaantuu liian nopealla tahdilla. Tämän vuoden valtion velkaantuminen kasvaa vielä suuremmaksi kuin mitä on aiemmin ennakoitu. Viimeistään nyt on selvää, että Orpon hallitus on epäonnistunut lupauksissaan julkisen velkaantumisen taittamisesta. Suomi ei ole akuutin velkakriisin partaalla, mutta jos velkasuhteen kasvu jatkuu pitkään nykyisellä tahdilla, on ongelmia edessä. Velkasuhteen kasvu olisi siis saatava taittumaan. Valtion velkaantumista mitataan velan suhteella bruttokansantuotteeseen, ja velkasuhde saadaan taitettua, jos talouskasvu on nopeampaa kuin velan ja korkomenojen kasvu. Eli velkasuhdetta voidaan taittaa talouskasvulla tai velkaantumisen vähentämisellä. Velkaantumista on kuitenkin vaikea käytännössä vähentää ilman kasvua.

Myös vasemmistoliitto on valmis julkisen talouden sopeutuksiin. Sopeutukset tulee ajoittaa ja mitoittaa niin, ettei niillä tapeta kasvua vaan päädytään kasvattamaan velkasuhdetta. Sopeutukset tulee kohdistaa sinne, missä rahaa on, eli hyvätuloisille. Me esimerkiksi karsisimme ympäristöhaitallisia yritystukia, lisäisimme suurituloisten verotusta ja laittaisimme pisteen erilaisille pääomaverokikkailuille. — Ja nyt, arvoisa puhemies, luen tämän yhden lauseen uudestaan, sillä taisin sanoa hieman väärin: Eli tarkoitin sanoa, että sopeutukset tulee ajoittaa ja mitoittaa niin, ettei niillä tapeta kasvua ja vain päädytään kasvattamaan velkasuhdetta. Eli velkasuhteen kasvattaminen ei varmastikaan ole yhdenkään eduskuntapuolueen tavoite.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto ei lähtenyt mukaan parlamentaariseen velkajarrusopimukseen, sillä pelkäämme sen muodostuvan kasvujarruksi ja hyvinvointivaltiota heikentäväksi mekanismiksi. Tässä sovun pohjalta sorvatussa laissa on kansallisena lisäsääntelynä EU-vaatimuksia tiukemmat velan alentamistahtivaatimukset 2030-luvulla ja siitä eteenpäin. EU-vaatimukset on joka tapauksessa tuotava kansalliseen lainsäädäntöön, ja me emme näe tarvetta EU-säännöksiä tiukemmille kansallisille vaatimuksille lain tasolla.

On huomattava, että jo EU-säännöt ovat varsin tiukat, mikäli niitä noudatetaan pilkulleen. On lisäksi hyvä huomata, että Orponkaan hallitus ei ole noudattanut voimassa olevia EU-vaatimuksia sellaisenaan, vaan se on neuvotellut niihin erilaisia joustoja. Mikäli velkajarrussa sovittu sääntely olisi ollut voimassa tällä vaalikaudella, olisi se edellyttänyt useita miljardeja enemmän sopeutuksia kuin mitä hallitus on toteuttanut. Orpon hallituksen jo toteuttamat sopeutukset ovat johtaneet kasvun heikkenemiseen. Vaikka on sopeutettu, velka-aste ei ole taittunut, vaan velka-asteen kasvu on jatkunut. Sopeutukset ovat osaltaan syventäneet ja pitkittäneet taantumaa leikatessaan kulutuskysyntää ja heikentäessään työllisyyttä, ja sitä kautta leikkaukset ovat huonontaneet velkasuhdetta.

Juuri tämä voi muodostua velkajarrun ongelmaksi. Tiukat sopeutukset taantumassa eivät taita velkaantumista, mutta ne vahingoittavat taloutta ja ne vahingoittavat yhteiskuntaa. Kasvu on paras tapa taittaa velkaantumista, ja kasvu on historiallisesti tarkastellen ol-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

lut onnistunein tapa velkasuhteen taittamiseen. Pelkona on, että mekaaninen velkajarru johtaa myötäsykliseen talouspolitiikkaan eli kasvun tappaviin sopeutuksiin taantumassa. Uhkana on loputon leikkausten kierre, jossa matalasuhdanteessa tehdyt leikkaukset leikkaavat kasvun ja johtavat velkasuhteen kasvuun ja jälleen uusiin leikkauksiin. Tällainen kierre johtaisi hyvinvointivaltion alasajoon ja estäisi vihreän siirtymän kannalta välttämättömät investoinnit.

Toivon tietenkin, että velkajarrun soveltamisessa käytetään sitten aikanaan järkeä ja tarpeenmukaista joustavuutta eikä haitalliseen leikkauskierteeseen päädytä. Toisaalta hyvässä suhdannetilanteessa kansalliset lisävaatimukset eivät kyllä juuri vaikuta suuntaan eivätkä toiseen. Vaikuttaakin nyt siltä, että kansallinen lisäsääntely, toisin sanottuna tämä velkajarru, voi muodostua joko haitalliseksi tai sitten se muodostuu tarpeettomaksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys tulisi valmistella uudestaan ilman kansallista lisäsääntelyä. Ehdotan, että lakiehdotukset hylätään.

Ensimmäinen varapuhemies Paula Risikko: Kiitoksia. — Edustaja Lyly.

17.55 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tarve tämän lain käsittelylle tulee EU:n vaatimuksesta saada kansalliseen lainsäädäntöön yhteisiä julkisen talouden finanssipoliittisia sääntöjä. Sieltä tämä lähtee. Kuitenkin on heti sanottava, että EU:n vaatimukset julkisen velan suhteesta bruttokansantuotteeseen, 60 prosenttia, ja alijäämästä, kolme prosenttia, luovat raamit jäsenmaille. Nykyisestä Suomen julkisen talouden velkaantumisesta ja tämänhetkisestä alijäämästä johtuen vaatimukset johtavat ensi vaalikaudella 6,4 miljardin euron sopeuttamistarpeeseen viimeisten tietojen mukaan. Tällä viikolla torstaina tulevat uudet ennusteet, ja tämä luku tarkentuu todennäköisesti hieman ylöspäin, jos katsoo näitä talouden kasvulukuja, mitä tällä hetkellä mennään. Jos katsotaan näillä talouden kasvuluvuilla, mitä nyt on, sopeuttamistarve vaalikaudella 2031—2035 olisi 4,8 miljardia, ja yhteensä liikutaan siellä 11—12 miljardin sopeutustarpeessa kahdelle vaalikaudelle.

Nyt kun sitoudumme tähän velan hoitamiseen näiden EU-kriteerien kautta, niin tärkeätä on se, että tässä on parlamentaarinen yhteistyö hyvin taustalla. Suomessa tämä velkajarru on oma määrittelymme tästä 0,75:stä ja muusta, mutta joka tapauksessa nämä tämänhetkiset vaatimukset ensi vaalikaudelle ja seuraavalle ja varmasti sitä seuraavalle ovat EU:n sääntelyjen kautta tulevia, ja meidän omat sääntelymme eivät ole tulossa tässä vastaan lähivuosisikymmenenä. Tältä se näyttää tällä hetkellä.

Vaikka meillä ei olisi tällaista velkajarrulainsäädäntöä tai EU:n vaatimuksia, olisimme joutuneet saman suuruusluokan sopeutuksen eteen joka tapauksessa. Se on tosiasia. Meidän velka on kohta 90 prosenttia bkt:stä, ja se tarkoittaa, että sen yli ei pitäisi mennä, vaan meidän pitäisi saada se hallintaan ja sitten meidän pitäisi saada se laskemaan, jotta sitten seuraavissa kriiseissä meillä olisi varaa ottaa niitä kriisejä vastaan ja saisimme puskuria sitä varten rakennettua, kun velkasuhdetta saadaan alaspäin.

Arvoisa rouva puhemies! Tärkeätä tässä on, että tässä on laaja parlamentaarinen yhteistyö yli hallitus—oppositio-rajojen, ja tämä sitoutuminen on tässä erittäin tärkeä kokonaisuus. Kun tässä on koko julkisesta taloudesta kysymys, eli täällä on valtio, hyvinvointialueet ja kunnat, niin tällä poliittisella ohjauksella myöskin näitten osalta on erittäin iso merkitys. Sitoutuminen yli puoluerajojen näihin EU-sääntelyn tuomiin rajoitteisiin on sataprosenttista, ja sitten näissä kotimaisissa kriteereissä eivät ole ihan kaikki mukana, mutta kokonaisuutena työskentely menee parlamentaarisesti.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Arvoisa rouva puhemies! Kun nämä raamit määrittelevät, niin joka tapauksessa kukin hallitus tekee sitten niitten talousraamien sisällä sitä omaa, arvoistaan lähtevää politiikkaa ja asettaa itselleen sitten sen mukaisen rahoitusaseman, jota tässä yhteisesti tehdään, ja sitten muita tavoitteita. Varmasti käy niin, että seuraavia vaaleja käydään näitten raamien puitteista, millä keinoilla niihin päästään, ja varmasti puolueilla on täysin erilaisia keinoja ratkaista. Siellä tulee esiin se, miten suhtaudutaan tulopuolen sopeutukseen, miten meno-puolen sopeutukseen, miten rakenteellisiin uudistuksiin ja näin, ja nämä kaikki ovat siellä pöydällä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä on megaluokan juttu, että yli hallitus—oppositio-rajojen on pystytty parlamentaarisesti määrittelemään tämä parlamentaarinen yhteistyö ja se työskentely. Aika näyttää sitten, kuinka tässä onnistutaan. Kasvu määrittelee sen, kuinka kivuliaita päätöksiä joudumme jatkossa tekemään. Nämä luvut, mitä tuossa aiemmin mainitsin, on arvioitu noin puolentoista prosentin kasvulle. Jos kasvu on parempi, luvut ovat pienempiä, ja jos se on huonompi, luvut ovat isompia ja sopeutustarve on isompi. — Tässä, kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Valkonen poissa. — Edustaja Jokelainen, olkaa hyvä.

18.01 Jessi Jokelainen vas: Arvoisa puhemies! Edustaja Minja Koskela tuossa edellä kuvasi kattavasti syitä, miksi me vasemmistossa emme ole halukkaita sitoutumaan hallituksen esitykseen velkajarrusta. Nähdäkseni meillä on täällä kyllä puoluerajat ylittävä konsensus siitä, että velkaantumista on hillittävä, mutta velkajarru uhkaa hoitaa velkaa hyvinvointivaltion rakenteiden kannalta kestävämmällä tavalla ja altistaa lisävelkaantumiselle.

Muun muassa näistä syistä kannatan Minja Koskelan tekemää hylkäysesitystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hyrkkö, olkaa hyvä.

18.01 Saara Hyrkkö vihr: Arvoisa puhemies! Olen ollut puolitoista viikkoa puhekiellossa, ja se ehkä äänestä kuuluu. Pidän puheenvuoron kohtalaisen lyhyenä.

Halusin kuitenkin tulla toteamaan sen, että huoli julkisen talouden tilasta on yhteinen ja se on perusteltu, ja ajattelen, että on Suomen kannalta aika iso asia, että tällaisena aikana puolueet yli hallitus—oppositio-rajojen ovat kyenneet istumaan yhteiseen pöytään ja sopimaan edes jostain. Meillä voi olla edessä aika monenlaisia kriisejä ja poikkeuksellisia tilanteita, joihin meidän täytyy pystyä vastaamaan, ja se edellyttää taloudellista liikkumavaraa, joka meillä on tällä hetkellä todella niukka, toki myös riittävän joustavaa talouspoliittista sääntelyä. Olenkin tyytyväinen siihen, että hallituksen alun perin esittämän ylikireän, jäykän jarrun sijaan nyt tehdään pikemminkin tällainen talouden turvavyö, mikä tarkoittaa sitä, että jatkossakin Suomessa järjen käyttö on sallittua, jopa suotavaa. Tämä on ollut vihreiden keskeinen tavoite, kun tästä finanssipoliittisesta lainsäädännöstä on parlamentaarisesti neuvoteltu.

Meille ensisijainen tavoite olisi ollut viedä ne EU:sta tulevat velvoitteet sellaisenaan lakiin ilman kansallista lisäsääntelyä, mutta kun kävi selväksi, että tällainen ratkaisu ei ole suurten puolueiden vastustuksen takia mahdollinen, niin päätimme vaikuttaa loppuun asti sen puolesta, että saataisiin mahdollisimman tolkullinen laki ja malli Suomeen niillä mus-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

keleilla, mitä 13 kansanedustajan puolueella on. Tämä malli ei siis ole meidän mielestämme täydellinen, mutta me olemme mukana tässä parlamentaarisessa sovussa, koska ajatellaan niin, että sen ansiosta tämä on olennaisesti parempi kuin mitä se olisi ilman meitä, ja myös koska tällä parlamentaarisella sovulla itsessään on Suomelle arvoa. Pidän kuitenkin tosi olennaisena sitä, että valiokunta mietinnössäänkin tunnistaa, että lakia voi olla tarpeen kehittää ja muuttaa. Jos esimerkiksi EU-säännöt muuttuvat tai laki osoittautuu muuten toimimattomaksi, niin on tietenkin aiheellista, että myöskin tätä kansallista sääntelyä päivitetään.

Tämä nyt käsittelyssä oleva lakihan ei itsessään siis estä järkevää talouspolitiikkaa. Jokaisella hallituksella on jatkossakin velvollisuus ja myös mahdollisuus tehdä fiksua, vastuullista ja pitkäjänteistä talouspolitiikkaa, joka huolehtii ympäristöstä ja ihmisten hyvinvoinnista. Kuten ollaan tällä hallituskaudella nähty, se ei ole lainkaan itsestään selvää, oli sitten velkajarrua taikka ei. Tämä laki ei sisällä suoraa sääntelyä vuotuisesta velkatasosta saati joistain tietyistä leikkauksista, vaan velkaantumista pyritään hallitsemaan asettamalla poliittisesti sitovia tavoitteita, joita sitten kukin hallitus parhaaksi katsomallaan tavalla toteuttaa. Mikäli hallitus päätyy poikkeamaan tästä yhdessä sovitusta, niin on vaihtoehtona myöskin sitten toteuttaa joko ne tarvittavat muutokset tai toimittaa riittävät selvitykset sen poikkeaman syistä. Eli mistään pakkopaidasta ei ole kyse. Se, hyödynnetäänkö tätä joustavuutta ja harkinnan mahdollisuutta, riippuu tietysti poliittisesta viisaudesta ja ehkä rohkeudestakin.

Asia, johon valiokuntakäsittelyssä erityisesti syvennyttiin, oli finanssipolitiikan valvonnan riippumattomuus, ja tätä tullaan jatkossa tarkkaan seuraamaan, ja myöskin tullaan tätä nyt tehtävää valvonnan järjestelyä arvioimaan, mitä pidän hyvin tärkeänä. Lisäksi valtiovarainvaliokunta kiinnitti huomiota valtiovarainministeriön merkittävään rooliin ennusteiden [Puhemies koputtaa] mutta myös sopeutustoimien vaikutusarvioiden laatimisessa, ja riskiin informaatiomonopolin syntymisestä, ja tähän liittyen tarvitaan myöskin jatkossa toimenpiteitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

18.05 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Ehkä on vielä paikallaan tässä toisen käsittelyn kohdalla muistuttaa tämän meidän julkisen taloutemme osalta siitä perimmäisestä haasteesta, että vaikka meitä eivät sääntelisi mitkään säännöt EU:n tasolta tai meillä ei olisi minkäänäköistä kansallista sääntelyä, niin nykyisellä kehityksellä emme voisi kuitenkaan jatkaa. Se on se johtopäätös, joka tässä kannattaa kuitenkin ensimmäisenä pitää mielessä, että emmehän me julkisen talouden vahvistamiseen tai sen tasapainoon pyri siksi, että meillä on jotkut säännöt, vaan siksi, että se on järkevää, koska nykyisellä kehityksellä tulemme siihen tilanteeseen, että tämän yhteiskunnan kyky vastata edessä oleviin ja tuleviin kriiseihin vaarantuu totaalisesti, ja sitä kukaan ei varmaan toivo. Ja myös, jos tätä kehitystä ei saada käännettyä, ylipäätänsä meillä vuotuinen liikkumavara täällä budjettitalouden puolella tulee kutistumaan entisestään.

Arvoisa puhemies! Kun mietitään sitä perimmäistä syytä, miksi julkista taloutta on syytä vahvistaa, niin tullaan myös ihan sen raadollisen kysymyksen eteen, että tämmöinen pieni maa täällä Euroopan laidalla on huomattavasti enemmän haavoittuvainen myös niille liikkeille, mitä rahoitusmarkkinoilla tapahtuu. Mikäli Suomen julkisen talouden hoitaminen ei herätä luottamusta rahoittajien keskuudessa, niin se välittömästi näkyy meillä sitten

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

niissä velanhoitokustannuksissa. Tämä on itse asiassa se asia, joka on hyvä jokaisen ymmärtää, että jos tämän vuoden tasolla puhumme jo siitä, että meidän velanhallinnan kustannukset ovat siellä yli kolmessa miljardissa eurossa ja näköpiirissä on se, että seuraavan neljän vuoden aikana ne kasvavat noin 500 miljoonaa euroa vuodessa, tulee tähän kaksi miljardia vielä päälle, että maksamme vuosittain vuoden 29 tasossa uusimpien arvioiden mukaan yli viisi miljardia euroa pelkästään aikaisempien velkojen korkoja. Varmasti voisi kuvitella, että ihan jokainen tässä salissa mieluummin käyttäisi näitä rahoja johonkin muuhun. Se on tavallaan se perimmäinen syy, minkä takia myös tätä sääntelyä tarvitaan, oli se sitten yksityiskohdiltaan minkä tahansa laista.

Arvoisa puhemies! Ehkä tähän loppuun vielä on hyvä todeta, että se, mistä olen kyllä iloinen, on se, että kun tässä tosiasiallisesti kaksi seuraavaa vaalikautta meitä sääntelevät eniten ne finanssipoliittiset säännöt, jotka Euroopan unionin tasolla on sovittu, niin niistä tässä salissa näyttää olevan yksimielisyys, joten voisin kuvitella, että niistä tavoitteista liittyen esimerkiksi ensi vaalikauteen ja tuleviin pääsemme kyllä sitten aikanaan tämän puitteissa sopuun.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja arvo-paperimarkkinalain 11 luvun 21 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 153/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 17/2025 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 153/2025 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rikoslain 11 luvun muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 47/2025 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 16/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.09 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Maailma on täynnä julmuutta. Holokausti on ihmiskunnan historian synkimpiä hetkiä. Se muistuttaa meitä siitä, kuinka pitkälle viha, välinpitämättömyys ja valehtelu voivat johtaa. Siksi tänään käsiteltävä esitys rikoslain täydentämisestä on erityisen tärkeä. Esityksessä ehdotetaan rikoslain 11 lukuun lisättäväk-

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

si säännös, joka kriminalisoi vakavien kansainvälisten rikosten kieltämisen, puolustelun ja vakavan vähättelyn silloin, kun se yllyttää vihaan tai väkivaltaan tai häiritsee yleistä järjestystä. Valiokunnassa esitystä vielä tarkennettiin oikeansuuntaisesti, sillä siihen lisättiin toiminnan tietoisuus. Tietoisesta teosta voidaan tuomita, ja tällaisissa tapauksissa niin tulee tehdä. Tällä muutoksella parannetaan turvallisuutta ja yhteiskuntarauhaa. Vihapuhe ei saa jäädä vastauksettomaksi silloin, kun se uhkaa ihmisarvoa ja demokratiaa.

Arvoisa puhemies! On tärkeää painottaa, ettei esitys ole uhka sananvapaudelle. Historiallisia tapahtumia ja niiden taustoja voidaan ja pitääkin voida tutkia, kritisoida ja niistä keskustella. Esitys on siksi tarkkarajainen. Rangaistavaksi tulisi vain selkeä ja julkinen kiistäminen tavalla, joka yllyttää vihaan ja vaarantaa järjestystä. Siksi valiokunnan tarkennukset esitykseen ovat tervetulleita. Vilpitön tietämättömyys ei täyttäisi rikoksen tunnusmerkistöä.

Samalla tämä esitys tuo Suomen lainsäädännön sille tasolle, jota kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja Euroopan unioni meiltä edellyttävät. Suomi on saanut asiasta huomautuksia, ja nyt tämä hallitus on tarttunut puutteeseen vastuullisesti ja oikea-aikaisesti.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys on osa laajempaa rasismiin vastaista työtä. Emme voi antaa tilaa ideologioille, jotka pyrkivät mitätöimään toisten ihmisarvoa. Holokaustin uhrit ansaitsevat muistonsa suojelemisen. On meidän velvollisuutemme varmistaa, että mitään vastaavaa ei koskaan enää tapahdu. Kansalaisten on voitava elää turvallista arkea. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 47/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 150/2025 vp

Valiokunnan mietintö StVM 31/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 16. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Väyrynen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.12 **Ville Väyrynen kok:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tämähän on yksimielinen ja tavallaan kaksiosainen lakiesitys, mikä valiokunnasta mietintönä on tullut alas. Toinen osa koskee nimenomaan tätä erityisraskausrahaa, jossa pyritään yhdentämään sääntelyä suhteessa raskaussuojeludirektiiviin, joka EU:sta tulee liittyen raskaana olevien, äskettäin synnyttäneitten, imettävien äitien työllitännäisiin vaaratekijöihin. Se on ilman muuta tervetullut korjaus. Ainoat, mistä keskustelua käytiin, olivat jonkun verran nämä aiheet ja vaivat ja

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

taudit, mitkä tähän liitetään, ja siitä soveltamisesta, mutta siitäkin saatiin muovattua sitten seurantalausuma niin ikään yksimielisenä, ja tämä on erittäin tervetullut muutos.

Se, mikä henkilökohtaisesti on lähellä sydäntä, on sitten tämä toinen osa, eli mikä niin sanottu luovutuspäiväraha. Meillä on ollut semmoinen ihmeellinen tilanne tässä maassa, että jos meillä on elävä elimensä luovuttaja, joka yleensä tarkoittaa munuaisen luovuttajaa, meillä tehdään 250:stä munuaisen siirrosta noin 40 tällä hetkellä eläviltä luovuttajilta, ja elävä luovuttaja ei ole saanut kaikkia ansionmenetykskorvauksia eli mikä on menty sairauspäivärahakorvaukselle, ja se on käytännössä tarkoittanut sitä, että vapaaehtoisesti oman munuaisensa toiselle luovuttava ihminen on semmoisen 1 000—1 500 euroa kokenut taloudellisia tappioita. Nyt on saatu tämän pitkän työn jälkeen, kiitos siitä ministeri Grahn-Laasoselle, että siirretään tartuntatautipäivärahan mukaiseen korvauskäytäntöön, jolloin korvataan kaikki todelliset ansionmenetykset elimensä luovuttaville ihmisille, ja siinä mielessä päästään samalle tasolle, missä naapurimaissa ollaan. Tämä on sinänsä kustannuksiltaan erittäin pieni, taitaa olla noin 40 000 euroa vuodessa, ja sitten jos ajatellaan, että toimiva munuaisensiirre on semmoinen 40 000—50 000 euroa halvempi kuin vuosi dialyysia vuosi leikkauksen jälkeen ja munuaiset toimivat semmoiset 10—20 vuotta siirrettynä, niin tämä on erittäin kustannustehokasta toimintaa siinä mielessä.

Olen erittäin lämpimästi, niin kuin koko valiokunta, tämän esityksen kannalla, ja edelleen kiitän ministeriä erittäin ansiokkaasta toiminnasta. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 150/2025 vp sisältyvät 1.—8. lakiehdotuksen. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 9. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuokra-asuntolainojen ja asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 180/2025 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 14/2025 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

18.15 **Juha Hänninen kok:** Kiitos, arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys on esimerkki siitä, mitä vastuullinen ja ratkaisukeskeinen asuntopolitiikka on käytännössä. Kun investointiavustuksia on jouduttu kohdentamaan kaikkein haavoittuvimmassa asemassa olevien ryhmien asumiseen, hallitus ei ole jäänyt seuraamaan vierestä opiskelija-asuntomarkkinoiden tilannetta, vaan se on tarttunut toimeen. Tässä esityksessä ehdotetaan opiskelija-asuntohankkeiden korkotukilainan rahoitusosuuden nostamista 100 prosenttiin.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Tämä on täsmällinen ja tarkoituksenmukainen ratkaisu, joka vastaa ajankohtaiseen tarpeeseen.

Arvoisa puhemies! Opposition puhe kodittomista opiskelijoista on ollut äänekästä, mutta ei tosiasioihin pohjautuvaa. Hallitus ei ole jättänyt opiskelijoita heitteille, päinvastoin se mahdollistaa nyt juuri ne hankkeet, jotka muuten olisivat jääneet kokonaan toteutumatta, ja kohdistaa asuntorakentamisen tukia sinne, missä niitä eniten tarvitaan. Yleishyödylliset opiskelija-asuntosäätiöt eivät voi kerätä omarahoitusosuuksia markkinatoimijoiden tavoin. Juuri siksi 100 prosentin korkotuki on heille välttämätön edellytys tuotannon käynnistämiseksi. Tällä muutoksella varmistetaan, että hankkeet, jotka ovat jo edenneet suunnittelussa tai saaneet varauksia, voivat nyt edetä rakentamiseen ilman viivettä.

Arvoisa puhemies! Esitys myös selkeyttää omakustannusvuokrajärjestelmää. Vuokrien tasauksen laajennus vähentää painetta vuokran nousuihin ja turvaa opiskelijoille kohtuuhintaisen asumisen riippumatta siitä, millä rahoitusmallilla yksittäinen kohde on rakennettu. Kyse on arkijärjestä ja yhdenvertaisesta kohtelusta. Jatkossa saman omistajan opiskelija-asunnoilla tulee olla samat mahdollisuudet tasata kustannuksia markkinatilanteessa, joka vaihtelee nopeasti.

Arvoisa puhemies! Oppositiolta on kuultu puheenvuoroja siitä, että hallitus jättää opiskelijat yksin. Todellisuudessa tämä esitys osoittaa päinvastaista. Hallitus ei rakenna uhkakuvia vaan ratkaisuja, ei pelottelupolitiikkaa vaan vakaita toimenpiteitä, ei tyhjää retoriikkaa vaan konkreettisia keinoja varmistaa, että opiskelija-asumista voidaan rakentaa myös jatkossa. Siksi tämä esitys on välttämätön, oikea-aikainen ja vastuullinen. Hallitus turvaa opiskelijoiden asumisen, kuten jo aiemmin sanoi tekevänsä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.19 Vesa Kallio kesk: Arvoisa herra puhemies! Tässähän on kyse ympäristövaliokunnan yksimielisestä mietinnöstä, mutta joku sana kuitenkin tähän yhteyteen:

Hallituksen tekemät leikkaukset opiskelijoiden toimeentuloon kasvattavat kohtuuhintaisen opiskelija-asuntojen kysyntää. Paikkakunnasta riippuen leikkausten vaikutukset voivat olla yli sata euroa kuukaudessa. Muutoksen tavoitteena oli tuoda valtiolle säästöjä mutta myös ohjata opiskelijoita hakeutumaan edullisempiin asuntoihin. Opiskelija-asunnot ovat useimmiten edullisin asuntoratkaisu, mutta niitä ei ole kaikille tarjolla. Kasvaneen kysynnän seurauksena opiskelija-asuntoyhteisöjen käyttöasteet ovat nousseet ennätystasolle. Korona-ajan jälkeen vuodesta 2022 lähtien esimerkiksi Suomen opiskelija-asunnot SOA ry:n kohteiden käyttöasteet ovat nousseet, ja vuonna 2024 keskimääräinen taloudellinen käyttöaste oli 97,4 prosenttia, eli käytännössä asunnot olivat täyskäytössä.

Käyttöasteiden kasvu kertoo kasvavasta kysynnästä, mutta myös siitä, että kysynnän kasvu jakautuu aiempaa tasaisemmin erikokoisille opiskelijapaikkakunnille. Suurimmissa kasvukeskuksissa käyttöasteet ovat olleet erittäin korkeita jo pidempään, eikä asuntomäärä ole pystynyt läheskään vastaamaan kysyntään. Jotta kasvaneeseen kysyntään pystyttäisiin vastaamaan, tulee opiskelija-asuntotarjontaa lisätä. Uudet opiskelija-asuntohankkeet ovat kuitenkin liki pysähdyksissä erityisryhmien investointiavustukseen kohdistuneen leikkauksen takia.

Arvoisa puhemies! Ilman nyt käsittelyssä olevaa lakimuutosta opiskelija-asuntorakentaminen uhkaa pysähtyä, kun nyt käynnissä olevat työmaat päättyvät. Siksi tämä esitys on

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

kannatettava, vaikka sen perussy on hallituksen omissa aiemmissa opiskelija-asuntojen rakentamista vaikeuttavissa päätöksissä.

Täältä nyt viimeisetkin hallituspuolueiden edustajat hävisivät edustaja Hännisenkin pontevan puheen jälkeen, mutta totean, että edelleen jää erityisryhmiä, joille hallituksen päätösten seurauksena ei asuntotuotantoa ole missään muodossa tarjolla. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.21 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Juuri niin kuin edustaja Kallio tuossa edellä sanoi, tässähän on hallituksen omista toimenpiteistä kysymys. Tässä kaksi vuotta sitten hallitus sanoi, että markkinat hoitavat tämän asuntotuotannon, ja siihen vähän lukivat tämän opiskelija-asumisen, ja kun tätä nyt sitten katsotaan, niin tämä on viimeinen hetki tuoda joitain välineitä. Miksi näin? Opiskelijat siirrettiin yleiseltä asumistuelta opiskelijoitten asumistuelle, joka pudotti heidän asumisen tukeaan, ja kun opiskelijoilla ei ole tuloja, niin se on tärkeätä, että pystytään kohtuuhintaista asumista tarjoamaan. Nyt se kallistuu heidän kannaltaan, kun tuki pieneni yleisestä asumistuesta.

Sitten toinen asia tässä on se, että opiskelijoiden määrä koko ajan lisääntyy, tarvetta on koko ajan, ja tässä mielessä sille kohtuuhintaiselle asumiselle on erittäin suuri tarve.

Kolmanneksi tässä on iso asia se, että meillä investointiavustus, joka liikkui vuosina 2012—2023 siinä 90:n ja 120 miljoonan välissä, tällä hetkellä liikkuu noin 15 miljoonassa, ja se on hallituksen omia toimenpiteitä. KOVA:ta tuli juuri tänään tiedote, että erityisryhmien asuntokohteita ei tällä hetkellä juuri ole suunnitteilla tai rakenteilla. Tämä tarkoittaa sitä, että niitä ei ole tekeillä, ja tässä mielessä olisi tärkeätä saada niitä liikkeelle.

Sitten ehkä vielä lopuksi korostan sitä, että nyt kun rakentaminen on täysin lamassa, niin nyt pitäisi tehdä kaikkia sellaisia toimenpiteitä, millä erityisryhmien asumista saadaan edesautettua, ja sen osalta tämä on kannatettavaa. Vaikka tämä korkotuki nyt tulee, niin se vie kuitenkin vuoden kaksi ennen kuin siellä niitä taloja on, eli tämä on aika hidas tie. Tähän muutokseen olisi pitänyt lähteä jo silloin, kun on poistettu näitä investointiavustuksia. Tämä olisi 2023 pitänyt laittaa liikkeelle, jolloin tämä olisi nyt jonkinlaisessa toiminnassa mukana.

Sitten ehkä vielä se näkökulma kohtuuhintaisen asumisen osalta, että kun me halutaan, että työvoima liikkuu eri alueilta, niin sitä jarruttaa se, että ei ole kohtuuhintaista asuntotuotantoa tarjolla riittävästi niissä paikoissa, missä työpaikkoja on. Tämäkin on osaltaan semmoinen asia, joka tämän koko kohtuuhintaisen asumisen osalta täytyy muistaa.

Eli hallitus toimi alussa kiristäen, luuli, että markkinat hoitavat, ja nyt viime hädässä sitten tekee tämän esitykseen, joka on sinänsä hyvä esitys mutta myöhään tullut ja ei korvaa sitä, mitä on leikattu. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

18.24 Timo Suhonen sd: Arvoisa herra puhemies! Kohtuuhintaisten vuokra- ja asumisoi-keustalojen omistajat — KOVA ry:n pääekonomisti Eetu Kauria on arvioinut, että tämä voimaan tuleva opiskelija-asuntojen sataprosenttinen lainoitus helpottaa tämän ryhmän asuntohankkeita, ja hyvä niin. Mutta hän myös toteaa näin: ”mutta esimerkiksi ikääntyneet, mielenterveyskuntoutujat ja nuoret jäävät kokonaan ilman uusia kohtuuhintaisia asuntoja. Lisäksi investointiavustuksen vähäinen määrä ei ainakaan helpota rakennusalan

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

edelleen jatkuvaa lamaa ja osaltaan rajoittaa valtion tukemaa asuntorakentamista”. Ja kuten edustaja Kallio äsken juuri totesi, niin tässä KOVA ry:n pääekonomistikin on huolissaan siitä, että tiettyjen ryhmien osalta tukea ja apua tämän rakentamisen suhteen ei ole kyllä valitettavasti luvassa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

18.25 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Todellakin melkoisen sotkun hallitus aiheutti näillä rahoitusmuutoksilla. Joensuusta sitä läheltä olen katsonut — ollaan Suomen suurin opiskelijakaupunki asukaslukuun suhteutettuna, 25 000 opiskelijaa — ja meillä olisi tarvetta ollut kaksi opiskelija-asuntoa laittaa liikkeelle, mutta nyt tämä epävarmuus tästä rahoituksesta pysäytti ne hankkeet. No, nyt ne ovat siellä korkotukilainajonossa, mutta kun samaan aikaan hallitus leikkaa sitten korkotukilainarahoituksen 26—27 valtuuksia, niin saa nyt nähdä. Toivottavasti nämä pärjäävät.

No, markkinat kiittivät. Meillä oli parhaillaan syksyllä kv-opiskelijoita ja muualta tulleet opiskelijoita 300 jonossa sen jälkeen, kun oli Joensuun Elli -opiskelija-asuntojen asunnot jaettu. Sinnehän ne yksityisille asuntomarkkinoille sitten hakeutuivat, mutta sittenhän hinnat rupesivat nousemaan rajusti, ja sitten siellä tulee opiskelijoilla näitä toimeentulovaikeuksia. No, tässä nyt menee vuosi kaksi ennen kuin seuraavia kohteita pystytään sitten tarjoamaan opiskelijoille. Se on hirmuinen vetovoimatekijä opiskelijakaupungissa, että meillä on kohtuuhintaista opiskelija-asuntoa, ja tässä tulee ikävä välivaihe.

Onhan tällä positiivinen vaikutus ollut sitten tavallaan siinä, että se on kiihdyttänyt myös yksityistä rakentamista, ja jo pari kohdetta on lähtenyt liikkeelle, erityisten sijoittajien toimesta on lähtenyt kerrostaloja liikkeelle. He laskevat sen varaan, että kun vuokratyöntekijä on, niin saavat sitten vuokrattua niitä.

Opiskelijakaupungeille tärkeä muutos, jolla nyt sitten toivottavasti kiihdytetään tätä rakentamisen tilannetta, mikä on tällä hetkellä todella kurja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kallio, olkaa hyvä.

18.27 Vesa Kallio kesk: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ihan lyhyesti pari huomiota vielä. Asiantuntijakuulemisissahan tuli esille se, että varsinkin pääkaupunkiseudulla se voi olla jopa 5–10 vuotta se aika. Kun kaikki kaavoitus ja kaikki prosessit mennään läpi, tämä voi viedä todella kauan, ja tietysti sinä aikana ennättää tapahtua paljonkin.

Toinen, mikä siellä nousi esille, oli se, että entistä korostetumpi tulee olemaan kyllä sitten siinä valintaprosessissa se paikkakunta. Tuleeko niitä rakentamismahdollisuuksia sitten välttämättä pienemmille paikkakunnille, missä kuitenkin oppilaitoksilla on suuri merkitys, kuten esimerkiksi omassa kotimaakunnassani Etelä-Savossa? Tästä oli myös täällä salissa, kun ympäristöministeri Multala oli täällä, ja hän totesi, että kyllä myös pienemmillä paikkakunnilla, niin kuin Lappeenranta ja Joensuu. Meillä on ehkä erilainen käsitys pienemmistä paikkakunnista, eli puhutaan vielä kertaluokkaa erilaisista. — Kiitos, ei muuta.

Keskustelu päättyi.

Pöytäkirja PTK 130/2025 vp

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 180/2025 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

18. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona 17.12.2025 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 18.46.

Pöytäkirjan vakuudeksi: